

Gorenjska Grema gor.

REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM GORENJSKE 2021–2027

Naročniki:	Občine gorenjske razvojne regije: Bled, Bohinj, Cerklje na Gorenjskem, Gorenja vas - Poljane, Gorje, Jesenice, Jezersko, Kranj, Kranjska Gora, Naklo, Preddvor, Radovljica, Šenčur, Škofja Loka, Trzič, Železniki, Žiri, Žirovnica in Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
Predmet:	REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM GORENJSKE 2021–2027
Izdelovalec:	Regionalna razvojna agencija Gorenjske BSC, poslovno podporni center, d.o.o., Kranj Cesta Staneta Žagarja 37, 4000 Kranj, Slovenija tel.: 04 28 17 230, e-pošta: info@bsc-kranj.si , www.bsc-kranj.si v sodelovanju z <ul style="list-style-type: none"> • Razvojnim svetom gorenjske regije in odbori, Svetom gorenjske regije in občinami • Razvojno agencijo Sora (RAS) iz Škofje Loke in Razvojno agencijo zgornje Gorenjske (RAGOR) z Jesenic
Odgovorna oseba izdelovalca:	Rok Šimenc, BSC Kranj
Vodenje priprave RRP Gorenjske:	Franja Gabrovšek Schmidt, BSC Kranj
Ožja projektna skupina:	Barbara Špehar, Lidija Kovač, Helena Cvenkel, Nives Justin, Mateja Korošec, Alenka Sluga, Andraž Šiler, BSC Kranj Gašper Kleč, Jerneja Klemenčič Lotrič, RAS Eva Štravs Podlogar, Klemen Klinar, RAGOR
Predsednik Razvojnega sveta gorenjske regije:	za obdobje 2014–2020: Stanislav Bobnar za obdobje 2021–2027: Ivan Šmon
Širša projektna skupina:	Odbor za tehnološki razvoj, podjetništvo in inovativnost Odbor za turizem in kulturo Odbor za okolje, prostor in infrastrukturo Odbor za razvoj človeških virov Odbor za razvoj podeželja
Datum:	22. 6. 2022

Sprejet na 3. seji Razvojnega sveta gorenjske regije in 18. seji Sveta gorenjske regije, dne 22. 6. 2022.

VSEBINA

UVOD	6
STRATEŠKI DEL	7
1. ANALIZA REGIONALNIH RAZVOJNIH POTENCIALOV	7
1.1. Predstavitev razvojne regije Gorenjske	7
1.2. Opredelitev ključnih razvojnih ovir in prednosti regije	25
2. RAZVOJNI POLOŽAJ REGIJE V SLOVENSKEM IN MEDNARODNEM PROSTORU	27
3. VIZIJA RAZVOJA REGIJE in RAZVOJNA SPECIALIZACIJA	30
4. STRATEŠKI RAZVOJNI CILJI IN RAZVOJNE SMERNICE REGIJE	31
4.1. Celosten razvoj in upravljanje.....	31
4.2. Pametna Gorenjska.....	34
4.3. Gorenjska za ljudi.....	37
4.4. Zelena, nizkoogljična Gorenjska.....	40
4.5. Povezana Gorenjska	43
4.6. Gorenjska odprta v svet - Gorenjska na svetovnem zemljevidu.....	45
5. RAZVOJNE PRIORITETE REGIJE s kvantificiranimi kazalniki	46
PROGRAMSKI DEL	51
6. RAZVOJNE PRIORITETE, UKREPI IN PROJEKTI REGIJE	51
6.1. Gorenjska – enakomerno razvita in poseljena regija	51
Celosten razvoj in upravljanje: ukrepi in projekti	51
6.2. Gorenjsko gospodarstvo – inovativno in trajnostno	66
Pametna Gorenjska: ukrepi in projekti	66
6.3. Gorenjska – s priložnostmi za vse	97
Gorenjska za ljudi: ukrepi in projekti	97
6.4. Gorenjska – energetska varčna in čista regija	117
Zelena, nizkoogljična Gorenjska: ukrepi in projekti	117
6.5. Gorenjska – dostopna in prometno varna regija	142
Povezana Gorenjska: ukrepi in projekti.....	142
6.6. Gorenjska odprta v svet: ukrepi in projekti na področju teritorialnega sodelovanja 2021–2027.....	151
7. FINANČNI OKVIR ZA IZVAJANJE REGIONALNEGA RAZVOJNEGA PROGRAMA GORENJSKE 2021–2027	152
8. SPREMLJANJE, VREDNOTENJE IN ORGANIZIRANOST IZVAJANJA RRP GORENJSKE	153
9. INFORMIRANJE IN OBVEŠČANJE JAVNOSTI	154
10. ANALIZA SKLADNOSTI RRP GORENJSKE S TEMELJNIMI RAZVOJNIMI DRŽAVNIMI DOKUMENTI	157
11. VIRI IN LITERATURA	165
12. SODELUJOČI	166

Seznam tabel

- Tabela 1: Primerjava izbranih kazalnikov Gorenjske in Slovenije v letih 2012 in 2018
- Tabela 2: Tekoči izdatki za varstvo okolja na Gorenjskem v letih od 2008 do 2017, v 1000 EUR
- Tabela 3: Seznam državnih prostorskih aktov
- Tabela 4: Seznam občinskih prostorskih aktov
- Tabela 5: Primerjava spremembe zaposlenosti po dejavnostih v letih 2012 in 2017 na Gorenjskem
- Tabela 6: Bruto dodana vrednost v osnovnih cenah po dejavnostih na Gorenjskem leta 2017
- Tabela 7: Primerjava razvojnih kazalnikov Gorenjske in konkurenčnih regij
- Tabela 8: Strateški razvojni cilji in prioritete regije do leta 2027.
- Tabela 9: Finančna ocena izvajanja RRP Gorenjske
- Tabela 10: Razvojni cilji države in strateški razvojni cilji RRP Gorenjske
- Tabela 11: Strateški cilji prostorskega razvoja Slovenije in strateški razvojni cilji RRP Gorenjske
- Tabela 12: Strateški razvojni cilji in prioritete regije in prednostna področja EU 2021–2027
- Tabela 13: Prednostni sklopi Partnerskega sporazuma, cilji politike EU in razvojne prioritete RRP Gorenjske

Seznam slik

- Slika 1: Gorenjska statistična regija v Sloveniji
- Slika 2: Višinski pasovi na Gorenjskem
- Slika 3: Naravovarstveno pomembna območja na Gorenjskem
- Slika 4: Prometnice na Gorenjskem
- Slika 5: Veljavni državni prostorski akti na Gorenjskem
- Slika 6: Seznam državnih prostorskih aktov v pripravi
- Slika 7: Seznam državnih prostorskih aktov v pripravi
- Slika 8: Gostota poselitve po območjih naselij na Gorenjskem in v Sloveniji leta 2019
- Slika 9: Indeks staranja prebivalstva po območjih naselij na Gorenjskem in v Sloveniji leta 2019
- Slika 10: Koeficient starostne odvisnosti po občinah na Gorenjskem in v Sloveniji leta 2019
- Slika 11: Število registrirano brezposelnih in delež po starostnih skupinah po občinah na Gorenjskem, septembra 2019
- Slika 12: Indeks delovne migracije po občinah na Gorenjskem in v Sloveniji leta 2018
- Slika 13: Število prenočitev turistov po občinah na Gorenjskem leta 2018
- Slika 14: Kazalnik indeksa razvojne ogroženosti v gorenjski regiji
- Slika 15: Ekološki odtis (EF) in biološka zmogljivost (BC) slovenskih statističnih regij (2016)

Seznam grafikonov

- Grafikon 1: Prirast prebivalstva na Gorenjskem v letih 2000–2018
- Grafikon 2: Struktura aktivnosti prebivalcev, starejših od 15 let, na Gorenjskem in v Sloveniji leta 2018
- Grafikon 3: Izobrazbena struktura prebivalcev, starejših od 15 let, na Gorenjskem leta 2012 in 2018
- Grafikon 4: Struktura registrirano brezposelnih oseb na Gorenjskem in v Sloveniji leta 2019
- Grafikon 5: Ekonomska struktura gospodarskih družb na Gorenjskem po dejavnostih, leta 2018

Uporabljene kratice in okrajšave:

AJPES	Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve
API	APIs mellifera (medonosna, domača čebela)
ARSO	Agencija Republike Slovenije za okolje
BDP	Bruto domači proizvod na prebivalca
BOJA	Biosferno območje Julijske Alpe
BC	Biotehniški center
CIEPS	Celosten informacijsko energetski-podnebni sistem
CLLD	Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost (ang. Community Led Local Development)
CP	Cilj politike
CPS	Celostna prometna strategija
CRP	Ciljni raziskovalni projekt
CSD	Center za socialno delo
CTN	Celostne teritorialne naložbe
CTRP	Center za trajnostni razvoj podeželja
DRR	Dogovor za razvoj regije
DRSI	Direkcija Republike Slovenije za infrastrukturo
DUO	Domača in umetnostna obrt
DVK	Državna volilna komisija
EEA	European Economic Area (Evropski gospodarski prostor (EGP))
EKP	Evropska kohezijska politika
EKSPR	Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja
ESI skladi	Evropski strukturni in investicijski skladi
ESPRA	Evropski sklad za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo
ESRR	Evropski sklad za regionalni razvoj
ESS +	Evropski socialni sklad plus
EU	Evropska unija
FDO	Funkcionalno degradirano območje
FOV	Fakulteta za organizacijske vede
GURS	Geodetska uprava Republike Slovenije
G2C	Government-to-Citizen (lokalna samouprava – občani)
G2B	Government-to-Business (lokalna samouprava – podjetja)
G2G	Government-to-Government (lokalna samouprava – lokalna samouprava)
GZS	Gospodarska zbornica Slovenije
IJS	Institut Jožef Stefan
IKT	Informacijsko komunikacijske tehnologije
IRO	Indeks razvojne ogroženosti
ITV	Invazivne tujerodne vrste, ITR - Invazivne tujerodne rastline
JTF	Just Transition Fund (Sklad za pravičen prehod)
KGZ	Kmetijsko gozdarski zavod
KGZS	Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
KKI	Kulturne in kreativne industrije
KRZS	Kohezijska regija Zahodna Slovenija
LAS	Lokalna akcijska skupina
LEAG	Lokalna energetska agencija Gorenjske
LTO	Lokalna turistična organizacija
MDDSZE	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
MGRT	Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

MIC	Medpodjetniški izobraževalni center
MJU	Ministrstvo za javno upravo
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
MSP	Mikro-, majhna in srednje velika podjetja
MZ	Ministrstvo za zdravje
MZI	Ministrstvo za infrastrukturo
MŠŠ	Ministrstvo za šolstvo in šport
NIJZ	Nacionalni inštitut za javno zdravje
NR	Naravni rezervat
NVO	Nevladne organizacije
NUK	Narodna in univerzitetna knjižnica
OPN	Občinski prostorski načrt
OOZ	Območna obrtna zbornica
OVE	Obnovljivi viri energije
PE	Populacijski ekvivalent
PC	Poslovna cona
P & R	Park and ride (parkiraj in se pelji z avtobusom)
RGS	Regijska garancijska shema
RRA	Regionalna razvojna agencija
RRP	Regionalni razvojni program
R & R	Raziskave in razvoj
RPP	Regionalni prostorski program
RS	Republika Slovenija
RSGR	Razvojni svet gorenjske regije
RVŠVC	Regijski večnamenski-športno vadbeni center
SKM	Standard kupne moči
SKTE	Standarda klasifikacija teritorialnih enot (Nomenclature of Territorial Units for Statistics- NUTS)
SORK	Svetovalni organ za razvoj kolesarskega omrežja Gorenjske
SPOT	Slovenska poslovna točka
SPP	Sklad za pravičen prehod (Just Transition Fund – JTF)
SRS 2030	Strategija razvoja Slovenije 2030
SSZ	Skupnost socialnih zavodov Slovenije
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
SvO	Svetlobna onesnaženost
ŠC	Šolski center
TEPN	Trajnostno energetko-podnebni načrt
TIC	Turistično informacijski center
TNI	Tuje neposredne investicije
TNP	Triglavski narodni park
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UMAR	Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj
URE	Učinkovita raba energije
VFO	Večletni finančni okvir
ZGS	Zavod za gozdove Slovenije
ZRSZ	Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje
ZRSVN	Zavod republike Slovenije za varstvo narave
ZSST	Zelena shema slovenskega turizma
ZSRR	Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja
ZTK	Zavod za turizem in kulturo
ZUreP-2	Zakon o urejanju prostora
ZVKDS	Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

UVOD

Regionalni razvojni program Gorenjske 2021–2027 (v nadaljevanju RRP Gorenjske) je temeljni programski dokument na regionalni ravni. Opredeljuje prednosti razvojne regije, določa njene razvojne prioritete ter finančno ovrednotene programe in projekte. Izdelan je v skladu z Zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja¹, Programom priprave RRP Gorenjske² in Uredbo o regionalnih razvojnih programih³.

RRP Gorenjske obsega geografsko območje Gorenjske kot razvojne regije na ravni SKTE 3 in vključuje 18 občin: Bled, Bohinj, Cerklje na Gorenjskem, Gorenja vas - Poljane, Gorje, Jesenice, Jezersko, Kranj, Kranjska Gora, Naklo, Preddvor, Radovljica, Šenčur, Škofja Loka, Tržič, Železniki, Žiri in Žirovnica.

Analiza regionalnih razvojnih potencialov in predstavitev razvojne regije Gorenjske temelji na podatkih iz leta 2018 oz. zadnjih razpoložljivih podatkih v času priprave strateškega dela RRP Gorenjske. Na podlagi analize stanja so bile oblikovane razvojne smernice in pripravljen programski del z razvojnimi prioritetami, ukrepi in projekti regije.

---

¹ Uradni list RS, št. 20/11 in 57/12

² Sprejet na 16. - korespondenčni - seji Razvojnega sveta gorenjske regije, ki je potekala od 14. do 19. 9. 2018.

³ Uradni list RS, št. 69/12

STRATEŠKI DEL

1. ANALIZA REGIONALNIH RAZVOJNIH POTENCIALOV

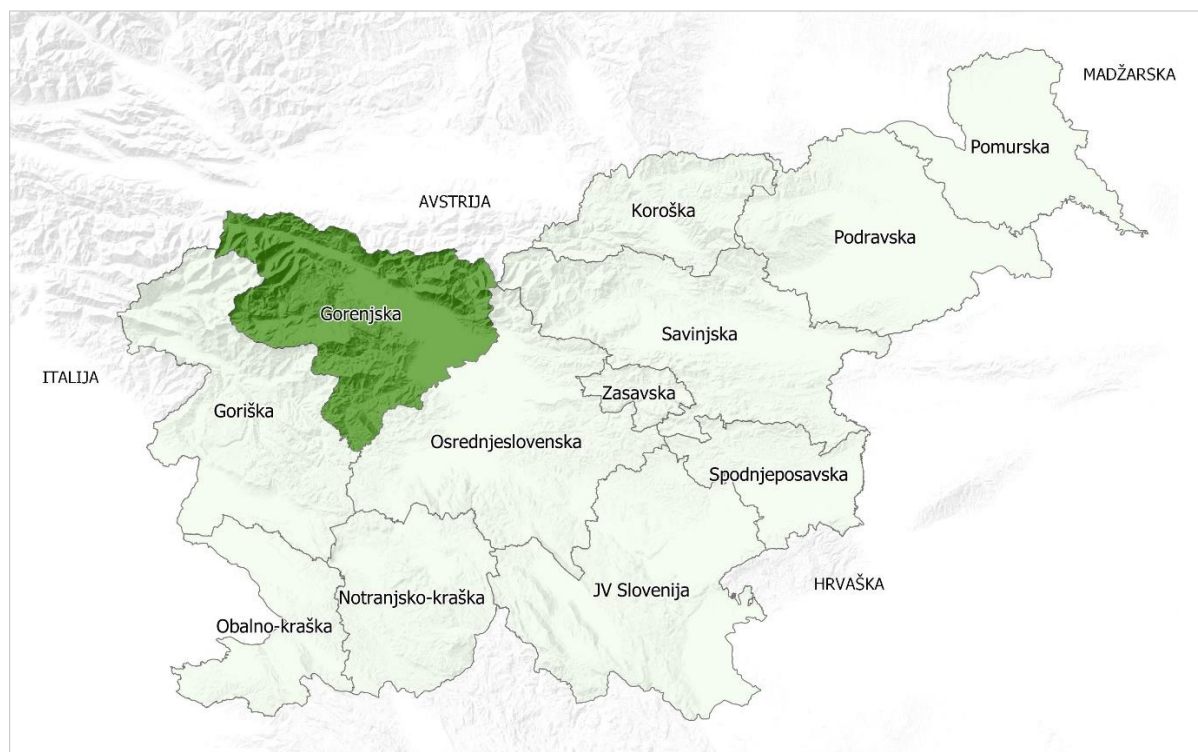
1.1. Predstavitev razvojne regije Gorenjske

1.1.1. Osnovne značilnosti

Razvojna regija Gorenjska leži na **severozahodnem delu Slovenije**. Na severu po grebenu Karavank poteka meja s sosednjo Avstrijo (zvezno deželo Koroško), na zahodu meji z Italijo (deželo Furlanijo – Julijsko krajino) in goriško razvojno regijo, na vzhodu s savinjsko, na jugovzhodu pa se odpira proti osrednjeslovenski regiji.

Gorenjska je **alpska regija**, njena značilnost so visoke gore, med katerimi je najvišja Triglav, simbol slovenstva. Regija obsega vzhodni del Julijskih Alp, pogorja zahodnih Karavank, zahodno stran Kamniško-Savinjskih Alp ter Škofjeloško hribovje. Poselitev je zgoščena v osrednjem nižinskem delu, ki je del Ljubljanske kotline.

Slika 1: Gorenjska statistična regija v Sloveniji

Vir: GURS

Z **2.137 km²** oziroma 10,5 % površine države je Gorenjska šesta največja slovenska statistična regija, z **204.670 prebivalci** (SURs, 2019) pa četrta po številu prebivalcev. Sestavlja jo **18 lokalnih skupnosti**: Bled, Bohinj, Cerklje na Gorenjskem, Gorenja vas - Poljane, Gorje, Jesenice, Jezersko, Kranj, Kranjska Gora, Naklo, Preddvor, Radovljica, Šenčur, Škofja Loka, Tržič, Železniki, Žiri in Žirovnica. Med njimi je ena mestna občina – Mestna občina Kranj, ki po številu prebivalcev sodi med večje slovenske občine. Središče mestne občine je Kranj, ki je upravno, gospodarsko in kulturno središče gorenjske regije, ter

po številu prebivalcev četrto največje mesto v Sloveniji za glavnim mestom Ljubljano in štajersko prestolnico Mariborom ter Celjem (SURs, 2019).

Tabela 1: Primerjava izbranih kazalnikov Gorenjske in Slovenije v letih 2012 in 2018

	2012			2018 oz. zadnji razpoložljiv podatek			Relativna sprememba v obdobju	
	Gorenjska	Slovenija	% v SLO	Gorenjska	Slovenija	% v SLO	Gorenjska	Slovenija
Indeks razvojne ogroženosti	80,2 (2014)	100 (2014)		68,60	100,00			
BDP na prebivalca, v EUR (tekoči tečaj)	14.610	17.540		18.507 (2017)	20.815 (2017)		126,67	118,67
BDP v mio EUR (fiksni tečaj 2007)	2.984,00	36.076,00	8,27	3.769 (2017)	43.000 (2017)	8,77	126,31	119,19
Število prebivalcev	204.057	2.056.262	9,92	204.670 (2019)	2.080.908 (2019)	9,84	100,30	101,20
Indeks staranja prebivalstva	110,0	117,3		125,4 (2019)	131,7 (2019)		114,00	112,28
Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu (v letih)								
- moški	77,66	76,96		79,03	78,32		101,76	101,77
- ženske	83,67	82,89		83,77	83,98		100,12	101,32
Gostota prebivalstva (št. preb./km ²)	95,49	101,43		95,77 (2019)	102,64 (2019)		100,30	101,19
Indeks delovne migracije	83,6	126,1		85,90	128,60		102,75	101,98
Število delovno aktivnih prebivalcev (Gorenjska je regija bivanja)	80.037	792.948	10,09	90.220	887.170	10,17	112,72	111,88
Število delovno aktivnih prebivalcev (Gorenjska je regija delovnega mesta)	67.136	792.948	8,47	77.543	887.170	8,74	115,50	111,88
Povprečna letna stopnja registrirane brezposelnosti	8,9%	12,0%		5,40%	8,20%		60,67	68,39
Stopnja delovne aktivnosti v starosti 20-64 let	69,10%	68,30%		78,70%	75,40%		113,89	110,40
Delež prebivalcev, starih 15 let in več, z višjo in visoko izobrazbo	19,18%	18,82%		23,91%	23,70%		124,66	125,93
Delež delovno aktivnih prebivalcev z višjo in visoko izobrazbo (Gorenjska je regija bivanja)	29,9%	29,4%		34,37%	34,56%		115,14	117,55
Delež delovno aktivnih prebivalcev z višjo in visoko izobrazbo (Gorenjska je regija delovnega mesta)	27,4%	29,4%		31,28%	34,56%		114,37	117,55
Število samostojnih podjetnikov	7.925	75.880	10,44	10.213	93.937	10,87	128,87	123,80
Število gospodarskih družb in zadrug	5.716	66.185	8,64	5.987	73.393	8,16	104,74	110,89
Neto dodana vrednost v gospod. družbah (v 1000 EUR)	1.396.017	16.534.646	8,44	1.963.415	22.355.427	8,78	140,64	135,20
Število novonastalih podjetij	1.509	15.395	11,11	1.810 (2017)	18.430 (2017)	9,82	119,95	119,71
Povprečne mesečne neto plače na zaposleno osebo po občini zaposlitve (v €)	974,54	991,44		1.091,38	1.092,74		111,99	110,22
Število prenočitev turistov	1.670.653	9.510.663	17,57	3.413.905	15.694.705	21,75	204,35	165,02
Tekoči izdatki za varstvo okolja (v 1000 EUR)	25.651	489.310	5,24	31.707 (2017)	531.335 (2017)	5,97	123,61	108,59
Količina nastalih komunalnih odpadkov, v tonah	68.779	744.010	9,24	107.469	1.025.001	10,48	156,25	137,77
Območja Natura 2000 (v km ²)				946,61	7.681	12,32		
Funkcionalno degradirana območja (površina v ha)				238,6 (2017)	3.422,7 (2017)	6,97		

Vir: UMAR, SURS, ZRSZ, ARSO

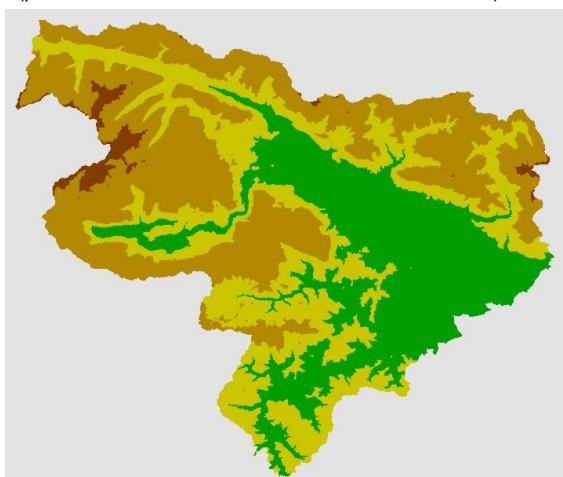

1.1.2. Gorenjska – dostopna alpska regija

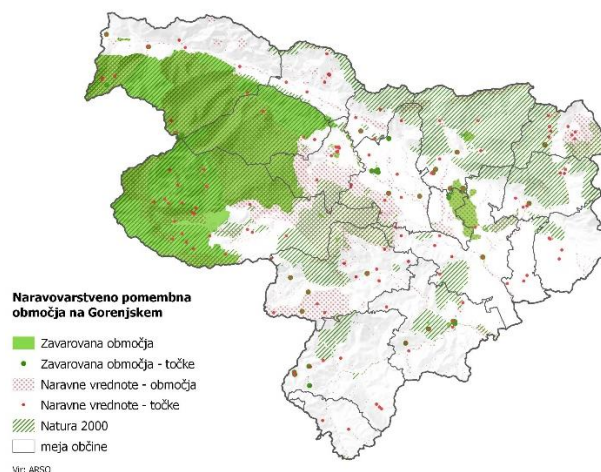
Gorenjska je alpska **regija z značilno raznoliko gorsko krajino**. Naravno-geografsko 70 % Gorenjske predstavlja gorski svet, le 30 % leži v dolinsko-ravninskem delu osrednje Slovenije. Kar 40 % regije se nahaja nad 1.000 metri nadmorske višine, 68 % Gorenjske pokrivajo gozdna zemljišča, 20 % kmetijska zemljišča, 4,5 % je pozidanih zemljišč (MKGP, 2017).

Skoraj **polovico regije obsegajo varovana območja narave**, ki vključujejo območja Natura 2000 (94.661 hektarov), zavarovana območja narave, območja naravnih vrednost in ekološko pomembna območja. Med zavarovanimi območji na Gorenjskem so Triglavski narodni park in Martuljek ter Mala Pišnica, Poključka soteska, mokrišča Blejskega kota, Straža (Bled), Blejski grad, barje Za blatom na Jelovici, jezera pri Bobovku, kanjon Kokre, spominski park Udin boršt, naravni rezervat Zelenci, grajski park Brdo, Obla gorica in Volčji hrib ter Dovžanova soteska (Naravovarstveni Atlas).

Slika 2: Višinski pasovi na Gorenjskem
(pod 600 m, do 1.000 m, do 2.000 m, nad 2.000 m)

Slika 3: Naravovarstveno pomembna območja na Gorenjskem

Gorenjska je **izvirno območje porečja Save**, zato je še posebej pomembna skrb za kakovost voda in vodozbirnih območij. Na vodotokih in jezerih se letno izvaja monitoring ekološkega stanja, ki pove kakšnem stanju so združbe alg, rastlin in živali v vodnih ekosistemih ter koliko je ohranjeno njihovo življenjsko okolje. V letu 2017 je bilo na Gorenjskem **ekološko stanje vodotokov dobro ali celo zelo dobro**. Kot zelo dobro je bilo ugotovljeno tudi ekološko stanje Bohinjskega jezera, medtem ko je Blejsko jezero, kot že vrsto let, doseglo zmerno ekološko stanje zaradi preobremenjenosti s hranili, kar se odraža na združbi fitoplanktona in nasičenosti s kisikom na dnu jezera (ARSO, 2018). Zaradi vedno večjega obiska v visokogorju se opaža obremenjenost in onesnaževanje visokogorskih jezer (primer Dvojno jezero). Zaradi dviga standarda v planinskih postojankah se prav tako povečujejo negativni pritiski na vodne vire in okolico. Kakovost vode v vodnih izviroh se slabša zaradi gorskega turizma in kmetijstva (npr. Savica, Kropa, Ovčja jama, izviri pod Krvavcem).

H kakovosti voda veliko prispeva stopnja čiščenja odpadnih voda. Na Gorenjskem se **prečisti več kot 70 % odpadnih voda** (71,1 % leta 2018), na državni ravni nekoliko več, 73,3 % (SURS, 2019).

Leta 2018 je bilo na Gorenjskem načrpanih 18.499 tisoč m³ podzemne vode, od tega 8.447 tisoč m³ (45,7 %) predstavljajo izviri. Po javnem vodovodu je bilo v gorenjska gospodinjstva dobavljenih 8.222 tisoč m³ vode, več kot tretjina vse (6.325 tisoč m³) se je izgubila v omrežju. Istega leta je bilo na Gorenjskem izmerjenih 18.410 tisoč m³ odpadnih voda, kar je 7,9 % vseh v Sloveniji in 2.996 tisoč m³ več kot leta 2012. Od vseh odpadnih voda jih je 5.916 tisoč m³ oziroma 32,1 % izviralo iz gospodinjstev, 8,1 % pa iz industrijskih dejavnosti (SURS, 2019).

Kanalizacijsko omrežje na Gorenjskem se je v zadnjih šestih letih povečalo za 37,7 % oziroma 274 kilometrov, iz 727 kilometrov leta 2012 na 1.001 kilometer leta 2018. Število kanalizacijskih priključkov je v istem obdobju naraslo iz 21.613 na 30.702 oziroma za 42,1 % (SURS, 2019).

Povečuje se tudi izgrajeno vodovodno omrežje. V zadnjih šestih letih za 2,1 % oziroma 33 kilometrov, iz 1.594 kilometrov leta 2012 na 1.627 kilometrov leta 2018. Število vodovodnih priključkov pa je naraslo iz 43.270 na 47.800 oziroma za 10,5 % (SURS, 2019).

Precejšnja težava v hribovitem in gorskem svetu Gorenjske predstavlja hudourniško delovanje gorskih vodotokov, ki se pojavljajo ali okrepijo ob močnih padavinah. Za sabo puščajo hudourniške struge in naplavine, ob razlivanju pa povzročajo poplave, tudi poseljenih območij. Na Gorenjskem težavo predstavljajo tudi erozijski procesi (podori, plazovi, usadi ...) Za preprečevanje škode ali celo elementarnih nesreč je potrebno preventivno načrtovanje, stalen nadzor ter dosledno in organizirano urejanje območij potencialnih nevarnosti.

Na Gorenjskem se **izdatki za varstvo okolja povečujejo**. Leta 2017 je bilo tekočih izdatkov za dobrih 31 milijona evrov, kar je 6 % izdatkov na ravni Slovenije. Največji delež je bil namenjen ravnanju z odpadki (52,8 %) in upravljanju odpadnih voda (30 %). Za investicije za varstvo okolja je bilo v desetletnem obdobju, od 2008 do 2017, na Gorenjskem vloženi 251 milijonov evrov (7,3 % vseh v Sloveniji). Največ, 130 milijonov evrov (51,9 %), je bilo namenjenih za ravnanje z odpadnimi vodami, 61,5 milijonov evrov (24,5 %) za varstvo zraka in klime in 32 milijonov evrov (12 %) za ravnanje z odpadki (SURS, 2019).

Tabela 2: Tekoči izdatki za varstvo okolja na Gorenjskem v letih od 2008 do 2017, v 1000 EUR

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Tekoči izdatki - SKUPAJ	21.168	22.011	27.983	20.080	25.651	27.137	27.251	31.031	33.568	31.707
Varstvo zraka in klime	1.873	1.261	1.310	1.041	959	1.279	1.056	1.919	3.303	3.692
Upravljanje odpadnih voda	3.438	3.852	9.545	4.191	4.638	5.619	6.829	8.353	11.285	9.503
Ravnanje z odpadki	14.646	15.370	16.011	13.182	17.974	15.791	15.586	16.967	17.273	16.733
Varstvo in izboljšava tal, podtalnice in površinskih voda	407	119	78	670	47	112	85	129	295	709
Varstvo pred hrupom in vibracijami	62	212	105	142	142	104	112	134	133	124
Varstvo biološke raznovrstnosti in pokrajine	4	6	11	11	9	10	10	21	20	17
Raziskave in razvoj	114	672	164	60	101	3.356	3.013	2.172	3	3
Drugo	623	519	759	783	1.781	866	561	1.336	1.256	927

Vir: SURS, 2019

Na Gorenjskem je bilo leta 2018 z javnim odvozom zbranih 10,7 % vseh odpadkov v Sloveniji oziroma 80.183 ton. Delež ločeno zbranih odpadkov je leta 2018 na Gorenjskem znašal 77,3 %, kar je nad slovenskim povprečjem (70,8 %) (SURS, 2019).

Na kakovost zraka na Gorenjskem vplivajo predvsem emisije iz prometa in industrije, njihove koncentracije pa so zaradi pogostih temperaturnih obratov in megle višje v hladnejši polovici leta. Največjo skrb vzbujajo visoke ravni delcev PM10 v zraku, ki so predvsem posledica lokalnih izpustov malih kurilnih naprav za ogrevanje gospodinjstev in izpustov iz prometa. Meritve⁴ kažejo, da se stanje na Gorenjskem izboljšuje, povprečna letna raven se je v obdobju 2011 do 2016 znižala iz 30 na 23 µg/m³ (TEN, 2018).

Nasprotno izračuni emisij CO₂ iz prometa kažejo na slabšanje situacije. V obdobju od 2011 do 2016 se je namreč povečala vrednost povprečnega letnega dnevnega prometa in s tem tudi emisije

⁴ Koncentracije delcev PM10 v zunanjem zraku so se v obdobju 2011–2016 na Gorenjskem merile le v Škofji Loki (TEN, 2018).

toplogrednega plina CO₂, katerega dnevne emisije so leta 2005 znašale 293,9 ton, leta 2016 pa že 419,9 ton na dan. V veliki meri je to posledica povečanja števila in starosti vozil na gorenjskih cestah. Od leta 2002 do 2016 se je na Gorenjskem povečalo tako število cestnih (iz 105.895 na 139.423 vozil) kot tudi število osebnih vozil na 1000 prebivalcev (iz 449 na 529 vozil). V istem obdobju se je povečala povprečna starost vozil iz 7,0 na 7,5 let (TEN, 2018).

K izboljšanju kakovosti zraka v prihodnje lahko veliko prispevajo ukrepi za **spodbujanje trajnostne mobilnosti**. Nekatero občine na Gorenjskem (Kranj, Škofja Loka, Jesenice, Radovljica, Tržič, Šenčur, Bled in Bohinj) so izdelale celostne prometne strategije, ki predstavljajo strateške dokumente in ključno orodje novega pristopa k načrtovanju prometa.

Gorenjska ima na splošno **ugodno prometno lego** in je sorazmerno dobro prometno dostopna (izjema je škofjeloško območje ter blejsko-bohinjski kot). Prek regije potekata X. evropski avtocestni in železniški koridor. Na Brniku je osrednje slovensko letališče, Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana (1,813 milijona potnikov leta 2018, Fraport Slovenija).

Preko Gorenjske poteka 79 km železnice in 3.211 km javnih cest. Od teh je 68,2 km avtoceste, 30,5 km glavnih cest, 364,5 km regionalnih, 131,1 km regionalnih turističnih, 1.050,2 km lokalnih cest in 1.566,8 km javnih poti (SURs). Gorenjska ima še športno letališče v Lescah.

Slika 4: Prometnice na Gorenjskem

Gostota poselitve je 95,1 prebivalcev na km², kar je v primerjavi s Slovenijo podpovprečno, vendar so na nekaterih delih večja zgoščenost in urbanizirana območja. Tu gostota presega 200 prebivalcev na km² (regijsko središče v Kranju 370 prebivalcev na km², občina Šenčur 211 prebivalcev na km² in Jesenice 278 prebivalcev na km², vir: SURs).

V Gorenjski regiji se strnjena naselja nahajajo v širših ravninskih predelih na dnu dolin. Za gorate in hribovite predele regije so značilna razložena naselja in samotne domačije. V preteklem obdobju je močno zaznavna **širitev poselitve nižinskega dela** v osi med Jesenicami, Radovljico, Kranjem in Ljubljano. S tem sta povečana dnevna migracija in koncentracija razpršene gradnje v prometnih koridorjih, kjer prihaja do razvoja proizvodno-trgovskih con na novih nepozidanih površinah. Osrednja Gorenjska sodi med največja urbanizirana območja Slovenije s povečano gostoto poselitve.

Poselitev se širi predvsem ob glavni prometni osi (Kranj–Radovljica–Jesenice) in priključkih nanjo. Nove gospodarske cone rastejo v okolici Kranja (območje Letališča Brnik), **širijo in prestrukturirajo se obstoječe gospodarske cone** (delno tudi s sanacijo degradiranih območij) Kranj, Naklo, Radovljica–Lesce, Šenčur, Jesenice. Ob tem se je s spremembami gospodarskih tokov, ki so skoncentrirani ob avtocesti, zmanjšala vloga obeh regionalnih središč Škofje Loke in Tržiča.

V preteklem obdobju se je nadaljeval trend selitve stanovanjske gradnje iz urbanih središč na obrobje v manjše, pretežno ruralne občine. Te privabljajo investitorje z nižjimi cenami zemljišč, dobrimi prometnimi povezavami, zagotavljanjem oskrbnih in storitvenih dejavnosti in kvalitetnejšim bivalnim okoljem. Prihaja do razpada tradicionalne obcestne vaške strukture, ki jo zamenjuje individualna stanovanjska gradnja

primestnega tipa in večstanovanjska gradnja. Nadaljuje se trend „zlivanja„ obcestnih naselij (npr: na osi Škofja Loka–Bitnje–Kranj in v smeri Kranj–Golnik ter Kranj–Preddvor). Specifično območje poselitve predstavljajo stara industrijska središča Škofja Loka ter naselja na območju Poljanske in Selške doline (Žiri in Železniki), ki potrebujejo boljšo prometno povezavo s Cerkljanskim in Idrijskim (navezava na Posočje). Ta bi odprla nove možnosti gospodarskega razvoja, predvsem manjših podjetij, lesne industrije in turizma. Na območju Zgornjesavske doline (občina Kranjska Gora), Bleda in Bohinja se krepi razvoj trajnostno naravnanih oblik turizma, kmetijstva in gozdarstva, obrti in storitvenih dejavnosti. Veliko oviro predstavlja nepretočna prometna povezava Bled–Bohinj, v poletnih mesecih pa tudi ozko grlo Karavanškega predora.

Na območju Gorenjske je v veljavi osem državnih prostorskih aktov, ki so sprejeti za štiri avtocestne odseke na relaciji predor Karavanke–Bregana, avtocestni predor Karavanke, avtocestni priključek Naklo, navezovalno cesto Jeprca–Brod in prenosni plinovod Šenčur–Cerklje na Gorenjskem. Poleg tega so v pripravi štirje DPN za plato Karavanke, Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana, nadgradnjo železniške proge Ljubljana–Kranj–Jesenice ter regionalno cesto Kranjska Gora–Vršič–Bovec.

Slika 5: Veljavni državni prostorski akti na Gorenjskem

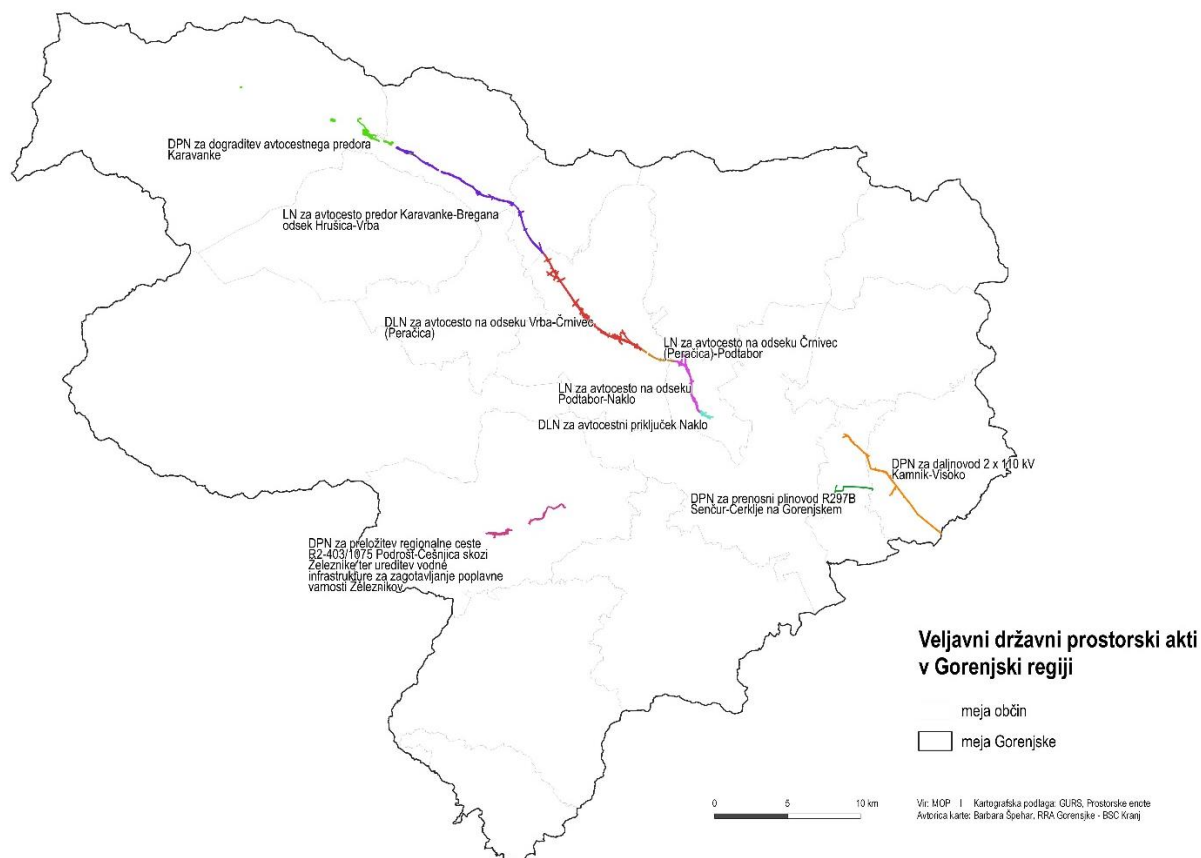

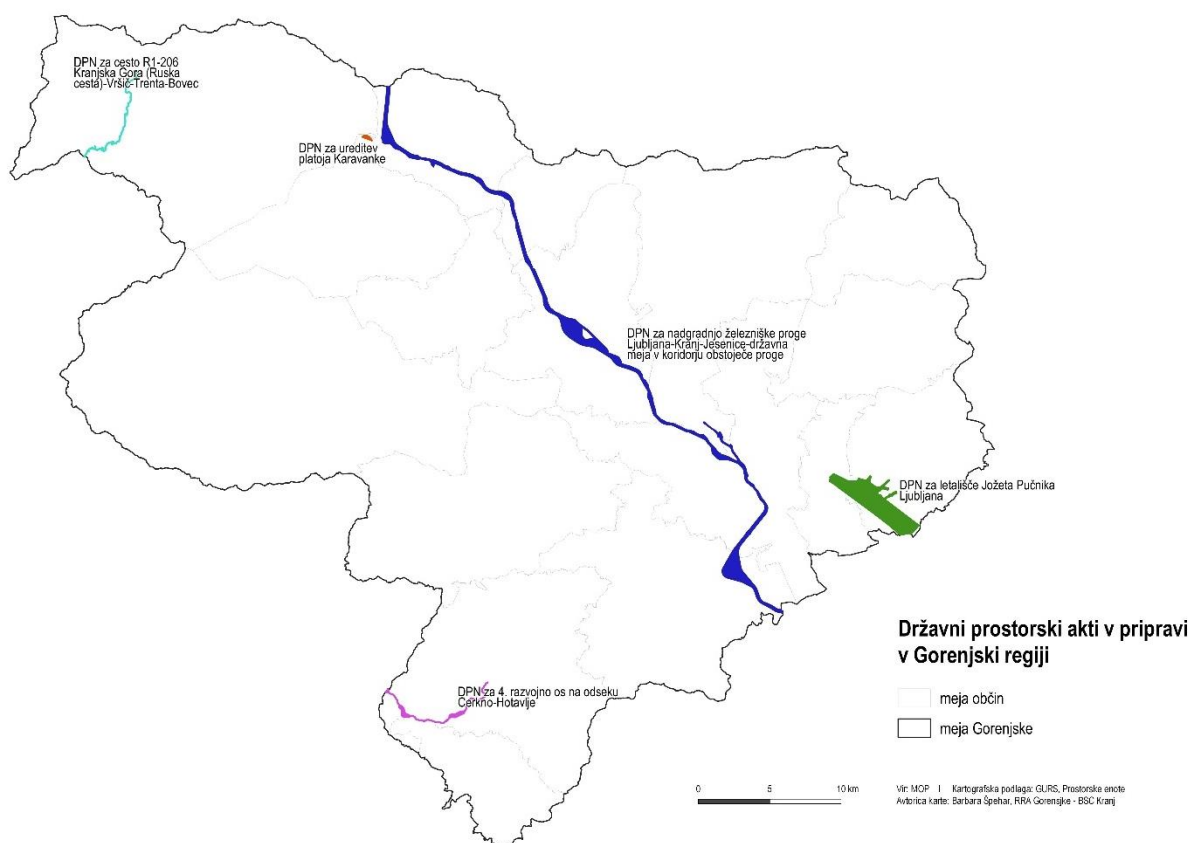
Tabela 3: Seznam državnih prostorskih aktov

Sprejeti državni prostorski akti:	
	LN za avtocesto predor Karavanke–Bregana odsek Hrušica-Vrba
	LN za avtocesto na odseku Podtabor–Naklo
	LN za avtocesto na odseku Črnivec (Peračica) –Podtabor

Državni prostorski akti v pripravi:	DLN za avtocesto na odseku Vrba–Črnivec (Peračica)
	DLN za avtocestni priključek Naklo
	DPN za navezovalno cesto Jeprca–Stanežiče–Brod
	DPN za prenosni plinovod R297B Šenčur–Cerklje na Gorenjskem
	DPN za dograditev avtocestnega predora Karavanke
	DPN za plato Karavanke
	DPN za cesto R1-206 Kranjska Gora (Ruska cesta)–Vršič–Trenta–Bovec
	DPN za letališče Jožeta Pučnika Ljubljana
	DPN za nadgradnjo železniške proge Ljubljana–Kranj–Jesenice–državna meja v koridorju obtoječe proge

Slika 6: Seznam državnih prostorskih aktov v pripravi

Občinski prostorski akti so pomembna podlaga za racionalno in trajnostno načrtovanje vseh posegov v prostor v posamezni občini in za zagotavljanje kakovostnih pogojev za življenje in delo njenih prebivalcev. Občinski prostorski akti se delijo na strateške in na izvedbene akte. V nadaljevanju je naveden seznam občin in njihovi veljavni prostorski akti.

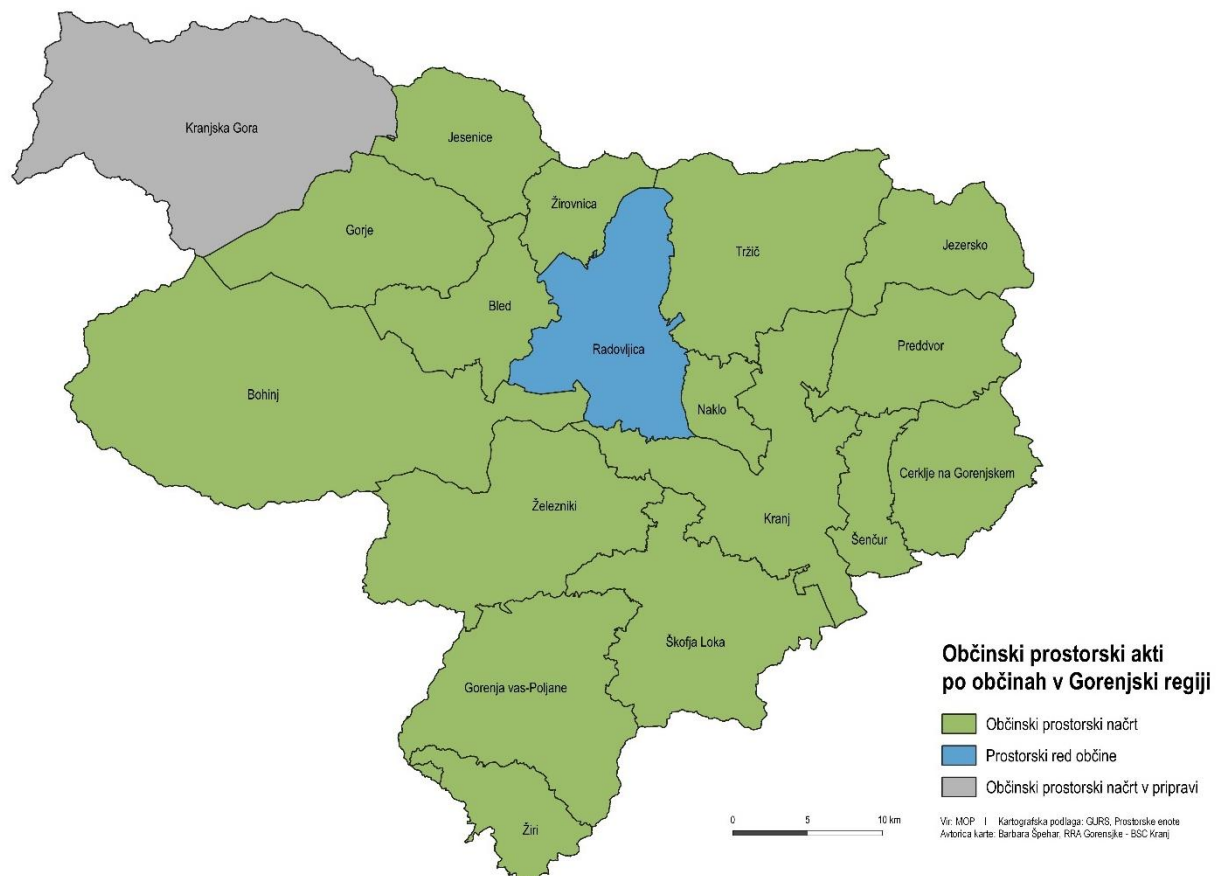
Tabela 4: Seznam občinskih prostorskih aktov

Občina	Naziv dokumenta	Datum sprejema	Datum začetka veljavnosti	Povezava
Bled	Občinski prostorski načrt občine Bled	31. 7. 2014	30. 9. 2014	http://www.lex-localis.info/KatalogInformacij/VsebinskaDokumenta.aspx?SectionID=509fa448-18f3-4063-a604-8998d98ab0d2
Bohinj	Odlok o Občinskem prostorskem načrtu Občine Bohinj	7. 4. 2016	21. 5. 2016	https://obcina.bohinj.si/Files/eMagazine/23/105588/Uradni%20Ovestnik%20Obcine%20Bohinj%20st.%204%20-%202016.pdf
Cerklje na Gorenjskem	Občinski prostorski načrt Občine Cerklje na Gorenjskem	10. 9. 2014	1. 10. 2014	http://www.lex-localis.info/KatalogInformacij/VsebinskaDokumenta.aspx?SectionID=040ce862-b722-42d5-9e9e-ecfbdb1c37c4
Občina Gorenja vas-Poljane	Občinski prostorski načrt Občine Gorenja vas-Poljane	1. 6. 2010	14. 6. 2010	https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/98350
Občina Gorje	Občinski prostorski načrt Občine Gorje	9. 3. 2022	29. 3. 2022	http://www.lex-localis.info/UradnoGlasiloObcin/VsebinskaDokumenta.aspx?SectionID=287e6d80-0a3a-4f82-9270-849a89005f5f
Občina Jesenice	Občinski prostorski načrt Občine Jesenice	19. 12. 2013	1. 1. 2014	https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/115726
Občina Jezersko	Občinski prostorski načrt Občine Jezersko	15. 9. 2015	14. 10. 2015	https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/123243
Mestna občina Kranj	Strateški prostorski načrt Mestne občine Kranj	17. 9. 2014	16. 11. 2014	https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/119153
	Izvedbeni prostorski načrt Mestne občine Kranj	17. 9. 2014	16. 11. 2014	https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/119154
Občina Kranjska Gora	Občinski prostorski načrt Občine Kranjska Gora	Postopek priprave OPA po ZPNačrt		Sklep o pripravi prostorskega načrta Občine Kranjska Gora https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2007-01-2705?sop=2007-01-2705 https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/96278
Občina Naklo	Občinski prostorski načrt Občine Naklo	4. 2. 2010	3. 3. 2010	
Občina Preddvor	Občinski prostorski načrt Občine Preddvor	24. 9. 2014	11. 11. 2014	https://preddvor.si/Files/eMagazine/106/222759/Uradno%20glasilo%20Obcine%20Preddvor%202014%20%20Stevilka%208.pdf
Občina Radovljica	Strategija prostorskega razvoja občine Radovljica z urbanistično zasnovo Radovljica - Lesce	22. 6. 2011	9. 6. 2012	https://www.radovljica.si/files/other/acts/112/1435UO%20Radovljica%20159%2001.pdf
	Prostorski red Občine Radovljica	15. 2. 2012	9. 6. 2012	https://www.radovljica.si/files/other/acts/112/1436UO%20Radovljica%20159%2002.pdf
Občina Šenčur	Občinski prostorski načrt Občine Šenčur	16. 3. 2011	2. 4. 2011	http://www.lex-localis.info/KatalogInformacij/VsebinskaDokumenta.aspx?SectionID=c0b72138-2952-421d-abf0-372c5eb65dbb
Občina Škofja Loka	Občinski prostorski načrt Občine Škofja Loka	19. 12. 2013	21. 01. 2014	https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/116010
Občina Tržič	Občinski prostorski načrt Občine Tržič	21. 4. 2016	28. 5. 2016	https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2016-01-1524?sop=2016-01-1524
Občina Železniki	Občinski prostorski načrt Občine Železniki	25. 4. 2013	28. 5. 2013	https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/113230
Občina Žiri	Strategija prostorskega razvoja Občine Žiri	25. 3. 2008	23. 4. 2008	https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/86084

Občina Žirovnica	Občinski prostorski načrt Občine Žiri	21. 12. 2010	8. 1. 2011	https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/101836
	Občinski prostorski načrt Občine Žirovnica	21. 4. 2011	21. 5. 2011	https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/103612

Slika 7: Seznam državnih prostorskih aktov v pripravi

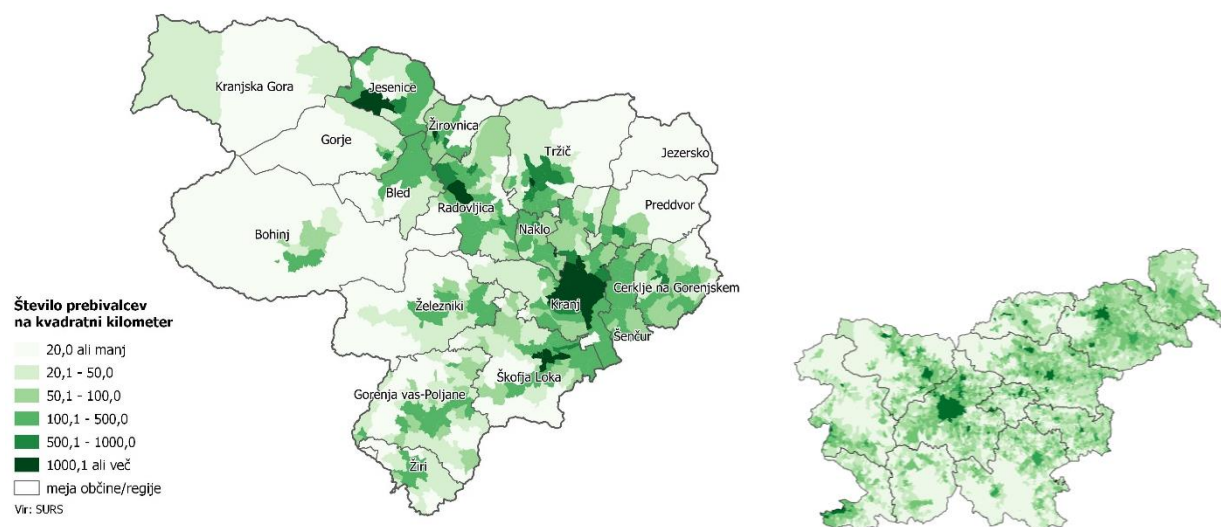

1.1.3. Prebivalci Gorenjske – vse starejši in bolj zaposleni

V gorenjski statistični regiji živi 10 % prebivalstva Slovenije, kar regijo uvršča na četrto mesto med dvanajstimi statističnimi regijami. Julija 2019 je bilo v regiji **204.670 prebivalcev**, od tega 12.150 (5,9 %) tujih državljanov (SURs, 2019).

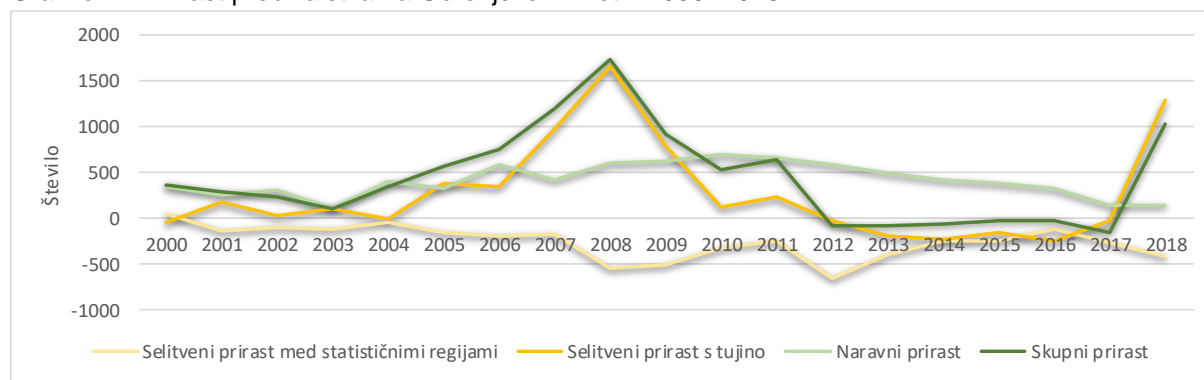
Poselitev je neenakomerna, saj v mestnih naseljih (Kranj, Jesenice, Tržič in Bistrica pri Trziču, Radovljica in Lesce, Škofja Loka) živi 38 % prebivalcev Gorenjske (SURs, 2019). Prav razvojna os Jesenice–Radovljica–Kranj–Šenčur–Škofja Loka predstavlja največje zgostitveno jedro poselitve.

Slika 8: Gostota poselitve po območjih naselij na Gorenjskem in v Sloveniji leta 2019

Število prebivalcev na Gorenjskem je v zadnjih desetih letih (2009–2019) naraslo za 1,1 % oziroma 2.275 oseb (v Sloveniji za 2,6 % oziroma 53.438 oseb). Za razliko od Slovenije je na Gorenjskem **naravni prirast še vedno pozitiven**, vendar se vsa leta znižuje in je bil leta 2018 le še 0,7 na 1000 prebivalcev (v Sloveniji -0,4 na 1000 prebivalcev). Najvišji naravni prirast beležijo občine Gorenja vas - Poljane, Škofja Loka in Železniki, negativen pa je bil leta 2018 v osmih gorenjskih občinah (Kranjska Gora, Bohinj, Bled, Radovljica, Jesenice, Naklo, Preddvor in Cerklje na Gorenjskem) (SURs, 2019).

Grafikon 1: Prirast prebivalstva na Gorenjskem v letih 2000–2018

Vir: SURs, 2019

Selitveni prirast je bil leta 2018 prvič po letu 2009 pozitiven (4,3 na 1000 prebivalcev), je pa precej nižji od slovenskega povprečja, ki je 7,2 na 1000 prebivalcev. Največ prebivalcev se je leta 2018 priselilo v

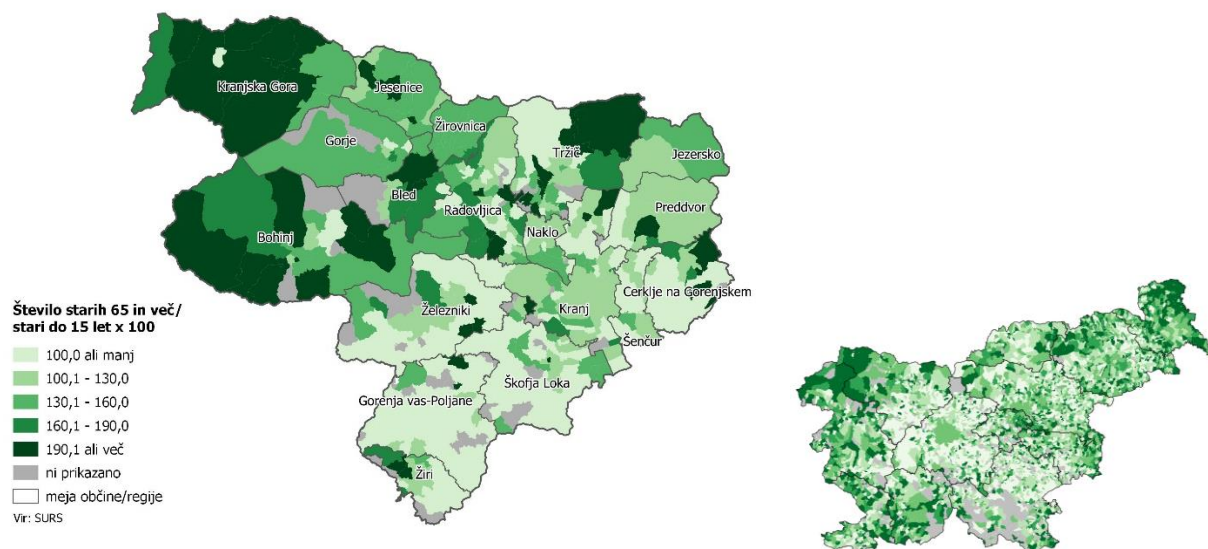

občine Preddvor, Jesenice in Radovljica, odselilo pa iz občin Gorje, Gorenja vas - Poljane in Železniki. Skupni prirast je bil leta 2018 na Gorenjskem 5,1 in v Sloveniji 6,8 na 1000 prebivalcev. V okvirih gorenjske regije je bil najvišji na območju občine Jesenice ter Mestne občine Kranj z okoliškimi občinami Preddvor, Šenčur, Škofja Loka, Radovljica, Naklo in Tržič (SURS, 2019).

Že od leta 2005 je **starostna struktura prebivalcev Gorenjske neugodna**, saj je več starega kot mladega prebivalstva. Gorenjski indeks staranja je po zadnjih podatkih 125,4 (slovenski 131,7), kar pomeni, da je na 100 prebivalcev, mlajših od 15 let, živel 125 oseb, starih 65 let ali več (SURS, 2019).

Mladih do 15 let je na Gorenjskem 16 %, 20 % je starih 65 in več let. Kljub naraščanju števila mladih (v zadnjih petih letih za 764 oseb), se indeks staranja hitro slabša, saj veliko bolj narašča število starejših (v zadnjih petih letih za 4.929 oseb). Znotraj regije obstajajo precejšnje razlike: na zgornjem Gorenjskem sta rast in starostna struktura manj ugodni, še posebej v Kranjski Gori (28 % starih 65 let in več), Bohinju in na Bledu. Najugodnejše razmerje med mladimi in starejšimi, z indeksom pod 100, imajo le občine Gorenja vas - Poljane, Šenčur in Železniki (SURS, 2019).

Slika 9: Indeks staranja prebivalstva po območjih naselij na Gorenjskem in v Sloveniji leta 2019

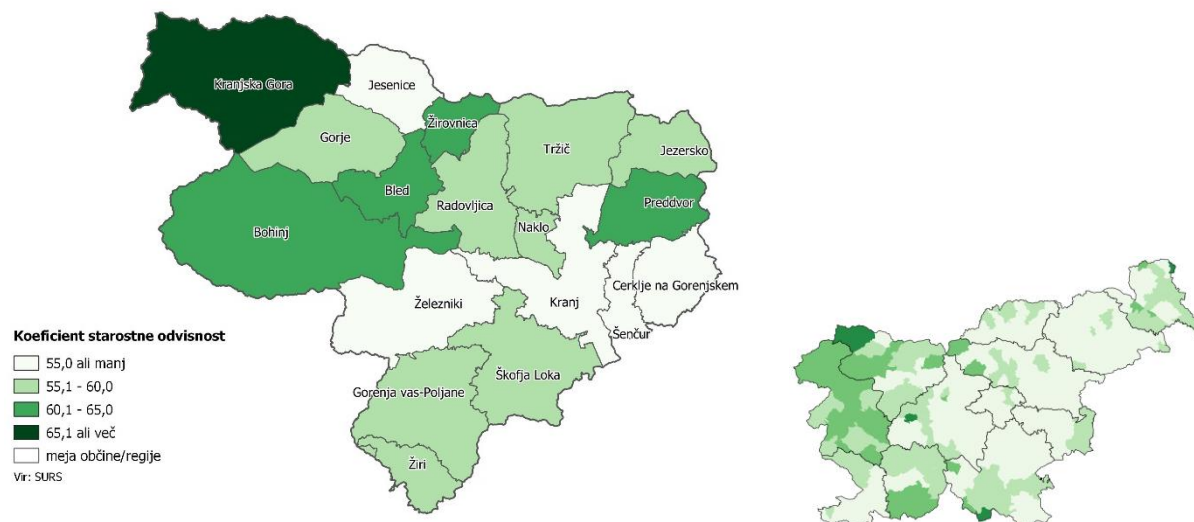
Tako za Slovenijo kot tudi za Gorenjsko je značilno, da se slabša tudi razmerje med aktivnimi in vzdrževanimi prebivalci. Koeficient starostne odvisnosti, ki kaže število starostno odvisnih prebivalcev (starih do 15 in nad 65 let) na 100 delovno sposobnih prebivalcev (starih od 15 do 64 let) se od leta 2005 stalno povečuje, od 44,0 leta 2005 do 56,2 leta 2019. Gorenjske občine, ki imajo najvišji koeficient starostne odvisnosti so: Kranjska Gora (66,1), Bled (61,4), Žirovnica (60,5), Bohinj (60,3) in Preddvor (60,1) (SURS, 2019).

Na Gorenjskem je **pričakovana življenjska doba daljša** od slovenskega povprečja, še zlasti pri moških. V letu 2017 je pri moških znašala 78,32 let in 83,98 let pri ženskah. Regija pozitivno odstopa tudi v naslednjih kazalnikih: najboljši telesni fitness indeks in najnižji delež prekomerno prehranjenih otrok, nižja splošna umrljivost zaradi bolezni srca in ožilja. Na tej osnovi bi lahko ocenili **zdravje Gorenjcev kot boljše od slovenskega povprečja**. Prebivalci Gorenjske vseh starostnih skupin sicer v povprečju pogosteje obiščejo zdravnika kot prebivalci Slovenije, redkeje pa se zdravijo v bolnišnicah. Povprečno število prvih kurativnih obiskov na primarni ravni je na Gorenjskem (2.222 na 1.000 prebivalcev) višje kot v Sloveniji (1.971 na 1.000 prebivalcev), kar je lahko tudi odraz njihove boljše osveščenosti in priložnost za zgodnejše odkrivanje in zdravljenje. Delovno aktivno prebivalstvo je bolj obremenjeno s poškodbami pri delu, medtem ko je bolniški stalež na Gorenjskem med najnižjimi v

Sloveniji. Po podatkih iz leta 2017 je povprečna bolniška odsotnost v Sloveniji trajala 15,6 dneva, v gorenjski regiji 14,4 dni (NIJZ, 2018).

Slika 10: Koeficient starostne odvisnosti po občinah na Gorenjskem in v Sloveniji leta 2019

Preskrbljenost z zdravniki, zaposlenimi v zdravstvu, je na Gorenjskem (210 na 100.000 prebivalcev) **slabša** kot v povprečju v Sloveniji (302 na 100.000 prebivalcev), kar je verjetno posledica nižjega števila specialistov na sekundarni ravni. Stopnja preskrbljenosti s splošnimi/družinskimi zdravniki je blizu povprečja (Gorenjska 49,1, Slovenija 48,3 na 100.000 prebivalcev, vključeni tudi specializanti). Gorenjska ima 340 razpoložljivih bolniških postelj na 100.000 prebivalcev, kar je precej manj od slovenskega povprečja (449) (NIJZ, 2019).

Zagotavljanje socialnega varstva, kamor sodi tudi skrb za tiste, ki potrebujejo varstvo in nego drugih ni zadovoljivo. Mreža storitev na Gorenjskem zagotavlja vsem upravičencem enake možnosti vključevanja, ne glede na kraj, v katerem bivajo. Organiziranih je več oblik pomoči, ki ne zadoščajo trenutnim potrebam in se bodo v prihodnje še povečevale. Institucionalno varstvo starejših izvajajo **javni in koncesijski domovi za starejše**. Na Gorenjskem je 6 javnih in 3 zasebni domovi za starejše, v katerih je skupaj 1.626 oskrbovancev (SSZ 2019). Upravičenci so predvsem osebe starejše od 65 let. Institucionalno varstvo odraslih s posebnimi potrebami, se ravno tako izvaja v javnih institucijah, organizirana je tudi pomoč na domu. Glede na dejstvo, da se populacija v regiji stara, je v naslednjem obdobju potrebno organizirati povečanje kapacitet predvsem v smislu domov oziroma skrbi za ostarele ter vzpostaviti dodatne programe (socialnovarstvene, zdravstvene) tudi z namenom kvalitetnega bivanja starejših v domačem okolju.

V regiji deluje več **medgeneracijskih centrov**, katerih namen je povezovanje starejših in mladih ter aktivno preživljanje časa, izmenjava izkušenj in medsebojno učenje in pomoč. Centri v svoje aktivnosti poleg starejših vključujejo tudi mlajšo generacijo. Večina centrov deluje v večjih urbanih središčih, vse večja potreba po njih se kaže tudi v manjših naseljih in na podeželju.

Na Gorenjskem je 88 vrtcev (9 % vseh v Sloveniji), v katere je bilo v šolskem letu 2018/2019 vključenih 8.554 otrok. Delež otrok, ki so vključeni v vrtec, se povečuje (od 58,6 % v šolskem letu 2006/2007 do 78,2 % v šolskem letu 2018/2019), je pa nekoliko nižji kot v Sloveniji (80,5 % v šolskem letu 2018/2019) (SURS, 2019).

Podrobnejši podatki glede strukture aktivnosti prebivalcev starih 15 let in več, na Gorenjskem jih je bilo leta 2018 171.225, kažejo na to, da je bila med njimi dobra polovica zaposlenih (51,8 %), 3,5 % je bilo brezposelnih, 31 % upokojenih, 8,7 % je bilo učencev, dijakov in študentov ter 5 % drugih neaktivnih. V zadnjih letih je sicer zaznati **ugoden trend naraščanja števila zaposlenih v primerjavi z brezposelnimi**. Neugoden pa je podatek, da upada število učencev, dijakov in študentov, kar je tudi posledica manjše rodnosti in staranja prebivalstva (SURS, 2018).

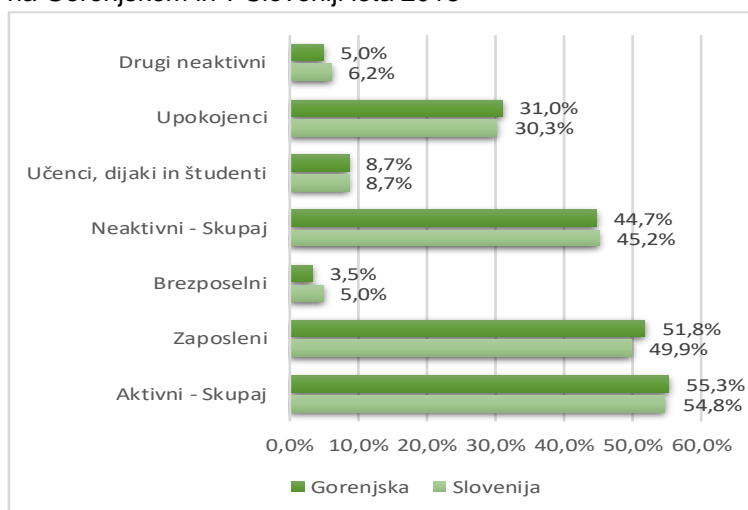
Izobrazbena struktura prebivalcev Gorenjske se je v zadnjih letih izboljšala in je tudi v primerjavi s slovenskim povprečjem nekoliko ugodnejša. Zmanjšuje se delež tistih brez izobrazbe ter z osnovnošolsko in srednješolsko izobrazbo ter povečuje delež višje in visoko izobraženih. Leta 2018 je bilo na Gorenjskem brez izobrazbe 3 % starejših od 15 let, 53,2 % jih je imelo srednješolsko izobrazbo, 23,9 % pa višje ali visokošolsko izobrazbo (SURS, 2019).

Še ugodnejša je izobrazbena struktura zaposlenih. Leta 2018 je bilo brez izobrazbe le 0,6 % zaposlenih, 56,1 % jih je imelo srednješolsko izobrazbo in 33,9 % višje ali visokošolsko izobrazbo (SURS, 2019).

Glede na podatke zadnjih let je pričakovati, da se bosta delež in število prebivalcev, ki imajo največ osnovnošolsko izobrazbo še naprej zmanjševala, saj je med njimi kar 47,3 % upokojencev. Glede na podatke o številu študentov in diplomantov se bo ustavilo tudi naraščanje števila oseb z višje in visokošolsko izobrazbo. Število študentov z Gorenjske regije namreč upada, celo nekoliko bolj kot je značilno za Slovenijo. V šolskem letu 2011/12 jih je bilo 10.527 oziroma 10,1 % vseh v Sloveniji, v šolskem letu 2018/2019 pa jih je bilo skoraj tretjino manj (7.199 oziroma 9,5 % vseh v Sloveniji). Od teh jih je 65,4 % študij obiskovalo v Ljubljani, 23,2 % na fakultetah, ki so na Gorenjskem, 5 % v Kopru in Portorožu in 4 % v Mariboru. Tudi število diplomantov upada. Leta 2012 je Gorenjska regija imela 10,2 diplomanta terciarnega izobraževanja na 1000 prebivalcev, leta 2018 pa 7,7 (SURS, 2019).

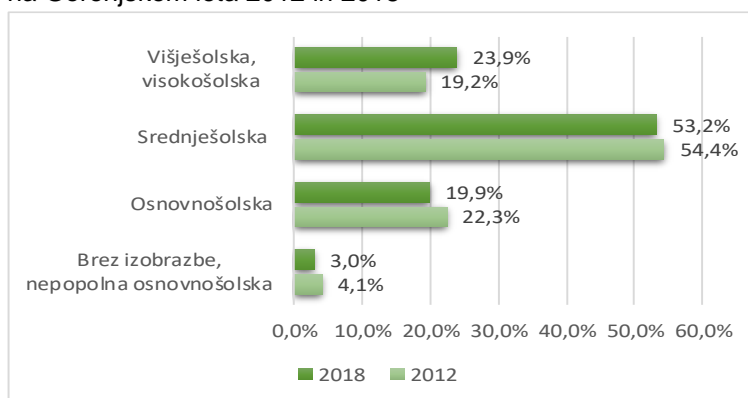
Brezposelnost na Gorenjskem se manjša. Od decembra 2012, ko je bila stopnja registrirane brezposelnosti 9,9 %, se je skoraj prepolovila. V avgustu 2019 je bila 4,9 %, kar je nižje tudi od slovenskega povprečja (7,4 %). Najvišja je bila v Mestni občini Kranj (6,2 %) in v občini Trzič (5,6 %),

Grafikon 2: Struktura aktivnosti prebivalcev, starejših od 15 let, na Gorenjskem in v Sloveniji leta 2018

Vir: SURS, 2019

Grafikon 3: Izobrazbena struktura prebivalcev, starejših od 15 let, na Gorenjskem leta 2012 in 2018

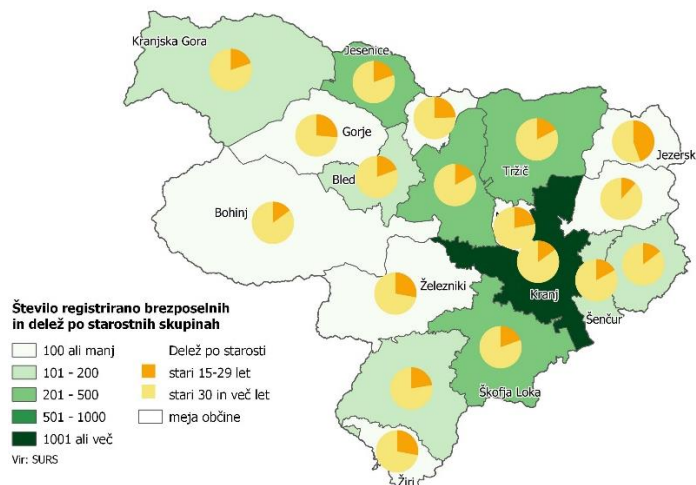
Vir: SURS, 2019

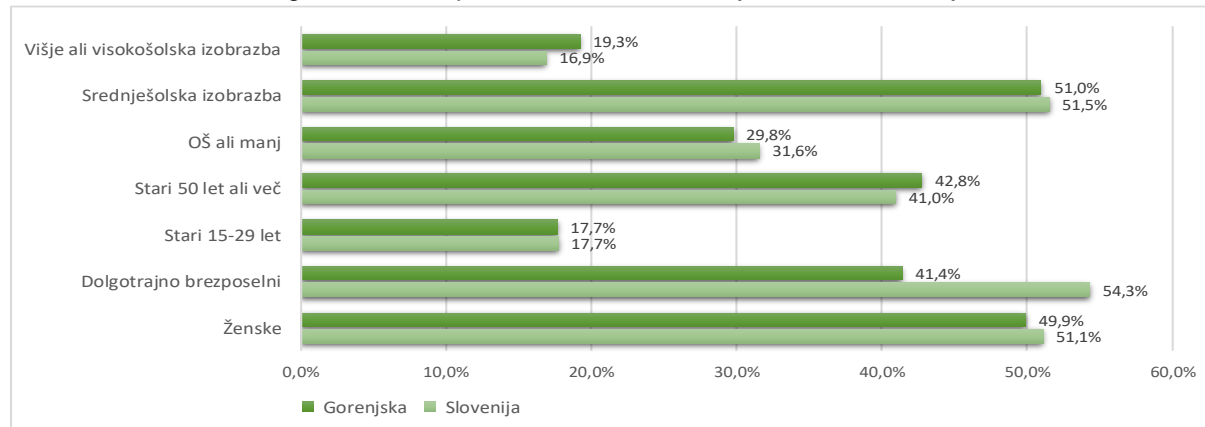
najnižja pa v občinah Jezersko (2,8 %), Žiri (2,8 %), Gorenja vas - Poljane (3 %) in Železniki (3 %) (ZRSZ, 2019).

Septembra 2019 je bilo na Gorenjskem skupaj 4.571 brezposelnih, kar je 6,6 % vseh v Sloveniji. Med njimi je bilo 1.893 dolgotrajno brezposelnih (41,4 %), kar je precej ugodnejši podatek od povprečja za Slovenijo, ki je bilo septembra 54,3 %. Dolgotrajno brezposelni so bili večinoma starejši od 50 let. Mladih do 29 leta je bilo skupaj 808 (17,7 %), kar je enako slovenskemu povprečju. Več kot polovica vseh jih je imela srednješolsko izobrazbo, 6 % višje ali visokošolsko izobrazbo in 29,8 % največ dokončano osnovno šolo. Dobra tretjina (1.634) brezposelnih je bila iz Mestne občine Kranj (ZRSZ, 2019).

Slika 11: Število registrirano brezposelnih in delež po starostnih skupinah po občinah na Gorenjskem, septembra 2019

Grafikon 4: Struktura registrirano brezposelnih oseb na Gorenjskem in v Sloveniji leta 2019

Vir: ZRSZ, 2019

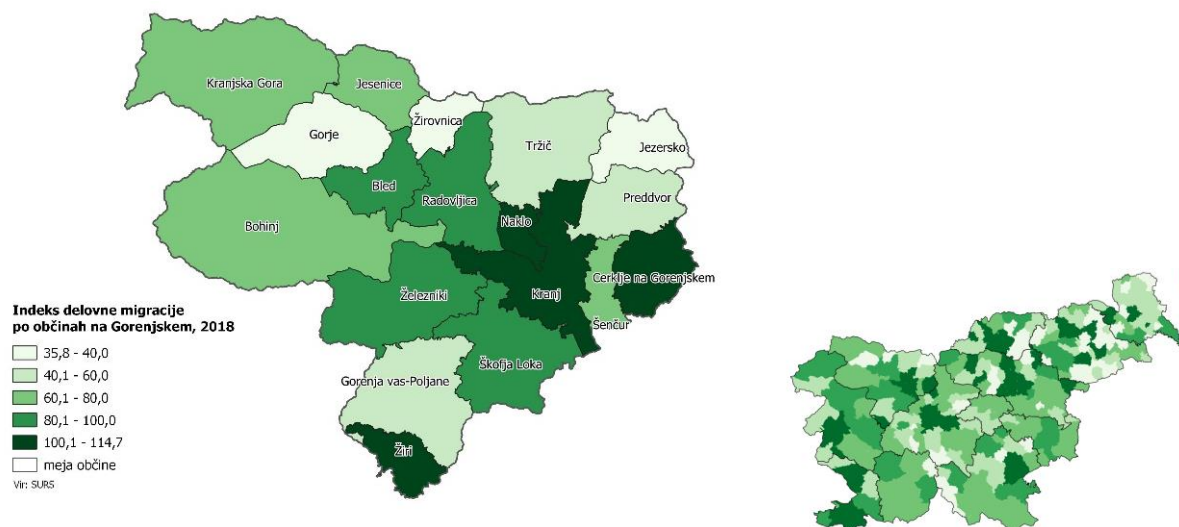

1.1.4. Gorenjsko gospodarstvo – z veliko priložnostmi

Na Gorenjskem je **več delovno aktivnih prebivalcev kot je delovnih mest**, oboje pa v zadnjih letih narašča. Leta 2018 je bilo delovno aktivnih Gorenjcev 90.022, če odštejemo kmete pa 88.346, kar je 13,76 % več kot leta 2012. Istega leta je bilo na Gorenjskem 77.543 delovnih mest oziroma 75.872 brez upoštevanja kmetov, kar je 16,9 % več kot leta 2012. 84,9 % teh delovnih mest so zasedali Gorenjci, 11.457 oseb pa je na delo prihajalo iz drugih slovenskih regij (SURS, 2019).

Delež delovno aktivnih oseb, ki imajo delovno mesto v občini ali regiji prebivališča, je iz leta v leto manj. Leta 2018 je 23.931 prebivalcev Gorenjske oziroma **27,1 % delovno aktivnih odhajalo na delo izven regije**, največ v osrednjeslovensko regijo. Na Gorenjsko je iz drugih regij prihajalo na delo 11.457 oseb. Indeks delovne migracije na Gorenjskem je bil leta 2012 83,6, leta 2018 pa 85,9. Občine Cerklje na Gorenjskem, Žiri in Kranj in Naklo so občine na Gorenjskem, ki imajo indeks delovne migracije nad 100, kar pomeni več delovnih mest kot delovno aktivnih prebivalcev. V drugih občinah je več delovno aktivnih prebivalcev, kot je na voljo delovnih mest (SURS, 2019).

Slika 12: Indeks delovne migracije po občinah na Gorenjskem in v Sloveniji leta 2018

Plače na Gorenjskem so na ravni slovenskega povprečja. Leta 2018 je bila povprečna neto plača zaposlenega na Gorenjskem 1.091,38 evrov, v Sloveniji pa 1.092,74 evrov. Najvišje plače so bile v Osrednjeslovenski regiji, višje od plač na Gorenjskem pa še v Jugovzhodni Sloveniji. Glede na dejavnost so bile po podatkih za avgust 2019 na Gorenjskem povprečne neto plače najvišje na področju oskrbe z električno energijo, plinom in paro (1.450 evrov), v finančnih in zavarovalniških dejavnostih (1.375 evrov) ter informacijskih in komunikacijskih dejavnostih (1.372 evrov). Najnižje so bile v gradbeništvu (835 evrov) in gostinstvu (858 evrov) (SURS, 2019).

Na Gorenjskem prevladujejo delovna mesta v storitvenih dejavnostih. Leta 2018 je bil delež zaposlenosti v storitvenih dejavnostih 56,7 %, v kmetijstvu je bilo zaposlenih 6,1 %, v industriji pa 37,2 %. Primerjava zaposlenosti po dejavnostih v letih 2012 in 2017 kaže na upadanje zaposlenih v gradbeništvu in v kmetijstvu. Število zaposlenih se je najbolj povečalo v predelovalnih dejavnostih (kjer je skupaj zaposlenih 29,3 %) ter v trgovini, gostinstvu in prometu (SURS, 2019).

Na Gorenjskem **število poslovnih subjektov narašča**, od leta 2012 do 2018 za 13,5 % oziroma z 18.006 na 20.8223, vendar nekoliko manj kot v Sloveniji, kjer je bil porast 14,9 %, skupaj pa je bilo leta 2018 215.354 poslovnih subjektov (AJPEŠ, 2019).

Tabela 5: Primerjava spremembe zaposlenosti po dejavnostih v letih 2012 in 2017 na Gorenjskem

		2012		2017		Sprememba v obdobju 2017-2012
		število	%	število	%	
	Skupaj dejavnosti	78.042	100,0%	84.009	100,0%	5.967
A	Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo	5.343	6,8%	5.161	6,1%	-182
BCDE	Predelovalne dejavnosti, rudarstvo in druga industrija	24.106	30,9%	25.987	30,9%	1.881
C	Predelovalne dejavnosti	22.787	29,2%	24.620	29,3%	1.833
F	Gradbeništvo	5.319	6,8%	5.226	6,2%	-93
GHI	Trgovina, gostinstvo, promet	18.172	23,3%	19.710	23,5%	1.538
J	Informacijske in komunikacijske dejavnosti	1.412	1,8%	1.828	2,2%	416
K	Finančne in zavarovalniške dejavnosti	1.263	1,6%	1.412	1,7%	149
L	Poslovanje z nepremičninami	408	0,5%	496	0,6%	88
MN	Strokovne, znanstvene, tehnične in druge posl. dejavnosti	7.053	9,0%	7.553	9,0%	500
OPQ	Uprava in obramba, obv. soc. varnost, izob., zdravstvo	12.502	16,0%	13.322	15,9%	820
RSTU	Druge dejavnosti	2.464	3,2%	3.315	3,9%	851
A	Kmetijstvo	5.343	6,8%	5.161	6,1%	-182
B-F	Industrija	29.425	37,7%	31.213	37,2%	1.788
G-Q	Storitve	43.274	55,4%	47.636	56,7%	4.362

Vir: SURS, 2019

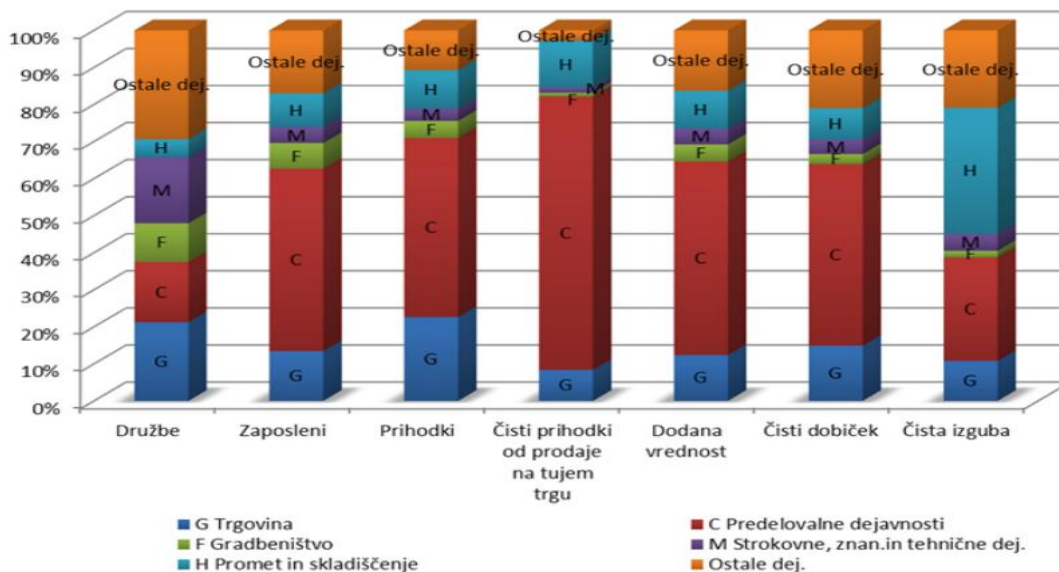
Decembra 2018 je bilo na Gorenjskem 10.213 samostojnih podjetnikov (10,9 % vseh v Sloveniji) in 5.945 gospodarskih družb (8,2 % vseh v Sloveniji), od tega 85,2 % mikro, 12,6 % malih, 1,5 % srednje velikih in 0,7 % velikih družb. V gorenjskih gospodarskih družbah je bilo leta 2018 45.873 zaposlenih (9,1 % vseh v Sloveniji), ki so ustvarili več kot 7,2 milijonov prihodkov (7,2 % vseh v Sloveniji) in 6,8 milijonov evrov odhodkov (7,1 % vseh v Sloveniji). V istem letu so gospodarske družbe Gorenjske regije izkazale 323.663 tisoč evrov neto čistega dobička, Gorenjska regija pa ni izboljšala neto čistega pozitivnega poslovnega izida. K povečanju neto čistega pozitivnega poslovnega izida so najbolj prispevale družbe iz Osrednjeslovenske regije, Obalno-kraške regije in iz Jugovzhodne Slovenije (AJ PES, 2019).

Tudi neto dodana vrednost na zaposlenega je pod slovenskim povprečjem. Družbe na Gorenjskem so leta 2018 ustvarile 1.963 milijonov evrov neto dodane vrednosti, kar je 41 % več kot leta 2012 (1.396 milijonov evrov) in 8,8 % vse v Sloveniji. Neto dodana vrednost na zaposlenega na Gorenjskem je znašala 42,8 tisoč evrov, 16,62 % več kakor leta 2012. Neto dodana vrednost na zaposlenega na ravni države je znašala 44,4 tisoč evrov, kar je bilo 16,8 % več kot leta 2012 (AJ PES, 2019).

Na Gorenjskem je še vedno **najpomembnejše področje predelovalne dejavnosti**. Ta je v gospodarskih družbah v letu 2018 zaposlovala 22.579 delavcev in ustvarila 3.485 milijonov evrov prihodkov (48,3 %). Največ družb je na Gorenjskem registriranih na področju trgovine, vzdrževanja in popravila motornih vozil (21,3 % vseh družb na Gorenjskem). Največ neto čistega dobička so ustvarile družbe predelovalne dejavnosti, največ neto čiste izgube pa kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti (AJ PES, 2019).

Grafikon 5: Ekonomska struktura gospodarskih družb na Gorenjskem po dejavnostih, leta 2018

Vir: AJPES, 2018

Gorenjska je leta 2017 ustvarila 3.276 milijonov evrov bruto dodane vrednosti, kar pomeni 8,8 % na nacionalni ravni in za 687 milijonov evrov več kot leta 2012. Največji delež bruto dodane vrednosti so leta 2017, enako kot je značilno za Slovenijo, ustvarile predelovalne dejavnosti (32,9 %) ter trgovina, gostinstvo in promet skupaj (22,8 %). Najmanjši delež so ustvarile dejavnosti kmetijstva, gozdarstva in ribištva (2,1 %), finančne in zavarovalniške dejavnosti (2,3 %) ter informacijske in komunikacijske dejavnosti (2,4 %) (SURS, 2019).

Tabela 6: Bruto dodana vrednost v osnovnih cenah po dejavnostih na Gorenjskem leta 2017

		Mio EUR	Struktura po dejavnostih (%)	Delež v SLOVENIJI (SLO = 100%)
	Skupaj dejavnosti	3.276	100,0	8,8
A	Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo	68	2,1	9,2
BCDE	Predelovalne dejavnosti, rudarstvo in druga industrija	1.143	34,9	11,2
C	Predelovalne dejavnosti	1.078	32,9	12,2
F	Gradbeništvo	159	4,9	7,8
GHI	Trgovina, gostinstvo, promet	746	22,8	9,7
J	Informacijske in komunikacijske dejavnosti	79	2,4	5,1
K	Finančne in zavarovalniške dejavnosti	74	2,3	5,2
L	Poslovanje z nepremičninami	275	8,4	9,9
MN	Strokovne, znanstvene, tehnične in druge posl. dejavnosti	224	6,9	5,9
OPQ	Uprava in obramba, obv. soc. varnost, izob., zdravstvo	422	12,9	6,9
RSTU	Druge dejavnosti	86	2,6	8,7

Vir: SURS, 2019

Bruto domači proizvod na Gorenjskem narašča. BDP na prebivalca Gorenjske je leta 2017 znašal 18.507 evrov (12.706 evrov leta 2005, 14.610 evrov leta 2012), kar predstavlja 88,9 % na ravni Slovenije (83,3 % leta 2012). Vrednost BDP je bila 3.769 milijonov evrov, kar pomeni 8,8 % na nacionalni ravni. BDP na Gorenjskem narašča celo nekoliko bolj, kot je povprečje za Slovenijo. V petletnem obdobju 2012–2017 je bil gorenjski indeks rasti BDP 126,3, slovenski pa 119,2 (SURS, 2019).

Gorenjska je s svojimi naravnimi danostmi, kulturno dediščino ter dogodki in aktivnostmi, ki jih ponuja, **pomembna turistična destinacija**, kjer v zadnjih letih **število turistov skokovito raste**. Samo v

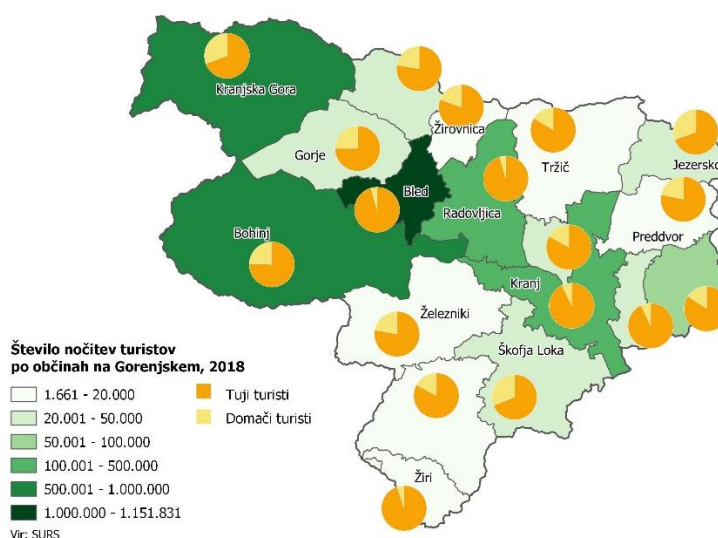
obdobju 2017–2018 je bil porast nočitev na Gorenjskem kar 28,2 % (v Sloveniji 24,6 %). Leta 2018 je Gorenjsko obiskalo 1.393.916 turistov (všteti so gostje, ki vsaj enkrat prenočijo), kar je 22,8 % vseh turistov v Sloveniji in dvakrat več kot leta 2012 (650.220 turistov). Število prenočitev je iz 1.670.653 leta 2012 zraslo na 3.413.905 leta 2018 in predstavlja 21,8 % vseh turističnih nočitev v Sloveniji. V vseh gorenjskih občinah prevladujejo turisti iz tujine. Leta 2018 so skupaj na Gorenjskem ustvarili 2.851.184 nočitev (83,5 % vseh nočitev turistov), kar je pomenilo 25,5 % delež na ravni Slovenije (SURŠ, 2019).

Po podatkih iz leta 2017, ko je Gorenjsko obiskalo 1.126.577 turistov, je bilo največ Nemcev (12,6 %), Italijanov (9,4 %), Korejcev (8,9 %) in Britancev (5,6 %), je pa krog držav, iz katerih prihajajo, vsako leto širši (SURŠ, 2019).

Nadaljuje se trend krajšanja dobe bivanja turistov. Leta 2018 so na Gorenjskem bivali povprečno 2,4 dni (v Sloveniji 2,6 dni), za kar so imeli na voljo 27.420 stalnih ležišč, od tega največ v hotelih (28,7 %) in kampih (22,9 %). Zasedenost ležišč je največja v poletnih in zimskih mesecih, se pa sezona podaljšuje tudi v spomladanske in jesenske mesece (SURŠ, 2019).

Gorenjska je tudi **priljubljena destinacija za enodnevne obiske oziroma izletniški turizem**. Gore, jezera, slapovi in soteske, letna in zimska športno-rekreacijska središča, mnoge kulturne zanimivosti in stara mestna jedra s prireditvami ter dobra prometna povezanost privabljajo številne dnevne obiskovalce.

Slika 13: Število prenočitev turistov po občinah na Gorenjskem leta 2018

Kmetijstvo in dopolnilne dejavnosti ohranjata gorenjsko podeželje aktivno. Po podatkih iz leta 2016 je na Gorenjskem v lasti kmetijskih gospodarstev 83.813 hektarov zemljišč, od tega kar 60 % obsega gozd (50.558 hektarov), 38 % je kmetijskih zemljišč (32.145 hektarov, od tega je 1.666 hektarov zemljišč v zaraščanju in neobdelanih kmetijskih zemljišč) ter 1,3 % nerodovitnih zemljišč (1.100 hektarov). Leta 2016 je bilo na Gorenjskem 4.398 kmetijskih gospodarstev, ki so imela v lasti 31.391 hektarov kmetijskih zemljišč v uporabi in 49.631 glav živine. To je predstavljalo 6,3 % vseh slovenskih kmetijskih gospodarstev, 6,6 % vseh kmetijskih zemljišč v uporabi in 9,0 % glav živine v Sloveniji. Od kmetijskih zemljišč v uporabi je 72,5 % površin trajnih travnikov in pašnikov, 23,8 % je bilo njiv in 1,3 % trajnih nasadov - sadovnjakov. Na njivah so prevladovali krmne rastline, žita (pšenica, pira, ječmen) in krompir. Od živine je bilo največ goveda (49.631), 2.450 je bilo prašičev, 1.605 konj in 14.009 drobnice. Velik porast je zabeležen pri perutnini, kjer je število od leta 2010 (37.961) zraslo na 92.739 živali v letu 2016. 135 kmetijskih gospodarstev se je ukvarjalo s pridelavo zelenjadnic, sadik, jagod in zelišč, kar je predstavljalo 8,7 % vseh v Sloveniji (SURŠ, 2019).

2.343 kmetijskih gospodarstev na Gorenjskem je imelo leta 2016 v lasti manj kot 5 hektarov kmetijskih zemljišč v uporabi, 1.113 kmetijskih gospodarstev je bilo večjih od 10 hektarov in le 18 večjih od 50 hektarov. 7,3 % oziroma 171 je bilo kmetijskih gospodarstev z ekološkim kmetovanjem, kar je 9,2 % od vseh v Sloveniji (SURŠ, 2019).

1.2. Opredelitev ključnih razvojnih ovir in prednosti regije

1.2.1. Prednosti

- Visoka **kakovost življenja** v regiji,
- **izobrazbena raven** prebivalstva je nad slovenskim povprečjem,
- ugodni kazalniki **zdravja** in gibanja v primerjavi z drugimi regijami,
- dobri gospodarski kazalniki in **nizka brezposelnost**,
- dinamična, v razvoj usmerjena podjetja,
- uveljavljene lokalne **blagovne znamke** izdelkov višje kakovosti in pestrost dopolnilnih dejavnosti na kmetijah,
- aktivno ohranjanje kulturne **dediščine** in rokodelskih znanj območja,
- varno in stabilno okolje,
- zdravo in čisto **življenjsko okolje**,
- dobri pogoji za pridelavo hrane višje kakovosti,
- bogati vodni viri,
- **gozdovi** in njihov velik potencial,
- bogate in ohranjene **naravne danosti** (Natura 2000, lega v edinem nacionalnem parku (TNP)),
- ugodna **geostrateška lega**,
- regija z **mednarodnim letališčem**,
- uveljavljene **turistične destinacije** ter več prepoznavnih, tudi mednarodnih **prireditvev**,
- dober dostop do **širokopasovnega omrežja** na pretežnem delu Gorenjske.

1.2.2. Slabosti

- Neugodna demografska struktura,
- **stanovanjska problematika** mladih,
- **neskladje na trgu dela**, ni permanentnega spremljanja in načrtovanja kadrovskih potreb (in kompetenc), **pomanjkanje** ustrezno usposobljenega **kadra**,
- Gorenjska je slabše preskrbljena z zdravstvenim osebjem, kot je v povprečju Slovenija,
- **nedorečeno** stanje glede regijske bolnišnice,
- prenizka dodana vrednost izdelkov in storitev, zaradi večinske proizvodnje polproizvodov, preveč **odvisno gospodarstvo**,
- premajhno število podjetij, ki načrtno vlagajo v R & R, patente in inovacije,
- pomanjkljivo podporno okolje (tehnološki parki, inkubatorji, kreativni in izdelovalni centri ...),
- razdrobljena in relativno **slaba povezanost** turistične ponudbe,
- **pomanjkanje integralnih** turističnih proizvodov, ki bi temeljili na butičnih doživetjih,
- **mestoma nerazvita infrastruktura za usmerjanje obiskovalcev** in razbremenjevanje že preobremenjenih lokalitet
- **neobstoje** regionalnega prostorskega načrta,
- **slaba razvitost in organiziranost** javnega prevoza,
- **zastarela** železniška infrastruktura in propadajoče železniške postaje,
- **skromen obseg** lokalnih kolesarskih poti,
- **prometna obremenjenost** alpskih dolin, visokih planot in gorskih prelazov,
- onesnaževanje in **negativni pritiski na visokogorski svet** (odplake, stranišča, dvigovanje standardov v planinskih postojankah, morebitne elektrifikacije postojank, motnje v mirnih conah),
- **razdrobljeno** reševanje ravnanja z odpadki,
- **nesmotrna** raba in pozidava kmetijskih zemljišč,
- **razdrobljeno lastništvo** kmetijskih in gozdnih površin,
- **majhna** prehranska **samooskrba**,
- **neurejeno upravljanje** z naravnimi vrednotami

1.2.3. Nevarnosti

- **Beg** usposobljenih **strokovnjakov** iz regije,
- pomanjkanje kakovostnih delovnih mest,
- **staranje prebivalstva** in nizka demografska rast,
- **pomanjkanje delovne sile**, nezmožnost zagotavljanja kakovostnih kadrov,
- **bolezni** sodobnega časa (stres, poklicna izgorelost, depresija, demenca ...),
- nepredvidljive **posledice klimatskih sprememb** in počasno prilagajanje nanje,
- naravne nesreče,
- **neusklajeni** urbanistični, prostorski in razvojni **dokumenti**,
- **premajhno sodelovanje** med strokami (kmetijstvo, okolje, urbanizem ...),
- prekomerni **pritisk turizma in drugih dejavnosti** na infrastrukturo in naravno okolje, pritiski na vodni in obvodni prostor z dejavnostmi, ki niso celovito načrtovane in obravnavane,
- **izguba biodiverzitete** ohranjenih delov gorske narave zaradi prekomernega obiska in onesnaževanja,
- **ne-trajnostna raba** naravnih virov (onesnaževanje virov pitne vode ...),
- nenadzorovano širjenje **invazivnih vrst**,
- posegi na I. kmetijska območja – **izguba zemljišč** za pridelavo hrane,
- **uničevanje** stavbne in kulturne **dediščine**,
- počasno urejanje infrastrukture in **krčenje javnih storitev** na podeželju,
- **krčenje EU razvojnih sredstev** (Gorenjska znotraj Kohezijske regije Zahodna Slovenija).

1.2.4. Priložnosti

- **Prilagajanje demografskim spremembam**,
- koordinirano **povezovanje šolstva in gospodarstva**,
- **razvoj večgeneracijskih središč**, vseživljenjsko izobraževanje in karierna orientacija,
- lokalna **samooskrba** (hrana, energija, produkti široke potrošnje ...),
- pospešena usmerjenost gospodarstva v proizvode in storitve z **visoko dodano vrednostjo**,
- **nadgradnja podpornih mehanizmov** za inovativna podjetja, vključno s finančnimi shemami ter inštrumenti za povezovanje znanosti in gospodarstva in inštrumenti za dvig znanj,
- krepitev podpornih podjetniških vsebin,
- spodbujanje **krožnega in družbeno odgovornega gospodarstva**,
- razvoj programov za **spodbujanje investicij**,
- usmerjenost EU v zniževanje okolijskih tveganj, priložnost za **inovativne proizvode in storitve**,
- **trajnostna mobilnost**, ureditev javnega prevoza, multimodalnost,
- razvoj letališč,
- oblikovanje močnih **edinstvenih turističnih produktov**, ki temeljijo na doživetjih in zgodbah,
- spodbude za **dvig kakovosti turistične ponudbe** (dodatna izobraževanja turističnih, delavcev, spodbujanje mladih za delo v turizmu, trajnostni certifikati),
- trend **sonaravnega butičnega turizma**,
- **enakomerna razporeditev turističnih tokov** (časovno in prostorsko),
- **revitalizacija** ali renaturacija degradiranih površin,
- aktivno ohranjanje in upravljanje kulturne dediščine,
- **les in voda** kot strateški lastni surovini,
- ohranjena **biotska raznovrstnost**,
- **povezovanje** tradicionalnih znanj s sodobnimi smernicami, **digitalizacija**,
- **razvoj podeželskih območij**, da bodo atraktivna tudi za mlade družine,
- regionalni **prostorski načrt**.

2. RAZVOJNI POLOŽAJ REGIJE V SLOVENSKEM IN MEDNARODNEM PROSTORU

Gorenjska se kot razvojna regija na ravni NUTS 3 primerja in konkurira z najuspešnejšimi slovenskimi regijami, tako v Kohezijski regiji Zahodna Slovenija, katere sestavni del je, kot z najbolj razvitima regijama v Kohezijski regiji Vzhodna Slovenija (Jugovzhodno Slovenijo, Savinjsko). Poznati moramo tudi dogajanja v sosednjih regijah EU na avstrijskem Koroškem (*Celovec/Klagenfurt*, *Beljak/Villach*, *Spodnja Koroška/Unterkärnten*) in v Furlaniji – Julijski krajini (*Videm/Udine*) ter v EU nasploh.

Najpogosteje uporabljen kazalnik za ugotavljanje razvitosti regij je BDP na prebivalca. In če je izražen v standardih kupne moči (SKM) na prebivalca, omogoča tudi mednarodne primerjave regij (vir: UMAR).

Gorenjska po razvitosti zaostaja za povprečjem EU, se pa stanje izboljšuje (leta 2017 je Gorenjska dosegala 76 % BDP EU, merjeno v SKM na prebivalca, leta 2018 pa 78 %). Znotraj kohezijske regije Zahodna Slovenija ima Gorenjska najnižji BDP, v primerjavi s sosednimi avstrijskimi regijami je ta kazalnik na Gorenjskem celo 1,5-krat nižji. Ne gre prezreti, da je bil leta 2018 razvojni položaj dveh regij (Jugovzhodne Slovenije z Novim mestom in Savinjske s Celjem, ki sta uvrščeni v manj razvito vzhodno kohezijsko regijo, po BDP višji od gorenjskega (Eurostat, Regional statistics, 2020).

Tabela 7: Primerjava razvojnih kazalnikov Gorenjske in konkurenčnih regij

	Površina (km ²)	Število prebivalcev, 2020	Gostota poselitve (pb/km ²), 2020	Indeks staranja, 2020	Delež prebivalcev starih 25-64 let s terciarno izobrazbo (%), 2018	Stopnja delovne aktivnosti (%), 2019	Indeks delovne migracije, 2019 (vir SURS)	BDP/prebivalca v EUR, 2018	BDP (SKM/prebivalca v EUR), 2018
NUTS 2 Zahodna Slovenija	7.839	995.849	127,0	127,5	34,6	56,6	112,1	26.500	31.600
NUTS 3 Gorenjska	2.137	206.621	96,7	128,0	31,0	55,7	85,6	19.900	23.700
NUTS 3 Goriška	2.325	118.041	50,8	153,9	29,6	54,3	95,3	20.000	23.900
NUTS 3 Osrednje-slovenska	2.334	555.274	237,9	117,0	38,1	57,8	127,9	31.200	37.200
NUTS 3 Obalno-kraška	1.043	115.913	111,1	154,8	29,8	55,0	98,1	22.700	27.000
NUTS 2 Vzhodna Slovenija	12.432	1.100.012	88,5	140,8	28,7	54,0	89,9	18.200	21.700
NUTS 3 Primorsko-notranjska	1.456	52.841	36,3	137,5	28,1	51,4	71,4	15.900	19.000
NUTS 3 Jugovzhodna Slovenija	2.675	145.357	54,3	115,1	27,1	58,0	91,0	21.700	25.900
NUTS 3 Savinjska	2.301	257.847	112,1	130,2	26,5	54,8	95,6	20.000	23.900
NUTS 3 Posavska	968	75.824	78,3	141,2	25,1	53,1	77,0	18.400	21.900
NUTS 3 Podravska	2.170	325.994	150,2	151,4	27,2	55,2	96,9	17.900	21.300
NUTS 3 Zasavska	485	57.156	117,8	146,7	24,5	54,0	59,0	11.600	13.800
NUTS 3 Koroška	1.041	70.755	68,0	145,8	24,7	52,4	87,8	18.000	21.400
NUTS 3 Pomurska	1.335	114.238	85,6	171,9	22,1	51,5	91,0	15.000	17.900
NUTS 2 Kärnten/ Avstrijska Koroška	9.538	561.293	58,8	165,8	30,6	55,6	np	37.400	33.200
NUTS 3 Klagenfurt-Villach/ Celovec-Beljak	2.030	288.814	142,3	161,4	np	np	np	43.100	38.200
NUTS 3 Unterkärnten/ Spodnja avstr. Koroška	3.376	148.655	44,0	162,8	np	np	np	33.700	29.900
NUTS 2 Friuli-Venezia Giulia/ Furlanija Julijska krajina	7.858	1.206.216	153,5	224,1	21,1	48,4	np	31.600	31.500
NUTS 3 Udine	4.904	526.474	107,4	232,2	np	np	np	31.200	31.100
EU27	4.324.782	447.319.916	103,4	136,0	30,7	53,6	np	30.200	30.200

Viri: Eurostat, Regional statistics (np – ni podatka)

Na ostalih področjih (demografija, izobrazba, zaposlenost) pa Gorenjska dosega ali celo presega povprečje konkurenčnih regij in države. S tega vidika bi Gorenjska morala tudi v prihodnje izkoristiti svoj človeški in tudi naravni kapital za približevanje sosednjim regijam tudi na področju gospodarske moči.

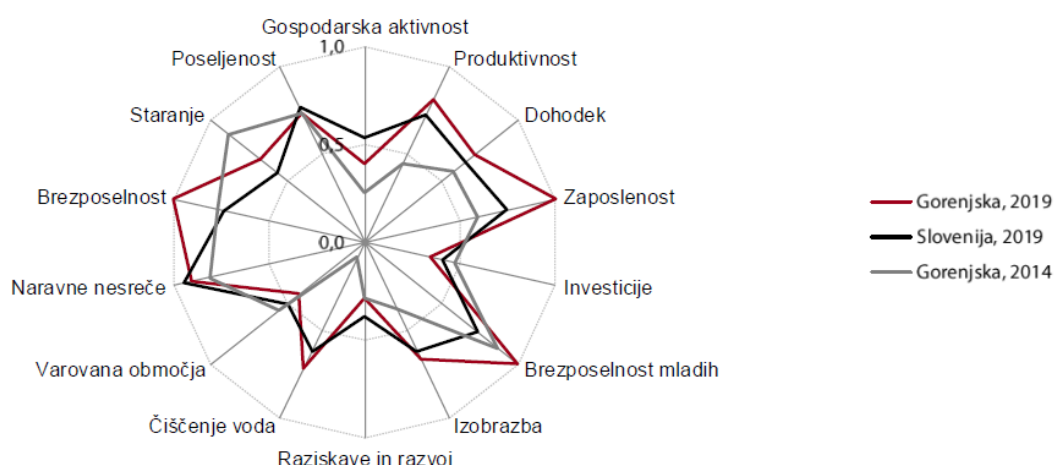

Tako geografsko kot poslovno okolje je za regije, s katerimi se primerjamo, zelo enakovredno in primerljivo (izjemi sta Trst in Koper zaradi obmorske lege), zato Gorenjska lahko svoje konkurenčne prednosti išče znotraj sebe ter v hitrem odzivu in ustrezni umestitvi v zunanji, širši (globalni) prostor.

Po podatkih UMAR-ja ima Gorenjska regija ugodne vrednosti kazalnikov razvitosti, razvojnih možnosti in ogroženosti in tako drugi najnižji kazalnik IRO v letu 2019. Kljub temu, da regija ne izstopa po visokem bruto domačem proizvodu na prebivalca, saj po tem kazalniku dosega okoli 90 % slovenskega povprečja, ima pretežno ugodne vrednosti tako med kazalniki razvitosti, kot med kazalniki razvojnih možnosti in ogroženosti. Posebej izstopa po visoki stopnji delovne aktivnosti, obenem pa tudi po nizki stopnji brezposelnosti, ki je nizka tudi med mladimi. Po teh kazalnikih je regija na prvem mestu med vsemi regijami. Gorenjska regija ima tudi visoko izobraženo delovno silo. Kar okoli 30 % delovno aktivnega prebivalstva ima terciarno izobrazbo. Vse to vpliva tudi na produktivnost, ki je višja od slovenskega povprečja. Relativno ugodnejši so tudi demografski kazalniki, saj je razmerje med starimi in mladimi boljše kot v večini ostalih regij. Neugodno za regijo je, da je pogosto prizadeta zaradi naravnih nesreč. Gorenjska ima tudi dve tretjini površine regije varovanih območij po Zakonu o ohranjanju narave, ker imajo status zavarovanega območja, območja Nature 2000, naravne vrednote ali ekološko pomembnega območja. V IRO tega ne štejemo kot razvojno prednost, čeprav ima tak status tudi pozitivne razvojne učinke in jih regija v tej smeri tudi izkorišča.

V primerjavi z letom 2014 je gorenjska regija po kazalniku IRO prehitela jugovzhodno Slovenijo. Na ugodnejši položaj regije je vplivala predvsem boljša gospodarska aktivnost in zaposlenost, ki sta povečali tudi produktivnost in razpoložljivi dohodek prebivalstva regije, ki skupaj z zaposlenostjo že presega tudi slovensko povprečje. Poleg tega je regija izboljšala izobrazbeno strukturo prebivalstva. Že sicer podpovprečno stopnjo registrirane brezposelnosti je še nadalje znižala. Precej se je povišal tudi delež prečiščenih odpadnih voda s sekundarnim in terciarnim čiščenjem v regiji. Ponekod v regiji so s pomočjo kohezijskih sredstev uredili odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih voda, kar se kaže tudi na boljšem kazalniku čiščenja odpadnih voda. Indeks staranja, ki se je sicer poslabšal, je še vedno ugodnejši kot v drugih regijah (vir: UMAR Indeks razvojne ogroženosti 2019).

Slika 14: Kazalnik indeksa razvojne ogroženosti v gorenjski regiji

Vir: SI-STAT podatkovni portal, SURS, MOP, ZRSVN, URSZR, MGRT, DRI upravljanje investicij, d.o.o., preračuni avtorica.

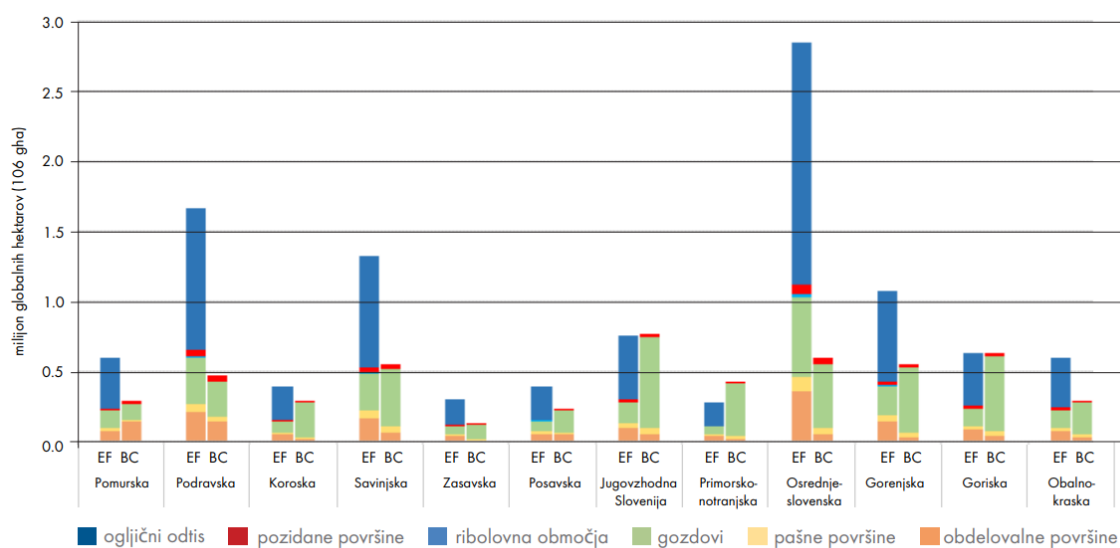

Najbolj omejujoči viri našega planeta so biološke dobrine in z njimi povezana biološka zmogljivost. Ta zagotavlja obnavljanje žive snovi. Sposobnost obnavljanja ekosistema imenujemo biološka zmogljivost ali biokapaciteta, človekovo povpraševanje po bioloških virih pa ekološki odtis.

Ekološki odtis velja za enega izmed najbolj celostnih kazalnikov trajnosti, ki obravnavajo okoljsko dimenzijo razvoja. Z njim spremljamo potrebe ljudi po naravnih virih, kar je ponazorjeno s površino, ki jo prebivalstvo potrebuje za ohranjanje svojega načina življenja. Ekološki odtis in biokapaciteta države sta visoko sintezna kazalca, ki ju razvija organizacija Global Footprint Network - GFN. Uporabljata se za primerjavo naravne biološke regenerativne sposobnosti planeta s pritiskom, ki ga družba ustvarja na naravne vire. Ekološki odtis je kazalec, ki je primeren za spremljanje širših usmeritev, še posebej tistih, ki so povezane z življenjskim slogom in navadami potrošnikov. Na prvem mestu je to uporaba osebnega prevoza namesto javnega, kar je trenutno posledica pomanjkanje primerne kapacitete in kvalitete javnega prevoza, deloma pa tudi pomanjkanje kulture, povezane z avtomobilsko industrijo. Sledijo navade glede uporabe energije v gospodinjstvih in samih materialih, uporabljenih za izgradnjo in opremljanje stavb, kjer lahko izbiramo med lesom ali neorganskimi gradbenimi materiali, kot so beton, umetna masa ali kovine.

Analiza ekološkega odtisa z vidika potrošnje kaže, da tri kategorije porabe predstavljajo kar tri četrtine porabe v vseh gospodinjstvih, v vseh 12 statističnih regijah. To so prevoz (25-26 %), stanovanjske stavbe, voda, električna energija, plin in druga goriva (26-27 %), hrana in brezalkoholne pijače (21-23 %).

Slika 15: Ekološki odtis (EF) in biološka zmogljivost (BC) slovenskih statističnih regij (2016)

Vir: Ekološki odtis Slovenije, zbirno poročilo za leto 2020 o ekološkem odtisu in biološki zmogljivosti za 12 statističnih regij v Sloveniji.

3. VIZIJA RAZVOJA REGIJE in RAZVOJNA SPECIALIZACIJA

Prebivalci Gorenjske so naš najpomembnejši razvojni potencial, srečno in zadovoljno življenje pa naša ciljna naravnost. Z namenom doseganja tega smo si zadali vizijo razvoja regije, ki je:

Visoka kakovost bivanja za vse generacije v povezani, energetske varčni in čisti alpski regiji!

Vizijo bomo dosegli z vlaganjem:

- v in za ljudi,
- v okoljsko, prometno in podjetniško infrastrukturo,
- za nizkoogljično družbo,
- v nove tehnologije, s poudarkom na digitalizaciji.

Po kazalnikih kakovosti življenja (delo, izobrazba, dohodek, socialna vključenost, zdravje, dostopnost, nedegradiran prostor, kakovost stanovanja, okolje, kulutra, upravljanje, občutek varnosti) je življenje v gorenjski regiji med kakovostnejšimi v Sloveniji.⁵ Gorenjska želi ostati regija visoke kakovosti življenja vseh generacij in spoštovanja vseh družbenih skupin ter po kakovosti bivanja biti med najrazvitejšimi. Značilnost, po kateri se Gorenjska pomembno razlikuje od ostalih regij, je visok delež naravovarstveno pomembnih območij in naravnih virov. Njihovo varovanje je pomembno za ohranjanje biotske raznovrstnosti ter zagotovilo trajne kakovosti vodnih virov – strateške prednosti Gorenjske. Predstavljajo tudi pogoj za visoko kakovost bivanja. Hkrati pomenijo še ne v celoti izkoriščen potencial za turistično dejavnost. Velik gospodarski pomen ima tudi urejena okoljska in prometna infrastruktura. Da bi dosegli cilj povezane Gorenjske je potrebno zagotoviti ustrezno infrastrukturo, tako prometno kot informacijsko-komunikacijsko, za zeleno prihodnost in digitalno transformacijo. Razvojna specializacija, ki sledi viziji razvoja regije, temelji na šestih strateških razvojnih ciljih in razvojnih prioritetah regije.

Tabela 8: Strateški razvojni cilji in prioritete regije do leta 2027.

STRATEŠKI RAZVOJNI CILJI	RAZVOJNE PRIORITETE
Celosten razvoj in upravljanje	Gorenjska – enakomerno razvita in poseljena regija
Pametna Gorenjska	Gorenjsko gospodarstvo – inovativno in trajnostno
Gorenjska za ljudi	Gorenjska – s priložnostmi za vse
Zelena, nizkoogljična Gorenjska	Gorenjska – energetske varčna in čista regija
Povezana regija	Gorenjska – dostopna in prometno varna regija
Gorenjska na svetovnem zemljevidu	Gorenjska – odprta v svet

Razvoj gorenjske regije mora slediti načelom trajnostnega razvoja v njegovem najširšem pomenu, t.j. zadovoljiti trenutne potrebe, ne da bi pri tem ogrožali zadovoljevanje potreb prihodnjih generacij. Da bomo mi in tudi naši zanamci rekli: »Gorenjska – tu želim živeti, delati in se igrati!«

⁵ Cilji regionalne politike Slovenije v obdobju 2021–2027, Ljubljana, 2020.

4. STRATEŠKI RAZVOJNI CILJI IN RAZVOJNE SMERNICE REGIJE

4.1. Celosten razvoj in upravljanje

Regionalna politika po letu 2020 mora ostati politika za vse regije, ne glede na stopnjo razvitosti. Predpogoj za razvoj regij pa je zagotovljeno zadostno in stabilno financiranje ter sodelovanje in povezovanje vseh ključnih deležnikov že v fazi razvojnega načrtovanja. Potrebna je krepitev regionalnega razvoja, regionalnih pristopov, instrumentov celostnih teritorialnih pristopov evropske kohezijske politike, celosten razvoj funkcionalnih območij, razvoj obmejnih območij ter ohranjanje poselitve, kar narekuje sledeče pristope in razvojne smernice:

Povezovanje in sodelovanje regijskih akterjev

Regionalna razvojna agencija (BSC, SORA, RAGOR) deluje kot povezovalni člen med občinami, gospodarstvom, javnimi zavodi, nevladnim sektorjem ter nudi podporo delovanju ključnih teles v regiji: Sveta gorenjske regije, Razvojnega sveta gorenjske regije in odborov Razvojnega sveta gorenjske regije. Za večjo učinkovitost in koordiniran razvoj regije je potrebna okrepitev regionalnega razvoja, vloge njegovih nosilcev in vzpostavitev stabilnega okolja. Krepiti je treba obstoječe in vzpostavljati nove regionalne pristope (regionalno in prostorsko načrtovanje, regijsko podporno okolje, regijska štipendijska in garancijska shema, celostne prometne strategije, inovacijske strategije, regijski center za upravljanje mobilnosti, regijsko povezovanje turistične ponudbe ...) in s tem preprečiti stihijski razvoj zaradi nepovezanosti in nesodelovanja. Kot izredno pomembno se kaže tudi sodelovanje znotraj Kohezijske regije Zahodna Slovenija, v okviru katere deluje Razvojni svet kohezijske regije Zahodna Slovenija in kjer so razvojne regije: Osrednjeslovenska, Gorenjska, Goriška in Obalno-Kraška, pripravile izhodiščne poudarke o prihodnjem razvoju, ki predstavljajo podlago za pripravo Strategije razvoja Kohezijske regije Zahodna Slovenija.⁶

Regionalno prostorsko načrtovanje

Na področju prostorskega načrtovanja novi Zakon o urejanju prostora (ZUreP-2) opredeljuje regionalni nivo planiranja, ki bi zapolnil vrzel med nacionalnim in lokalnim prostorskim načrtovanjem. Na regijskem nivoju se kažejo potrebe po pripravi regijskih prostorskih načrtov predvsem z namenom racionalne rabe prostora in virov.

Ohranjanje tradicionalne poselitve

Ohranjanje značilne morfologije naselij in spodbujanje njihovega notranjega razvoja ter hkrati aktivno ohranjanje bogate kulturne dediščine.

Tradicionalna znanja, trajnostni načini dela in življenja ter uravnoteženo sobivanje človeka in narave se izgubljajo zaradi različnih razvojnih pritiskov, kot so intenzivno izkoriščanje naravnih virov, industrializacija kmetijstva, zaraščanje površin, pozidava zemljišč. Težnja je vzdrževati tradicionalno podobo krajine, ohraniti značaj prostora in pomembne elemente kulturne krajine (npr. kozolci, vodnjaki, travniški sadovnjaki), ob hkratnem sonaravnem razvoju krajine, s poudarkom na funkcionalni učinkovitosti in privlačnosti območja.

⁶ Izhodišča za Strategijo razvoja KRZS 2030, številka 3030-38/2019, z dne 5. 4. 2019

Krepitev lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost

V programskem obdobju 2007–2013 sta bili na območju gorenjske regije, z namenom izvajanja lokalnega razvoja, vzpostavljeni dve lokalni akcijski skupini: LAS Gorenjska košarica in LAS Loškega pogorja. V programskem obdobju 2014–2020 se je v okviru obeh LAS-ov izvajal pristop Lokalni razvoj, ki ga vodi Skupnost (ang. Community Led Local Development, kratica: CLLD) in sicer v okviru treh evropskih skladov: EKSRP – Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, ESRR – Evropskega sklada za regionalni razvoj in ESPRA – Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo. CLLD mehanizem je edinstven pristop k razvoju območij po sistemu »od spodaj navzgor« in kot tak pomembno prispeva k aktivaciji lokalnega prebivalstva za skupno načrtovanje in odločanje o razvoju po načelu subsidiarnosti in participativne demokracije. V mehanizem se v prihodnje vključi vse ESI sklade – Evropski strukturni in investicijski skladi, vključno z ESS(+) – Evropski socialni sklad plus, ki v obdobju 2014–2020 niso bili vključeni. Zagotovi se, da na Gorenjskem lokalni akcijski skupini nadaljujeta izvajanje lokalnega razvoja, da je z ukrepom lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost pokrita celotna Gorenjska in da se njuna vloga v prihodnjem programskem obdobju še okrepi. Nadaljnjo krepitev regionalnega razvoja je potrebno doseči tudi s povezovanjem lokalnih akcijskih skupin znotraj Gorenjske in tudi navzven skozi ukrep sodelovanja lokalnih akcijskih skupin tako na medregionlani kot na mednarodni ravni.

Izvajanje mehanizma celostnih teritorialnih naložb

Celostni teritorialni pristop (CTN) je orodje za izvajanje teritorialnih strategij na celosten način. Krepi povezanost akterjev, medsektorsko sodelovanje, omogoča kombiniranje prednostnih osi ter kombiniranje sredstev iz različnih ESI skladov enega ali več OP. V perspektivi 2014–2020 se je z mehanizmom CTN izvajal urbani razvoj, na Gorenjskem v okviru Trajnostne urbane strategije Mestne občine Kranj 2030. Potreba po izvajanju CTN pa obstaja v širšem regijskem prostoru in v zavarovanih območjih. Predlagamo, da se mehanizem izvaja regijsko ter razširiti tudi na druga mestna območja, Triglavski narodni park ter območja zavarovane kulturne in naravne dediščine.

- Urbano središče regije

Vlogo regijskega središča znotraj gorenjske regije opravlja Kranj. Tu so koncentrirane javne službe, upravne, izobraževalne in kulturne ustanove ter ključne poslovno-storitvene dejavnosti, ki oskrbujejo prebivalce vse gorenjske regije. Smer razvoja in želeni prihodnji položaj Mestne občine Kranj je opredeljen v okviru Trajnostne urbane strategije Mestne občine Kranj do leta 2030. Poleg tega so še posebej pomembne dejavnosti za krepitev Kranja kot regijskega središča. Te morajo težiti k trajnostnemu urbanemu razvoju in vzpostavitvi vseh funkcij, ki jih ima sedež pokrajine in jih prebivalci regije potrebujejo (upravne, znanstveno-izobraževalne, finančne, poslovne, zdravstvene, prometne ...).⁷ Mestna občina Kranj je v sodelovanju z ostalimi mestnimi občinami za obdobje 2021–2027 opredelila nabor razvojnih potreb z vidika mestnih občin na področju državnih projektov in projektov mestnih občin.⁸

- Triglavski narodni park

Uvedba mehanizma CTN za območje Triglavskega narodnega parka (TNP) za celovito izvajanje med seboj povezanih ukrepov iz upravljalvskega načrta⁹, ki so umerjeni v varstvo narave in zagotavljanje trajnostnega razvoja na območju TNP in vseh parkovnih občin. Ukrepi se trenutno izvajajo prepočasi oziroma se tisti, ki se nanašajo na vse parkovne občine, sploh ne. Za izvedljivost ukrepov je nujno

⁷ Trajnostna urbana strategija Mestne občine Kranj 2030, januar 2016

⁸ Razvojne potrebe mestnih občin po ciljih politik EKP 2021–2027, maj 2019

⁹ Načrt upravljanja Triglavskega narodnega parka 2016–2025, april 2016

upoštevanje in usklajevanje obstoječih ureditvenih, razvojnih dokumentov in struktur ter ohranjanje naravnih vrednot in biotske pestrosti v splošnem.

Ohranjanje narave

Na območju Gorenjske opravlja naloge ohranjanja narave javni zavod Zavod RS za varstvo narave s pristojno območno enoto v Kranju. Varstvo narave varstvo naravnih vrednot, zavarovanih območij, območij Natura 2000 in biotske pestrosti, predvsem varstva ogroženih vrst in habitatnih tipov ob sodelovanju upravljavcev zavarovanih območij, lokalnih skupnosti, občanov, nevladnih organizacij in strokovnih služb in skrbnikov naravnih vrednot in izvajanju nalog po Zakonu o ohranjanju narave. Varstvo narave, poldsedično pa ohranjena narave je podlaga za kvatilitetno bivanje, ohranjanje naravnih virov ter primeren in trajnostno naravnan razvoj. Krepitev varstva narave poteka tudi s sodelovanjem številnih deležnikov pri izvajanju projektov ohranjanja narave na Gorenjske, v prihodnje pa pa bi se z novimi projekti in promocijo povečala, kar je pomembno tudi z vidika ohranjanja narave v smislu primerne turističnega razvoja, športa in nosilnosti oz. obremenitve naravnih območij Gorenjske. Izvajanje ukrepov in posameznih projektov programa, ki se izvajajo na območjih ali vplivajo na območja z naravovarstvenimi statusi ali habitati ogroženih in zavarovanih vrst, mora biti že v fazi načrtovanja predhodno preverjeno in vsebinsko usklajeno z naravovarstvenimi strokovnimi mnenji ter naravovarstveno in okoljevarstveno zakonodajo.

4.2. Pametna Gorenjska

Regija bo osredotočena na spodbujanje znanja, kreativnosti in inovativnosti, saj je na Gorenjskem zgoščenih veliko izobraževalnih in kulturnih institucij, podjetij in drugih združenj, ki so potencial za inovacije in razvoj. Vse akterje bomo spodbujali k povezovanju, prenosu in uporabi znanja in izkušenj za trajnostni razvoj gospodarstva, kmetijstva, turizma ter posledično trajnostni razvoj celotne regije. Dejavnosti bodo usmerjene k uporabi naprednih tehnologij, digitalizacije, trajnostni rabi naravnih virov, kulturne dediščine in krožnemu gospodarstvu, ki bodo pripomogli k ustvarjanju izdelkov in storitev z visoko dodano vrednostjo. Vse to narekuje sledeče razvojne smernice:

Spodbujanje izobraževanja in kompetenc

Sodobna družba je družba znanja. Razvitost izobraževalnega sistema in njegova usklajenost tudi s potrebami regijskega gospodarstva je ključnega pomena za razvoj gorenjske regije in njene konkurenčnosti. Znanje je eden ključnih dejavnikov za razvoj sodobnih družb in pomemben varovalen dejavnik, ki posamezniku zagotavlja dejavno vključevanje v družbo in delo. Zagotovitev dostopne in kakovostne vzgoje in izobraževanja za vse prebivalce v regiji in to na vseh ravneh, od predšolske vzgoje do terciarnega izobraževanja, je eden izmed ključnih dejavnikov razvoja regije. Ustrezno kvalificirana in izobražena delovna sila je poglavitna za gospodarski razvoj. Dosegati kakovostno in učinkovito izobraževanje je najpomembnejši cilj na vseh ravneh izobraževanja.

Novi programi za nove poklice

Zagotavljanje kadrov za potrebe regijskega gospodarstva je ključno. Na trgu dela se kaže pomanjkanje ustreznega kadra. Tako formalne kot neformalne oblike izobraževanj je potrebno prilagajati potrebam regijskega gospodarstva in sodobnim zahtevam oziroma standardom znanj ter hkrati razvijati nove izobraževalne programe za nove poklice.

Nove investicije v regiji

Spodbujanje domačih in tujih investicij v regiji za razvoj produktov in storitev z visoko dodano vrednostjo, ustvarjanje kakovostnih delovnih mest, spodbujanje razvoja regije, kar bomo dosegali z večjim povezovanjem občin in poslovnih con, aktivnim upravljanjem poslovnih con in olajševanjem prihoda novim investitorjem (»soft landing«), razvojem programov in podpornega okolja, ki bodo privabljali investitorje, s sodelovanjem z ostalimi regijami in državo na področju promocije Gorenjske in Slovenije.

Inovativni proizvodi in storitve v enem okviru

Nujno je vlaganje v raziskave in razvoj produktov z visoko dodano vrednostjo pozicionirani na globalnem trgu. Spodbujanje internacionalizacije, razvoj novih trgov in zmanjševanje ranljivosti in odvisnosti gorenjskega gospodarstva od tujih podjetij. Spodbujanje nastanka mladih podjetji, digitalizacije podjetji in razvoj visoko tehnoloških rešitev.

Spodbujanje krožnega gospodarstva

Razvoj je usmerjen v spodbujanje trajnostno naravnega krožnega gospodarstva, tako pri ravnanju z odpadki kot pri izkoriščanju sekundarnih surovin ter konkurenčnosti in uvajanju inovacij.

Nove oblike dela

Prilagajanje zakonodaje novim oblikam dela, fleksibilizacija trga dela, tesnejše sodelovanje gospodarstva z izobraževalnimi institucijami za zagotavljanje potrebnega števila ustreznih usposobljenega kadra, razvoj *coworkingov* in dela na daljavo, prilagajanje sodobnim načinom dela

(krajši delovni urniki, večja učinkovitost), spodbujanje in promocija kreativnosti, kulturnih in kreativnih industrij, podjetniških veščin in podjetništva.

Družbeno odgovorno podjetništvo, zaposlovanje in kreativnost

S krepitvijo družbeno odgovornega podjetništva in sektorja socialne ekonomije lahko prispevamo k razvojnemu preboju regije, ustvarjanju novih kakovostnih delovnih mest, znižanju brezposelnosti, trajnostnemu razvoju, boljši kakovosti življenja prebivalstva ter pravičnejši razporeditvi kapitala med prebivalce. S podpornimi mehanizmi in ukrepi je potrebno ustvariti ustrezno podporno okolje, ki bo omogočalo prepoznavanje priložnosti, generiranje socialnih inovacij, razvoj inovativnih proizvodov in storitev ter bo zagotavljalo strokovno podporo pri zagonu in delovanju socialno podjetniških podjetij, pri ustvarjanju in rasti kakovostnih delovnih mest, ne le v socialnem podjetništvu, temveč v celotnem sektorju socialne ekonomije, tudi tistem, ki zaradi svoje narave dejavnosti ne more delovati na popolnoma tržni osnovi.

Podjetno podeželje

Pospeševanje podjetniškega pristopa v kmetijski in nekmetijski dejavnostih podeželja. Podjetništvo zagotavlja razvoj storitev in produktov, razvoj novih inovativnih modelov poslovanja, tehnološki razvoj in odpiranje novih zelenih delovnih mest tudi na podeželju. Podjetništvo bo temeljilo na trajnostni rabi virov podeželja ter na sodelovanju in povezovanju lokalnih deležnikov (ponudniki kmetijskih, rekreacijskih, turističnih, gostinskih, izobraževalnih, zdravstvenih itd. storitev). Zelo pomembna je promocija podjetniške miselnosti in podjetniške kulture ter pomena podjetniškega izobraževanja, med mladimi, ki so končali šolanje in želijo ostati na podeželju. Za razvoj podjetništva na podeželju so zelo pomembne tudi finančne spodbude v obliki ugodnejših oblik pridobivanja finančnih sredstev za zagon novih podjetij in dopolnilnih dejavnosti na kmetijah ter širitev poslovanja. Pomemben je tudi razvoj podjetniške miselnosti in podpora podjetništvu pri mojstrih rokodelcih, ki delujejo in ustvarjajo na podeželju.

Priložnosti za zaposlitev in življenje mladih v regiji

Zaradi demografske slike, ki kaže na velik porast deleža starejših, je ustvarjanje ustreznih pogojev za kakovostno življenje in delo mladih v regiji ključno. Z ustvarjanjem ustreznih delovnih mest, razvijanjem podjetniških in kariernih priložnosti ter z ustrežno stanovanjsko politiko bi mlade posameznike in mlade družine zadržali in tudi privabili v regijo. Kot pomembni ukrepi se kažejo tudi štipendiranje tako perspektivnih kot deficitarnih poklicev, karierna orientacija mladih, popularizacija naravoslovja in tehniških strok, spodbujanje podjetništva med mladimi, inovacijski start-up projekti za mlade, večja dosegljivost stanovanj za mlade in mlade družine.

Multidisciplinarno vseživljenjsko izobraževanje

Tudi vnaprej je potrebno spodbujati vseživljenjsko učenje in krepiti dostopnost vseživljenjskega učenja tako z vidika posameznika kot delodajalcev, krepiti temeljenje kompetence, funkcionalno in digitalno pismenost prebivalcev. V različne oblike vseživljenjskega učenja je treba vključevati čim večje število prebivalcev regije, da bi dosegli večjo zaposlenost, socialno vključenost odraslih ter višji življenjski standard.

Povezana turistična ponudba regije

Gorenjska je v Strategiji trajnostne rasti slovenskega turizma 2017–2021 razdeljena v dve makro regiji Alpska Slovenija in Osrednja Slovenija z Ljubljano, kar predstavlja osnovo za krepitev destinacijske identitete in doseganje sinergij pri razvoju produktov in promocije. Del turistične ponudbe znotraj Alpejske regije je združene pod prepoznavno in uveljavljeno blagovno znamko Julijske Alpe, ki poleg sedem

gorenjskih občin (Bled, Bohinj, Kranjska Gora, Gorje, Radovljica, Jesenice, Žirovnica) obsega še Dolino Soče in Brda. Ostale, predvsem manjše destinacije so prepuščene svojemu lastnemu načinu trženja in promocije znotraj obeh makro destinacij. Tako so Jezersko, Preddvor in Cerklje na Gorenjskem skupaj s Kamnikom in Savinjsko dolino povezani v Združenju Kamniško-Savinske Alpe, medtem ko Tržič, Škofja Loka, Kranj, Radovljica in Jesenice pri razvoju in promociji turistične ponudbe uspešno sodelujejo tudi v Združenju zgodovinskih mest Slovenije.

Ne glede na razdeljenost Gorenjske na več makro destinacij in regijskih organizacij je nujno treba zagotoviti več projektne povezovanja med manj znanimi turističnimi destinacijami in tistimi, ki so že prepoznavne. Priložnost predstavlja med drugim tudi združitev ponudbe manjših turističnih destinacij in s tem skupno upravljanje širšega območja. Prav tako je ključno spodbujanje povezovanja turističnega gospodarstva znotraj razvitih turističnih destinacij. Za boljšo prepoznavnost in konkurenčnost regije bo treba povečati kakovost in inovativnost celostne turistične ponudbe ter s skupnim učinkovitim trženjem in promocijo povečati prihodek iz turizma.

Kakovostna in inovativna ponudba turističnih produktov

Nacionalna strategija trajnostne rasti slovenskega turizma opredeljuje nosilne produkte, za katere lahko rečemo, da so nekateri v regiji že dobro razviti in predstavljajo glavni fokus razvoja (počitnice v gorah, športni turizem, outdoor, poslovna srečanja in dogodki, mesta in kultura, gastronomija). Sekundarni/podporni produkti predstavljajo dobro priložnost za nadgradnjo in razvoj edinstvene ponudbe, ki temelji na zgodbah in doživetjih ter na kulturni in naravni dediščini. Na ta način se lahko posledično zagotovi bolj zanimivo ponudbo, ki bo pritegnila prihod gostov tudi izven sezone, hkrati pa bo motiv za daljše bivanje na destinaciji.

Razvoj podeželja in vasi z novimi informacijsko komunikacijskimi tehnologijami

Sodobne informacijsko telekomunikacijske tehnologije omogočajo večjo vpetost podeželskega okolja v moderne ekonomske in socialne tokove. Sodobne tehnologije omogočajo delo od doma, delo na daljavo in hitrejšo odzivnost ponudnikov izdelkov in storitev na podeželju. Nove tehnologije omogočajo razvoj novih poklicev, ki niso več vezani na fizično prisotnost posameznika v urbanih središčih. Z novimi tehnologijami se zmanjšuje potreba po dnevnih migracijah prebivalstva vezanih na zaposlitve, s tem pa se povečuje konkurenčnost populacije, ki živi v vaseh in v bolj odmaknjenih delih podeželja. Izgradnja sodobne infrastrukture za zagotavljanje uporabe informacijsko komunikacijskih tehnologij je za razvoj podeželja nujna.

4.3. Gorenjska za ljudi

Prebivalci Gorenjske so najpomembnejši razvojni potencial regije. Pomemben vidik, ki se kaže kot ključen v prihodnosti, so demografske spremembe in beg možganov. Zaradi demografskih sprememb delež starostnikov narašča. Zdravstveno stanje je odraz kakovosti življenja v regiji ter tudi pomemben dejavnik konkurenčnosti regije. Gorenjska želi ostati regija visoke kakovosti življenja vseh generacij in spoštovanja vseh družbenih skupin. Vse to narekuje sledeče razvojne smernice:

Dostopnost do zdravstvenih storitev

Gorenjska (340) ima v primerjavi s slovenskim povprečjem (449) manj razpoložljivih bolniških postelj na 100.000 prebivalcev, manj bolnišničnih zdravljenj zaradi bolezni (Gorenjska 130, Slovenija 134 na 1000 prebivalcev) in krajšo ležalno dobo tako zaradi bolezni kot tudi zaradi poškodb. Prioriteta zdravstvenega varstva mora biti težnja k obvladovanju hospitalizacij pacientov in iskanju drugih poti za reševanje zdravstvenih problemov: preventiva in boljša oskrba v specialističnih ambulantah, kar bo zmanjšalo hospitalizacije. Ključnega pomena za regijo in tudi širše je celovita prostorska rešitev izgradnje regijske bolnišnice kot odgovor na demografske in epidemiološke spremembe ter zagotavljanje najvišje ravni kakovostne in varne celostne zdravstvene obravnave pacientov.

Zdrav življenjski slog

Zdravje predstavlja pomemben družbeni kapital. Zdravstveno stanje je odraz kakovosti življenja v regiji ter tudi pomemben dejavnik konkurenčnosti regije. S pomočjo programov krepitev zdravja in zdravega življenjskega sloga ter razvojem novih programov, usmerjenih predvsem na posameznika in ranljive ciljne skupine, želimo zagotavljati njihovo dosegljivost in dostopnost vsem prebivalcem in s tem vplivati tudi na znižanje neenakosti v zdravju. Telesna aktivnost je poleg prehrane ključni dejavnik varovanja in krepitev zdravja. Potrebno je ustrezno načrtovanje in izgradnja infrastrukture za šport in rekreacijo in zagotavljanje njene dostopnosti vsem skupinam prebivalcev.

Trajnostna prehranska samooskrba

Ohranjena kmetijska zemljišča, rodovitnost prsti, ohranjena avtohtona semena ter znanja s področja pridelave in predelave pridelkov in izdelkov so ključna za zagotavljanje prehranske varnosti. Vedno večji vpliv podnebnih sprememb na kmetijstvo in vse pogostejše naravne nesreče kažejo tudi na potrebo po hitrem in učinkovitem prilagajanju kmetijske dejavnosti na nove razmere. Težili bomo k vedno večji prehranski samooskrbi, kratkim oskrbovalnim verigam z nizkim ogljičnim odtisom, oskrbi s svežo, zdravo in sezonsko hrano. Ponovno se uveljavljajo lokalne – avtohtone sorte in pasme in tradicionalna znanja pridelave in predelave živil. Za zadovoljevanje potreb kupcev po lokalni kvalitetni hrani je pomembna vzpostavitev oziroma nadgradnja neposrednih tržnih in dobavnih poti. Nove možnosti razvoja in širitve se kažejo tako na področju preskrbe z osnovnimi prehranskimi pridelki in izdelki, pridelavi in predelavi sadja, zelenjave, zelišč ter nadaljnji razvoj čebelarstva.

Ohranjanje in spodbujanje kulturne ustvarjalnosti

Razvoj, ohranjanje in spodbujanje kulture in ustvarjalnosti ter dvig pomena le-te v širši družbi, še posebej med mladimi, je ključnega pomena tudi za našo regijo, ker je kultura vezivo skupnosti ter temeljni dejavnik lokalne, regionalne in nacionalne identitete ter prepoznavnosti. Kulturna dediščina Gorenjske je zelo raznolika in daje regiji značilno identiteto, ki jo je treba ne le ohraniti, ampak aktivno vključiti tudi v nadaljnji razvoj. Pri tem gre za varstvo in obnovo številnih objektov kulturne dediščine, ohranjanje nesnovne kulturne dediščine ter krepitev delovanja kulturnih institucij, za kar je potrebno zagotoviti stabilen in zadosten vir financiranja.

Vključevanje naravne in kulturne dediščine v turistično ponudbo

Bogat potencial razvoja turistične ponudbe je že sama lega v edinem nacionalnem parku, Triglavskem narodnem parku, ter druge naravne danosti (območja Natura 2000, naravne vrednote). Zavedanje o pomembnosti trajnostnega razvoja turizma in podeželja lahko prinese dodano vrednost regiji le, če bomo zagotovili raznovrstno ponudbo, ki bo temeljila na odgovornemu turizmu v povezavi z obnovljivimi viri energije in prijaznim transportom. Jedro razvoja mora temeljiti tudi na ohranjanju in še večji prepoznavnosti kulturne krajine ter kulturne, etnološke in industrijske dediščine v mestih in na podeželju. Velik neizkoriščen potencial predstavlja nesnovna kulturna dediščina s poudarkom na etnografskih posebnostih posameznih krajev in z izstopajočimi svetovno znanimi entitetami (domača in umetnostna obrt, čebelarstvo, kulinarika, tradicionalne prireditve, glasba, običaji ...). Vlaganje v boljšo interpretacijo in oživitve pestre in raznolike ponudbe dediščine Gorenjske je ključen element trajnostnega in butičnega turizma.

Krepitev kulturnega turizma

Bogato zgodovino, s pestrim prireditvenim in festivalskim kulturnim dogajanjem, z umetnostjo in alternativno ponudbo kulture pospešuje obisk mest kot končnih destinacij prihoda, hkrati pa Ljubljana, manjša mesteca in zgodovinska mesta Slovenije postajajo privlačne točke postanka za številne tranzitne potnike čez Slovenijo.

Skrb za starejše, mlade in medgeneracijsko povezovanje

Tudi Gorenjska se sooča s staranjem prebivalstva, starostna struktura je že od leta 2005 neugodna, saj je več starega kot mladega prebivalstva. Staranje populacije, podaljševanje življenjske dobe prebivalstva kažeta na potrebo po razvoju in krepitvi pestrih oblik kakovostnega življenja starejših in njihovega vključevanja v organizirane aktivnosti. Problema staranja se je potrebno lotiti s premišljeno kombinacijo institucionaliziranih in deinstitucionaliziranih mehanizmov ter formalne in neformalne oskrbe. Posameznikom je treba omogočiti čim daljše bivanje doma, tudi s povečanjem deleža dolgotrajne oskrbe, zagotavljati tako ustrezno institucionalno varstvo kot tudi razvijati in krepiti modele, kot so oskrbovana stanovanja, soseske za starejše, večgeneracijska središča z dnevnimi centri za starejše, socialna oskrba na domu, socialni servis ipd.. Priložnosti, ki se kažejo v medgeneracijskem sodelovanju, so v večjem poudarku na mentorstvu starejših mladim in tudi mladih starejšim ter prenosu znanj in kompetenc na mlajše generacije. Mladim je treba zagotoviti ustrezne bivanjske pogoje (stanovanja), da bodo ostali v regiji. Potreben je tudi nadaljnji razvoj medgeneracijskih centrov in njihovih storitev z izboljšanjem razpoložljivosti in pestrosti ter zagotavljanjem dostopnosti in dosegljivosti njihovih storitev in programov.

Dostojno življenje za vse

Dostojno in kakovostno življenje je treba zagotoviti vsem prebivalcem gorenjske regije, tudi najšibkejšim, ranljivim ciljnim skupinam (invalidom, ljudem z motnjami v duševnem razvoju, dementnim ...). Zaradi trenda staranja prebivalstva je treba posebno pozornost posvetiti tudi starejšim. Pričakovana življenjska doba je na Gorenjskem daljša od slovenskega povprečja, še zlasti pri moških. Na regijski ravni bi bilo potrebno oblikovati strategijo in konkretne ukrepe za prilagoditev in omilitev negativnih posledic demografskih sprememb. Usmeritve in ukrepi gredo v smeri razvijanja storitev v skupnosti in dolgotrajnega bivanja starostnikov na domu, skupnostne storitve in prilagajanja družbenih storitev demografskim spremembam. Potrebe se kažejo po razvoju storitev v skupnosti za osebe z demenco in njihove svojce, vzpostavitvi centra za demenco, vzpostavitvi centra za dolgotrajno oskrbo in negovalno-paliativne bolnišnice, razvoju primarne paliativne mreže na Gorenjskem, hospica ter zagotovitvi ustreznih prostorskih, klimatskih in higienskih pogojev za nadaljnji razvoj negovalnih oddelkov.

Vključujoča družba

Povečana potreba po delovnih mestih ter priseljevanje ljudi iz drugih kulturnih okolij so na Gorenjskem dejstvo. Da bi zagotovili vključujočo družbo ter lokalne skupnosti dobrodošlice, bi bilo potrebno le-to sistemsko urediti. Medkulturni center Gorenjske bi tako povezal vse deležnike, ki sodelujejo pri formalnem ter neformalnem vključevanju ljudi, ki se iz drugih kulturnih okolij preselijo na Gorenjsko (občine, upravne enote, zdravstvene domove, šole, knjižnice, centre za socialno delo, ljudske univerze, razvojne agencije, nevladne organizacije, poslovne subjekte ipd.), razvil bi enotno točko, kjer bi priseljenke in priseljenci dobili podporo, tako za osebno kot profesionalno življenje v skupnosti, prav tako bi razvijal in implementiral programe za lokalne skupnosti za vključujočo družbo ter pomagal lokalnim skupnostim, da ta cilj dosežejo.

Razvoj nevladnega sektorja

Na Gorenjskem je bilo v letu 2018 registriranih 2.277 nevladnih organizacij (NVO), od tega 2.034 društev, 224 zasebnih zavodov in 19 ustanov. Nevladne organizacije so imele 613 zaposlenih, od tega je bilo 248 zaposlenih v društvih. Velika večina društev na Gorenjskem je z nizkimi prihodki (med 0 in 25.000 evri) in brez zaposlenih (oziroma z manj kot eno polno zaposlitvijo za polni delovni čas). Zaradi krepitve sektorja, potrebnega dviga zavesti o potencialih in družbeni vlogi sektorja (kot enega od pomembnih stebrov družbe) je pomembno ohranjati in krepiti vlogo regijskega stičišča NVO. Nadaljnja podpora je potrebna pri mreženju organizacij, tudi z javnim in zasebnim sektorjem, servisni podpori (projektno, pravno, organizacijsko in programsko svetovanje ...), pri krepitvi civilnega dialoga na lokalni (dialog z občinami ter drugimi institucijami) in regionalni ravni (sodelovanje predstavnikov NVO v procesih strateškega oziroma razvojnega načrtovanja, izvajanja programov in nadzora nad izvajanjem) ter pri prepoznavanju in skupnem reševanju problemov tudi na nacionalnem nivoju. Kadrovska krepitev in profesionalizacija na eni strani ter organizirano in ustrezno vrednoteno prostovoljstvo na drugi morata biti komplementarni pri uspešnem prihodnjem delovanju NVO.

4.4. Zelena, nizkoogljična Gorenjska

Gorenjska je zelena, ohranimo jo tako. Značilnost, po kateri se Gorenjska pomembno razlikuje od ostalih pokrajin, je visok delež naravovarstveno pomembnih območij in naravnih virov. Njihovo varovanje je pomembno za ohranjanje biotske raznovrstnosti ter zagotovi trajne kakovosti vodnih virov – strateške prednosti Gorenjske. Predstavljajo tudi pogoj za visoko kakovost bivanja. Hkrati pomenijo še ne v celoti izkoriščen potencial tudi za turistično dejavnost, pri čemer je ključno upoštevanje mirnih con in ohranjanje življenjskega prostora živali in rastlin. Varovanje okolja in naravnih virov ima zato tudi gospodarski pomen, realizira pa se predvsem prek urejanj okoljske in prometne infrastrukture, ki imata gospodarski pomen. Vse to narekuje sledeče razvojne smernice:

Nosilne kapacitete okolja in usmerjanje obiska

Določiti nosilne kapacitete okolja in območja usmerjanja obiskovalce, z vključitvijo mirnih con.

Varovanje vodnih virov

Voda je strateški naravni vir Gorenjske. Varovanje vodnih virov (pred onesnaževanjem in izkoriščanjem v druge namene), predvsem zajetij, namenjenih javni oskrbi prebivalcev s pitno vodo, in umeščanje ustrezne infrastrukture na tem območju. Pri tem je pomembno tudi postorsko načrtovanje turizma (in presojanje vplivov na okolje in naravo) na višjih nadmorskih višinah, ki imajo vpliv na spodaj ležeče vodne vire. Poleg zaščite vodnih virov bo poudarek tudi na izvajanju ukrepov in uvajanju tehnologij za racionalno rabo vode ter ohranjanje čistih vodnih virov (brez kloriranja in UV dezinfekcij), kar je povezano tudi s kmetijstvom in varovanjem narave oz. podzemnih habitativ (jame, brezna).

Dosledna ureditev ravnanja s komunalnimi odpadnimi vodami

Dokončna ureditev ravnanja s komunalnimi odpadnimi vodami ni le v funkciji varovanja okolja, ampak tudi zaveza, ki jo lokalni skupnosti nalaga Operativni program odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode. Je torej nujna in ker je kapitalsko najzahtevnejša, predstavlja za gorenjske občine izziv prihodnjega programskega obdobja in ustrezne finančne podpore lokalnim skupnostim. Izziv predstavljajo predvsem manjša naselja na podeželju.

Pomembno je tudi ozaveščanje potrošnikov, saj neprimerne odplake negativno delujejo na sposobnost čiščenja odpadnih voda.

Povečanje deleža obnovljivih virov energije in varčne uporabe

Projekti, katerih cilj bo povečanje deleža obnovljivih virov energije (izven območjih neokrnjene narave ter območij, ki naravovarstveno pomembna), so za Gorenjsko pomembni – ne le zaradi varovanja okolja v širšem smislu, ampak skupaj z revitalizacijo lesne industrije pripomorejo k izkoriščanju naravnega potenciala, po katerem izstopa regija. Strateški naravni vir na Gorenjskem je gozd, s katerim je potrebno smotrno ravnati. S tem bomo prispevali k nizkoogljičnosti tudi pri zagotavljanju energije.

Preprečevanje nastajanja odpadkov

Pomembna so prizadevanja za skupni pristop gorenjskih občin k optimizaciji ravnanja s komunalnimi odpadki in dolgoročni načrt vzpostavitve odlagališča. Smiselno je razmisliti o umestitvi regijske sežigalnice.

V duhu krožnega gospodarstva bomo upoštevali hierarhijo ravnanja z odpadki, ki kot temeljni ukrep zagovarja preprečevanje nastajanja odpadkov. Spodbujali bomo postopke predelave in obdelave odpadkov, saj je odlaganje in sežig zgolj zadnja možnost ravnanja s preostankom obdelave odpadkov. Razvojna usmeritev je tudi ponovna uporaba odpadkov ter preprečevanje njihovega nastajanja.

Zatiranje tujih invazivnih vrst

Problem tujerodnih invazivnih vrst ni zgodba zadnjega obdobja. Povečujejo pa se območja, kjer imajo tujerodne invazivne vrste, zlasti rastlinske, zelo dobre pogoje za rast in razmnoževanje (degradirana industrijska območja, območja ob prometnicah, območja ob vodotokih, opuščena kmetijska zemljišča). Tudi tujerodne invazivne živalske vrste predstavljajo vedno večjo grožnjo v našem naravnem okolju. Identifikacija lokacij, ki jih je potrebno posebno natančno obravnavati zaradi hitrega širjenja tujerodnih invazivnih vrst potrebuje medsektorski pristop omejevanja oziroma odstranjevanja invazivnih tujerodnih vrst.

Trajnostno in večnamensko gospodarjenje z gozdovi

Trajnostno večnamensko gospodarjenje z gozdovi upoštevajoč vse njegove ekološke (varovanje gozdnih zemljišč in sestojev, ohranjanje biotske raznovrstnosti, življenjskega prostora rastlini in živali, klimatska in hidrološka funkcija), socialne (zaščitna funkcija - varovanje objektov, rekreacijska, turistična, poučna, raziskovalna, higiensko - zdravstvena funkcija, funkcija varovanja naravnih vrednot, funkcija varovanja kulturne dediščine, obrambna, estetska funkcija) in proizvodne funkcije (lesno proizvodna funkcija, pridobivanje drugih gozdnih dobrin, lovno gospodarska funkcija). Vodilo nam bo trajni prispevek gozdov h gospodarskemu razvoju družbe, še posebej podeželja, s pridobivanjem in rabo dobrin, ki bosta prilagojena njihovi trajni obnovljivosti ter trajni prispevek gozdov k zdravemu življenjskemu okolju in socialnemu razvoju družbe.

Krožno gospodarjenje z naravnimi viri

Kmetijstvo in gozdarstvo sta sektorja, ki sta povsem odvisna od naravnih virov. S spodbujanjem krožnega gospodarstva v kmetijstvu in gozdarstvu se povečuje učinkovitost upravljanja z naravnimi viri (voda, zemlja, zrak) ter gradi trajnostni odnos z drugimi področji, kot so varovanje okolja, izobraževanje, raziskovanje, gospodarstvo, turizem itd.

Reaktivacija funkcionalno degradiranih območij

Razvrednotena območja so zapuščena ali nezadostno izkoriščena območja, ki lahko negativno vplivajo na okolico. S prenovo jih reaktiviramo in tako predstavljajo tudi potencial za razvoj. Pri njihovi reaktivaciji je ključno regijsko planiranje, v izogib krčenja zelenih površin, kot so gozdovi, kmetijska zemljišča ...

Gorenjska regija kot zelena destinacija – Green destination

Zelena shema slovenskega turizma (ZSST) je nacionalni program in certifikacijska shema, ki pod krovno znamko Slovenia Green združuje vsa prizadevanja za trajnostni razvoj turizma v Sloveniji, destinacijam in ponudnikom ponuja konkretna orodja za oceno in izboljšanje trajnostnega delovanja in skozi znamko Slovenia Green to zeleno delovanje tudi promovira. Gorenjska je s svojimi naravnimi vrednotami in bogato kulturno dediščino, varna turistična destinacija, kjer si bomo prizadevali k celostnemu trajnostnemu poslovanju, tako regije kot tudi ponudnikov. Na ta način bomo spodbudili vse občine k pridobitvi znaka Green destination in zagotovili zeleno prihodnost z odgovornim odnosom in ravnanjem do narave in okolja ter lokalnega gospodarstva in življenja skupnosti. Z zeleno shemo bomo spodbujali lokalno povezovanje akterjev v javnem in zasebnem sektorju ter njihovo skupno delovanje za ohranjanje okolja kot temeljne vrednote v turizmu. Posebna skrb bo namenjena razvoju turistične infrastrukture in turističnih programov prilagojenih družbenemu in naravnemu okolju, pri čemer bomo upoštevali različno stopnjo razvoja turistične in druge infrastrukture med posameznimi lokalnimi skupnostmi.

Izvajanje ukrepov Trajnostnega energetske-podnebnega načrta Gorenjske

Za Gorenjsko je bil v letu 2018 pripravljen Trajnostni energetske-podnebnega načrt, regija pa je z njegovo potrditvijo sprejela celostni pristop k obravnavanju blažitve podnebnih sprememb in prilagajanja nanje.

Cilj je zmanjšanje izpustov CO₂ za 40 % do leta 2030 (glede na izhodiščno leto 2005). Prednostni ukrepi vključujejo prilagoditve in blažitve na področju javnih stavb in razsvetljave, stanovanjskih stavb, prometa, gozdarstva in turizma.

V decembru 2020 je bila na povabilo Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo pripravljena Študija oz. analiza za preveritev upravičenosti in utemeljitev priprave območnih načrtov za Goriško, Gorenjsko in Koroško regijo, kot regije z industrijskimi obrati z visoko intenzivnostjo toplogrednih plinov, z namenom naslavljanja ukrepov in ciljev Sklada za pravičen prehod (JTF – Just Transition Fund). V študiji so navedeni ukrepi in konkretne aktivnosti, ki bi jih lahko izvajali, ob uvrstitvi Gorenjske med upravičene regije.

Klimatske spremembe in blažitev posledic naravnih nesreč

Naravne in druge nesreče povzročata narava in človek s svojimi dejavnostmi. Na njihov nastanek, potek in posledice pomembno vplivajo naravne in druge danosti, še zlasti lega, površje, kamnine, podnebje, padavine, vode, rastlinstvo, prebivalstvo, poselitev, urbanizacija, izraba tal, industrializacija in drugo. Nacionalni program varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami upošteva vse nevarnosti naravnih in drugih nesreč, ki ogrožajo ljudi, živali, premoženje, kulturno dediščino in okolje. Usmeritev gre v smeri varovanja pred naravnimi in drugimi nesrečami ter blažitvijo njihovih posledic in posledic klimatskih sprememb. Razvoj gre v smeri osveščanja o klimatskih spremembah, njihovih posledicah, razvoju novih pristopov in inovativnih rešitev ter zagotavljanju javne infrastrukture (protipolplavne zaščite, sanacija plazov (npr. plaz Javornik – Koroška Bela ...), protipotresna zaščita, namakalni sistemi ...).

4.5. Povezana Gorenjska

Navkljub vsesplošnemu razvoju se na Gorenjskem soočamo s prekomerno individualno dnevno migracijo. Potrebno bo poiskati rešitve predvsem na osnovi boljših javnih povezav in modernejših načinov dela. Da bi dosegli cilj povezane Gorenjske je potrebno zagotoviti ustrezno infrastrukturo, tako prometno kot informacijsko - komunikacijsko (IKT). Glavne smernice so:

Povečanje dostopnosti in spodbujanje funkcijske povezanosti mest

Rešitev prometnih problemov Gorenjske – ozkih grl na državnih cestah, prometa v alpskih dolinah in visokih planotah, nepopolne mreže kolesarskih poti in majhnega deleža potnikov v javnem prometu – je pomembna tako za okolje kot gospodarstvo. Je najkompleksnejši infrastrukturni projekt, sestavljen iz medsebojno močno povezanih delov.

Nujno je zagotavljanje pogojev za večjo funkcijsko in infrastrukturno povezanost mest in drugih naselij ter vzdrževanje prometno-infrastrukturnih povezav v omrežju urbanih naselij.

Tako za nadaljnji razvoj mest in manjših krajev, kot za izboljšanje kvalitete bivanja lokalnega prebivalstva ter prometne razbremenitve urbanih in turističnih središč je ponekod še vedno nujna izvedba prometne obvoznice. S tem se zagotovijo mirne cone, površine za pešce in kolesarje, večja kakovost bivanja.

Izkoristiti potencial železnice

Za trajnostni razvoj Gorenjske je nujno izkoristiti potenciali železnice pri potniškem in tovornem prometu. To velja tako za dnevne migracije, kot turizem in ostalo gospodarstvo. Nujna je posodobitev in nadgradnja obstoječe železnice z vidika varnosti, boljše povezanosti, hitrosti, uporabnosti in s tem povečanja pretoka tako potniškega kot tovornega prometa. Potrebna je modernizacija železniških postaj, zagotovitev večjih vozniških kapacitet, števila povezav in usklajenost z avtobusnim javnim prevozom ter vzpostavitev sistemov P & R. Gorenjska ima glavno enotirno železniško progo na relaciji Ljubljana-Kranj-Jesenice (v posodabljanju), dvotirno progo na relaciji Jesenice-meja z Avstrijo in regionalno enotirno železniško progo (Bohinjska proga). V pripravi je DPN za nadgradnjo železniške proge Ljubljana-Kranj-Jesenice v koridorju obstoječe proge.

Povečanje trajnostne mobilnosti

Gorenjska ima z osrednjim slovenskim letališčem, bližino evropskih letališč, avtocestno povezanostjo med glavnimi turističnimi kraji ter sodelovanje z ostalimi evropskimi trgi zelo ugodno geostrateško lego, ki omogoča osnove za dobro dostopnost gostov v regijo. Večjo težavo predstavlja slaba organiziranost in povezanost javnega prevoza, ki bo temeljna naloga razvoja prometa v prihodnosti. Če želimo povečati število potnikov v javnem prometu in omogočiti boljšo mobilnost gostov, ki pridejo v regijo, je potrebno vzpostaviti mrežo javnega prevoza, medsebojne povezave med posameznimi vrstami prometa (avtobus, vlak) ter spodbujanje zelenih prevoznih sredstev (električna kolesa, motorji in avtomobili ...). Ureditev postajališč in spodbujanje kolesarjenja (v mestih, nadgradnja mreže kolesarskih poti med kraji) bodo pripomogli k izboljšanju varnosti, sonaravnemu razvoju in boljši kakovosti bivanja ljudi v teh krajih.

Spodbujanje širjenja mobilnosti na alternativne vire goriv

Spodbujanje širjenja mobilnosti na alternativne vire goriv in spremljajoče infrastrukture s strateškim prostorskim načrtovanjem in informiranjem javnosti, uporabnikov o obstoječih storitvah, pametnimi IKT rešitvami upravljanja, mobilnost kot storitev, vključujoč mikro-mobilnost. Pri načrtovanju P & R sistemov se v prihodnje upošteva tudi tehnološki razvoj prevoznih sredstev in s tem povezane mobilnosti in infrastrukture. Iz vidika mobilnosti se je potrebno povezovati s sektorjem energetike (proizvodnje energije, distribucije, upravljanja).

Policentrični urbani sistem

Zasledovanje razvoja naselij v skladu z načeli policentričnega urbanega naselja, ki je opredeljeno kot omrežje naselij s svojimi gravitacijskimi zaledji. Prebivalcem manjših naselij je potrebno zagotoviti osnovne storitve.

Kompaktno mesto (naselje)

Upoštevanje načela razvoja mest na način, za katerega je značilna visoka gostota poseljenosti in prostorske ureditve z mešano rabo zemljišč z namenom boljše rabe obstoječega in načrtovanega prostora v njegovi horizontalni in vertikalni dimenziji.

Dosegljiva IKT infrastruktura

Potrebno je zagotoviti dostopnost do novih generacij IKT infrastrukture tako v urbanih kot ruralnih predelih Gorenjske. S tem se zagotovi možnosti pametnega razvoja. Tovrstna infrastruktura je temeljna za razvoj gospodarstva in omogoča sodobne oblike dela.

4.6. Gorenjska odprta v svet - Gorenjska na svetovnem zemljevidu

Eno izmed pomembnih načel delovanja gorenjske regije v naslednjih letih ostaja odprtost v svet, povezovanje z dolgoletnimi partnerji ter navezovanje novih kontaktov z novimi partnerji znotraj Evropske unije in širše s ciljem razvoja uspešnega sodelovanja za doseganje ključnih strateških usmeritev in ciljev regionalnega razvojnega programa in regionalnega razvoja v obdobju 2021–2027.

Gorenjska ima že vrsto let vzpostavljeno uspešno mednarodno sodelovanje. Z vključevanjem v EU projekte so deležniki iz regije, pričeli že časa pristopnih pogajanj Slovenije za vstop v EU (predpristopna pomoč, PHARE) in nadaljevali z razvojem in izvedbo uspešnih razvojnih projektov (čezmejni, transnacionalni, direktni EU razpisi, drugi razpisi (donacijska sredstva, npr. EEA ...). V tem času so deležniki pridobili vrsto novih znanj, izkušenj in se vključujejo v vsebinsko in finančno vse bolj zahtevne, strateško pomembne projekte za razvoj Gorenjske na različnih področjih regionalnega razvoja.

Za novo programsko obdobje 2021–2027 Evropska komisija s predlogom – osnutkom zakonodajnega okvira za koriščenje kohezijskih sredstev državam članicam in s tem tudi Gorenjski predlaga ciljno usmerjen razvoj na področjih, ki za Gorenjsko in Slovenijo predstavljajo bistven premik razvojnega dela k ciljno usmerjenemu razvoju, ki temelji predvsem na pridobivanju kompetenc, znanj, razvoju novih modelov, pristopov in manj na naložbah (le-te bo potrebno marsikje, še posebej v Kohezijski regiji Zahodna Slovenija, zagotavljati iz nacionalnih oziroma občinskih sredstev oziroma iskati rešitve skupaj z zasebnim sektorjem.

Ker Gorenjska želi slediti razvoju v EU in vsaj na nekaterih področjih, tako kot do sedaj, biti med prvimi, ki uvajajo nove pristope, modele, znanja v EU, potem je nujno potrebno, da si deležniki iz Gorenjske skupaj prizadevamo za pridobitev razvojnih sredstev iz čezmejnih (dosedanji programi: Slovenija-Italija, Slovenija-Avstrija), transnacionalnih (dosedanji programi: Območje Alp, Podonavja, Centralna Evropa, Mediteran, Interreg Europe) in direktnih razpisov EU (dosedanji programi: Erasmus, Horizon ...) za uresničitev ključnih razvojnih prioritet Gorenjske, saj bodo le-ti v prihodnje, predstavljali skoraj edini vir za uresničitev razvojnega preboja na ključnih področjih razvoja Gorenjske.

Ob tem si bo Gorenjska prizadevala, da tudi preko kohezijskih sredstev Operativni program 2021–2027 izpogaja (dogovor z nacionalno ravni), vsaj del sredstev za ključne razvojne prioritete regije, navkljub dejstvu, da bo Kohezijska regija Zahodna Slovenija in z njo Gorenjska z novim programskim obdobjem postala po kriterijih EU »bolj razvita regija« in bo delež kohezijskih sredstev za Kohezijsko regijo Zahodna Slovenija predvidoma manjši kot v programskem obdobju 2014–2020. Ob tem je potrebno tudi, da Gorenjska z državo doreče ključne projekte/ programe, ki bi jih lahko uresničila z nacionalnimi sredstvi (razpisi resornih ministrstev) in sredstvi občin ter drugimi sredstvi (donacijska, zasebna sredstva ...).

Teritorialno sodelovanje

Eno izmed pomembnih načel delovanja gorenjske regije v naslednjih letih ostaja odprtost in sodelovanje. Gorenjska uspešno sodeluje v transnacionalnih in čezmejnih programih EU že od leta 2000. Vzpostavljeni so uradni stiki z različnimi regijami in organizacijami znotraj EU in tudi izven nje. Povezave in sodelovanje z evropskimi regijami nam omogočajo prenos pomembnih izkušenj in znanj, ki jih prinašamo v regijo in vključujemo v razvojne dokumente. EU daje velik poudarek teritorialnemu sodelovanju znotraj evropske kohezijske politike tudi v obdobju 2021–2027 in kot tak predstavlja velik izziv tudi za Gorenjsko. Povezovanje, sodelovanje ter prenos izkušenj in znanj na vseh področjih razvoja bo prednostno usmerjeno v nadgradnjo projektov RRP Gorenjske z mednarodno dimenzijo in s predlogi novih inovativnih rešitev, ki zagotavljajo konkurenčnost in prepoznavnost Gorenjske v širšem prostoru. Gorenjska regija bo tudi v nadaljevanju sodelovala v vseh transnacionalnih, medregionalnih, čezmejnih in centraliziranih programih, kjer bo možno uresničevati zadane cilje.

5. RAZVOJNE PRIORITETE REGIJE s kvantificiranimi kazalniki

V nadaljevanju so navedene razvojne prioritete, ki sledijo zastavljenim strateškim razvojnim ciljem regije:

1. Gorenjska – enakomerno razvita in poseljena regija
2. Gorenjsko gospodarstvo – inovativno in trajnostno
3. Gorenjska – s priložnostmi za vse
4. Gorenjska – energetska varčna in čista regija
5. Gorenjska – dostopna in prometno varna regija

Razvojni napredek posameznih razvojnih prioritet in ukrepov regije za doseg zastavljenih ciljev, se bo spremljalo s kvantificiranimi kazalniki.

5.1. Gorenjska – enakomerno razvita in poseljena regija

Kazalnik	Vir	Gorenjska		Slovenija	Gorenjska
		2014	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Število prebivalcev v obmejnih problematikih območjih	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/si/Data/-/05C4002S.px	36.369	36.376	491.229	ohranjanje stanja
Število prebivalcev v mestnih naseljih ¹⁰	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/si/Data/-/H232S.px/table/tableViewLayout2/	98.007	98.747	1.001.056	ohranjanje stanja
Število prebivalcev v naseljih, ki imajo manj kot 10.000 prebivalcev	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/si/Data/-/05C5002S.px/table/tableViewLayout2/	141.632	143.671	1.441.868	ohranjanje stanja
Število prebivalcev, ki živijo na območjih s strategijami lokalnega razvoja	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/si/Data/-/05C2001S.px	203.894	206.621	2.095.861	ohranjanje stanja

5.2. Gorenjsko gospodarstvo – inovativno in trajnostno

Kazalnik	Vir	Gorenjska		Slovenija	Gorenjska
		2014	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Neto dodana vrednost na zaposlenega (v EUR)	AJPES	39.800	44.272 (2019)	46.752 (2019)	vsaj na ravni Slovenije
Investicije v osnovna sredstva (v 1000 EUR)	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/si/Data/Data/2640005S.px/table/tableViewLayout2/	368.443	599.406 (2019)	6.788.668 (2019)	10 % deleža Slovenije

¹⁰Bled, Jesenice, Koroška Bela, Kranj, Kranjska Gora, Naklo, Lesce, Radovljica, Šenčur, Škofja Loka, Bistrica pri Trziču, Trzič, Železniki, Žiri

Bruto domači izdatki za razvojno raziskovalno dejavnost (v 1000 EUR)	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/2364245S.px	56.810 (2017)	54.351 (2019)	990.698 (2019)	10 % deleža Slovenije
Bruto domači izdatki za RRD (% od regionalnega BDP)	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/2372405S.px/table/tableViewLayout2/	2,48	1,27 (2019)	2,05 (2019)	vsaj na ravni Slovenije
Zaposleni v razvojno raziskovalni dejavnosti	SURS	ni podatka	1.609 (2017)	21.993 (2017)	10 % deleža Slovenije
Prihodi domačih in tujih turistov	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/2164525S.px	706.433	1.481.122 (2019) 678.835 (2020)	6.229.573 (2019) 3.065.085 (2020)	5 % povišanje na leto po pandemiji Covid-19
Prenočitve domačih in tujih turistov	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/2164525S.px	1.741.288	3.542.488 (2019) 1.918.091 (2020)	15.775.331 (2019) 9.204.374 (2020)	5 % povišanje na leto po pandemiji Covid-19
Povprečna doba bivanja turista (v dnevih)	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/2164525S.px	2,5	2,4 (2019) 2,8 (2020)	2,5 (2019) 3,0 (2020)	3,0
Število kmetijskih gospodarstev z registriranimi dopolnilnimi dejavnostmi	MKGP	570 (2016)	610	4.930	5 % povečanje

5.3. Gorenjska – s priložnostmi za vse

Kazalnik	Vir	Gorenjska		Slovenija	Gorenjska
		2014	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Stopnja tveganja socialne izključenosti (% oseb)	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0867631S.px/table/tableViewLayout2/	18,9	9,6 (2019)	14,4 (2019)	zniževanje za pol odstotne točke letno
Stopnja tveganja revščine (% oseb)	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0867636S.px/table/tableViewLayout2/	13,3	7,8 (2019)	12,0 (2019)	zniževanje za pol odstotne točke letno po pandemiji Covid-19
Stanovanjski standard – delež naseljenih stanovanj, ki nimajo vseh elementov osnovne infrastrukture (%)	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/Data/0861201S.px/table/tableViewLayout2/	2,3 (2015)	2,2 (2018)	4,0 (2018)	1,5
Stopnja resne materialne prikrajšanosti (% oseb)	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0867641S.px/table/tableViewLayout2/	4,7	1,7 (2019)	2,6 (2019)	pod ravno Slovenije
Delež prebivalstva, starega 15 ali več let, z vsaj srednješolsko izobrazbo (%)	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05G3012S.px/table/tableViewLayout2/	74,5	77,8	77,3	80

Naravno in selitveno gibanje prebivalstva na 1000 prebivalcev	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/si/Data/Data/2640005S.px/table/tableViewLayout2/	-0,3	9,5 (2019)	7,2 (2019)	ohranjanje pozitivnega gibanja
Število dijakov na 1000 prebivalcev po občini stalnega prebivališča	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/si/Data/Data/0979312S.px/table/tableViewLayout2/	38,6 (šol. leto 2014/2015)	35,7 (šol. leto 2019/2020)	34,7 (šol. leto 2019/2020)	raven slov. povprečja
Obseg površin, vključenih v kontrolo ekološke pridelave (ha)	MKGP	2.449,65	2.571,62	52.078,48	20 % vseh obstoječih kmetijskih površin

5.4. Gorenjska – energetska varčna in čista regija

Kazalnik	Vir	Gorenjska		Slovenija	Gorenjska
		2014	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Stanje voda – nasičenost s kisikom, merilno mesto Sava Prebačevo (% v mesecu januarju)	ARSO https://www.arso.gov.si/vode/podatki/arhiv/kakovost_arhiv2020.html	102	97	-	120
Kemijsko stanje voda, merilno mesto Sava Prebačevo	ARSO https://www.arso.gov.si/vode/reke	dobro	dobro (2019)	-	zelo dobro
Prečiščena odpadna voda izpuščena v javno kanalizacijo (%)	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/si/Data/Data/2700011S.px/	ni podatka	72,4 (2019)	68,5 (2019)	95
Voda dobavljena gospodinjstvom iz javnega vodovoda na prebivalca (m ³ /leto)	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/si/Data/Data/2700011S.px/	40,9	41,4 (2019)	38,1 (2019)	40
Število priključkov na kanalizacijsko omrežje	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/si/Data/Data/2750225S.px/	22.368	30.330 (2019)	323.426 (2019)	85 % delež priključeni
Koncentracija finih trdih delcev (PM10) v ozračju, merilno mesto Kranj (µg/m ³)	ARSO http://www.arso.gov.si/zrak/kakovost%20zraka/podatki/arhiv.html	22 (2011)	19 (2019)	-	15
Emisije CO ₂ v industriji (t CO ₂ /prebivalca)	IJS	ni podatka	2,9 (2017)	2,2 (2017)	2
Ločeno zbrani komunalni odpadki (% od nastalih)	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/si/Data/Data/2700010S.px/	70,4	78,7 (2019)	72,8 (2019)	85
Investicije za varstvo okolja (v 1000 EUR)	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/si/Data/Data/2640005S.px/	32.371	13.038 (2019)	243.024 (2019)	10 % deleža Slovenije
Sredstva, namenjena za investicije v varstvo okolja (% od regionalnega BDP)	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/si/Data/Data/2700012S.px/	1,1	0,3 (2019)	0,5 (2019)	raven slov. povprečja
Investicije v varstvo okolja – skupaj (% v Sloveniji)	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/si/Data/Data/2700012S.px/	8,0	5,4 (2019)	100	10 % deleža Slovenije
Trend pojavnosti izbranih vrst/habitatnih tipov, kjer je bil v letu 2020 zaznan velik upad: gozdni jereb (Grintovci), rjavi srakoper (Julijci), repaljščica (Julijci)	ZRSVN		velik upad (več kot 5% na leto)		izboljšanje stanja, izvajanje varstvenih ukrepov, stabilen trend (ni značilnega porasta ali upada oz. je manjši od 5% na leto)

5.5. Gorenjska – dostopna in prometno varna regija

Kazalnik	Vir	Gorenjska		Slovenija	Gorenjska
		2014	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Dostopnost prebivalstva do javnega potniškega prometa – delež prebivalcev, ki živi v kilometrski oddaljenosti od postajališč JPP s primerno pogostostjo voženj (%)	MZI	ni podatka	70 (2019)	60 (2019)	72
Število osebnih avtomobilov na 1.000 prebivalcev	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/2221105S.px/table/tableViewLayout2/	518	547 (2018)	549 (2018)	raven slov. povprečja
Število umrlih v cestnoprometnih nesrečah na 10.000 prebivalcev	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/2221105S.px/table/tableViewLayout2/	0,5	0,3 (2018)	0,4 (2018)	0,2
Delež občin v regiji vključenih v celostno prometno načrtovanje (lokalno in/ali regijsko) (%)	RRA, MZI	0	66,6	83	100

Poleg zgoraj navedenih kazalnikov se bo uresničevanje ciljev razvoja regije merilo tudi z vodilnimi kazalniki, ki so obvezni kazalniki za merjenje ciljev regionalne politike. Regionalna politika Slovenije ima štiri splošne cilje in specifične cilje v okviru drugega in tretjega splošnega cilja.¹¹ Splošni cilji regionalne politike izhajajo iz vizije in načel regionalne politike in so usmerjeni v krepitev razvojne moči regij na podlagi lastnih razvojnih potencialov in globalnih priložnosti. Vsak cilj ima določene vodilne kazalnike za spremljanje in nabor dopolnilnih. Zato poleg zgoraj navedenih kazalnikov po posameznih razvojnih prioritetah gorenjske regije navajamo tudi kvantificirane kazalnike po posameznih ciljnih regionalne politike Slovenije v obdobju 2021–2027, ki v zgornjih tabelah niso zajeti.

Cilj 1: Dvig kakovosti življenja v regiji

Kazalnik	Vir	Gorenjska		Slovenija	Gorenjska
		2014	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Stopnja delovne aktivnosti (v preb. 20-64 let)	SURS (ANP – Aktivno in neaktivno prebivalstvo; DAK – Delovno aktivno prebivalstvo)	71,9	78,6 (2019)	76,4 (2019)	80
Stopnja registrirane brezposlenosti skupaj (%)	ZRSZ, SURS https://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_de la_v_stevilkah/stopnja_registrirane_br ezposlenosti	9,5	6,4	8,7	5
Delež prebivalstva (25-64 let) s terciarno izobrazbo	SURS (ANP)	29,2	33,5 (2019)	33,3 (2019)	ohranjanje stanja
Neto razpoložljivi dohodek na prebivalca, v evrih	SURS (regionalni računi)	10.316	12.143 (2018)	11.872 (2018)	nad ravnjo Slovenije
Leta pričakovanega zdravega življenja ob rojstvu po spolu	NIJZ				
- moški		78,3	79,0	78,3	80
- ženske		83,8	83,8 (2018)	84,0 (2018)	84

¹¹ Cilji, usmeritve in instrumenti regionalne politike ter strateška izhodišča prostorskega razvoja za pripravo regionalnih razvojnih programov 2021–2027, 2019

Površina funkcionalno degradiranih območij (ha)	MGRT	74 (2017)	80	1132	74
Stopnja stanovanjske prikrašnosti po kakovosti stanovanja (%)	SURS (EU-Silc)	28	17 (2018)	23 (2018)	15
Delež priključenosti na javno kanalizacijsko omrežja (JKO) (%)	MOP	63,9	78,4 (2018)	78,8 (2018)	80
Število obiskov splošnih knjižnic na prebivalca	NUK	5,4	5,2 (2018)	4,6 (2018)	5,4
Udeležba na državnoborskih volitvah v % od volilnih upravičencev	DVK	53,5	53,8 (2018)	52,0 (2018)	55
Delež gospodinjstev, ki so poročala o težavah s kriminalom, vandalizmom ali nasiljem v svojem bivalnem okolju (%)	SURS (EU-Silc)	8	7 (2018)	8 (2018)	7

Cilj 2: Razvojno dohitevanje evropskih regij s specifičnimi cilji:

- Cilj 2.1: Hitrejši gospodarski razvoj vseh razvojnih regij od povprečnega v EU
- Cilj 2.3: Hitrejši gospodarski razvoj kohezijske regije zahodna Slovenija (NUTS 2) od sosednjih regij (NUTS 3)

Kazalnik	Vir	Gorenjska		Slovenija	Gorenjska
		2014	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Bruto domači proizvod na prebivalca, v SKM, EU=100	Eurostat	72	78 (2018)	87 (2018)	raven slov. povprečja

Cilj 3: Zmanjšanje regionalnih razvojnih razlik v Sloveniji

Kazalnik	Vir	Gorenjska		Slovenija	Gorenjska
		2014	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca, v evrih	FURS, preračuni UMAR	8.254	11.309 (2018)	10.309 (2018)	13.000

Cilj 4: Uresničevanje razvojnih potencialov in izkoriščanje globalnih priložnosti z mednarodnim medregionalnim povezovanjem in sodelovanjem

Kazalnik	Vir	Gorenjska	Slovenija	Gorenjska
		Programsko obdobje 2014–2020	Programsko obdobje 2014–2020	Programsko obdobje 2021–2027
Število potrjenih projektov Evropskega teritorialnega sodelovanja (ETS) s projektnimi partnerji iz Gorenjske	SVRK	56	823	50

PROGRAMSKI DEL

6. RAZVOJNE PRIORITETE, UKREPI IN PROJEKTI REGIJE

6.1. Gorenjska – enakomerno razvita in poseljena regija Celosten razvoj in upravljanje: ukrepi in projekti

Razvojne naloge regije se bodo izvajale skladno z Zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (18. člen ZSRR-2) in na podlagi pripravljene Strategija izvajanja splošnih razvojnih nalog v gorenjski regiji za obdobje 2021–2027. Za izvajanje lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost (CLLD), bosta za programsko obdobje 2021–2027 za gorenjsko regijo pripravljene dve strategiji in sicer Strategija LAS Gorenjska košarica in Strategija LAS loškega pogorja, kjer bodo definirane prioritete in razvojni cilji lokalnih območij.

V nadaljevanju so pod posameznimi ukrepi predstavljeni regijski projekti, ki so bili oblikovani na podlagi potreb regije, pobud in predlogov občin ter drugih institucij in regijskih deležnikov, razprav na odborih in v projektnih skupinah. Avgusta 2020 je bil na podlagi poziva Službe Vlade Republike Slovenije v regiji pripravljen in na Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo posredovan seznam projektov (Evidentiranje projektov v Kohezijski regiji Zahodna Slovenija 2020–2027, seznam je priloga dokumentu), katerega namen je bil identificirati čim bolj izčrpen in širok nabor projektov tudi iz gorenjske regije, za pravočasen vstop v proces programiranja in pripravo podlag za črpanje sredstev. Evidentirani projekti so v največji možni meri vključeni v oblikovane regijske projekte.

6.1.1 Ukrej: Krepitev regionalnih pristopov

Kazalnik	Vir	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Indeks razvojne ogroženosti (IRO), SLO=100	UMAR	85,3 (2019)	80

Projekt	REGIONALNO PROSTORSKO PLANIRANJE
Opis	<p>Prostor je omejena naravna dobrina, s katero je treba ravnati skrbno in celovito. V njem se odražajo tako preteklost delovanja družbe kot možnosti za prihodnost. Danes v Sloveniji obstajajo občinski in državni prostorski akti, urejanje prostora na regionalni ravni pa še ni zaživelo, čeprav bi bilo ključnega pomena za uravnotežen prostorski razvoj.</p> <p>Z Zakonom o urejanju prostora (Ur. l. RS, št. 61/17, ZUrep-2) je bila vzpostavljena pravna podlaga za uvedbo regionalnega prostorskega planiranja, ki se v praksi ne izvaja, regionalni prostorski plani (RPP) pa še vedno niso bili izdelani.</p> <p>Regionalni prostorski plan (v nadaljevanju RPP) naj bi bil skladno z veljavnim ZUreP-2 prostorski strateški akt, ki določa cilje in prednostne naloge prostorskega razvoja za najmanj nadaljnjih 15 let ter vsebuje usmeritve za prostorski razvoj regije, predvsem usmeritve za razvoj poselitve, gospodarske javne infrastrukture in urejanje krajine z ohranjanjem krajinske identitete. Med drugim opredeljuje mesta, druga urbana naselja oz. morebitna druga naselja, ki so pomembna za razvoj regije, določa širša mestna območja, podaja zasnove omrežij družbene</p>

	<p>infrastrukture, gospodarske javne infrastrukture, stanovanjskih območij in zelenega sistema regije ter določa prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, ki so pomembne za regije in povezave s sosednjimi območji.</p> <p>Ključna vloga regionalnega prostorskega plana je, da se z njim občine uskladijo in določijo zasnove prostorskih ureditev lokalnega pomena, ki segajo na območje več občin ali vplivajo na razvoj več občin kot so prednostna razvojna območja za stanovanjsko oskrbo, prednostna območja za gospodarski razvoj, okoljske obremenitve in ohranjanje narave, infrastrukturna vozlišča in prostorske ureditve, namenjene urejanju skupnega javnega potniškega prometa, območja za objekte družbene infrastrukture in prostorske ureditve, ki so neposredno namenjene opravljanju lokalnih gospodarskih javnih služb s področja varstva okolja.</p> <p>Namen projekta je zagotoviti pogoje in pričeti z izvajanjem regionalnega prostorskega planiranja. RPP bo potrditvi tudi podlaga za regionalno razvojno programiranje. Hkrati bo podajal usmeritve za pripravo državnih in občinskih prostorskih aktov.</p> <p>Glavne aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A1. Zagotovitev pogojev za izvajanje regionalnega prostorskega planiranja - A2. Priprava manjkajočih strokovnih podlag - A3. Izdelava RPP - A4. Izvajanje kontinuiranega regionalnega prostorskega planiranja
Ciljna skupina	<p>Država (ministrstva, državne službe), občine, prebivalstvo</p> <p>Skladno z ZUreP-2 se morajo v okviru priprave RPP država (ministrstva in državne službe, pristojne za posamezna področja) in občine na območju posamezne razvojne regije dogovoriti in uskladiti zasnove prostorskih ureditev, dogovorjene rešitve pa morajo upoštevati pri nadaljnjem načrtovanju in pri izvedbi načrtovanih prostorskih ureditev.</p>
Cilji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izdelava regionalnih prostorskih planov. 2. Kontinuirano izvajanje regionalnega prostorskega planiranja. 3. Racionalen in učinkovit prostorski razvoj ob upoštevanju sedanjih in potencialnih prostorskih in okoljskih omejitev.
Nosilec	<p>RRA Gorenjske</p> <p>Skupina regionalnih razvojnih agencij, ki po 19. členu Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (Ur. l. RS, št. 20/11, 57/12 in 46/16), v regiji opravljajo v javnem interesu tudi razvojno nalogo države prostorsko planiranje na regionalni ravni.</p>
Partnerstvo	<p>RRA Gorenjske, občine Gorenjske, Ministrstvo za okolje in prostor</p>
Trajanje	<p>2022–2027</p>
Financiranje	<p>Ocenjujemo, da je potrebna interdisciplinarna skupina 2-3 FTE zaposlenih oseb znanj in veščin urejanja prostora (npr. arhitekt, krajinski arhitekt, geograf) na ravni regije za izvedbo vseh aktivnosti. Ocena je nastala v okviru projekta pilotMOP, ki poteka v letih 2021-2022, v katerem v testnem preverjanju področja 1 – zagotovitev podatkov za vzpostavitev prostorskega planiranja na regionalni ravni, sodelujejo tri regionalne razvojne agencije (RRA Koroška d. o. o., Razvojni center Novo mesto d. o. o., Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija d. o. o. Idrija) .</p> <p style="text-align: right;">Ocena stroška po aktivnostih za eno regijo A1: 40.000</p>

	A2: 100.000*
	A3: 300.000
	A4: 100.000
	Ocena stroška za 12 regij: 6,48 milijona
	* Ocena ne vključuje stroška izdelave manjkajočih strokovnih podlag
	EU (80 %), SI (12 %), občine (8%)
	Skupaj 600.000

Projekt	URBANO SREDIŠČE REGIJE - KRANJ
Opis	<p>Vlogo regijskega središča znotraj gorenjske regije opravlja Kranj. Tu so koncentrirane javne službe, upravne, izobraževalne in kulturne ustanove ter ključne poslovno-storitvene dejavnosti, ki oskrbujejo prebivalce vse gorenjske regije.</p> <p>V okviru Trajnostne urbane strategije Mestne občine Kranj 2030 je smer razvoja in želeni prihodnji položaj Mestne občine Kranj opredeljen z naslednjimi prednostnimi usmeritvami:</p> <ul style="list-style-type: none"> - skrb za okolje: okoljsko visoko osveščena občina, ki trajnostno ravna s svojimi naravnimi viri, komunalno urejena, prometno povezana in dostopna, še posebej s kolesi in javnim prevozom; - pametno mesto: občina preko sistema spodbud in uveljavljanja koncepta pametnega mesta zagotavlja trajnostno gospodarsko rast in privlačnejši poslovni ambient; - središče znanja: vzpostavljamo sodobno, pestro in kakovostno izobraževalno ponudbo v mestu, kjer bodo šole vredne naših otrok – bodočih kadrov, ki jih bodo podjetja z veseljem zaposlovala; - odprto mesto (kultura & turizem): obnovljeno, privlačno, turistično in kulturno vitalno mestno jedro, povezano s ponudbo na podeželju; - skupnost zadovoljnih in zdravih ljudi: ljudem prijazna in s socialnimi in zdravstvenimi storitvami dostopna in varna občina, vključujoča skupnost enakih možnosti za vse; - mesto športa: mesto, kjer vsak najde športno dejavnost zase. <p>Poleg tega so še posebej pomembne dejavnosti za krepitev Kranja kot regijskega središča. Te morajo težiti k trajnostnemu urbanemu razvoju in vzpostavitvi vseh funkcij, ki jih ima sedež pokrajine in jih prebivalci regije potrebujejo (upravne, znanstveno-izobraževalne, finančne, poslovne, zdravstvene, prometne ...).¹²</p> <p>Mestna občina Kranj je v sodelovanju z ostalimi mestnimi občinami opredelila nabor razvojnih potreb z vidika mestnih občin na področju državnih projektov in projektov mestnih občin za 2021–2027 in sicer:</p> <p>Prioriteta 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Državni projekti trajnostne mobilnosti, ki bodo določali smer razvoja države in bi bistveno izboljšali stanje na tem področju ter bi s tem doprinesli h kakovosti življenja velikega števila prebivalcev. - Državni projekti za digitalizacijo z vzpostavitvijo enotnih platform, ki bi jih uporabljale vse mestne občine in drugi uporabniki.

¹² Trajnostna urbana strategija Mestne občine Kranj 2030, januar 2016

	<ul style="list-style-type: none"> - Projekti za zagotovitev osnovne infrastrukture vsem prebivalcem v manj razvitih območjih in ostalih deficitarno opremljenih območjih, ki so tudi v mestnih občinah (vodovod, kanalizacija, pokritost z internetom). <p>Prioriteta 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ukrepi za celostni razvoj mest in izboljšanje kakovosti življenja občanov. - Ukrepi trajnostne mobilnosti in energetske učinkovitosti za zmanjševanje podnebnih sprememb. - Ukrepi za pametna mesta za boljše upravljanje mest in nudenje storitev prebivalcem. <p>Prioriteta 3:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izgradnja in obnova različne infrastrukture kot podlaga za izvajanje programov za zagotavljanje novih storitev in ustvarjenje novih delovnih mest. - Ukrepi za sanacijo zdravju neugodnih razmer. - Ukrepi za podporo starajoči populaciji, mladim in ranljivim skupinam.¹³ <p>V okviru identifikacije projektov za Večletni finančni okvir 2021–2027 je Mestna občina Kranj identificirala 98 projektnih predlogov med katerimi so poleg zgoraj naštetih prioritete in predlogov, ki so vključeni v predloge regijskih projektov tudi protipolavni ukrepi, celostne ureditve posameznih območij, regijski večnamenski-športno vadbeni center, kulturno zgodovinski center, koncertna dvorana, ureditev kulturnih domov, vrtcev, doma upokojeencev, vaških jeder, regijsko zavetišča za živali ...</p>						
Nosilec	Mestna občina Kranj						
Trajanje	2021–2027						
Financiranje	<table border="1"> <tr> <td>Občinska sredstva</td> <td>15 %</td> </tr> <tr> <td>Sofinanciranje EU in RS</td> <td>85 %</td> </tr> <tr> <td>Skupaj</td> <td>15.000.000</td> </tr> </table>	Občinska sredstva	15 %	Sofinanciranje EU in RS	85 %	Skupaj	15.000.000
Občinska sredstva	15 %						
Sofinanciranje EU in RS	85 %						
Skupaj	15.000.000						

Projekt	URBANA SREDIŠČA REGIJE – RAZVOJ FUNKCIONALNIH OBMOČIJ
Opis	<p>Na Gorenjskem imamo več manjših mest/ naselij (Jesenice, Škofja Loka, Radovljica, Bled, Tržič ...), ki se srečujejo z vrsto urbanih izzivov na področju razvoja prostora, mobilnosti, vključevanja ranljivih ciljnih skupin ..., vendar se leta strateško razvojno usmerja le parcialno. Ugotavlja se, da je treba za njihov uspešen razvoj izvesti naslednje aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - priprava Strategij razvoja urbanih območij z akcijskimi načrti (regeneracija industrijskih in degradiranih območij, urejanje mestnih središč, zelena infrastruktura ...) ¹⁴ - izvedba naložb ter podprnih ukrepov t.i. mehkih aktivnosti, - trajnostno osveščanje z izvedbo delavnic s ključnimi deležniki, prebivalci, spodbujanjem večsektorskega sodelovanja in iskanja rešitev.
Ciljna skupina	Lokalne skupnosti z urbanih izzivi razvoja
Cilji	<p>Dolgoročni cilj je opredeliti in razviti strateški pristop in rešitve urbanega razvoja funkcionalnih območij.</p> <p>Kratkoročni cilji:</p>

¹³ Razvojne potrebe mestnih občin po ciljnih politikah EKP 2021–2027, maj 2019

¹⁴ Skupna Strategija se pripravi v primeru CTN2 za mesta.

	<ul style="list-style-type: none"> - pripraviti Strategijo razvoja urbanih območij z akcijskimi načrti, - izvesti naložbe ter mehke aktivnosti, - izvesti trajnostno osveščanje z osveščevalnimi akcijami, delavnicami s ključnimi deležniki ter lokalnimi prebivalci, spodbujanjem večsektorskega sodelovanja in iskanja rešitev (inovativne vsebine, finančni viri ...) 	
Nosilec	BSC Kranj	
Partnerstvo	Gorenjske občine	
Trajanje	2021–2027	
Financiranje	Občinska sredstva	15 %
	Sofinanciranje EU in RS	85 %
	Skupaj	50.000.000

Projekt	TRAJNOSTNA TURISTIČNA DESTINACIJA UNESCO BIOSFERNO OBMOČJE JULIJSKE ALPE (»zeleni covid-19 re-set«)
Opis	<p>Julijske Alpe so ena najpomembnejših turističnih destinacij v Sloveniji, saj predstavljajo cca 25 % vseh turističnih nočitev v Sloveniji. V letu 2019 je imela destinacija 44.353 ležišč in ustvarila 4 milijone nočitev, turistična panoga pa je ustvarila več kot 200 mio evrov prihodkov in zaposlovala 2.000 oseb. Zaradi svoje umeščenosti v Triglavski narodni park je destinacija že ves čas svojega delovanja trajnostno naravnana in povezana, s pojavom pandemije covid-19 pa z »re-set« ukrepi svojo trajnostno politiko še izostruje in vzpostavlja zelene sinergije s ponudniki, drugimi panogami in lokalnimi skupnostmi. Destinacija ima pripravljeno novelacijo Razvojnega načrta UNESCO BOJA-e kot trajnostne turistične destinacije za naslednje obdobje, ki predstavlja okvir za prenavo destinacije po covid-19 in je tudi predmet strateškega projekta oz. programa:</p> <p>Namen strateškega projekta je uresničevati VIZIJO Biosfernega območja Julijske Alpe (BOJA) kot najbolj trajnostne in prvovrstne turistične destinacije v Sloveniji, ki med evropskimi alpskimi destinacijami izstopa po svoji zavezi zelenemu in avtentičnemu. Strateški projekt oz. program vključuje več zaokroženih projektov, in sicer:</p> <p>RAZVOJ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vzpostavitev metodologije in izračuni nosilne kapacitete okolja in narave, usmerjanje obiska na območja večje zmogljivosti in izven mirnih con, določitev mirnih con sredogorja in visokogorja in vključitev v turistično kartografijo in informiranje. - Premium lokalna ponudba: Razvoj enovite premium lokalne ponudbe znotraj 5-6 kolektivnih blagovnih znamk destinacij Julijskih Alp. - Nadgradnja produktov: Dvig kakovosti, okrepitev upravljanja produktov, doživljajskosti/ butičnosti in celovitosti destinacijskih turističnih produktov (1. Julijana, 2. Kolesarjenje, 3. Bela in zelena zima, 4. Ribištvo, 5. TOP dogodki). - Usmerjanje razvoja turističnih storitev in infrastrukture na podjetniški ravni: Spodbujanje trajnostne, kakovostne in celoletne preobrazbe namestitev, kulinarike, outdoor in drugih podpornih dejavnosti.

	<ul style="list-style-type: none"> - Trajnostno mobilna destinacija: Zagotoviti povezan, pameten, učinkovit in za uporabnika enostaven sistem trajnostne mobilnosti obiskovalcev v BOJA (vezano na CPS JA, ANRDBOJA). - Zelena & brezogljivična destinacija: Razširjati in množično uvajati zelene in krožne rešitve v javno in poslovno prakso destinacije. - Kulturna krajina in identiteta prostora: Pomagati ohranjati kmetijstvo, kulturno krajino, biodiverzitetu in naravne vrednote in identiteto prostora. <p>TRŽENJE</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sodobna skupna orodja za trženje JA: Visokokakovostna trženjska infrastrukturna orodja v podporo sodobnemu in družbeno odgovornemu trženju JA. - Digitalizacija & Booking center: Krepitev digitalizacije in pospeševanje direktnih rezervacij za bolj trajnostne poslovne modele. - Ciljno in družbeno odgovorno trženje: Bolj strateški in sistematični pristop k trženju, ki nagovarja zahtevnejšega obiskovalca in se usmerja v vrzeli izven poletja. - Digitalni marketing & Promocija: Združevanje sredstev za izvedbo skupnih promocijskih aktivnosti na izbranih trgih. - Design & Brand management: Učinkovito upravljanje krovne znamke JA in celotne vizualno-vsebinske podobe ter premišljen razvoj in podpora produktnim znamkam. <p>UPRAVLJANJE</p> <ul style="list-style-type: none"> - Strateško vodenje turizma na območju BOJA (=GOVERNANCE): Dinamična platforma za upravljanje, vodenje in usklajevanje v BOJA. - Upravljanje turističnih tokov in nosilne zmogljivosti BOJA: Zagotavljanje ravnotežja v distribuciji obiska in ohranjanje mirnih con v BOJA (vezano na ANURDP - JZ TNP). - Razvoj destinacijskih projektov in programov: Zagotavljanje virov financiranja za izvajanje ukrepov razvojnega načrta. - Znanje in kadri za turizem: Krepi nišna znanja in kadre v turizmu in povezanih dejavnostih. - Raziskave in razvoj za BOJA 2050: Merjenje uspešnosti in zagotavljanje inovacijskega potenciala BOJA.
Cilji	<p>Ključni cilji so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - povečati odpornost, dodano vrednost in odgovornost turizma za trajnostni razvoj, - uveljaviti turizem kot generatorja trajnostne preobrazbe in dodajanja vrednosti, - prispevati k ohranjanju kakovostnega naravnega in družbenega okolja TNP in BOJA.
Nosilec	Turizem Bohinj v imenu Skupnosti Julijske Alpe in Javni zavod Triglavski narodni park

Partnerstvo	UNESCO Biosferno območje Julijskih Alp: Bovec, Kobarid, Tolmin, Bohinj, Bled, Gorje, Kranjska Gora, Jesenice, Žirovnica, Radovljica		
Trajanje	2021–2027		
Financiranje	Občinska sredstva	do 25 %	
	Sofinanciranje EU	50 – 75 %	
	RS	do 25 %	
	Skupaj	15.000.000	

Projekt	VZPOSTAVITEV PILOTNIH PAMETNIH SKUPNOSTI
Opis	<p>Vsesplošna digitalizacija ni samo trend, ki se mu je treba prilagoditi, ampak tudi izjemna priložnost za pospešen razvoj regije. Premišljena digitalizacija je namreč učinkovito orodje za doseganje ciljev lokalne skupnosti, hkrati pa ponuja tudi priložnost za dvig kakovosti življenja prebivalcev, pospešeno modernizacijo gospodarstva ter boljše upravljanje.</p> <p>Da bi v sodobni regiji s pametnimi vasmi in mesti, zagotavljali urejeno informacijsko okolje z jasno koordinacijo razvoja, povezanimi procesi in platformami, razumljivimi in dostopnimi podatki ter zmogljivo infrastrukturo, je potrebno pripraviti regijsko Strategijo, ki spremlja in nadgrajuje Strategijo digitalnega razvoja mestne občine Kranj. Ta bo služila kot učinkovita podpora vsem procesom v lokalnih skupnostih, njihovemu povezovanju, izmenjavi podatkov, pridobivanju sredstev ter ustvarjanju okolja za hiter razvoj novih storitev za občane in za sodelovanje vseh deležnikov v regiji tudi pri oblikovanju digitalne podobe Gorenjske. Iz analize stanja in predlogov posameznih upravljavcev javnih sistemov že danes izhaja, da imamo vzpostavljeno vrsto servisov za spremljanje porabe energentov, naravnih virov ..., delovanja sistemov in komunikacijo z uporabniki. Ključna naloga v prvi fazi je vzpostavitev celotne strukture informacijskega okolja Pametne Gorenjske na nivoju petih pilotnih območij, naselij znotraj mest (Jesenice, Tržič, Škofja Loka, Kranj in Bled), po vzoru iniciative Pametna Mlaka v Kranju.</p> <p>Enotna informacijska infrastruktura za povezovanje sistemov, zbiranje podatkov in komunikacijo med sistemi ter z okoljem omogoča hiter, pregleden in racionalen razvoj številnih konkretnih rešitev. Kot prednostna področja so bila v dosedanjih pogovorih izpostavljena naslednja vsebinska področja razvoja digitalnih rešitev pametnega mesta: upravljanje z energijo, avtomatska daljinska odčitavanja, nadzor in varnost, upravljanje z odpadki, spremljanje okoljskih parametrov, upravljanje z javno razsvetljavo.</p> <p>S pomočjo premišljene digitalizacije, bodo našeta mesta okrepila svojo regionalno vlogo in krepila identiteto sodobnih vzorčnih lokalnih okolij, hkrati pa bodo predstavljala zgled za ruralne dele regije in digitalizacijo vasi. Na osnovi izvedbe petih pilotnih projektov, bo v drugi projektni fazi preneseno znanje, rezultati in učinki na območje celotnih mest, ter s tem zagotovljena trajnost, vzdržnost in gotovost pri razvoju digitalizacije Gorenjske regije.</p>
Ciljna skupina	Občani in občine, s poudarkom na končnih uporabnikih, občanih.
Cilji	<p>Cilj je vzpostavitev pilotnih pametnih skupnosti s sledečimi outputi in kazalniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pripravljena regijska strategija, kot osnova za izvedbe povezljivih pilotnih projektov (kazalnik: 1 strategija);

	<ul style="list-style-type: none"> - povečana ozaveščenost (popularizacija) uporabe digitalnih orodij za krepitev kakovosti življenja med občani, civilno družbo in odločevalci v pilotnih območjih (kazalnik: št. aktivnih uporabnikov rešitev) - vzpostavitev digitalnih orodij na petih pilotnih območjih v občinah Kranj, Jesenice, Tržič, Škofja Loka in Bled (kazalnik: vzpostavljenih 5 območij - naselij, v 5-tih občinah, s spremljanjem upravljanja z energijo, daljinskim učitavanjem, odpadki, razsvetljavo in okoljskimi parametri ter nadzorom in varnostjo) - podpora vključevanju prebivalcev v okviru pobude za lokalno digitalno transformacijo (kazalnik: št. aktivnih uporabnikov rešitev in št. aktivnih sodelujočih pri razvoju teh); - okrepljene povezave in sodelovanje med gorenjskimi občinami na področju digitalne transformacije (kazalnik: vzpostavitev telesa za digitalno transformacijo z odločevalci). 	
Nosilec	BSC Kranj	
Partnerstvo	Gorenjske občine	
Trajanje	2 leti	
Financiranje	Občinska sredstva	240.000
	Sofinanciranje EU in RS	960.000
	Skupaj	1.200.000

Projekt	KREPITEV REGIJSKE IDENTITETE – POVEZOVANJE IN NADGRADNJA BLAGOVNIH ZNAMK
Opis	<p>Na Gorenjskem imamo kar nekaj blagovnih znamk, ki vključujejo hrano, domačo in umetnostno obrt, nekatere pa tudi storitve, prireditve, nastanitve. Ugotavlja se, da je potrebno dvigniti kvaliteto teh blagovnih znamk, ponudnike med seboj povezati in nadgraditi kvaliteto ponudbe in prepoznavnost ponudbe blagovnih znamk.</p> <p>Zato je potrebno izvesti naslednje aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razvoj in nadgradnja obstoječih in novih sistemov lokalnih in območnih kolektivnih znamk kakovosti certificiranih proizvodov, hrane, izdelkov, storitev, doživetij, prireditev, nastanitvev (Bohinjsko, Bled Local selection, Vrhunsko Kranjska gora, Okusi Radolce, Babica Jerca, Dedek Jaka ...) in učinkovita navezava na Okuse Slovenije/Taste Slovenia. - Podpora in nadgradnja obstoječemu medregionalnemu zelenemu operativnemu načrtu "Znak kakovosti TNP", ki deluje na celotnem območju Julijskih Alp z navezavo na destinacijske kolektivne blagovne znamke in UNESCO MAB (direktna navezava na zeleno shemo slovenskega turizma, 40 % vseh SLO green accommodation na bmočju Biosfernega območja Julijske Alpe+ green naravni park+7občinskih green destinacij). - Povezovanje kolektivnih znamk kakovosti in trajnostno upravljanje razvoja lokalnih in območnih blagovnih znamk (certificiranje, ocenjevanje ...) - Usposabljanja in izobraževanja za ponudnike in strokovnjake, deležnikov, širše javnosti. - Digitalizacija procesov, ponudbe, usmerjanja obiskov ... - Razvoj in nadgradnja prodajnih mest/povezovanje med produkti.

	<ul style="list-style-type: none"> - Trajnostno osveščanje z osveščevalnimi akcijami, delavnicami z deležniki/prebivalci, spodbujanjem večsektorskega sodelovanja in iskanja rešitev (inovativne vsebine, finančni viri ...). 	
Ciljna skupina	<ul style="list-style-type: none"> - Ponudniki vključeni v blagovne znamke - Zavodi za turizem, občine, Območne obrtne zbornice 	
Cilji	<p>Dolgoročni cilj je opredeliti in razviti, dvigniti kvaliteto teh blagovnih znamk, ponudnike med seboj povezati in nadgraditi kvaliteto ponudbe in prepoznavnost ponudbe blagovnih znamk.</p> <p>Kratkoročni cilji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razviti in nadgraditi obstoječe in nove sisteme lokalnih in območnih kolektivnih znamk kakovosti certificiranih proizvodov, hrane, izdelkov, storitev, doživetij, prireditelj, nastanitvev (Bohinjsko, Bled Local selection, Vrhunsko Kranjska gora, Okusi Radolce, Babica Jerca, Dedek Jaka,....) in učinkovita navezava na Okuse Slovenije/Taste Slovenia. - Podpreti in nadgraditi obstoječi medregionalni zeleni operativni načrt "Znak kakovosti TNP", ki deluje na celotnem območju Julijskih Alp z navezavo na destinacijske kolektivne blagovne znamke in UNESCO MAB (direktna navezava na zeleno shemo slovenskega turizma, 40% vseh SLO green accomodation na bmočju Biosfernega območja Julijske Alpe+ green naravni park+7občinskih green destinacij) - Povezati kolektivne znamke kakovosti in trajnostno upravljanje razvoja lokalnih in območnih blagovnih znamk (certificiranje, ocenjevanje,...) - Izvesti usposabljanja in izobraževanja za ponudnike in strokovnjake, deležnikov, širše javnosti. - Izvesti Digitalizacijo procesov, ponudbe, usmerjanja obiskov ... - Izvesti Razvoj in nadgradnja prodajnih mest/povezovanje med produkti - Izvesti Trajnostno osveščanje z osveščevalnimi akcijami, delavnicami z deležniki/ prebivalci, spodbujanjem večsektorskega sodelovanja in iskanja rešitev (inovativne vsebine, finančni viri ...) 	
Podprojekt	Razvoj blagovne znamke »Začuti utrip Gorenjske«, kjer bi na enem mestu povezali različne ponudnike lokalnih dobrot, storitev, nastanitvev, kulturnega programa, naravnih znamenitosti, sprehajalnih in kolesarskih poti, turističnih atrakcij in športnih aktivnosti. Znamka »Začuti utrip Gorenjske« bi omogočala povezovanje vseh sektorjev, s čimer bi se povečala prepoznavnost različnih ponudnikov Gorenjske in uporabnikom pa bi doprinesla možnost kakovostnega koriščenja časa ter zagotavljala trajnost gorenjske ponudbe.	
Nosilec	BSC Kranj	
Partnerstvo	Nosilci blagovnih znamk, zavodi za turizem, občine, nevladne organizacije (Društva kranjske in tržiške podeželske mladine ...), drugi zainteresirani deležniki	
Trajanje	2021–2027	
Financiranje	Občinska sredstva	15 %
	Sofinanciranje EU in RS	85 %
	Skupaj	6.000.000

6.1.2 Ukrep: Ohranjanje tradicionalne poselitve

Kazalnik	Vir	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Število prebivalcev v naseljih, ki imajo manj kot 10.000 prebivalcev	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05C5002S.px/table/tableViewLayout2/	1.441.868	ohranjanje stanja

Projekt	NASELJENO PAMETNO PODEŽELJE
Opis	<p>Podeželje Gorenjske je v zadnjih desetletjih naredilo velik napredek in se ob tem korenito gospodarsko, okoljsko, kulturno in socialno preobrazilo. Ob tem vseeno ohranja nekatere pomembne tradicionalne elemente in funkcije (npr. proizvodnja hrane), prednosti, pa tudi šibkosti. Tako prednosti kot šibkosti to podeželje ter njene notranje in zunanje akterje v sedanjih in prihodnjih razmerah na Gorenjskem, v Sloveniji, EU ter globaliziranem svetu postavljajo pred številne izzive, kot npr:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tudi podeželje se sooča s staranjem prebivalstva, ob čemer je nujno zagotoviti izboljšanje infrastrukture in storitve za kvalitetno starost prebivalstva, - tudi Gorenjska in njeno podeželje kot največji del regije se že sooča s klimatskimi spremembami. Zato je potrebno znižati emisije CO2 in prilagoditi življenje z različnimi ukrepi. - Pomembno je, da se razrešuje potencialne ali obstoječe konflikte med mestom in podeželjem na način, da se namesto tekmovanja ali določena si nasprotovanja (npr. tekmovanje za podjetja, infrastrukturo ...) medsebojno dopolnjujeta, usklajujeta in sodelujeta. <p>Pomemben instrument oz. nabor več instrumentov, ki odgovarjajo na zgoraj navedene izzive, tako probleme kot priložnosti, so tako imenovane pametne vasi kot del pametnega podeželja. Izraz oz. tematika pametnih vasi oz. pametnega podeželja je še razmeroma nova. V osnovi gre za podeželsko skupnost, ki za ohranjanje oz. izboljšanje gospodarskih, socialnih in okoljskih razmer uporablja inovativne rešitve in digitalne tehnologije. Pametne vasi tvorijo predvsem ljudje, ki prevzamejo pobudo in mobilizirajo lokalne potenciale za reševanje izzivov na podeželju. Pametna naselja se povezujejo z drugimi skupnostmi in akterji na podeželskih in mestnih območjih. Digitalne tehnologije so pomembno orodje, a ne edino za ohranjanje in razvoj podeželja v prihodnje (nabor z navedeni primeri področij in aktivnosti v okviru pobude »Podeželje prihodnosti - Pametne vasi« v PRP RS 2014–2020).</p> <p>Evropska komisija v svojem dokumentu EU Action for Smart Villages (2017) opredeljuje pametne vasi kot podeželska območja in skupnosti, ki gradijo na svojih obstoječih prednostih, razvijajo pa tudi nove priložnosti, kjer se tradicionalna in nova omrežja krepijo prek digitalnih, telekomunikacijskih tehnologij, inovacij in boljše uporabe znanja. Uvedba pametnih vasi na posamezno območje je odvisna od značilnosti, potreb in potencialov tega podeželskega območja, zato je zelo koristno, da razvoj temelji na območnih oz. lokalnih strategijah.</p> <p>Za vse te aktivnosti je potrebna zagotovitev zadostnih in stalnih finančnih virov. Ena od možnosti je npr. demografski sklad, bodisi na regionalni ravni ali kot sistemski delež nacionalnega demografskega sklada (DS). Namen tega je, ob vse večjem staranju prebivalstva (neugodna demografska slika) vzpostaviti posebna finančna</p>

	sredstva za spodbujanje, npr. privabljanja mladih, da ostajajo na območju, privabljanja mladih od drugod (npr. mlade družine) ter zagotovitev infrastrukture, ki je osnova za delo in življenje mladih ter kakovostno življenje starejšega prebivalstva.
Ciljna skupina	Prebivalstvo vseh generacij, lokalne in regionalne oblasti, društva, neformalne organizirane skupine prebivalcev, javne institucije, podjetja in institucije, ki zagotavljajo oskrbne, socialne, kulturne, zdravstvene in druge storitve.
Cilji	<p>Glavni cilj projekta je preko razvoja podeželskih naselij Gorenjske v smeri "pametnih vasi", prilagojenega njihovim specifičnim potrebam in potencialom, prispevati k celovitemu in dolgoročnemu trajnostnemu razvoju podeželskih naselij in kvaliteti življenja njegovih prebivalcev. Med temi sta med najpomembnejšimi, pa tudi najzahtevnejšimi, izvesti uspešne ukrepe za kvalitetno starost prebivalstva ter prilagajanje na podnebne spremembe. Kratkoročni cilji projekta so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zagotoviti čim boljše poznavanje in razumevanje tematike oz. vsebin pametnih vasi, konkretnih primerov posameznih aktivnosti in celovitih pristopov v drugih pametnih naseljih po Sloveniji in Evropi ter načinov delovanja na tem področju med različnimi deležniki. V ta namen je potrebno izvesti javni dialog med različnimi deležniki v regiji, občinah in posamičnih naseljih za oblikovanj vizij kakšna pametna naselja si želijo in potrebujejo. - Priprava regionalnega načrta ter posamičnih akcijskih načrtov za občine/naselja za njihov razvoj napram "pametnim vasem", tudi v luči možnega pridobivanja finančnih sredstev države in EU. - Prijava na različne razpise EU za pridobivanje znanj kvalitetnega razvoja pametnih vasi in finančnih sredstev za izvedbo pilotnih aktivnosti v vaseh. - Z vidika starostnikov je potrebno pridobiti podrobnejši popis ključnih naložb za kvalitetno življenje starostnikov, razvoj pristopov, inovativnih rešitev in storitev, vključno z razvojem in uporabo inovativnih tehnologij in storitev ter osveščanjem (prostosofe, pomoč na domu, družabništvo ...). Izvedba izbranih najboljših rešitev. - Klimatske spremembe: Vzpostavitev popisa ključnih naložb in ukrepov za boj proti klimatskim spremembam, razvojem pristopov-inovativnih rešitev (vključno z razvojem tehnologij/storitev in osveščanjem) ter konkretna izvedba teh rešitev v okolju (tudi z investicijami). Področja so: mobilnost, energetska sanacija/nove stavbe, ozelenitve naselij in sanacija degradiranih površin, nove tehnologije, nove rastline (kmetijstvo), večja uporaba naprednega namakanje, ukrepi za ohranjanje biodiverzitete in naravnih vrednot, ukrepi za aktivno preprečitev naravnih nesreč, prilagajanje oz. pridobitev ustrezne infrastrukture, spremembe pri stavbah (npr. uporaba sonaravnih materialov), ohranitev vodnih virov ... - Vzpostavitev osveščevalnih centrov za boj proti klimatskim spremembam, vključno s preizkusi/piloti in vključitvijo strokovnjakov (celovit sistem trajnostnega upravljanja podnebnih sprememb s strukturami &aktivnostmi). <p>Vzpostavitev regionalnega demografskega sklada (DS) ali regiji namenjenega stalnega financiranja iz nacionalnega DS. Ta sredstva se namenijo za razvoj podjetništva, s kmetijstvom povezanih dejavnosti; za zagotavljanje ohranjanja javnih storitev (npr. ohranitev šole, pošte, infrastrukture (voda, kanalizacija ...), za privabljanje mladih družin na podeželje ter druge ključne aktivnosti.</p>
Nosilec	Center za trajnostni razvoj podeželja Kranj

Partnerstvo	RA Sora, BSC Kranj, RAGOR, KGZ Kranj, BC Naklo, občine in NVO-ji (npr. Društvo podeželske mladine, društva upokojencev ...), medgeneracijski centri na podeželju, domovi za starostnike		
Trajanje	2021–2027		
Financiranje	Sofinanciranje EU in RS		10.200.000
	Drugi viri (zasebni, občinski ...)		1.800.000
	Skupaj		12.000.000

6.1.3 Ukrep: Trajnostni razvoj krajine

Kazalnik	Vir	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Število prebivalcev v obmejnih problemstih območjih	SURS https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/si/Data/-/05C4002S.px	491.229	ohranjanje stanja

Projekt	MREŽA VAROVANIH IN ZAVAROVANIH OBMOČIJ
Opis	<p>Na Gorenjskem skoraj polovico površine regije obsegajo (za)varovana območja narave, ki vključujejo območja Natura 2000 (94.661 hektarov), območja naravnih vrednost, ekološko pomembna območja.... Poleg največjega Triglavskega narodnega parka (TNP) so tu še številna območja srednje&manjše velikosti (npr. mokrišča Blejskega kota, naravni rezervat (NR) Bobovška jezerca, kanjon Kokre, Spominski park/KP Udin boršt, NR Zelenci, Dovžanova soteska...). Med območji Nature 2000 so posebno pomembna geografsko bolj zaokrožena širša območja Julijskih Alp, Karavank in Kamniško Savinjskih Alp. Pomemben gradnik varovanih območij sta tudi kulturna dediščina s kulturno krajino.</p> <p>Ta območja so za Gorenjsko, s posebnim položajem TNP, velikega pomena z vidika ohranjanja narave oz. biotske raznovrstnosti, varovanja oz. trajnostnega gospodarjenja z glavnimi naravnimi viri (kmetijstvo, gozdarstvo, vodarstvo ...), vzdrževanja kulturne krajine, obiskovanja in sproščanja-oddih, naravoslovne vzgoje/izobraževanja ter z vsem tem kot ključen del (sonaravne) turistične ponudbe v regiji. Biotska raznovrstnost in krajinska pestrost sta pogosto rezultat prepletanja naravnih danosti in trajnostne (vzdržne, sonaravne) rabe naravnih virov. Vse bolj pomemben element je ponekod še vedno ohranjeno temno nebo oz. območja, kjer svetlobna onesnaženost (SvO) še ne vpliva na biodiverzitetu. Ob tem je potrebno zmanjšati tudi SvO v naseljih, saj sočasno vpliva na zdravje ljudi in biodiverzitetu v (za)varovanih območjih. Priložnost produktov, ki izhajajo iz tega, so že prepoznali na območju Julijskih Alp.</p> <p>Kot aktualna izziva glede gorske narave (Karavanke, del Kamniško Savinjskih Alp, Julijske Alpe) se kaže povečanje vpliva zaradi povečanega obiskovanja in rekreacije (motenje živali ...) in večanje kapacitet turističnih objektov (onesnaževanje z odpadnimi vodami ...). Do sedaj zapostavljen poseben primer je več manjših vodnih teles (ribniki, jezerca, kali), ki so tudi naravovarstveno pomembna območja, ki imajo zaradi izginjanja okoliških naravnih mokrišč danes velik pomen za ohranjanje biodiverzitetu na lokalni/državni ravni. So habitat številnim ogroženim in zavarovanim vrstam rastlin&živali, na regionalni ravni pa predstavljajo ekosistemsko mrežo stoječih vodnih teles. Na večini se izvajata ribištvo in ribolov, kar zaradi delne nesonaravnosti ogroža njihovo ekosistemsko</p>

	<p>funkcijo. Upravitelji teh ribnikov kot tudi načrti in aktivnosti upravljanja so nezadostni za ohranjanje biodiverzitete. Potencialna pilotna projektna območja: Češnjevček, jezerca okrog gradu Brdo in bolnice Golnik.</p> <p>Z izjemo TNP ostala (za)varovana območja na Gorenjskem nimajo upravljavca, lastnih varstvenih in upravljavsko-razvojnih načrtov in posledično varstveno-razvojnih aktivnosti. S tem se izgubljajo priložnosti za uspešen sonaraven trajnostni razvoj in zagotavljanje dolgoročne vitalne ohranitve narave in kulturne krajine na teh območjih.</p>
Ciljna skupina	Lastniki zemljišč (kmetijskih&gozdnih), domačini (s poudarkom na mladih) in tuji obiskovalci, lokalne skupnosti, nosilci varstva in trajnostnega razvoja na lokalni, regionalni in državni ravni, inštitucije ohranjanja narave
Cilji	<p>Dolgoročni cilj projekta je zagotoviti oz. spodbuditi sonaravno trajnostno, povezano in aktivno upravljanje z vsemi pomembnimi (za)varovanimi območji na Gorenjskem, ki bi na eni strani zagotavljalo ohranitev ugodnega stanja narave in omogočilo tudi kakovostno življenje prebivalstva v čistem, zdravem okolju, po drugi pa omogočil priložnosti trajnostnega gospodarjenja lokalnemu prebivalstvu (kmetijstvo, gozdarstvo, turizem). To velja tudi z vidika zagotavljanja oz. ohranjanja območij t.i. temnega neba/ območij z nizkim svetlobnim onesnaženjem ter malih vodnih teles.</p> <p>Srednje in kratkoročni cilji z rezultati:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vzpostaviti formalno ali vsaj močno neformalno upravljanje več (za)varovanih območij, s priznanimi in strokovnimi novimi ali nadgrajenimi upravitelji (zavodi/društva, občine, javno-zasebne mreže upravljanja ...), kvalitetnimi upravljavsko-razvojnimi dokumenti ter finančnimi viri za konkretne aktivnosti; - Rezultat: vsaj 1 večje in vsaj 3 srednja/mala ZVO z omenjenimi elementi. - To vključuje s strani vseh deležnikov sprejet upravljavski načrt ter program izvajanja z zagotovljenimi javnimi/zasebnimi sredstvi in človeškimi viri. - To se navezuje oz. vključuje na trajnostno upravljanje z območji temnega neba oz. manjšega onesnaženja za biodiverzitetu in ljudi za njihovo ohranjanje ter primerno trženje (produktov), - Ureditev opremo, priprava/prilagoditev programov/produktov in usposabljanje za turistične izvajalce za sonaravni turizem (interpretacija narave, mirno aktivno doživljanje narave ...) v skladu s smernicami in dobrimi praksami za zeleni turizem na (za)varovanih območjih; - Vzpostavljena enotna ali enotno povezana tehnična, izobraževalna in operativna-upravljavaska podpora deležnikom, predvsem lastnikom zemljišč pri sonaravnem gospodarjenju z zemljišči in naravnimi viri na (za)varovanih območjih (prilagajanje gospodarjenja, pridobivanje sredstev za sonaravni razvoj in kot nadomestil za prilagoditve in trajnostno rabo virov, trženje izdelkov, vključevanje v turizem ...); - Redni aktivni izobraževalni programi in dogodki za glavne deležnike in lokalno prebivalstvo na osnovi spoznavanja in doživljanja narave, vključno z v vključitvijo kot redni del šolskega programa. To vključuje nadaljnji razvoj in krepitev čuta za zmanjšanje svetlobne onesnaženosti ter razvoj osveščevalnih in drugih produktov, ki izhajajo iz tega (npr. festivali, razstave, nočni pohodi,) - Promocija in predstavljanje občin, regije z (za)varovanimi območji kot zelene in naravni prijazne občine, regije, za vse segmente poslovanja in kvalitete življenja;

	<ul style="list-style-type: none"> - Izvajanje analize in pregledov stanja narave (npr. inventarizacije, enotni monitoringi) in ovrednotenje vplivov oz. posledic človekove dejavnosti nanjo ter priprava študij za ohranjanje ugodnega stanja (npr. povezave med območji, zeleni koridorji, ekološko omrežje, spremembe pri gospodarjenju, modeli učinkov podnebnih sprememb na stanje narave na Gorenjskem v prihodnosti ...). To vključuje popis območja z vidika SvO (meritve, interes prebivalstva&deležnikov), opredelitev področja in razvoj pristopov-inovativnih rešitev ter izvedba rešitev v okolju (področje je še vedno velika novost v Sloveniji pa tudi širše); - Pilotni demonstracijski ukrepi na izbranih delih (za)varovane narave, s katerimi se utemeljuje pomen usklajenosti med varstvom ter trajnostnim razvojem (npr. obnove degradiranih območij, prilagajanje ali omejevanje motečih dejavnosti, spodbujanje oziroma oživitvev tradicionalne rabe, omejevanje obiska). To vključuje celovit projekt za izboljšanje stanja, raziskave, preizkus metod dolgoročnega vzdrževanja dobrega stanja, vzpostavljanje upravljanja, sodelovanja med stroko in upravitelji, in ozaveščanje/izobraževanje v javnosti za izbrana vodna telesa (vsaj 2+1 ribnika na Gorenjskem); - Odkupi, vsaj manjših območij (za)varovane narave. <p>Za vse zgornje aktivnosti: zmanjševanje vplivov na podnebje in druge okoljske sestavine ter upoštevanje prilagajanja podnebnim spremembam, ki so neizogibne; Za vse zgornje aktivnosti: Vključevanje gorenjskih območij v nacionalne ali EU projekte ali pridobivanje lastni manjših projektov.</p>	
Nosilec	Center za trajnostni razvoj podeželja Kranj	
Partnerstvo	ZRSVN OE Kranj, ZVKDS OE Kranj, občine, BSC Kranj, TNP, RA Sora, RAGOR, KGZS Zavod Kranj, zavodi za turizem, šole, Zavod za ribištvo RS, ribiške družine	
Trajanje	2021–2027	
Financiranje	Občinska sredstva	315.000
	Sofinanciranje EU in RS	5.040.000
	Drugi viri	945.000
	Skupaj	6.300.000

Projekt	OBMEJNA PROBLEMSKA OBMOČJA
Opis	Obmejna problemska območja so skladno z Zakonom o skladnem regionalnem razvoju (ZSRR-2) opredeljena kot prednostna območja vseh razvojnih politik v Republiki Sloveniji. Vlada RS oz. ministrstva bodo pripravila Program razvojnih spodbud za obmejna problemska območja, ki bo prispeval k zmanjšanju razvojnih zaostankov. Da bi Program obmejnih problemskih območij lahko zasnovali kar se da celovito je MGRT v sodelovanju z Agencijo za raziskovalno dejavnost podprl ciljni raziskovalni projekt »Medresorsko usklajeno spodbujanje razvoja v obmejnih problemskih območjih«, katerega cilj je zasnovati realen pregled stanja in identificirati resnične razvojne probleme obmejnih problemskih območij. Na Gorenjskem med obmejna problemska območja spadajo občine Bohinj, Gorje, Jezersko, Kranjska Gora, Preddvor, Tržič in Žirovnica.
Cilji	<p>Obikovanje in izvedba ukrepov in aktivnosti za rešitev razvojnih problemov obmejnih občin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izboljšanje kakovosti bivanja, - izboljšanje prometne dostopnosti, - izboljšanje dostopnosti do storitev,

	- izboljšanje gospodarskega stanja.		
Nosilec	Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo v koordinaciji z RRA		
Partnerstvo	Občine Bohinj, Gorje, Jezersko, Kranjska Gora, Preddvor, Tržič in Žirovnica		
Trajanje	2021–2027		
Financiranje	Občinska sredstva		15 %
	Sofinanciranje EU in RS		85 %
	Skupaj		7.000.000

6.2. Gorenjsko gospodarstvo – inovativno in trajnostno Pametna Gorenjska: ukrepi in projekti

6.2.1 Ukrepi: Krepitev znanj in kompetenc za razvojni preboj in večjo zaposljivost

Kazalnik	Vir	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Stopnja registrirane brezposlenosti skupaj (%)	ZRSZ, SURS https://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_de_la_v_stevilkah/stopnja_registrirane_br_ezposelnosti	6,4	5

Projekt	NAČRTOVANJE KARIERE, RAZVOJ IN URESNIČEVANJE TALENTOV
Opis	<p>Kariera vedno bolj predstavlja posameznikovo celotno življenjsko pot, ne le pot na področju dela. Razvoj kariere predstavlja pridobivanje različnih spretnosti, izkušenj in znanj. Načrtovanje in vodenje kariere pomeni večanje kompetentnosti, znanja in zmožnosti za delo. Izbira poklica spada med najpomembnejše odločitve v posameznikovem življenju. Ljudje, ki so dobro izbrali svoj poklic, so pri delu bolj uspešni in inovativni, dlje časa vztrajajo pri delu, delo jih notranje izpolnjuje. Ljudje, ki so svoj poklic slabo izbrali so večinoma manj zainteresirani za delo, manj uspešni in težje rešujejo življenjske probleme, povezane z zaposlitvijo. Kadar je nepravilnih odločitev veliko, čuti posledice družbe kot celota. Hitre tehnološke spremembe spreminjajo razmere, v katerih delujejo tako slovenska kot svetovna podjetja; namesto poslovanja, ki je omejeno na lokalni ali nacionalni trg, so podjetja, ki želijo biti uspešna, prisiljena sodelovati v globalnih procesih, ki poganjajo svetovno ekonomijo. Šole bodo morale učencem in dijakom zagotavljati znanje in spretnosti, pomembne v razvoju delovne sile v globalni ekonomiji. Vedno bolj se cenijo veščine in spretnosti, ki omogočajo učinkovito timsko delo in ustvarjalno reševanje problemov ter zahtevajo več disciplinarnosti. Od posameznika se pričakujejo odprtost in usmerjenost v samoiniciativno izpopolnjevanje znanja, usmerjenost v vseživljenjsko učenje in izobraževanje.</p> <p>V regiji se kaže kot ključna karierna orientacija glede na regijske potrebe tudi z izvajanjem sledečih aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - karierno svetovalna dejavnost za poklice prihodnosti in deficitarne poklice v regiji, pregled potreb pri podjetjih in regijskih inštitucijah in usmerjanje kadrov v znanja, ki jih le-te potrebujejo, - spodbujanje podjetnosti in kreativnosti med mladimi in ohranjanje mladih v regiji (od vrtca naprej sistematično vpeljevanje kulture podjetnosti in inovativnosti, učenje odgovornosti, ...), - seznanjanje osnovnošolcev z deficitarnimi poklici in prikazi praktičnega dela, - spodbujanje prožnih oblik učenja ter podpora kakovostni karierni orientaciji za šolajočo se mladino na vseh ravneh izobraževalnega sistema, - krepitev povezave med šolami in inštitucijami na ravni regije (občine ponudijo nabor nalog, ki bi jih realizirale šole, izpostaviti mlade inovatorje, predstavitve v lokalnih medijih ...), - vzpostavitev borze projektov, ki bo namenjena kot povabilo mladim, da se v času študija vključujejo v razvojne projekte podjetij, - pomoč šolam pri vzpostavitvi učnih načrtov s ciljem vpeljave podjetništva v šole,

	<ul style="list-style-type: none"> - ugotavljanje izobraževalnih potreb in načrtovanje izobraževanj (razvoj programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja in razvoj programov, ki povezujejo več strokovnih področij), - oblikovati izobraževalne programe za nove, perspektivne poklice in prilagajanje izobraževanja na potrebe gospodarstva, - zgodnje povezovanje kadrov in gospodarstva (tudi z uvajanjem vajeništva) - razvoj mentorskega sistema – ustvariti močne mentorske sheme na področju podjetniškega usposabljanja, - razvoj malega podjetništva, zelena delovna mesta, - zapolnitev vrzeli obrtniških deficitarnih poklicev in spodbujanje občanov v prekvalifikacijo ter pridobitev znanj povezanih z novimi tehnologijami za male podjetnike, - novi programi za razvoj temeljnih spretnosti, - spodbujanje mednarodnih izmenjav dijakov in študentov, - na vseh ravneh krepiti karierno dejavnosti v smislu vzpostavitve in krepitve obstoječih kariernih centrov, izvajanje regijski kariernih sejmov, delavnic, predstavitev.
Ciljna skupina	Otroci v vrtcih, šolah, starši, strokovni delavci šol
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - izvedba aktivnosti za razvijanje interesov in spoznavanje sveta dela ter poklicev - Individualno delo s šolajočo mladino – karierno svetovanje - Promocija in razvoj kompetenc prihodnosti in spodbujanje tehničnih poklicev - Delavnice v osnovnih in srednjih šolah - Podporne aktivnosti za starše, za lažje načrtovanje kariere njihovih otrok
Nosilec	BSC Kranj v okviru Odbora za razvoj človeških virov in Odbora za gospodarstvo
Partnerstvo	ZRSZ, OOZ-ji, GZS, šole in šolski centri ...
Trajanje	2021–2027
Financiranje	Sofinanciranje EU in RS
	100 %
	Skupaj
	500.000

Projekt	REGIJSKA ŠTIPENDIJSKA SHEMA GORENJSKA
Opis	<p>Regijska štipendijska shema (RŠS) je uveljavljen in prepoznan vseslovenski projekt, ki se izvaja v vseh 12 regijah. Projekt je nastal na podlagi predhodnih raziskav, in sicer je bilo ugotovljeno, da: na trgu dela obstaja veliko strukturno neskladje; se mladi ne izobražujejo za zaposljive poklice; poklice, ki so v regijah zaposljivi; se mladi ne vračajo iz univerzitetnih središč nazaj v domačo regijo, od koder prihajajo; so podjetja in mladi premalo povezani; imajo mladi premalo informacij o zaposlitvenih potrebah gospodarstva; je kader s srednjo poklicno in srednjo tehnično šolo v gospodarstvu podcenjen; podjetja nimajo na voljo ustreznega kadra za zaposlitev.</p> <p>RŠS ima pomemben vpliv na trajnostni razvoj človeških virov in gospodarstva na območju celotne Slovenije. V okviru projekta sofinanciramo kadrovske štipendije delodajalcem, ki štipendirajo dijake in študente, ki se izobražujejo za poklice, ki jih v svoji dejavnosti potrebujejo in jih po zaključenem izobraževanju tudi zaposlijo. Prav tako pa tudi povezujemo mlade in delodajalce z informiranjem, osveščanjem</p>

	<p>in usmerjanjem, da se njihove potrebe srečajo, poklicno razvijajo in dosežejo skupni cilj – zaposlitev.</p> <p>Namen projekta je:</p> <ul style="list-style-type: none"> - približati zaposlitvene potrebe delodajalcev mladim v posameznih regijah, - usmerjati mlade za vpis v izobraževalne programe, ki so zaposljivi, - spodbuditi delodajalce k dolgoročnemu načrtovanju kadrov s pomočjo štipendiranja, - izboljšati kompetence za zmanjšanje neskladij na trgu dela, - uskladiti ponudbo in povpraševanje na trgu dela, - povečati zaposljivosti mladih.
Aktivnosti	<p>Aktivnosti bodo potekale v skladu z zakonskimi določili in predpisi za izvajanje sofinanciranega kadrovskega štipendiranja šest šolskih/študijskih let zapored.</p> <p>Aktivnosti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Izvedba Javnega poziva delodajalcem za prijavo potreb po kadrovskega štipendijah vsako šolsko/študijsko leto (JP je namenjen zbiranju potreb delodajalcev po kadrovskega štipendijah v s ciljem informiranja dijakov in študentov o vseh razpoložljivih kadrovskega štipendijah pred izbiro izobraževanja in jih usmeriti k vpisu na zaposljive izobraževalne programe – proste potrebe se objavijo na spletnih straneh izvajalcev RŠS in v Izmenjevalnici na spletni strani Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada RS. 2. Izvedba Javnega razpisa za izbor projektov sofinanciranja kadrovskega štipendij delodajalcem vsako šolsko/študijsko leto (obravnavava vlog delodajalcev, odločanje in izdaja odločb delodajalcem o izboru, priprava in podpis pogodb o sofinanciranju kadrovskega štipendij z delodajalci, osvestitev delodajalcev o načinu uveljavljanja sofinanciranja kadrovskega štipendij ter o njihovih in štipendistovih obveznostih). 3. Vnos podatkov in dokumentov o delodajalcih in štipendistih v državni IS e-MA in ISCSD. 4. Obravnava prejetih zahtevkov in dokazil za sofinanciranje kadrovskega štipendij delodajalcem (dnevno). 5. Priprava in posredovanje na MDDSZ zahtevka za sofinanciranje projekta v okviru posameznega JR (zahtevki vključuje zbir zahtevkov in dokazil delodajalcev za uveljavljanje sofinanciranja kadrovskega štipendij za določeno obdobje). 6. Obravnava vlog delodajalcev za uveljavljanje nadaljevanja sofinanciranja kadrovskega štipendij v okviru veljavnih pogodb (obravnavava dokazil o statusih in izpolnjevanju obveznosti iz štipendijskega razmerja pri delodajalcih in štipendistih, odločanje na podlagi ugotovljenega stanja in izdaja odločb delodajalcem, priprava in podpis aneksov k pogodbam o sofinanciranju kadrovskega štipendij). 7. Strokovna in administrativna podpora delodajalcem in štipendistom (svetovanje, priprava vzorcev dokumentov za ureditev statusov). 8. Obravnava ugotovljenih nepravilnosti pri izpolnjevanju obveznosti delodajalcev in štipendistov, priprava ustrezne dokumentacije in poročanje v registrih nepravilnosti MDDSZ. 9. Informiranje in obveščanje ciljnih javnosti - aktivnosti izvajamo na nivoju celotne Slovenije pod enotno celostno grafično podobo (objavljanje informacij na spletni strani in na družbenih omrežjih, priprava in posredovanje sporočil za javnost medijem, sodelovanje na raznih izobraževalnih in zaposlitvenih sejmih, informiranje izobraževalnih inštitucij o potrebah po kadrovskega štipendiranju delodajalcev, osebni razgovori z delodajalci in mladimi).
Ciljna skupina	Projekt je namenjen dvema ciljnim skupinama:

	<ul style="list-style-type: none"> - delodajalcem, ki potrebujejo določene poklicne profile in bi radi poklicne profile pri potencialnih kadrih ustvarjali že v času njihovega izobraževanja. - mladim, ki šele izbirajo pot do željene izobrazbe in tistih, ki se že izobražujejo in se že zanimajo za zaposlitvene možnosti in razvoj svoje kariere. 						
Cilji	<p>Cilj 1: Dvanajst (12) regij želi v programskem obdobju 2021-2027 v projekt RŠS vključiti okoli 1500 delodajalcev.</p> <p>Cilj 2: Dvanajst (12) regij želi v programskem obdobju 2021-2027 v projekt RŠS vključiti okoli 3000 mladih (dijakov in študentov).</p> <p>Pri izvajanju projekta RŠS bomo merili naslednje kazalnike:</p> <ul style="list-style-type: none"> - število vključitev mladih v projekt RŠS vsako šolsko/študijsko leto, - 2. število vključenih delodajalcev v projekt RŠS vsako šolsko/študijsko leto. 						
Nosilec	BSC Kranj						
Partnerstvo	<p>Projekt RŠS se izvaja v partnerstvu med MDDSZ, *izvajalcem RŠS, delodajalci in mladimi.</p> <p>*izvajalec RŠS je izbran subjekt spodbujanja regionalnega razvoja v posamezni statistični regiji (12 regionalnih razvojnih agencij)</p>						
Trajanje	2021–2027						
Financiranje	<table border="1"> <tr> <td>Sofinanciranje EU in RS</td> <td>1.000.000</td> </tr> <tr> <td>Podjetja</td> <td>1.250.000</td> </tr> <tr> <td>Skupaj</td> <td>2.250.000</td> </tr> </table>	Sofinanciranje EU in RS	1.000.000	Podjetja	1.250.000	Skupaj	2.250.000
Sofinanciranje EU in RS	1.000.000						
Podjetja	1.250.000						
Skupaj	2.250.000						

Projekt	MEDPODJETNIŠKI IZOBRAŽEVALNI CENTRI – CENTRI ODLIČNOSTI
Opis	<p>Medpodjetniški izobraževalni centri ponujajo in omogočajo ciljno usmerjen, odziven, uporabniku prilagojen mehanizem oblikovanja in prilagajanja delovne sile po potrebah gospodarstva. V medpodjetniških izobraževalnih centrih je mladim, brezposelnim in aktivnim zaposlenim omogočeno izobraževanje oziroma usposabljanje »po naročilu«. Predvsem ranljive socialne skupine imajo tako večjo možnost, da dobijo zaposlitev oziroma postanejo bolj konkurenčni na trgu dela.</p> <p>Medpodjetniški izobraževalni centri ponujajo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prostor in opremo za aplikativne raziskave, - izobraževanja zaposlenih v gospodarstvu in s tem njihovo prilagajanje stalnim tehnološkim spremembam, ki jih prinaša nenehen razvoj novih tehnologij, - prekvalifikacije, dokvalifikacije, - izobraževalno-tehnološka središča s sodobno laboratorijsko opremo, - center za pripravo mladih za zaposlitev, - prostor za izvajanje skupnih projektov med gospodarstvom in šolstvom, <p>Pomemben element, ki ga med drugim rešujemo s pomočjo medpodjetniških izobraževalnih centrov je promocija poklicnega izobraževanja in izobraževanje za poklice, ki izumirajo. Potrebno je nadaljnje spodbujanje tehničnega izobraževanja, podpiranje vseh izobraževalnih programov na področju biotehnike (kmetijstvo, živistvo, vrtnarstvo, cvetličarstvo, naravovarstvo), mehatronike, informatike, elektroenergetike ter druge programe za poklice prihodnosti. Ključno je povezovanje izobraževalnega sistema v regiji in delodajalcev ter povezovanje izobraževanja, raziskav in podjetništva za spodbujanje odličnosti in inovacij. V</p>

	medpodjetniških izobraževalnih centrih je mladim, brezposelnim in aktivnim zaposlenim omogočeno izobraževanje oziroma usposabljanje »po naročilu«. Predvsem ranljive socialne skupine imajo tako večjo možnost, da dobijo zaposlitev oziroma postanejo bolj konkurenčni na trgu dela.	
Ciljna skupina	Mladi, brezposelni, zaposleni	
Cilji	Cilj je s sodobno opremo in tehnologijami opremiti obstoječe medpodjetniške izobraževalne centre, ki delujejo na Gorenjskem, jih razviti v centre odličnosti, skozi njihovo povezovanje in vključenost v regijske, nacionalne in mednarodne projekte. Medpodjetniški izobraževalni centri so prostor, ki ponuja in omogoča ciljno usmerjen, odziven, uporabniku prilagojen mehanizem oblikovanja in prilagajanja delovne sile po potrebah gospodarstva.	
Nosilec	Šolski center Kranj	
Partnerstvo	Šolski center Škofja Loka, Biotehniški center Naklo, Hotel Astoria Bled	
Projekt	IZDELOVALNI CENTRI	
Opis	<p>Gorenjska nima izdelovalnih centrov, kot se razvijajo v nekaterih državah Evropske unije. Predvsem mladi nimajo možnosti nadgradnje konkretnih industrijskih obrtniških znanj izven šolskih centrov, kjer bi lahko smotljivo ustvarjali in se povezovali s kreativci. Ravno tako prebivalci, ki so krativni, nimajo veliko možnosti skupnega ustvarjanja izven svojih domov. Zato je potrebno vzpostaviti izdelovalne centre, ki lahko delujejo v različnih oblikah in sicer na sedežu podjetnikov, v prostorih, kjer se izvajajo podpirne aktivnosti za podjetnike in potencialne podjetnike (npr. razvojne agencije – BSC, SORA, RAGOR), v prostorih MIC-ev, fakultet, v neizkoriščenih prostorih (npr. degradiranih območjih). Namen projekta je vzpostavitev manjših izdelovalnih centrov in krepitev znanj in veščin za izdelovanje izdelkov, s čimer se vzpodbuja lokalno dobaviteljstvo, raba lokalnih materialov ter povezovanje s krativnimi pristopi (oblikovanje izdelkov).</p> <p>Kratkoročni cilji so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vzpostavitev registra oz. popis stanja možnosti za vzpostavitev izdelovalnih centrov, - razvoj pristopov in inovativnih rešitev ter njihova implementacija v okolju, - trajnostno upravljanje centrov in trženje v prostoru. 	
Ciljna skupina	Mladi, lokalno prebivalstvo, kreativci, podjetniki, šole	
Cilji	Vzpostavitev izdelovalnih centrov: učenje tehničnih znanj s prenosom znanj s strani mentorjev, delovanje po principu mentorstva – kreativnosti – inovativnosti – odprtosti centra navzven.	
Nosilec	BSC Kranj	
Partnerstvo	RA Sora, RAGOR, občine, srednje in višje šole, fakultete	
Trajanje	2021–2027	
Financiranje	Sofinanciranje EU in RS	85 %
	Drugi viri (podjetja)	15 %
	Skupaj	4.000.000
Projekt	DOLGOŽIVA DRUŽBA - PRILAGANJE DELOVNIH MEST STAREJŠI POPULACIJI	
Opis	Tako v Sloveniji kot tudi drugje po svetu se delež starejšega prebivalstva iz leta v leto povečuje. Zaradi demografskih sprememb, ki smo jim priča, pa se spreminja	

	<p>tudi starostna in izobrazbena struktura delovne sile. Ta postaja vedno starejša, s tem pa se večajo tudi generacijske razlike med zaposlenimi. Za uspešno delovanje podjetij in drugih institucij je zato potrebno dobro medgeneracijsko sodelovanje, ki bo pripomoglo k boljšemu razumevanju predstavnikov različnih generacij na delovnih mestih in k zmanjšanju napetosti.</p> <ol style="list-style-type: none"> Prilaganje delovnih mest starejši populaciji, da bodo omogočila nadomestitev morebitnih upadov fizičnih in kognitivnih sposobnosti zaposlenih pri procesu staranja. Vzpostavitev novih razvojnih praks, ki bodo obsegale ukrepe in smernice za povečanje produktivne zmogljivosti starejših. Mentorstvo in medgeneracijski prenos znanj: vzpostavitev programov mentorstva, ki bodo delovali obojestransko (mentorstvo starejših mlajšim, mentorstvo mlajših starejšim) ter na ta način omogočali prenos znanj med generacijami. To bo posledično prispevalo k večjemu intelektualnemu kapitalu posamezne institucije, k inovativnosti in boljšemu poslovanju. Svetovalne storitve: vzpostavitev podpornih svetovalni storitev v podjetjih in institucijah, ki bodo prispevale tako k boljši delovni klimi kot tudi počutju ter zdravju posameznikov. 	
Ciljna skupina	Podjetja, starejša populacija zaposlenega prebivalstva	
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - prilagoditev podjetij na staranje zaposlenih - zagotavljanje delovnih mest prilagojenih starejši populaciji - medgeneracijski prenos znanj 	
Nosilec	Razvojna agencija Zgornje Gorenjske	
Partnerstvo	Posamezna podjetja, Zavod RS za zaposlovanje, Zavod za invalidsko in pokojninsko zavarovanje, druge svetovalne institucije	
Trajanje	2021–2027	
Financiranje	Sofinanciranje EU in RS	85 %
	Drugi viri (podjetja)	15 %
	Skupaj	500.000

6.2.2 Ukrep: Krepitev podpornega okolja za podjetništvo

Kazalnik	Vir	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Stopnja delovne aktivnosti (v preb. 20-64 let)	SURS (ANP – Aktivno in neaktivno prebivalstvo; DAK – Delovno aktivno prebivalstvo)	78,6 (2019)	80

Projekt	INVEST GORENJSKA
Opis	<p>Razvoj podpornega okolja za podporo domačim podjetnikom (izvoznikom) in privabljanje tujih investitorjev ter regijsko upravljanje potencialov regij z oblikovanjem informacijskih paketov in storitev za investitorje, ki bodo vključevale pregled poslovnih in investicijskih priložnosti, upravljanje poslovnih con ter promocijo regij na domačih in tujih trgih.</p> <p>V obdobju 2022–2027 želimo tako sistemsko urediti ter s tem nadgraditi delujoči sistem regionalnega skrbništva investicijskih priložnosti (sistem dvanajstih regijskih in enim nacionalnim koordinatorjem). Vloga koordinatorjev je t.i. upravljanje območja, ki zajema ažurno pridobivanje informacij s terena,</p>

	<p>vzpostavljanje koordinacije med investitorji, lokalnimi skupnostmi, poslovnimi conami (njihovo upravljanje), sodelovanje z javnimi institucijami ter deležniki podpornega ekosistema s področja internacionalizacije v regiji in širše.</p> <p>Na Gorenjsko želimo privabiti družbeno odgovorna in trajnostno naravnana podjetja z višjo dodano vrednostjo. Želimo podpreti visoko tehnološke investicije in povečati privlačnost Gorenjske kot destinacije za tuje neposredne investicije (TNI). Poleg tega želimo pomagati domačim podjetjem k čim hitrejši internacionalizaciji. Proces internacionalizacije razumemo kot spodbujanje zunanje trgovine, kar vključuje izvoz in uvoz, vključevanje podjetij v globalne verige vrednosti, privabljanje neposrednih tujih investicij in s tem prenos znanja in tehnologij. Aktivnosti in ukrepi za spodbujanje TNI so namenjeni investitorjem v vseh fazah vstopa na slovenski trg, v pred, med in po investicijskem obdobju.</p> <p>Regijska pisarna oz. regionalni koordinator je prvi filter predlaganih projektov v regiji, za kar je potrebno podrobno poznavanje regionalnih razmer, razvojnih ciljev regije ter poznavanje prostorskega kapitala območja (dostopnost in kakovost zemljišč, cen zemljišč, morebitnih omejitev npr. prostorskih, razpoložljive delovne sile, poznavanje sogovornikov, razpoložljive infrastrukture, ostalih podjetij v verigi...). Vloga nacionalnega koordinatorja je vodenje in koordiniranje »Regio Invest Si« mreže, spremljanje kazalnikov in analiziranje podatkov, generiranje in posredovanje povpraševanj ter ponudb, zbiranje in posredovanje relevantnih podatkov, načrtovanje nadaljnjega razvoja sistema, implementiranje izboljšav ter zastopanje sistema »Regio Invest Si« na nacionalni in mednarodni ravni.</p> <p>Aktivnosti INVEST Gorenjska za spodbujanje investicij ter internacionalizacije domačih podjetij so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - regionalno skrbništvo SPIRIT IP, ki zajema pripravo, vodenje in spremljanje investicijske priložnosti posamezne regije, - upravljanja ekonomsko-poslovne infrastrukture z odličnim podpornim ekosistemom, ki zajema v pri fazi vzpostavitve sistema upravljanja in v naslednjih fazah zagotavljanje ažurnih informacij o stanju, zasedenosti in potrebah poslovnih subjektov v poslovnih conah s cilje enovitega upravljanja, - regija kot prepoznavna gospodarska blagovna znamka - regionalna pisarna, ki zagotavlja prepoznavnost regije na domačih in tujih trgih kot privlačne destinacije za investicijske priložnosti in kakovostnega ter zanesljivega poslovnega partnerja.
Ciljna skupina	<ul style="list-style-type: none"> - Domači in tuji investitorji, - deležniki podpornega ekosistema s področja internacionalizacije, - lokalne skupnosti, - mreža DKP.
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Izboljšati dostopnost in kakovost informacij ciljnim skupinam uporabnikov. - Omogočiti boljši pregled podpornih aktivnosti za poslovne subjekte. - Doseči večji obseg in kvaliteto podpornih ukrepov ciljnim skupinam uporabnikov. - Doseči višji nivo kompetenc MSP na področju mednarodnega poslovanja. - Zagotavljanje ažurnih podatkov o investicijskih priložnostih, poslovnih conah in strukturi poslovnega okolja ter pretočnost informacij iz lokalnega/ regionalnega nivoja na državni nivo in obratno.

	<ul style="list-style-type: none"> - Več realiziranih investicij, več delovnih mest in več izvozno orientiranih podjetij. Aktivnost 1: <ul style="list-style-type: none"> - število novih investicijskih priložnosti - število vodenih investicijskih priložnosti - število generiranih ledov Aktivnost 2: <ul style="list-style-type: none"> - število vzpostavljenih upravljaljskih modelov - število vključenih poslovnih con v posamezni upravljaljski model - rast/število gospodarskih subjektov v upravljanih poslovnih conah Aktivnost 3: <ul style="list-style-type: none"> - število delegacij vlagateljev (vhodne/izhodne) - število vzpostavljenih mednarodnih stikov - število organiziranih promocijskih dogodkov (konference, delavnice) - število aktivnih udeležb (mednarodna srečanja in dogodki) - število vzpostavljenih blagovnih znamk regij <p style="text-align: right;">Več realiziranih investicij, več delovnih mest in več izvozno orientiranih podjetij.</p>								
Nosilec	BSC Kranj								
Partnerstvo	Nacionalni in lokalni partnerji: SPIRIT, MGRT, lokalne skupnosti								
Trajanje	2023–2027								
Financiranje	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="text-align: right;">EU (Načrt za okrevanje)</td> <td style="text-align: right;">150.000</td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">Sofinanciranje EU in RS</td> <td style="text-align: right;">350.000</td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">Drugi viri (projekti, investitorji, lokalne skupnosti...)</td> <td style="text-align: right;">100.000</td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">Skupaj</td> <td style="text-align: right;">500.000</td> </tr> </table>	EU (Načrt za okrevanje)	150.000	Sofinanciranje EU in RS	350.000	Drugi viri (projekti, investitorji, lokalne skupnosti...)	100.000	Skupaj	500.000
EU (Načrt za okrevanje)	150.000								
Sofinanciranje EU in RS	350.000								
Drugi viri (projekti, investitorji, lokalne skupnosti...)	100.000								
Skupaj	500.000								

Projekt	RAZVOJ IN UPRAVLJANJE POSLOVNIH CON
Opis	<p>Slovenija in posledično Gorenjska še nimata strategije upravljanja na področju poslovnih con in subjektov inovativnega okolja. Ravno tako država zaenkrat še ne razpolaga s celovitim strateškim razvojnim dokumentom na področju spodbujanja razvoja in umeščanja poslovnih oz. podjetniških, industrijskih, proizvodnih, obrtnih, storitvenih in drugih con, kot jih velikokrat imenujemo, v prostor.</p> <p>Osnovni problem predstavlja izostanek ustrezne, času prilagojene strategije upravljanja na področju poslovnih con in subjektov inovativnega okolja. Na Gorenjskem najdemo veliko število različnih con, ki so različno poimenovane, različnih vsebin in velikosti. Vse to prispeva k razdrobljenosti in neorganiziranosti, saj se vsaka občina kot dober gospodar prizadeva vzpostaviti poslovno cono na svojem območju četudi zanjo nima ustreznih prostorskih, infrastrukturnih, poslovnih, organizacijskih in človeških zmogljivosti. Vse to vpliva na neracionalno in netrajnostno rabo prostora ter na povečanje negativnih vplivov na gospodarstvo in okolje, ki ga povzroča nepovratna izguba razpoložljivih (velikokrat tudi kmetijskih) zemljišč, povečan potniški in tovorni promet, raba energije in neracionalno (včasih celo neupravičeno) investiranje v opremljanje zemljišč. Manjše občine težko samostojno zagotovijo vse potrebne prostorske ter infrastrukturne pogoje (npr. zadostno velikost poslovne cone, zmogljiv priključek na električno omrežje, priključek na industrijski plin, priključek na železniško omrežje ipd.) in ostale vire (človeške, finančne, ipd.).</p> <p>Aktivnosti:</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stalno spremljanje delovanja in vrednotenje stanja obstoječih poslovnih con: vzpostavitev dolgoročnega modela ocenjevanja con, ter vnaprej opredeljenih postopkov za njegovo spreminjanje/ nadgradnjo/ vzdrževanje; določitev območja, ki ga cona poslovno pokriva s ciljem možnosti širjenja, nadaljnjih povezovanj ter združevanj subjektov, ustvarjanja simbioz in lažjega izvajanja gospodarske diplomacije; vzpostavitev pogojev za boljše informiranje subjektov v in o posameznih conah, o možnostih povezovanj, skupnih nastopanj, vlaganj, razvoju ter nadgradnji skupne infrastrukture, primerjanje posameznih poslovnih con z vidika poslovanja 2. Spodbujanje institucionaliziranega upravljavca poslovnih con: priprava različnih modelov upravljanja, institucionalni in procesni model upravljanja con, predlogi načinov upravljanja poslovnih con, strategija izvajanja pomoči pri izvajanju različnih ukrepov za upravljanje poslovnih con, institucionalizacija drugih deležnikov, vključenih v upravljanje con. 3. Združevanje con in širitev obstoječih poslovnih con: prepoznavanje možnosti oziroma smiselnosti združevanja in širitve poslovnih con ter spodbujati razvoj poslovnih con na obstoječih območjih pogosto že degradiranih območjih in otežiti umeščanje le teh v prostor na novih površinah. 4. Finančne spodbude v investicije in razvoj 5. Aktivnosti za zagotavljanje konkurenčnosti poslovnih con: vključno s prehodom na krožno gospodarstvo in vzpostavitvijo delujočih industrijskih simbioz kot na primer: <ul style="list-style-type: none"> - Komunalna ureditev Industrijske cone Laze, Mestna občina Kranj - Izgradnja infrastrukture PC Hrastje, Mestna občina Kranj - Poslovna cona Lisice, Pod Kozarco, Občina Bled - Poslovna cona Jesenice 3. in 4. faza, ureditev in izraba degradiranih območij, Občina Jesenice - ... 	
Ciljna skupina	Občine, podjetniki	
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Učinkovito upravljanje poslovnih con s ciljem spodbujanja krožnega gospodarstva, uporaba degradiranih območij pri vzpostavljanju novih poslovnih con. - Vzpostavitev poslovne cone v Kranju. - Lastniška ureditev infrastrukturnih objektov v obrtno-industrijskih conah na območju propadlih podjetij (upravljanje propadlih con). - Vzpostavitev podjetniške infrastrukture za razvoj podjetništva na podeželju. - Sodelovanje gospodarstva in urejevalcev prostora. - Uporaba degradiranih območij pri vzpostavljanju novih poslovnih con. - Spodbujanje industrijske simbioze: odnos med dvema ali več podjetji, med katerimi poteka izmenjava odpadkov, stranskih produktov, odpadne vode in energije, z namenom ponovne uporabe. 	
Nosilec	BSC Kranj	
Partnerstvo	Gorenjske občine, druge podporne organizacije za podjetništvo	
Trajanje	2023–2027	
Financiranje	Občinska sredstva	150.000
	Sofinanciranje EU in RS	350.000
	Skupaj	500.000

Projekt	SPOT svetovanje GORENJSKA – podporno okolje za podjetništvo	
Opis	<p>Glavni namen točke SPOT svetovanje Gorenjska je podpora in pomoč potencialnim podjetnikom ter mikro, malim in srednje velikim podjetjem (v nadaljevanju MSP), ki se srečujejo s podjetniškimi izzivi na celotnem območju Gorenjske regije, ter izboljšanje podjetniške kulture. Glavni cilj je krepitev podjetniškega potenciala za MSP in pospeševanje ustanavljanja novih MSP. Cilj bomo dosegli z različnimi aktivnostmi kot sledi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Brezplačna osnovna svetovanja, ki obsegajo vse od pomoči pri pripravi poslovnih načrtov, svetovanja glede pogojev za opravljanje posameznih dejavnosti, poslovanja s tujino, iskanja poslovnih partnerjev ... Svetovanja se lahko zaključijo tudi z različnimi postopki prek portala e-VEM: registracija s.p. in d.o.o., vpisovanje sprememb, urejanje zavarovanj, pridobitve identifikacijske številke za zavezance DDV, izbris podjetij in podobno. - Delavnice in usposabljanja za potencialne in obstoječe podjetnike, namenjene spodbujanju podjetniške kulture in povečevanju podjetniške dejavnosti. - Izmenjave dobrih praks in odpiranja poslovnih priložnosti, ki se izvajajo tako znotraj Slovenije, kot čezmejno z namenom mreženja in odpiranja novih poslovnih priložnosti tako za potencialne podjetnike kot tudi MSP. - Informiranje širše podjetniške javnosti s posredovanjem informacij o regionalnih podjetniških aktivnostih. - Animiranje in povezovanje regionalnega okolja, z namenom zagotavljanja čim boljših podpornih storitev za PP in MSP (mreženje subjektov podpornega okolja in srečanja s predstavniki občin). 	
Ciljna skupina	Potencialni podjetniki in MSP.	
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Izvajanje celovitih podpornih storitev za potencialne podjetnike in MSP in s tem povečanje informiranosti in znanja za reševanje izzivov na podjetniški poti v vseh fazah podjetniškega ciklusa, - promocija podjetniške kulture, - povezovanje različnih institucij in vzpostavljanje partnerstev za spodbujanje podjetništva na lokalni in regionalni ravni, - povečanje zgodnje podjetniške aktivnosti, - spodbujanje nastajanja in delovanja podjetij, - celostna podpora potencialnim in obstoječim podjetnikom pri registraciji podjetja in poslovanju, - povečanje števila podjetij, ki prejmejo nefinančno podporo, - evidentiranje potreb na lokalni in regionalni ravni in poročanje o zaznanih administrativnih ovirah s strani svetovancev pri nastajanju in delovanju podjetij. 	
Nosilec	Razvojne agencije na Gorenjskem.	
Partnerstvo	3 razvojne agencije v sodelovanju z drugimi podpornimi organizacijami	
Trajanje	2021–2027	
Financiranje	Sofinanciranje EU in RS	939.960
	Drugi viri	402.840
	Skupaj	1.342.800

Projekt	RAZVOJ IN UPRAVLJANJE FINANČNIH MEHANIZMOV
Opis	<p>Inovativni finančni mehanizmi nadgrajujejo nefinančne oblike pomoči potencialnim in obstoječim podjetnikom. V ta namen bomo razvili mehanizme, ki bodo targetirano spodbujali določene ciljne skupine, spodbujali regijsko gospodarstvo za dvig dodane vrednosti, spodbujali internacionalizacijo in omogočali višjo stopnjo preživetja novo nastalih podjetij.</p> <p>Med njimi so:</p> <p>1. Regijska garancijska shema: bi z garancijo za kredite nudila gospodarstvu lažji dostop do finančnih spodbud in financiranja investicij ter obratnih sredstev, ki so pomembni za razvoj in širitev podjetij in podjetnikov. S sredstvi bi gospodarstvu zagotavljali konkurenčnost in lažji dostop do tujih trgov. Razvojne agencije bodo s pomočjo javnih sredstev oblikovano shemo umestile v prostor in zagotovile, da bo služila svojemu namenu.</p> <p>RGS bodo cilje dosegle z dajanjem garancij na osnovi ugodnih bančnih kreditov za:</p> <p>a) začetne investicije v opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva, povezane z:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vzpostavitev nove poslovne enote, - razširitev zmogljivosti obstoječe poslovne enote, - diverzifikacijo proizvodnje poslovne enote na proizvode in storitve, ki jih na upravičenem območju prej ni proizvajala ali - bistveno spremembo proizvodnega procesa v obstoječi poslovni enoti <p>b) obratna sredstva.</p> <p>Namen projekta je nuditi MMSP garancije za bančne kredite z ugodnejšo in subvencionirano obrestno mero. Omogočiti finančna sredstva podjetjem in podjetnikom za hitrejši razvoj, konkurenčnost in lažji dostop do tujih trgov.</p> <p>2. Sklad za podporo družinskim podjetjem pri prenosu lastništva na naslednjo generacijo:</p> <p>V Sloveniji je kar 83 % vseh podjetij družinsko, večina njih je danes starejših od 20 let in jih še vedno vodi prva generacija lastnikov, ki so v povprečju starejši od 55 let. Prenos lastništva podjetja je kompleksen, časovno zahteven in drag postopek, o katerem bi večina podjetnikov morala že aktivno razmišljati. Vprašanj je ogromno, enostavnih odgovorov malo. Po statistiki z zahoda, prenos lastništva podjetja na naslednjo generacijo preživi le tretjina podjetij.</p> <p>Na nacionalnem nivoju je vzpostavljena Nacionalna točka za prenos lastništva, katere aktivnosti se bodo ustrezno implementirale in nadgrajevale v regiji glede na potrebe podjetnikov.</p> <p>Na Gorenjskem si želimo ohraniti cvetoča podjetja in z njimi povezana delovna mesta ter podjetnikom olajšati proces prenosa lastništva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oblikovanjem finančnega mehanizma po zgledu finančnega mehanizma za prevzemnike kmetij, ki je odigral ključno vlogo pri pomlajevanju kmetov in ohranjanja mladih na podeželju, - posebna pozornost tudi prenosnikom – omogočanje uživanja pokojnine, - ohranjanje družinskih podjetij tudi pri prenosu na naslednjo generacijo (posledično znanja, izkušenj in delovnih mest) porabi 10x manj energije kot ustanavljanje in uveljavljanje novega podjetja,

	<ul style="list-style-type: none"> - dokazljivo je, da delovna mesta v družinskih podjetjih stanejo 5-7x manj kot delovna mesta v večjih sistemih katere podpira država, - komercialne banke navadno ne razumejo specifik družinskih podjetij: prevzemniki nimajo sredstev in lastnine, ki bi jo lahko zastavili za odkup, prenosniki kljub uspešni podjetniški poti po upokojitvi, nimajo sredstev za vzdrževanje svojega življenjskega sloga – nizka pokojnina, - z zagotavljanjem uspešnih prenosov družinskih podjetij na naslednjo generacijo se ohranijo zaposlitve, ustaljen posel, s tem pa znanje in izkušnje, - mala podjetja imajo težavo pri pridobivanju spodbud in denarja za modernizacijo opreme in novo tehnološko opremo, ki prinaša produkte in storitve z višjo dodano vrednostjo. <p>3. Zagonske spodbude za start up podjetja: Oblikovanje sklada, ki nadgrajuje nefinančne oblike pomoči v regiji in potencialnim podjetnikom omogoči skok v podjetništvo. Potencialnim podjetnikom na začetku njihove poti navadno zmanjka (manjši) finančni vložek za nakup osnovnih sredstev in uspešen začetek poslovne poti. Sklad prvenstveno podpira startup ideje s sredstvi v razponu med 5.000 in 30.000. Če je ideja na trgu deležna uspeha, lahko startup računa tudi na poslovne angeli in na drugo fazo vložka. Sklad deluje po principu vavčerskega sistema. K sodelovanju se povabi tudi že uveljavljene regijske podjetnike, za participiranje v skladu tveganega kapitala, kar pomeni zametke Poslovnega kluba Gorenjske.</p>																						
Ciljna skupina	Potencialni podjetniki, start up in MSP																						
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Spodbuditi podjetniško aktivnost v regiji - Dvigniti dodano vrednost na zaposlenega v regiji - Spodbuditi nastajanje inovativnih podjetij z velikim potencialom za rast - Povečati stopnjo preživetja novonastalih podjetij - Olajšati dostop gospodarstvu do finančnih sredstev - Povečati konkurenčnost gospodarstva - Zmanjšati brezposelnost - Pomoč podjetjem k hitrejši digitalizaciji in robotizaciji poslovnih procesov - Zagotavljati zagonska sredstva v obliki kreditov za začetnike 																						
Nosilec	BSC Kranj																						
Partnerstvo	Podporne organizacije za podjetništvo v regiji, podjetniki																						
Trajanje	2021–2027																						
Financiranje	<table border="0"> <tr> <td>Regijska garancijska shema:</td> <td>4.141.800</td> </tr> <tr> <td>SRRS ali MGRT - garancije</td> <td>4.000.000</td> </tr> <tr> <td>MGRT – subvencija obrestne mere</td> <td>66.800</td> </tr> <tr> <td>MGRT- izvajanje</td> <td>75.000</td> </tr> <tr> <td>Sklad za podporo družinskim podjetjem pri prenosu lastništva na naslednjo generacijo:</td> <td>2.325.000</td> </tr> <tr> <td>Sklad za družinska podjetja</td> <td>2.250.000</td> </tr> <tr> <td>Izvajanje</td> <td>75.000</td> </tr> <tr> <td>Zagonske spodbude za start up podjetja:</td> <td>1.600.000</td> </tr> <tr> <td>Sredstva za startupe</td> <td>100.000</td> </tr> <tr> <td></td> <td>1.500.000</td> </tr> <tr> <td>Skupaj</td> <td>8.066.800</td> </tr> </table>	Regijska garancijska shema:	4.141.800	SRRS ali MGRT - garancije	4.000.000	MGRT – subvencija obrestne mere	66.800	MGRT- izvajanje	75.000	Sklad za podporo družinskim podjetjem pri prenosu lastništva na naslednjo generacijo:	2.325.000	Sklad za družinska podjetja	2.250.000	Izvajanje	75.000	Zagonske spodbude za start up podjetja:	1.600.000	Sredstva za startupe	100.000		1.500.000	Skupaj	8.066.800
Regijska garancijska shema:	4.141.800																						
SRRS ali MGRT - garancije	4.000.000																						
MGRT – subvencija obrestne mere	66.800																						
MGRT- izvajanje	75.000																						
Sklad za podporo družinskim podjetjem pri prenosu lastništva na naslednjo generacijo:	2.325.000																						
Sklad za družinska podjetja	2.250.000																						
Izvajanje	75.000																						
Zagonske spodbude za start up podjetja:	1.600.000																						
Sredstva za startupe	100.000																						
	1.500.000																						
Skupaj	8.066.800																						

Projekt	PODPORNO OKOLJE ZA LESARSTVO NA GORENJSKEM	
Opis	<p>Slovenija in z njo Gorenjska se po gozdnatosti uvrščata v sam vrh v Evropi. V Sloveniji posekamo letno 5 milijonov kubičnih metrov lesa, kar štiri milijone pa ga nepredelanega izvozimo. Cilji Direktorata za lesarstvo so do leta 2030 povečati količino doma predelanega lesa na tri milijone kubičnih metrov letno, prihodke od prodaje v lesni panogi na 2,5 milijarde evrov letno in število zaposlenih na vsaj 15.000. Les je material lokalnega izvora in lesarstvo ima na območju Gorenjske dolgo tradicijo. S predlaganim projektom želimo povezati lesarsko panogo na Gorenjskem (lastniki gozdov, zadruge, plesna predelovalna podjetja, Šolski center Škofja Loka) in jo spodbuditi k gradnji lesarske verige, ki bi iz lokalnega lesa izdelovala izdelke z visoko dodano vrednostjo, hkrati pa ozavestiti prebivalce in javne inštitucije o vlogi in pomenu izdelkov iz lokalnega lesa.</p> <p>Aktivnosti:</p> <ol style="list-style-type: none"> Vzpostavitev kompetenčnega centra: Kompetenčni center za dvig znanj in usposobljenosti v lesnopredelovalnih postopkih, razvoj inovativnih izdelkov in storitev, oblikovanje in trženje kot oblika sodelovanja med lesnopredelovalno industrijo ter kreativnim, tržnim in izobraževalno-poklicnim sektorjem. Regijski natečaj za inovativne lesene izdelke: Regijski natečaj za izbor najbolj inovativnega lesnega izdelka. Člani ocenjevalne komisije so iz vrst podjetnikov, industrijskega oblikovanja, finančnega sektorja. Zmagovalni izdelek dobi mentorstvo uveljavljenega inovativnega lesnega podjetja ter finančna sredstva za izdelavo prototipa izdelka in tržno analizo. Razvoj modela sodelovanja za uporabo lokalnega lesa med različnimi panogami in sektorji za ustvarjanje produktov z visoko dodano vrednostjo: Razvoj modela sodelovanja med gozdarji, rokodelci, industrijskimi oblikovalci, razvojniki, tržniki, industrijo v različnih gospodarskih panogah, npr. gradbeništvo, pohištvena industrija, turizem, izdelki široke potrošnje. Spodbujanje uporabe lesa pri javnih infrastrukturnih investicijah. Ogled primerov dobrih praks sodelovanja v tujini. Ozaveščanje in promocija uporabe lokalnega lesa pri končnih potrošnikih: Informiranje javnosti o prednostih rabe lokalnega lesa in lokalnih izdelkov (npr. znamka Gorenjski les), širšem okoljskem, družbenem in ekološkem pomenu, promocija in podpora pri prijavi na različne razpise iz tega področja. 	
Ciljna skupina	Podjetja v lesno – predelovalni panogi, kmetje, prebivalci	
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Dvig dodane vrednosti v lesno – predelovalni industriji - Podpora start upom v panogi lesarstva - Razvoj inovativnih izdelkov v lesarstvu - Dvig zavedanja o lokalnih izdelkih iz lesa - Uporaba lesa pri izvedbi občinskih infrastrukturnih projektov 	
Nosilec	RA Sora, RAGOR, CTRP	
Partnerstvo	Šolski center Škofja Loka, podjetja v lesno – predelovalni panogi	
Trajanje	2021–2027	
Financiranje	Skupaj	950.000

Projekt	SPODBUJANJE PODJETNOSTI - PODJETNO NAD IZZIVE
Opis	<p>Projekt PONI je strukturiran model podjetniškega usposabljanja, v okviru katerega potencialni podjetniki v 4 mesecih razvijejo in realizirajo svojo podjetniško idejo ter v najkrajšem možnem času ustanovijo poslovni subjekt.</p> <p>Projekt zajema naslednje aktivnosti:</p> <p>1. Aktivnosti notranjih mentorjev</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izvedba izbornega postopka udeležencev projekta PONI (notranji mentorji so sestavni del strokovne ocenjevalne skupine, ki preko prijav izbere udeleženca posamezne skupine PONI), - priprava programov usposabljanja, njegovo spremljanje in nadgrajevanje glede na potrebe vključenih udeležencev, - izvedba mentorstva, - izvedba skupinskih delavnic, - individualna pomoč udeležencem, - spremljanje aktivnosti in napredka udeležencev, - iskanje poslovnih priložnosti za udeležence in povezovanje s potencialnimi poslovnimi partnerji, podjetji, ... <p>2. Aktivnosti udeležencev:</p> <ul style="list-style-type: none"> - udeležba na skupinskih in individualnih podjetniških usposabljanjih, izvedenih s strani zunanjih izvajalcev (strokovnjakov za različna področja podjetništva), zunanjih mentorjev in notranjih mentorjih, - aktivno sodelovanje pri mentorstvu (s strani notranjih mentorjev in zunanjih mentorjev), - priprava poslovnega načrta, - izdelava MSP – minimalno sprejemljivega produkta, - delo na terenu – analiza trga, testiranje ideje (MSP), iskanje potencialnih strank, dobaviteljev ipd., iskanje in urejanje poslovnega prostora, pravno-formalni pogoji za registracijo dejavnosti, ..., - izdelava promocijskih (CGP) in ostalih materialov, - udeležba na ogledih dobrih podjetniških praks ter mreženjih, - druge aktivnosti v skladu s programom usposabljanja. <p>3. Ostale aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - postopki za zaposlitev udeležencev pri izvajalcih projekta (4 mesece), - priprava dokumentacije in strokovnih podlag za izvedbo projekta, vključno s kadrovsko-pravnimi opravili, - finančno-računovodsko vodenje projekta, - poročanje o izvajanju projekta, - informiranje in promocija, - spremljanje udeležencev 2 leti po zaključku usposabljanja. - zagotovitev primernih delovnih mest
Ciljna skupina	<p>Ciljna skupina so potencialni podjetniki (osebe s podjetniškimi idejami), ne glede na spol, starost in izobrazbo, s stalnim ali začasnim bivališčem v regiji. Pogoj je, da imajo ob prijavi vsaj okvirno pripravljeno svojo podjetniško idejo, ki jo bodo lahko sami in s pomočjo mentorjev ter usposabljanj razvili v uspešna podjetja s tržno zanimivimi proizvodi ali storitvami.</p>

	<p>Ciljno skupino udeležencev predstavljajo tiste osebe, ki so zaznale poslovno priložnost, ki jo želijo realizirati. Iščemo osebe, ki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - imajo formalna in neformalna znanja ter izkušnje, potrebne za opravljanje dejavnosti v okviru njihove poslovne ideje, - imajo poslovno idejo, za realizacijo katere jim manjkajo podjetniška znanja, in /ali - imajo energijo in željo po samostojni podjetniški poti, znanje in izkušnje, poslovne ideje pa še nimajo dokončno definirane. <p>Potencialne udeležence lahko predstavljajo tako brezposelne osebe, ki želijo spremeniti svoj status s preходом v podjetništvo; dijaki / študenti v zadnji fazi šolanja, ki že razmišljajo o lastni podjetniški poti; diplomanti, ki želijo stopiti na lastno podjetniško pot, imajo dovolj strokovnega znanja za uresničitev svoje poslovne ideje, manjka pa jim znanja s področja podjetništva in zaposleni s poslovno idejo, ki so nezadovoljni s svojim statusom v obstoječih podjetjih in si želijo kariernih sprememb.</p>						
Cilji	<p>Glavni cilj projekta je ustanovitev novih podjetij, ki jih bodo preko podjetniškega usposabljanja realizirale osebe s podjetniško idejo.</p> <p>Poleg tega pa projekt sledi še spodaj navedenim ciljem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Povečanje ustanavljanja novo nastalih podjetij. - Večje možnosti preživetja novonastalih podjetij zaradi boljših podjetniških znanj njihovih ustanoviteljev. - Potencialni podjetniki kot ciljna skupina projekta bodo deležni podjetniških podpornih aktivnosti. - Pomemben doprinos k ustrezno razvitemu podjetniškemu podpornemu okolju v regijah in s tem boljše možnosti za identifikacijo in realizacijo podjetniških idej, - Nastajanje novih, kakovostnih delovnih mest. - Dvig nivoja podjetniškega znanja prebivalcev posamezne regije. - Razvoj regij z vidika krepitve podjetništva, podjetnosti, podjetniške kulture in aktiviranja podjetniškega potenciala. 						
Nosilec	BSC Kranj						
Trajanje	2023–2028						
Finančna ocena	SSE = 11.465,00 / udeleženca X 1.800 udeležencev = 20.637.000,00 EUR (15 skupin/regijo/, skupina 10 udeležencev)						
Financiranje	<table border="1"> <tr> <td>Sofinanciranje EU</td> <td>1.375.800</td> </tr> <tr> <td>RS</td> <td>343.950</td> </tr> <tr> <td>Skupaj</td> <td>1.719.750,00</td> </tr> </table>	Sofinanciranje EU	1.375.800	RS	343.950	Skupaj	1.719.750,00
Sofinanciranje EU	1.375.800						
RS	343.950						
Skupaj	1.719.750,00						
Projekt	RAZVOJ HUBOV, MREŽE COWORKINGOV IN PODJETNIŠKIH INKUBATORJEV						
Opis	<p>Gorenjsko gospodarstvo zaostaja za slovenskim povprečjem, po drugi strani pa si Gorenjska želi postati ena najbolj dinamičnih regij v alpskem prostoru, katere razvoj temelji na partnerstvu, podjetništvu, znanju, inovativnosti in odprtosti.</p> <p>Vzpostavitev mreže coworkingov in podjetniških inkubatorjev na Gorenjskem bo prispevala k izboljšanju stanja na področju zagotavljanja podpornega okolja za razvoj podjetništva s ciljem, da:</p>						

- rezultati poslovanja obstoječih podjetij dosežejo pozitivne trende,
- se zmanjša umrljivost gospodarskih subjektov v začetni fazi,
- se zadrži mlad kader s podjetniškimi idejami na Gorenjskem.

Mreža coworkingov in podjetniških inkubatorjev na Gorenjskem bo sodelovala z ostalimi podpornimi organizacijami v Sloveniji in čezmejno. Na Gorenjskem imamo več coworking prostorov (Jesenice, Škofja Loka, Žiri in Kranj) in en inkubator (Kranj), katerih delovanje je med sabo nepovezano. Z vzpostavitvijo mreže bi lahko olajšali delovanje obstoječih coworkingov (in spodbudili nastajanje novih), dosegli multiplikacijski učinek in bolj uspešno pomagali podjetnikom. Namen projekta je doseči:

1. Izobraževanje in ozaveščanje populacije o pomenu podjetništva ter dvig in kreiranje podjetniške kulture in znanj.
2. Spodbujanje ustanavljanja inovativnih start-up podjetij, s kvalitetnimi delovnimi mesti.
3. Spodbujanje nastajanja start-up projektov preko uvajanja inovativnih produktov oziroma storitev z globalnim potencialom v obstoječih MSP na Gorenjskem, s potencialom razvoja novih spin off oziroma spin out podjetij.
4. Dviga potenciala podjetnikov za vstop v nacionalne in mednarodne pospeševalne sheme in podporno okolje po principu »celovit dostop do podpornih storitev«.
5. Zadrževanje podjetniškega potenciala na Gorenjskem.
6. Prenos znanja in standardizacija subjektov inovativnega okolja s ciljem doseganja večje učinkovitosti in boljših rezultatov preko sinergij sodelovanja in specializacije.

Poleg tega se bo potreba po sodelovnih mestih v prihodnje še povečevala. Z epidemijo covid 19 smo se dodobra navadili na hibridne oblike dela, deljenje delovnega časa na pisarno ali delo od doma, prednost dela iz coworkinga je večja učinkovitost, delitev službe in prostega časa, sodelovanje z ostalimi člani, podporne dejavnosti ... Še ena ciljna skupina pa so digitalni nomadi - osebe, ki delajo iz katere koli lokacije po svetu preko interneta in potrebujejo prostor za delo med potovanjem.

Ustanavljanje specializiranih HUBo – Agro-hub. Agro-hub je omrežje različnih interesnih subjektov, državnih in privatnih, ki skupaj tvorijo poslovni eko-sistem posameznega krožnega gospodarstva. Njihovo delovanje je tržno usmerjeno, vendar imajo udeleženi pravni subjekti lahko različno formalno obliko. Je rešitev na področju načrtovane pridelave prehrane na nacionalni ter mednarodni ravni in odgovor na problem rasti svetovne populacije, vremenske dinamike, širjenja urbanih površin, migracij in podobno. Agro-hub je moderno, trajnostno in razvojno stičišče znanja, pridelovalcev hrane, predelave, tehnologije, trga, financ in okolja za razvoj novih podjetij. Vzpostavitev podjetniškega inkubatorja Agrohub v okviru Biotehniškega centra Naklo z gradnjo razkiskovalno razvojnega centra (prostori, oprema) in vzpostavitvijo druge podporne infrastrukture bi se vzpostavil tudi poligon za razvoj in uresničevanje podjetniških idej tudi na področju kmetijstva, gozdarstva, vrtnarstva, naravovarstva.

Ciljna skupina

- Potencialni podjetniki, ki so običajno izobraženi ali v fazi pridobivanja izobrazbe (študentje ...),
- ambiciozni ter proaktivni posamezniki oziroma tisti, ki imajo specializirane poklicne kompetence,

	<ul style="list-style-type: none"> - obstoječa start-up podjetja z inovativnim potencialom za prodor na globalne trge, - uveljavljena domača MSP podjetja s ciljem razvoja novih start-up projektov in povezovanje s startup podjetji, - delujoči gospodarski subjekti in posamezniki, - drugi, ki bi želeli koristiti storitve inkubatorjev, - digitalni nomadi. 	
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Zmanjšanje brezposelnosti s samozaposlitvami ter ustanovitvijo in zaposlitvijo v novem podjetju, - ustvarjena nova podjetja neposredno na podlagi lastne poslovne ideje, - razvoj novih inovativnih produktov, - višja dodana vrednost zaposlencev, s pridobitvijo znanj in spodbujanjem kreativnega mišljenja, - pritegnitev tujih kreativnih posameznikov, ki ustanovijo podjetje na območju Gorenjske, - spodbujanje rasti podjetij na Gorenjskem ter posledično manjša brezposelnost in večja gospodarska rast, - povečanje izvoza domačih podjetij, - spodbujanje inovativnosti, kreativnosti in podjetnosti med mladimi, - zadrževanje mladih v regiji, - spodbujanje turizma z omogočanjem sodobnih oblik dela, - spodbujanje sodobnih, bolj trajnostnih, hibridnih oblik dela, - vzpostavitev podjetniškega inkubatorja Agrohub. 	
Nosilec	BSC Kranj	
Partnerstvo	Ostali coworkingi, podporne organizacije za podjetništvo, razvojne agencije na Gorenjskem, BC Naklo	
Trajanje	2023–2027	
Financiranje	Skupaj	7.460.000

Projekt	SPODBUJANJE RAZVOJA DRUŽBENO ODGOVORNEGA PODJETNIŠTVA, socialnega podjetništva in socialnih inovacij
Opis	<p>Gorenjska regija razpolaga s potenciali za nadaljnji razvoj družbeno odgovornega podjetništva, tako v urbanih okoljih kot na podeželju in sicer na številnih področjih kot so: razvoj impact turizma (center za impactizacijo kot inovativna turistična infrastruktura), samooskrba s hrano, socialne storitve, proizvodi in storitve povezane s staranjem prebivalstva, kulturno-umetniške dejavnosti, urejanje in varstvo okolja, zagotavljanje socialne vključenosti ranljivih skupin ... V naši regiji do sedaj socialna ekonomija (vključujoč dokaj širok spekter NVO – društev, zadrug, ustanov, zavodov) ni bila dovolj prepoznana kot sektor, ki lahko prispeva k ustvarjanju novih, kakovostnih delovnih mest z visoko dodano vrednostjo, kot tudi ne dovolj kot sektor, ki lahko razvija in udejanja inovativne proizvode in storitve, ki poleg tega prinašajo v regijo tudi socialno pravičnost in zniževanje revščine. Z vzpostavljanjem in krepitvijo ustreznega podpornega okolja (s podpornimi mehanizmi in ukrepi) bomo omogočali prepoznavanje priložnosti, generiranje socialnih inovacij, razvoj inovativnih proizvodov in storitev ter zagotavljali strokovno podporo pri zagonu in delovanju socialno podjetniških podjetij, pri ustanavljanju in rasti kakovostnih delovnih mest, ne le v socialnem podjetništvu temveč celotnem sektorju socialne ekonomije, tudi v tistem segmentu</p>

	<p>socialne ekonomije, ki zaradi narave svojih dejavnosti ne more delovati na popolnoma tržni osnovi.</p> <p>Predvidene aktivnosti so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Povezovanje in sodelovanje posameznikov in organizacij z namenom razvoja socialnih inovacij in oblikovanja socialno podjetniških idej in rešitev preko delavnic, dogodkov, razprav, katerih namen je oblikovanje novih rešitev in odgovorov na izzive, s katerimi se soočamo v lokalnih okoljih (demografski izzivi, okoljske teme, migracije, brezposelnost, vključevanje ranljivih skupin, močne in solidarnostne skupnosti, raba stvari iz druge roke, uvajanje trgovin z nič oz. malo embalaže ...). - Izgrajevanje in krepitev kompetenc za zagon nosilcev socialno podjetniških podjetij ter njihovih zaposlenih. Razvoj in organizacija ustreznih izobraževanj in usposabljanj za socialno podjetništvo, strokovna svetovanja, coaching in mentorstva za zagon, delovanje in rast socialnih podjetij. - Razvoj finančnih shem in pomoč pri dostopanju do finančnih virov. - Zagotavljanje prostorskih zmogljivosti v okviru coworkingov in inkubatorjev. - Administrativno-tehnična in trženjska podpora ter druge storitve. - Mreženje, promocija in zagovorništvo: medsektorsko povezovanje, usposabljanje in osveščanje vseh deležnikov na področju socialnega podjetništva, nacionalno in mednarodno mreženje, promocija in krepitev družbene odgovornosti, potencialno razvijanje skupnih blagovnih znamk, promocija in krepitev družbene odgovornosti podjetij, promocija socialnega podjetništva in socialnih inovacij ter pomena socialne ekonomije (tretjega sektorja za razvoj družbe). - Razvoj kompetenc podpornih organizacij. 								
Ciljna skupina	Potencialni podjetniki, socialna podjetja, NVO, zaposlitveni centri, občine, finančne institucije, ZRSZ, SPOT točke								
Cilji	<p>Splošni cilj je zaposlovanje ranljivih ciljnih skupin na trgu dela, še posebej mladih, starejših in ljudi z manj priložnostmi.</p> <p>Specifični cilji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razvoj inovativnih produktov in storitev (socialnih inovacij), ki ustrezajo potrebam urbanih in podeželskih lokalnih okolij, - povečati prepoznavnost in razumevanje vrednosti socialne ekonomije za družbeni in gospodarski razvoj regije, - kreiranje novih delovnih mest in povečanje števila zaposlenih v sektorju socialne ekonomije, - ozaveščanje o družbeni odgovornosti in pomenu medsektorskega sodelovanja. 								
Nosilec	BSC Kranj								
Partnerstvo	RAGOR, RA Sora, GROZD NVO – Zavod tri, Sklad 05, Združenje socialna ekonomija Slovenije ...								
Trajanje	2021–2027								
Financiranje	<table border="1"> <tr> <td>Občinska sredstva</td> <td>5 %</td> </tr> <tr> <td>Sofinanciranje EU in RS</td> <td>85 %</td> </tr> <tr> <td>Drugi viri (podjetja)</td> <td>10 %</td> </tr> <tr> <td>Skupaj</td> <td>1.000.000</td> </tr> </table>	Občinska sredstva	5 %	Sofinanciranje EU in RS	85 %	Drugi viri (podjetja)	10 %	Skupaj	1.000.000
Občinska sredstva	5 %								
Sofinanciranje EU in RS	85 %								
Drugi viri (podjetja)	10 %								
Skupaj	1.000.000								

Projekt	TURIZEM Z UČINKOM, IMPACT LAND – dežela učinkov
Opis	<p>Turizem z učinkom vsebinsko pomeni nadgradnjo trajnostnega turizma. Poleg minimalizacije negativnih učinkov se pozornost daje tudi maksimizaciji družbenih koristi turizma. Obenem »impaktizacija« produktov in procesov v turizmu rezultira v inovativnih poslovnih modelih in produktih. Vse navedeno ob močni podpori digitalnih orodij in informacijskih tehnologij.</p> <p>Želimo, da Gorenjska postane prva regija, ki ima zasnovano in delujočo celostno shemo razvoja in ponudbe turizma z učinkom, z nadgrajenimi obstoječimi ter oblikovanimi novimi turističnimi produkti z družbenim učinkom. Tudi s podporo manjšim ponudnikom in mikroponudnikom bo oblikovana unikatna ponudba turističnih doživetij, inovativni in trajni produkti z namenom za doseganje pogojev za različne certifikate (npr. Green&Safe) s končnim ciljem postavitve Gorenjske med destinacije s celostno ponudbo ImpTou.</p> <p>Koncept turizma z učinkom želimo realizirati skozi Impact Land (IL), ki je zasnovan kot inovativen tematski doživljajski park in izjemna turistična atrakcija ter predstavlja koncept doživljajskega turizma oz. storitve, kjer gostje preko osebne izkušnje spoznajo in pridobijo kompetence s katerimi njihovo življenje, storitve ali produkti lahko dobijo večji pozitivni družbeni odtis (učinek). Cilj IL je na inovativen in personaliziran način spodbuditi gosta k premisleku in praktičnemu preizkusu kako bi z lastnim življenjem dosegel kar največji učinek, tako zase, družino, prijatelje, okolje in družbo. Z uporabo modernih tehnologij in raznovrstnih izkušenj v obliki igrifikacije ter izzivov (Impact Challenges) dobijo informacije, znanje in vpogled v »dobre« zgodbe in zanimive prakse, soočeni so z izzivi iz sveta ter spodbujani k iskanju rešitev zanje. S tem izkustveno preizkušajo lastne kompetence in svoje želje ter poglede na vrednote in družbo. IL lahko ponudi vrsto realnih dogodivščin, ki imajo družbeno noto (rešitev izumirajoče živalske vrste, v sobi za preživetje rešijo življenje so-človeka itd.). Gostom so z uporabo modernih tehnologij, orodij in gaminga omogočena aktivna udeležba in doživetje. V okviru IL gosta tudi simbolično »lansiramo« v svet dobrega, doživetje je fazno in gosta vabi k ponovnemu obisku, obenem ga doživetje spodbudi k bodoči aktivni vlogi v impact skupnosti. Obenem so z modernimi tehnološkimi orodji predstavljene zgodbe produktov in storitev z družbenim odtisom, gostje v živo lahko sodelujejo pri izdelavi izdelkov z učinkom ter imajo stik z ranljivimi skupinami, ki bo vključene v proces izdelave oz. vključene v delovanje IL.</p> <p>Spremljajoča ponudba so lahko:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zunanji impact park z doživetji, energijskimi točkami ter ustvarjalnim prostorom za otroke in mlade, - restavracija/ bar z lokalnimi dobavitelji, - trgovina z družbeno odgovornimi izdelki, izdelki socialne ekonomije ter lokalnimi izdelki, - ponudba turističnih doživetij v okviru Impact Tourisma (www.impact-tourism.net), - nastanitvene kapacitete na sami lokaciji in v obliki razpršenih nastanitev v sodelovanju z lokalnimi ponudniki, - možna tudi vzpostavitev proizvodno – doživljajskega dela parka, kjer gostje sodelujejo v proizvodno montažnem procesu. Poudarek na izdelkih socialne ekonomije, pravične trgovine in ohranjanja industrijske in kulturne dediščine. <p>IL se umešča v okolje, ki ima turističen potencial (okolica Kranja oz. Brda, Bohinj ipd.), koncept gradnje je trajosten. V pripravo in izvajanje so vključeni lokalni ljudje, enako ranljive skupine.</p>

Ciljna skupina	Domači in tuji turisti, lokalni ponudniki, lokalni obrtniki in podjetniki		
Cilji	Cilj je projekt prepoznati kot inovativno in unikatno razvojno regionalno priložnost. Podjem je priložnost tudi za vlagatelje/ investitorje z družbenim učinkom, ki iščejo unikatne projekte. Cilji: <ul style="list-style-type: none"> - inovativna turistična ponudba, - vključeno lokalno prebivalstvo v zasnovano, gradnjo kot tudi realizacijo, - združiti koncepte modernega turizma na enem mestu, - umestitev Gorenjske med destinacije s celostno ponudbo ImpTou. 		
Nosilec	Skupina Brez dobička in Liberty adriatic		
Partnerstvo	Tourism from Zero, Toleranca marketing, občine, BSC Kranj, RA Sora, NVO-ji, LTO-ji, ZTKK		
Trajanje	2021–2027		
Financiranje	Sofinanciranje EU in RS		85 %
	Drugi viri		15 %
	Skupaj		2.000.000

6.2.3 Ukrep: Sodelovanje v shemah kakovosti

Kazalnik	Vir	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Število kmetijskih gospodarstev z registriranimi dopolnilnimi dejavnostmi	MKGP	610	5 % povečanje

Projekt	PODJETNO GORENJSKO PODEŽELJE
Opis	<p>Gorenjsko podeželje ima omejene možnosti za primarno pridelavo, vendar ohranjeni endogeni lokalni potenciali nudijo številne priložnosti za nadaljnji trajnostni razvoj podeželja. Poleg razvoja osnovne kmetijske dejavnosti bo poudarek na diverzifikaciji dejavnosti, to je na razvoju dopolnilnih in komplementarnih dejavnosti na kmetijskih gospodarstvih in širšem podeželskem območju. Razmah teh dejavnosti bo omogočal učinkovitejšo rabo potencialov podeželja, prispeval k odpiranju zelenih delovnih mest, ohranjal poselitev in vitalnost podeželja, krepil lokalno preskrbo s hrano in obnovljivo energijo, spodbujal lokalno povezovanje s turistično ponudbo ter drugimi dejavnostmi.</p> <p>Na gorenjsko podeželje gledamo kot na prostor za razvoj različnih gospodarskih dejavnosti, ki morajo delovati v smeri odgovornega ravnanja z naravnimi viri (voda, tla, zrak, gozdovi), ohranjati biotsko raznovrstnost in krajino. Spodbujali se bodo pristopi, za katere bodo značilni inovativnost, povezovanje, medsektorsko sodelovanje in trajnost. Na večjih kmetijskih gospodarstvih bo poudarek na digitalizaciji, na manjših kmetijskih gospodarstvih z manj ugodnimi pogoji za kmetovanje, pa na spodbujanju sonaravnih sistemov kmetovanja.</p> <p>Bistven bo prehod v vseh vrednostnih verigah na trajnostno upravljanje, kar bo prineslo ne le gospodarske, ampak širše socialne, okoljske in zdravstvene koristi. Zato je potrebno znanje, kreativnost, inovativnost, sodobne tehnologije, podjetniški pristopi in tržna naravnost gorenjskega podeželja.</p>

	<p>Namen projekta je vzpostavitev podpornega okolja za prehod na sonaravne poslovne modele na podeželju, ki so okoljsko in socialno trajnostni in prinašajo ekonomske koristi.</p> <p>Iskanje podjetniških priložnosti na podeželju:</p> <ul style="list-style-type: none"> - definiranje podjetniško zanimivih panog podeželja (trajnostno kmetijstvo, trajnostno gozdarjenje, zeleni turizem, kulturni turizem, športni turizem, socialne storitve, aktivno ohranjanje snovne in nesnovne kulturne dediščine, razmah dopolnilnih dejavnosti ...), - povezovanje podeželja in mest kot dopolnjujočih se funkcionalnih območij, - dvig snovne in energetske učinkovitosti, - dvig podjetniške miselnosti in tržne naravnosti v kmetijstvu in širšem podeželskem območju. <p>Spodbujanje sodobnih poslovnih pristopov in povezovanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spodbujanje uvajanja nizkoogljičnega krožnega gospodarstva na kmetijskih gospodarstvih in podeželskih območjih (zelena ekonomija, proizvodnja energije iz obnovljivih virov – emisije metana iz živinoreje, anaerobna gnilišča za proizvodnjo plina iz kmetijskih in komunalnih odpadkov, razvoj trajnostnih proizvodov itd.), - spodbujanje kratkih verig (kratke oskrbovalne verige, kratke prehranske verige, agroživilske verige, kratke energetske verige, biogospodarske verige itd.), - povečanje prehranske samooskrbe ob spodbujanju razvoja trajnostnih oblik kmetovanja, dodajanje vrednosti prehranskim pridelkom in izdelkom, - spodbujanje vstopa v nacionalnih in mednarodnih shemah kakovosti ter povezovanje v nacionalne, teritorialne, kolektivne blagovne znamke, - vzpostavljanje skupne infrastrukture za trženje produktov in storitev podeželja, - spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam ter večanje odpornosti na naravne nesreče, - spodbujanje vertikalnega povezovanja med panogami ter horizontalnega povezovanje v panogah, - spodbujanje sodelovanja in povezovanja med izobraževalno sfero, inovacijami, formalnim in neformalnim izobraževanjem, prakso (razvojne mreže, demonstracijsko poskusni centri, kompetenčni in tehnološki centri, programi izkustvenega učenja na kmetijah ...). <p>Spodbujanje digitalizacije in inovacij za trajnostne rešitve na podeželju:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pametne vasi, - pametna kmetijska gospodarstva, - inovativni pristopi za doseganje dodane vrednosti osnovni kmetijski pridelavi in prireji ter predelavi, - uvajanje zelenih tehnologij, ki čim manj obremenjujejo naravne vire in ne ogrožajo rastlinskih in živalskih vrst, - uvajanje novih tehnologij za zmanjšanje občutljivosti na podnebne spremembe in naravne nesreče, - uvajanje novih tehnologij za izboljšanje varnosti pri delu.
Ciljna skupina	Kmetovalci, mala in srednje velika podjetja, potrošniki
Cilji	- Uravnotežen gospodarski, družbeni in okoljski razvoj gorenjskega podeželja,

	<ul style="list-style-type: none"> - implementacija znanja, inovacij in digitalizacije na kmetijskih gospodarstvih in podeželskih območjih, - večja tržna naravnost in konkurenčnost gorenjskega podeželja. 		
Nosilec	Razvojna agencija Sora v okviru Odbora za razvoj podeželja		
Partnerstvo	KGZS Zavod Kranj, BC Naklo, CTRP Kranj, RAGOR, BSC Kranj		
Trajanje	2021–2027		
Financiranje	Občinska sredstva		140.000
	Sofinanciranje EU in RS		1.120.000
	Drugi viri		140.000
	Skupaj		1.400.000,00

6.2.4 Ukrep: Krepitev regionalne povezanosti ponudbe in destinacij

Kazalnik	Vir	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Prenočitve domačih in tujih turistov	SURS	1.918.091	5 % povišanje na leto po pandemiji Covid-19

Projekt	RDO – UPRAVLJANJE TURISTIČNIH DESTINACIJ
Opis	Upravljanje turistične destinacije je ključni korak na poti k uspešnemu razvoju turizma v Sloveniji. S poenotenim in vodenim upravljanjem destinacij bomo dvignili kvaliteto turističnih storitev ter dvignili BDP turističnega sektorja s trajnostno usmerjenimi produkti ter vlaganji v kadre na področju turizma.
Ciljna skupina	<ol style="list-style-type: none"> 1. Projekt je primarno namenjen upravljavcem turističnih destinacij v Sloveniji in turističnemu gospodarstvu. Pri tem je treba upoštevati trenutno stanje upravljaljskih struktur na področju upravljanja destinacij slovenskega turizma in razvitost turistične ponudbe v posameznih regijah. Zaradi različnih stopenj, na katerih se ti nahajajo, so v projektu »Upravljanje turističnih destinacij« združeni tisti cilji in aktivnosti, ki so skupni vsem regijam in predstavljajo preskok pri razvoju turističnega gospodarstva Slovenije. 2. Namen projekta je dvigniti nivo upravljanja s turističnimi destinacijami, izboljšati kvaliteto turističnih storitev (kadri, storitve, digitalizacija), povezati turistično gospodarstvo ter razviti trajnostne programe v skladu s smernicami zelene sheme slovenskega turizma. 3. Aktivnosti projekta: <ol style="list-style-type: none"> 2. Priprava strateških dokumentov: Priprava strategij, načrtov upravljanja in akcijskih načrtov posameznih destinacij 3. Izobraževalne vsebine: namenjene upravljavcem destinacij in turističnemu gospodarstvu na različne tematike. Vsebine izobraževanj se prilagodijo vsakemu segmentu turističnega gospodarstva od gostinstva, namestitvenih dejavnosti, turističnega vodenja, specializiranih storitev za potrebe dostopnega turizma, upravljalce turističnih znamenitosti... 4. Spodbude za dvig kvalitete turističnih storitev: pomoč upravičencem v destinaciji pri prijavih na razpise, sodelovanje pri določanju vsebine razpisov na občinski in državni ravni na področju turizma, ki je v destinaciji prioriteta ter celovit pregled nad izvajanjem le-te

	<p>5. Razvoj kadrov na področju turizma: celotno turistično gospodarstvo se sooča s težavo usposobljenih kadrov na področju turizma. Aktivnost predvideva celovit pristop k reševanju tematike: povezavo z izobraževalnimi ustanovami, navezavo na obstoječe programe (npr. štipendijska shema), navezavo na druga področja</p> <p>6. Naložbe v destinacijsko (regionalno) turistično infrastrukturo: izvedba naložb na regijsko pomembnih produktih in dvigu kvalitete izkušnje obiskovalcev, ureditev tematskih in daljinskih poti, vstopne info točke v destinaciji</p> <p>7. Promocijske aktivnosti destinacije: skupni nastopi na turističnih trgih, opremljanje TIC, skupna promocijska gradiva, komunikacija preko spletnih in družabnih omrežij, on-line in off-line promocija, izvedba foto, AV, VR in AR gradiv</p> <p>8. Digitalizacija: izvedbe pilotnih aktivnosti na področju novih regionalnih in med-regionalnih produktov, implementacija novih digitalnih orodij na področju turističnega sektorja, VR in AR izkušnje za obiskovalce, izobraževalne vsebine za turistične ponudnike, real time zbiranje podatkov in obdelava le-teh</p> <p>4. 9. Mobilnost na turistični destinacije: področje mobilnosti se navezuje tudi na druge pomembne regijske projekte, aktivnosti na področju turizma nagovarjajo problematiko uporabe javnega potniškega prometa in uporabe trajnostnih načinov za obiskovanje turističnih destinacij (pilotne aktivnosti HOP ON prevozov, skupne kartice, izposoja koles, e-mobilnost...)</p>																				
Cilji	<p>Cilji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izboljšati upravljanje destinacij, - dvigniti kakovost turističnih storitev, - povečati BDP turističnega gospodarstva, - digitalizirati turistično gospodarstvo in njegovo ponudbo, - povezovati in koordinirati deležnike v turizmu, - razvijati trajnostne programe in storitve. 																				
Nosilec / Partnerstvo	<p>Vsaka izmed slovenskih razvojnih regij na svojem območju sestavi partnerstvo, ki je sestavljeno iz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - regionalnih razvojnih agencij, - predstavnikov vodilnih destinacij slovenskega turizma iz regije (pridružena partnerja Slovenska turistična organizacija STO in MGRT – direktorat za turizem), - predstavnikov turističnega gospodarstva regije, - predstavnikov lokalnih skupnosti regije, - predstavnikov nevladnih organizacij na področju turizma, kulture, narave. 																				
Trajanje	2021–2027																				
Financiranje	<table border="0"> <tr> <td>Stroški dela upravljanja destinacije</td> <td style="text-align: right;">210.000,00 €</td> </tr> <tr> <td>Priprava strateških dokumentov: 15.000 EUR</td> <td style="text-align: right;">15.000,00 €</td> </tr> <tr> <td>Izobraževalne vsebine</td> <td style="text-align: right;">50.000,00 €</td> </tr> <tr> <td>Spodbude za dvig kvalitete turističnih storitev</td> <td style="text-align: right;">100.000,00 €</td> </tr> <tr> <td>Razvoj kadrov na področju turizma: celotno turistično gospodarstvo se sooča s težavo</td> <td style="text-align: right;">100.000,00 €</td> </tr> <tr> <td>Naložbe v destinacijsko (regionalno) turistično infrastrukturo</td> <td style="text-align: right;">150.000,00 €</td> </tr> <tr> <td>Promocijske aktivnosti destinacije: skupni nastopi na turističnih trgih, opremljanje</td> <td style="text-align: right;">100.000,00 €</td> </tr> <tr> <td>Digitalizacija</td> <td style="text-align: right;">150.000,00 €</td> </tr> <tr> <td>Mobilnost</td> <td style="text-align: right;">80.000,00 €</td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">Skupaj</td> <td style="text-align: right;">955.000</td> </tr> </table>	Stroški dela upravljanja destinacije	210.000,00 €	Priprava strateških dokumentov: 15.000 EUR	15.000,00 €	Izobraževalne vsebine	50.000,00 €	Spodbude za dvig kvalitete turističnih storitev	100.000,00 €	Razvoj kadrov na področju turizma: celotno turistično gospodarstvo se sooča s težavo	100.000,00 €	Naložbe v destinacijsko (regionalno) turistično infrastrukturo	150.000,00 €	Promocijske aktivnosti destinacije: skupni nastopi na turističnih trgih, opremljanje	100.000,00 €	Digitalizacija	150.000,00 €	Mobilnost	80.000,00 €	Skupaj	955.000
Stroški dela upravljanja destinacije	210.000,00 €																				
Priprava strateških dokumentov: 15.000 EUR	15.000,00 €																				
Izobraževalne vsebine	50.000,00 €																				
Spodbude za dvig kvalitete turističnih storitev	100.000,00 €																				
Razvoj kadrov na področju turizma: celotno turistično gospodarstvo se sooča s težavo	100.000,00 €																				
Naložbe v destinacijsko (regionalno) turistično infrastrukturo	150.000,00 €																				
Promocijske aktivnosti destinacije: skupni nastopi na turističnih trgih, opremljanje	100.000,00 €																				
Digitalizacija	150.000,00 €																				
Mobilnost	80.000,00 €																				
Skupaj	955.000																				

Projekt	PODPORNI PODJETNIŠKI CENTER ZA TURIZEM
Opis	<p>Turizem je v Sloveniji vse do leta 2020 predstavljal 10-13 % BDP. Dejstvo je, da je turizem med najbolj prizadetimi panogami zaradi Covid-19 krize, in bo potreboval kar nekaj let intenzivnih spodbud, da se vrne na raven, ko je ta panoga na Gorenjskem predstavljala več kot 20 % slovenskega turizma.</p> <p>Za namene spodbujanja trajnostne, kakovostne in celoletne preobrazbe turističnih gospodarskih subjektov želimo vzpostaviti podjetniški mehanizem - Center odličnosti v turizmu. Na ta način bomo povečali zavedanje o potrebi po neprestanem inovativnem dvigovanju kakovosti storitev in vlaganja v zasebno turistično infrastrukturo v podporo gospodarskemu okrevanju, kot tudi na ravni lokalnih skupnosti. Spodbujali bomo zeleno in butično miselnost z uporabo sodobnih digitalnih rešitev in izboljšave za večjo energetske učinkovitost. Podpora se bo namenila tudi občinam pri kakovostnem urejanju prostora, medobčinskem usklajevanju in usmerjanju prostorskega razvoja nastanitvenih zmogljivosti in naložb v spremljajočo ponudbo.</p> <p>Podjetniški center bo tako imel vlogo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izobraževanja turističnih delavcev in ponudnikov, - svetovalno vlogo pri registraciji, managementu, marketingu in oblikovanju novih produktov, - združevanju akterjev v turizmu na Gorenjskem (npr. spodbujanje specializacije ponudnikov, zelene sheme ...), - upravljavca Finančnega sklada za turizem na Gorenjskem, kjer bi imeli resnično tudi mikro podjetja možnost prijave, saj so kriteriji trenutnih razpisov previsoki, posebej za podjetja "one man band". <p>V ta namen bi se osredotočili na naslednje aktivnosti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Destinacijski management z destinacijskim marketingom <ul style="list-style-type: none"> - Vzpostavitev podjetniškega centra za okrevanje in inovativnost turizma - Svetovalne storitve za turizem na mikrolokacijah - Iskanje in razvoj novih produktov v povezavi z ostalimi področji (mobilnost, zelena in pametna Evropa) - Zakonski in ostali pogoji za pravilno izvajanje, - Povečanje kakovosti že obstoječih turističnih kapacitet in uveljavljanje novih produktov z visoko kakovostnimi storitvami in večjo dodano vrednostjo - Marketing storitev za MSP in PP ter sobodajalce v sodelovanju s TIC, LTO in ostalimi turističnimi ponudniki 2. Usmerjanje in usklajevanje prostorskega razvoja in lokalnih spodbud nastanitvenih in drugih turističnih investicij <ul style="list-style-type: none"> - Vlaganja v kvalitetne in avtentične namestitvene obrate v turističnih centrih in zmanjšanje sobodajalstva (npr. zaostrovanje prostorskih pogojev, prilagoditev spodbud glede na občinske specifikke) - Enoten pristop k aktiviranju urbanistične inšpekcije - Vzpostaviti prostorsko-tehnične pogoje za izvajanje dejavnosti outdoor športov (npr. zahtevati garderobe, pralnice rekvizitov, skladišča, parkirišča idr.) - Medobčinsko usklajevanje prostorskih politik glede novih nastanitvenih objektov (npr. pregled, preveritev in presoja vpliva obstoječih še nerealiziranih večjih turističnih naložb oz. naselij, načrtovanih po obstoječih OPN-jih)

	<p>3. Finančni sklad za turizem na Gorenjskem</p> <p>Razpisi na državni ravni so seveda usmerjeni tudi v ciljne skupine MSP, vendar pa so običajno finančne vrednosti in kriteriji, ki jih morajo izpolnjevati prijavitelji previsoko postavljeni in se na tovrstne razpise ne morejo prijaviti. V ta namen bi finančni sklad omogočil mikro sredstva tudi za male ponudnike turističnih nastanitev ali produktov, ki pa za Gorenjsko pomenijo velik delež bruto domačega proizvoda. Namen je spodbujanje in usmerjanje ponudnikov kapacitet (tudi sobodajalstva) k trajnostnemu razvoju, inovativnosti in k okrevanju po epidemiji glede na reforme in strukturne spremembe pripravljene v osnutku Nacionalnega Načrta za okrevanje in odpornost. Ustanovitev finančnega sklada (princip de minimis; primer garancijske sheme ali upravljanje CLLD).</p> <p>4. Krepitev podpornega okolja za turizem na Gorenjskem in sodelovanje z vsemi akterji v povezavi s turizmom.</p> <p>5. Spodbujanje investorjev v strateške naložbe v destinaciji</p>	
Ciljna skupina	Turistični MSP-ji: Namestitveni in gostinski obrati, turistične agencije, ponudniki ostalih turističnih storitev, lokalne skupnosti	
Cilji	<p>Ključni cilji projekta so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Destinacijski management z destinacijskim marketingom - skozi projekt bo obravnavanih 2.800 MSP s področja turizma ali PP oz. sobodajalcev. - Na letni ravni bi bilo po principu de minimis razdeljenih 3,8 mio EUR sredstev ponudnikom turističnih nastanitev. Skozi projekt bi na letni ravni obravnavali vsaj 2.000 vlog. - Gorenjska kot zaokrožena zelena regija, ki ponuja tako turistične produkte kot neokrnjeno naravo in vključenost v biosferno območje Julijskih Alp ter druge strukture, sodeluje z več partnerji tako na lokalnem, kakor na regijskem in mednarodnem okolju. Skupni nastop akterjev in cilji vseh partnerjev bodo doprinesli k trajnostnem in konkurenčnejšem nastopu za daljše obdobje. Posebno pozornost k sodelovanju želimo nameniti prav v času okrevanja po epidemiji, saj je komunikacija pomembnih partnerjev in oblikovalcev politik v regiji izrednega pomena za dvig gospodarstva posamezne regije. 	
Nosilec	BSC Kranj, RAGOR, RA Sora	
Partnerstvo	GZS RGS, Območne obrtne zbornice, lokalne turistične organizacije, lokalne skupnosti	
Trajanje	7 let	
Financiranje	Skupaj	31.000.000

6.2.5 Krepitev nosilnih turističnih produktov in obogatitev ponudbe sekundarnih turističnih produktov

Kazalnik	Vir	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Povprečna doba bivanja turista (v dnevih)	SURS	3,0	3,0

Projekt	OUTDOOR DOŽIVETJA IN PREMIUM DOGODKI
Opis	<p>Gorenjska je s svojim alpskim karakterjem prepoznana in zaželena zelena destinacija za aktivni in zdrav oddih v naravi, kjer se razvoj športno-turističnih produktov prepleta z edinstveno naravo. Glede na vpliv na prihodke in imidž je produkt uvrščen med najpomembnejše v regiji in obsega pohodništvo (tudi tematske poti), kolesarjenje, ponudbo gorskih centrov in ostale zimske športe, vodne aktivnosti, adrenalinska doživetja, muharjenje in ribolov. S projektom se želimo usmeriti predvsem na zagotavljanje celovitosti produktov in dvigovanje kakovosti na višjo raven, za zagotovitev njihove večje konkurenčnosti. Nujno je okrepiti upravljavske zmogljivosti (operativa, kadri, digitalna podpora) in zagotoviti investicije v nadgradnjo in vzdrževanje skupnih produktov:</p> <p>Pohodništvo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Posodobitev planinskih in tematskih poti z označitvijo na terenu, uvedba žigov, vzdrževanje poti, izbrati magične atraktivne točke z umetniškimi inštalacijami (kot npr. Juliana Trail, Karavanke, Vodna tematska pot Kamniško-Savinjske Alpe, Loške tematske poti ipd.), - razvoj novih pohodniških in tematskih produktov (interpretacije poti z uporabo digitalnih rešitev, npr. pohodniške pentlje po Karavankah, usmerjanje obiska ...), - model upravljanja poti (skrbništvo tras, odgovornosti, komunikacija s pohodniki (Julijana Trail, Karavanke, Kamniško- Savinjske Alpe, Loške tematske in pohodniške poti ipd.), - vzpostavitev in krepitev rezervacijskega centra, spodbujanje razvoja manjkajoče ponudbe ob poti (specializirane nastanitve, vodniki, transferi, digitalne rešitve prometno obremenjenih izhodišč), - razvoj promocijskih materialov. <p>Kolesarjenje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vzpostavitev krožne poti na trasi slovenske turnokolesarske poti (Juliana bike trail) in kolesarskih poti po Karavankah, - nadgradnja in vzdrževanje poti (Turno kolesarska pot Trans Karavanke z navezavami, Loške poti ...), - razvoj rezervacijskega e-sistema za Trans Karavanke in Julijana Bike Trail in druge digitalne rešitve (npr. usmerjanje obiska ...) - produktni katalog – Karta (Juliana bike Trail, Trans Karavanke), - strategija razvoja kolesarjenja, - spodbujanje razvoja specializirane kolesarske ponudbe (nastanitve, servisi, e-polnilnice v kočah in ob gostinskih obratih, transferi ...), - urejanje in legalizacija upravljanja kolesarskih poti v naravi (koordinacija z državo o vzpostavitvi zakonodajnega okvira)

	<ul style="list-style-type: none"> - vzpostavitev Savske kolesarske poti od izvira (Save Dolinke in Save Bohinjke) do meje regije s ciljem narediti pot do meje s Hrvaško - vzpostavitev Kolesarske poti ob reki Kokri – od izvira do izliva v reko Savo. <p>Ribolov:</p> <p>Ribolov, predvsem muharjenje na rekah ima še pomemben neizkoriščen potencial za podaljševanje sezone v regiji, predvsem na območju Julijskih Alp in v ostalih delih Gorenjskem (pr. april, maj/ sept, okt/ sulec v decembru) in dvig vrednosti. Ukrep spodbuja ovrednotenje ponudbe, oblikovanje skupne ponudbe in promocijo ribolova. Pomemben sestavni del promocije je ozaveščanje o pomenu varovanja narave in voda, usmerjanju ribičev (brez gradenj novih ribiških poti) za zagotavljanje kakovosti doživljanja.</p> <p>Prednostne naloge bodo v tem okviru:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vzpostavitev sodelovanja z ribiškimi družinami in Zavodom za ribištvo, - identificiranje in ovrednotenje ponudbe na ravni Julijskih Alp in tudi v drugih delih Gorenjske (reke, nastanitve, ribiški vodniki, oprema, kulinarika, tematske poti, festivali), - skupne trženjske aktivnosti in promocijski materiali (kot npr. produktni katalog: poudarek na usmerjanju, doživljanju), - skupne ribiške karte (npr. v JA flyfishing pass), - organizacija manjšega specializiranega sejma za ribiško opremo, - ureditev ribiške vodniške službe. <p>Premium dogodki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Boljši izkoristek mednarodnih športnih dogodkov (vlaganja v dodatno turistično in javno infrastrukturo, razvoj inovativne ponudbe ...) - športne priprave vrhunskih ekip in klubov v individualnih in kolektivnih športnih panogah – izkoristiti Športne centre Planica, Pokljuka, Bled, Kranj, Brdo ... - izpostaviti najboljše turistične prireditve v regiji z njihovo nadgradnjo v zelene (BOJA) in promocija »Premium dogodki« destinacije s fokusom na pomlad, jesen, zimo, - skupen koledar prireditev za 2 leti vnaprej
Ciljna skupina	Lokalno prebivalstvo, domači in tuji turisti, dnevni obiskovalci
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Nadgradnja nosilnega konkurenčnega turističnega produkta, - izkoristiti potencial sekundarnih turističnih produktov v naravi, - pozitiven učinek na fizično in psihično počutje ljudi, - ohraniti obstoječe gorske centre 365 dni, - povezanost športa in turizma, - dvig kakovosti in celovitosti obstoječih produktov, - povečati prepoznavnost obstoječe ponudbe preko odmevnih mednarodnih športnih dogodkov, - omiliti odvisnost od sezon – podaljšati zimsko in poletno sezono, - usmerjanje obiska v prostoru in letnih časih.
Nosilec	BSC Kranj, RAGOR, RA Sora
Partnerstvo	Biosferno območje Julijske Alpe, Združenje Kamniško-Savinjske Alpe, Projektno združenje za Outdoor doživetja v Karavankah, lokalne turistične organizacije, turistični in gostinski ponudniki, društva, ponudniki ostalih turističnih storitev
Trajanje	2021–2027
Financiranje	Skupaj 10.000.000

Projekt	KLIMATSKI ALPSKI WELL BEING
Opis	<p>Ugodne klimatske razmere, alpsko okolje in čista voda so primerjalna prednost tega območja za razvoj klimatsko-zdraviliške turistične ponudbe, ki temelji na alpskem velnesu. Ta predstavlja način za ohranjanje in vzdrževanje zdravja, dobrega počutja in hkrati pomaga izboljšati kakovost življenja.</p> <p>V obdobju Covid-19 krize se je potrdilo, da je zdrav način življenja in vlaganje v dobro počutje zelo pomembno pri odpornosti organizma in ključno za telesno in duševno zdravje posameznika.</p> <p>Cilj projekta je razviti turistični produkt, ki upošteva vsa načela sodobnega dobrega počutja tako za preventivo kot tudi kurativo v povezavi z zdravstvenimi nameni. Turistična ponudba, ki temelji na zdravilni klimi območja, vključuje tako aktivnosti, vključno s športom, telesno in duhovno nego in treningi, lepstilnimi postopki, kot sproščanju v naravi in terapevtskimi ter zdravstvenimi pregledi, usmeritvami in terapijami (voda, zrak, svetloba). V tem okviru se načrtuje razvoj novega produkta, in sicer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identifikacija in preveritev zdravilnih točk in tržnega potenciala, - strokovna podlaga klimatskih dejavnikov, na podlagi katerega se razvije butična ponudba, - razvoj in pozicioniranje, - digitalizacija kot najbolj učinkovito orodje promocije, trženja in razvoja.
Ciljna skupina	Lokalno prebivalstvo, domači in tuji turisti, dnevni obiskovalci
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Razvoj novega turističnega produkta, ki temelji na zdravilni alpski klimi območja, vodi in svetlobi, - povezovanje zdravja, turizma in športa, - pozitivni učinek na fizično in psihično počutje ljudi.
Nosilec	BSC Kranj, RAGOR, RA Sora
Partnerstvo	Lokalne skupnosti z območji ugodne klime za zdravje, specializirani turistični ponudniki, bolnišnice
Trajanje	2021–2027
Financiranje	Skupaj 5.000.000

Projekt	KULINARIČNO POPOTOVANJE – okusi Gorenjske
Opis	<p>Brez lokalne hrane in kulinarčnih posebnosti si danes tudi težko zamišljamo razvoj trajnostnega turizma, saj je prav turizem marsikateremu ponudniku lokalne hrane dal potreben zagon in pogum za odprtje in širitev dejavnosti. S projektom bomo spodbudili inovativno pripravo narodnih jedi z vključitvijo lokalno pridelane hrane, ki ustreza določenim postavljenim standardom kvalitete (npr. kolektivne blagovne znamke). V ta namen bomo spodbujali in krepili povezovanje turističnih deležnikov (lokalnih turističnih organizacij, turističnih društev, gostinskih ponudnikov) z lokalnimi pridelovalci hrane (kmeti). Poskrbeli bomo za dvig nivoja znanj, kompetenc, izvedli kulinarčni festival Gorenjske, in z ustrežno promocijo razvili avtentično kulinarčno ponudbo v regiji. Pridobitev naziva Evropska gastronomska regija 2021 je izjemnega pomena za promocijo nacionalne kulinarike v Sloveniji in s tem tudi na Gorenjskem. Prizadevali si bomo tudi za vpis alpske prehranske dediščine na Unescov reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva.</p> <p>Glavni ukrepi in aktivnosti bodo usmerjene v:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oblikovanje modela in metodologije ocenjevanja gostinskih ponudnikov (po vzoru Okusov Radolce)

	<ul style="list-style-type: none"> - Povezovanje gostinskih ponudnikov z dobavitelji-vključevanje ne le dobaviteljev hrane, ampak tudi keramike, obrti ... - Razvoj skupnih gastronomskih znamk (jasna opredelitev ključnih prednosti in razlikovanja) po vzoru Okusov Radolce, kot npr. Okusi Julijskih Alp/ Taste Julian Alps in učinkovita navezava na Okuse Slovenije/ Taste Slovenia. - Profiliranje, oblikovanje in krepitev kakovosti in pozicije produktnih segmentov, v skladu s krovno gastronomsko strategijo Slovenije : 1-Vrhunske restavracije in drugi GPO, 2-Kakovostne restavracije in drugi GPO, 3-Gostilne, 4-Vinske kleti, 4-Gastronomske prireditve; 5-Gastronomska ponudba na turističnih kmetijah in pri pridelovalcih živil, 6-Posebna gastronomska doživetja, 7-Planinski domovi ter drugi gostinski obrati. - Identifikacija in nadgradnja tistih kulinarčnih produktov, ki imajo priložnost za okrepitev kulinarčne pozicije (npr. ponudba v planinskih domovih s pop-up dogodki, turizem na planšarijah, ponujanje naravnih paketov – nabiralništvo, zeliščarstvo ipd.). - Proaktivno delovanje v okviru aktivnosti Slovenije znotraj projekta Evropske gastronomske regije 2021. - Trženje in promocijske aktivnosti. - Organizacija kulinarčnega dogodka, ki ga nameravamo izvesti v letu 2021 predsedovanja Kulinarčni festival Gorenjske; min 100.000 evrov/ leto. <p>Dogodek je zasnovan z namenom, da se Gorenjska postavi na raven kulinarčne destinacije v Sloveniji in širše, ter da na enem mestu združi in predstavi različne kolektivne blagovne znamke, ki obstajajo in živijo na Gorenjskem (Babica in Dedek, Bohinjsko, Okusi Bleda, 100 % lokalno ...), ponudnike lokalne hrane iz različnih delov Gorenjske ter kulinarčne posebnosti in specialitete (npr. Kranjska klobasa in Slovenski med, po katerih je poznana Gorenjska in imata zaščiteno geografsko označbo), ki jih Gorenjska ponuja.</p> <p>Festival je zamišljen kot dvo dnevni dogodek (petek in sobota), ki bi ga testno prvič izvedli v letu 2021/ 2022 v času, ko se Slovenija ponaša z nazivom Evropske gastronomske regija in ga kasneje izvajali vsako leto.</p> <p>Program bo vključeval tako strokovne posvete na temo lokalne hrane z udeležbo različnih deležnikov iz celotne Slovenije kot tudi dela za splošno javnost, ko bodo lahko na različnih lokacijah predvidoma v prekrasnem okolju kompleksa Brdo ... obiskovalci spoznavali ponudnike lokalne hrane, okušali lokalno kulinariko ter se udeležili različnih kreativnih delavnic na temo lokalne hrane in zdravega načina prehranjevanja. Vsako leto bo festival posvečen drugi nosilni temi. Organizacija festivala bo zasnovana na okolju prijazen način brez plastike, obiskovalce pa bomo spodbujali k uporabi alternativnih prevoznih sredstev do lokacije festivala.</p>
Ciljna skupina	<ul style="list-style-type: none"> - Domači in tuji turisti, - lokalno prebivalstvo, - gostinski ponudniki, pridelovalci hrane, - potencialna podjetja in samostojni podjetniki, druga zainteresirana javnost (gurmani, enologi, etnologi ...).
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Spodbujanje višje kakovosti gastronomske ponudbe - Okrepitev konkurenčnosti regije na področju gastronomije. - Spodbujanje uporabe lokalne ponudbe surovin v kulinarčni ponudbi - Trajnostni razvoj, gastronomski turizem in lokalna samooskrba, - Povezovanje podeželskega in urbanega območja,

	<ul style="list-style-type: none"> - Ozaveščanje o pomenu prehrane za zdravje - Podpora malim in srednjim podjetjem
Nosilec	RA Sora, BSC Kranj, RAGOR, Zavod za turizem in kulturo Radolca
Partnerstvo	BOJA, KZS OK Kranj, turistične organizacije, zadruga, društva, upravljavci kolektivnih blagovnih znamk, JZ Brdo, lokalne skupnosti-občine
Trajanje	2021–2027
Financiranje	Skupaj 7.000.000

Projekt	API DESTINACIJA GORENJSKA APITURIZEM - EKOLOŠKI, ZDRAVSTVENI IN TRAJNOSTNI TURIZEM
Opis	<p>Razvoj apiturizma v sodelovanju čebelarjev, čebelarskih društev, turističnih ponudnikov, turističnih organizacij, lokalnih razvojno podpornih institucij in širše lokalne skupnosti. Predvidene aktivnosti v okviru projekta so:</p> <p>1. Razvoj API tematskih poti</p> <p>Nadgradnja obstoječih tematskih poti z api doživetji oziroma vzpostavitev novih api tematskih poti s povezovanjem že obstoječe čebelarske infrastrukture (tipični gorenjski čebelnjaki, manjše čebelarske zbirke, kmetije z degustacijo izdelkov iz medu, gostilne z medenimi meniji).</p> <ul style="list-style-type: none"> - vzpostavitev novih oziroma nadgradnja obstoječih tematskih poti (postavitev, obnova čebelarske infrastrukture, informativne table, klopi, digitalizacija), - vzpostavitev osrednje kulturno-turistično-okoljske atrakcije Čebeljega parka na Breznici pri Žirovnici, ki ga sestavljata interpretacijsko središče dediščine čebelarjenja Antona Janše in park - travnik, sadovnjak z interpretacijo čebel v lokalnem naravnem okolju, v neposredni bližini originalnega Janševega čebelnjaka, - razvoj programov in predstavitev api tematskih poti (brošure, zemljevidi, aplikacije), - izobraževanje, usposabljanje in povezovanje lokalnih ponudnikov ob tematskih poteh. <p>2. Razvoj API doživetij</p> <p>Nadgradnja obstoječih in razvoj novih api unikatnih turističnih produktov.</p> <ul style="list-style-type: none"> - razvoj programov obiskov čebelnjakov in tematskih poti za različne ciljne skupine, - nadgradnja degustacijskega medenega centra Gorenjske, - spodbujanje razvoja različnih api doživetij: degustacije čebeljih pridelkov in izdelkov, kulinarična medena ponudba, apiterapija, medene masaže, kulinarične delavnice, delavnice izdelave izdelkov iz čebeljega voska, poslikava panjskih končnic, opazovalni panji iz stekla ...), - spodbujanje sajenja medovitih rastlin (javne zelenice, otoki v krožiščih ...) na javnih in zasebnih površinah, - postavitev učnih čebelnjakov, - postavitev čebelnjakov za apiterapijo. <p>3. Razvoj podpornega okola za vključevanje ponudnikov v obstoječi sistem certificiranja apiturističnih storitev</p> <p>Na nacionalni ravni je vzpostavljeno certificiranje ponudnikov apiturističnih storitev (kmetije, muzeji, prodajalne). Certifikat odličnosti se podeljuje tistim ponudnikom, ki dosegajo visoke kriterije odličnosti. Ena, dve ali tri čebelice označujejo zadovoljevanje osnovnih pogojev, urejenosti objektov ponudnika in okolice,</p>

	<p>ekološko ali biodinamično čebelarjenje, profesionalnost predstavitve dejavnosti in produktov, inovativnost embalaže, sposobnost ustvariti api doživetje ipd.</p> <ul style="list-style-type: none"> - razvoj podpornega okolja (seminarji, predavanja, izobraževanja, strokovna svetovanja itd.) za pridobitev certifikata odličnosti ponudnikom api turističnih storitev, - promocija poklica apiterapevt, čebelarsko-turističnega vodnika, - promocija čebelarstva in prenos znanj na mlade (npr. čebelarski krožki v osnovnih šolah, razne delavnice za prenos znanja). <p>4. Ozaveščanje javnosti Digitalna promocija, kratki promocijski filmi, predavanja, delavnice.</p> <p>5. Skupna promocija in trženje</p> <ul style="list-style-type: none"> - vključitev v obstoječe in priprava novih tematskih turističnih produktov Gorenjske, - skupni nastop api ponudnikov na domačem in tujih trgih, - priprava Strategije za razvoj api turizma Gorenjske. 	
Ciljna skupina	čebelarji, različni turistični ponudniki, domači in tuji turisti	
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - celovita in povezana čebelarska turistična ponudba - celovita izkušnja destinacije - aktivno ohranjanje kulturne in arhitekturne dediščine 	
Nosilec	RA Sora, RAGOR	
Partnerstvo	Čebelarstva zveza Gorenjske, Zavod za kulturo in turizem Žirovnica, Ljudska univerza Radovljica, Muzeji Radovljiške občine	
Trajanje	2021–2027	
Financiranje	Skupaj	1.456.000

6.3. Gorenjska – s priložnostmi za vse Gorenjska za ljudi: ukrepi in projekti

6.3.1 Ukrepi: Zdrava regija

Kazalnik	Vir	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Leta pričakovanega zdravega življenja ob rojstvu po spolu	NIJZ		
- moški		79,0	80
- ženske		83,8	84

Projekt	ZDRAVI V POZNA LETA	
Opis	<p>Zdravje predstavlja pomemben družbeni kapital. Zdravstveno stanje je odraz kakovosti življenja v regiji ter tudi pomemben dejavnik konkurenčnosti regije. Gorenjska želi ostati regija visoke kakovosti življenja. Za kakovostno življenje pa je v prvi vrsti potrebno zdravje, h kateremu pomembno pripomore zdrav življenjski slog. Nacionalni inštitut za javno zdravje s podatki o zdravju prebivalcev v slovenskih občinah želi spodbujati krepitev zdravja in preprečevanje bolezni v okoljih, kjer ljudje živijo in delajo.</p> <p>Ključni dejavnik pri načrtovanju in izvajanju nadaljnjih aktivnosti tudi v naši regiji je tudi Covid-19 in ukrepi oblikovani na nacionalni in evropski ravni ter projekti za okrevanje po pandemiji.</p> <p>Da bomo šli zdravi v pozna leta so med drugim potrebne sledeče aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zmanjševanje neenakosti v zdravju, ki večinoma izhajajo iz socialno-ekonomskega položaja posameznikov, tudi s pomočjo programov za krepitev zdravja, ki so usmerjeni predvsem na posameznika in ranljive skupine prebivalstva. - Programi spodbujanja dobrega počutja in gradnja dobrega telesnega in duševnega zdravja. - Krepitev zdravega življenjskega sloga. - Programi povečevanja zdravstvene pismenosti. - Programi in projekti krepitev zdravja v povezavi s turistično ponudbo, ki bodo združevali bogate še neizkoriščene danosti Gorenjske in dosegali najvišje kriterije zdravja prebivalstva, na način obnove, sonaravnega razvoja in prezentacij s sodobnimi digitalnimi rešitvami (npr. projekt Dolina zdravja – dežela pod Blegošem). - Dostopnost naštetih programov tudi za materialno ogrožene. 	
Ciljna skupina	Prebivalci Gorenjske	
Cilji	Razvoj vključujoče regije zdravja z vključevanjem vseh generacij in ranljivih skupin.	
Nosilec	NIJZ	
Partnerstvo	Občine Gorenjske, razvojne institucije, MZ	
Trajanje	2021–2027	
Financiranje	Skupaj	5.500.000

Projekt	INFRASTRUKTURA ZA ŠPORT in REKREACIJO	
Opis	<p>Ključni aktivnosti sta razvoj infrastrukture za šport in rekreacijo, za aktivno preživljanje časa ter podpora razvoju in gradnji novih športnih objektov.</p> <p>Predvidene investicije:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Športno in izobraževalno središče območja Dežele pod Blegošem, - Športni park Šenčur, Športni park Preddvor ..., - Urejanje območja Pustotnik, - Gondola Vitranc – zasneževanje in povezovanje doline z vlečnicami, - Izgradnja čolnarne ob Bohinjskem jezeru, - Celostno ureditev nordijskega centra Polje, - Nacionalni plezalni center z večnamensko športno dvorano, hokejska dvorana, Nacionalni športni center Brdo, Nordijski biatlonski center Kranj in Regijski večnamenski-športno vadbeni center (RVŠVC), Športna dvorana Preddvor - Športno medicinski center z vso diagnostiko, preventivo in kurativo. Vzpostavitev centralnega mestnega parka na območju nekdanje vojašnice in zalednega športno rekreativnega območja Kamnitni, umestitev atletske steze v prostor in njena izvedba, vzpostavitev območja Gorajt, kot športno-rekreacijskega zaledja Škofje Loke. - Razvoj smučišča Stari vrh 365+z razvojem novih produktov oz. oblikovanje celostne ponudbe na smučišču Stari vrh, da se zmanjša odvisnost od zimske sezone/klimatskih razmer. - Nadgradnja in obnova Športno rekreacijskega centra Straža Bled (nov servisni objekt, posodobitev zasneževalnega sistema smučišča, razvoj produktov za celoletno rabno območja) - Bazeni Radovljica, bazen Ukova, - Izgradnja panoramske žičnice in vodnega parka (povezovanje turističnih središč Adergas – Češnjevke – Štefanja Gora – Krvavec) - Revitalizacija parkovnih javnih površin - ... 	
Ciljna skupina	Prebivalci in turisti	
Cilji	Omogočanje športnih aktivnosti in rekreacije	
Nosilec	Občine	
Partnerstvo	MŠŠ, Zavodi za šport ...	
Trajanje	2021–2027	
Financiranje	Skupaj	50.000.000

Projekt	INVESTICIJE V DRUŽBENO INFRASTRUKTURO	
Opis	<p>Načrtovanje družbene infrastrukture je načrtovanje novih območij in objektov ter posodabljanje obstoječih območij in objektov družbene infrastrukture zaradi zagotavljanja dostopnosti in kakovosti do storitev splošnega pomena.</p> <p>Z načrtovanjem območij in objektov družbene infrastrukture se zagotavlja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - primerna, kakovostna, enakovredna in univerzalna dostopnost dobrin znotraj omrežja naselij; - zmanjševanje razlik med območji in socialnimi skupinami prebivalstva; - kakovost bivanja. 	

	<p>V regiji se kažejo potrebe po novih investicijah, obnovi ter energetski sanaciji objektov družbene infrastrukture:</p> <ul style="list-style-type: none"> - investicije v knjižnice kot pomembnega posrednika informacij, center znanj in druženja občanov vseh starosti (ureditev nove knjižnice in multimedijskega centra Nama v Škofji Loki, nova knjižnica Jesenice ...) - investicije v osnovne šole, energetska prenova šol in vrtcev (Škofja Loka Mesto, Jela Janežiča, Srednja vas, Bled, Simon Jenko ...), - investicije v srednje šole (posodobitev in energetska sanacija Srednje šole Jesenice ...) 	
Ciljna skupina	Prebivalci regije	
Cilji	Zagotavljanja dostopnosti in kakovosti do storitev splošnega pomena.	
Nosilec	Gorenjske občine	
Trajanje	2021–2027	
Financiranje	Skupaj	25.000.000

Projekt	REGIJSKA BOLNIŠNICA IN DRUGE INVESTICIJE V ZDRAVSTVENO INFRASTRUKTURO NA GORENJSKEM
Opis	<p>Splošna bolnišnica Jesenice je dejansko že prerasla v regijsko bolnišnico. V zadnjih letih se je priliv pacientov s Spodnje Gorenjske v subspecialistični ambulantni dejavnosti v relativnem deležu povečal z 31 % v letu 2010 na 37 % v letu 2017 in v hospitalni dejavnosti z 41 % na 49 %, medtem ko je absolutno število hospitaliziranih pacientov z Zgornje Gorenjske v tem obdobju upadlo za 1200. Leta 2017 so štiri gorenjske bolnišnice zaposlovale 1.418 ljudi. Leta 2021 bo Gorenjska glede na statistični porast hospitalizacij potrebovala 1.810, leta 2030 pa 2.206 zaposlenih v bolnišnični dejavnosti. Gorenjska regija je za področje bolnišnične dejavnosti nesorazmerno podhranjena napram drugim regijam v Sloveniji in primerjaje z razmerami v gospodarstvu ustreza primerjavi nerazvitosti pomurske regije. Namen projekta je celovita prostorska rešitev umestitve regijske bolnišnice kot odgovor na demografske in epidemiološke spremembe. V naslednji štirih letih se bo nujno soočiti s projektom izgradnje nove regijske bolnišnice v velikosti 600 bolnišničnih postelj. V času gradnje nove bolnišnice mora obstoječa neovirano delovati. V primeru graditve nove bolnišnice na drugi lokaciji se sedanja lokacija Splošne bolnišnice Jesenice ohrani za dejavnost negovalne bolnišnice. Pri tem je potrebno zagotavljanje ustreznih prostorskih, klimatskih in higienskih pogojev na obstoječi lokaciji Splošne bolnišnice Jesenice v času izgradnje nove bolnišnice ter za nadaljnji razvoj negovalnih oddelkov.</p> <p>Nova regijska bolnišnica bo omogočila razvoj in rast. Za realizacijo tega cilja bo potrebno aktivno povezovanje vseh odločevalcev. Pri čemer, bo ključna krepitev sodelovanja z zunanjimi inštitucijami:</p> <ul style="list-style-type: none"> - integriranje s primarnim in sekundarnim zdravstvom ter socialno oskrbo v regiji; - povezovanje s sekundarnim zdravstvom in terciarnim zdravstvom v Sloveniji; - krepitev sodelovanja z referenčnimi centri v Evropi: prenos znanja, dobrih praks, mednarodnih standardov in normativov: projekt kakovost; - sodelovanje z izobraževalnimi institucijami v gorenjski regiji in širše: prenos znanja in dobrih praks ter izobraževanje zaposlenih; - sodelovanje pri skupnih EU projektih;

	<ul style="list-style-type: none"> - sodelovanje z lokalnimi skupnostmi; - sodelovanje z drugimi pravnimi osebami. <p>Druge investicije v zdravstveno infrastrukturo na Gorenjskem kot so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vzpostavitev novega zdravstvenega centra škofjeloškega območja v Škofji Loki z diagnostično dejavnostjo, - dozidava objekta zdravstveni dom Bled ... 								
Cilji	<p>Dva ključna cilja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - z investicijami v zdravstveno infrastrukturo omogočiti dostopnost vsem do zdravstvenih storitev, - nadgradnja kakovosti in razvoj kadrov. 								
Nosilec	Ministrstvo za zdravje								
Partnerstvo	Splošna bolnišnica Jesenice, občine ...								
Trajanje	2020–2025								
Financiranje	<table border="1"> <tr> <td>Občinska sredstva</td> <td>do 25 %</td> </tr> <tr> <td>Sofinanciranje EU</td> <td>do 50 %</td> </tr> <tr> <td>Drugi viri</td> <td>do 25 %</td> </tr> <tr> <td>Skupaj</td> <td>55.000.000</td> </tr> </table>	Občinska sredstva	do 25 %	Sofinanciranje EU	do 50 %	Drugi viri	do 25 %	Skupaj	55.000.000
Občinska sredstva	do 25 %								
Sofinanciranje EU	do 50 %								
Drugi viri	do 25 %								
Skupaj	55.000.000								

Projekt	POVEČANJE LOKALNE PREHRANSKE SAMOOSKRBE GORENJSKE
Opis	<p>Z izvedenimi aktivnostmi in projekti na področju prehranske samooskrbe smo prišli do določenih rezultatov in spoznanj, da je za večjo prehransko varnost potreben bolj celovit regijski pristop. Povečanje prehranske samooskrbe s spodbujanjem razvoja trajnostnih oblik kmetovanja, nizkoogljičnega krožnega gospodarstva, zelenih inovacij, snovne in energetske učinkovitosti v celotnem prehranskem sistemu so temelj prehoda na bolj trajnostne prehranske sisteme, ki bodo zagotavljali zadostno ponudbo kvalitetne in zdrave lokalne hrane.</p> <p>Temelj projekta je povečanje aktivne rabe kmetijskih površin in povečanje predelave v okviru dopolnilnih dejavnosti in manjših predelovalnih obratov. Večje sodelovanje vseh akterjev v kratkih prehranskih verigah, vključno s kmetijskimi zadrugami, bo doseženo z razvojem trajnostnih poslovnih modelov, katerih vodilo bo trajnost in konkurenčnost. Spodbujali bomo vključevanje v blagovne znamke in sheme, ki spodbujajo trajnostne prakse in zagotavljajo večjo sledljivost od pridelave do potrošnje. Večja dostopnost zdrave lokalne hrane bo dosežena z vzpostavitvijo novih oziroma nadgradnjo obstoječih lokalnih tržnih mest in drugih prodajnih poti. Pomemben vidik trajnostnega prehranskega sistema je tudi vzgoja, izobraževanje in ozaveščanje za zdravo prehranjevanje in zmanjšanje količin odvržene hrane. Poleg spodbujanja povečevanja tržnih viškov lokalno pridelane hrane bomo s postavitvijo urbanih in učnih vrtov ter izobraževanj spodbujali občane k lastni pridelavi sadja in zelenjave.</p> <p>Sklopi aktivnosti:</p> <p>1. Povečanje obsega lokalne pridelave in prireje: aktivna raba kmetijskih površin (zasaditve z zelenjavo, sadjem, jagodičevjem, žiti, avtohtonimi kulturami), aktiviranje neizrabljenih kmetijskih zemljišč za pridelavo hrane, prilagajanje kmetijstva klimatskim spremembam, preusmerjanje pridelave v tržno bolj zanimive kulture za prehrano ljudi, čim bolj pestra zasaditev sadja in zelenjave, spodbujanje sonaravnih kmetijskih praks (ekološko obdelana kmetijska zemljišča), svetovanja, izobraževanja in usposabljanja s področja</p>

pridelave, porast zeliščarstva in uporabe v prehrani, spodbujanje čebelarstva in uporabe medu v prehrani.

(Identificirani projekti: Vzpostavitev sušilnice bal v Bohinju)

2. Povečanje obsega lokalne predelave: večja predelava v okviru dopolnilnih in komplementarnih dejavnosti, vzpostavitev manjših predelovanih obratov sadja, zelenjave, mleka itd., skupnostni obrati/ oprema za predelavo lastnih pridelkov, povečanje prehranskih izdelkov za skupine s posebnimi prehranskimi potrebami, izobraževanja in usposabljanja s področja predelave.

(Identificirani projekti: Hladilnica za zorenje mesa v Bohinju, Vzpostavitev sirarne na Gorjušah)

3. Povečanje obsega visokokakovostnih proizvodov: spodbujanje sonaravnih sistemov kmetovanja in predelave, spodbujanje vključevanja v kolektivne, nacionalne, evropske sheme kakovosti, eko-sheme, registracija/ zaščita tipičnih regionalnih jedi ter vpis v nacionalni register nesnovne kulturne dediščine in v Unescov reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva.

(Identificirani projekti: Zaščita bohinjskega sira, bohinjskih žgancev, zaseke in klobase, zaščita terjaka, krapov in drugih tradicionalnih jedi)

4. Ohranjanje kmetijske biotske raznovrstnosti – avtohtone pasme in sorte: zbiranje, hranjenje in izmenjava semen in sadilnega materiala kulturnih vrst, izobraževanja o pridelavi semen, ohranjanje in širjenje ljudskega znanja o pridelavi, predelavi in ohranjanju kmetijske biotske raznovrstnosti, registracija gorenjskih sort na nacionalno sortno listo.

(Identificirani projekti: Zaščita Bohinjska trdinka, cika, zaščita zaloškega zelja, jezersko-solčavske ovce, tepke itd.)

5. Vzpostavljanje kratkih prehranskih verig: razvoj poslovnih modelov kratkih prehranskih verig, povezovanje lokalnih pridelovalcev hrane, sodelovanje s kmetijskimi zadrugami, skupno oskrbovanje večjih porabnikov hrane, poenotenje razpisnih dokumentacij javnih naročil za prehrano v javnih ustanovah, animiranje vodstva javnih ustanov, vodij prehrane in kuharskega osebja.

(Identificirani projekti: prenova skladiščnih kapacitet KGZ Sloga Kranj za povečanje pretoka lokalnih pridelkov in izdelkov)

6. Povečanje dostopnosti lokalno pridelane hrane lokalnemu prebivalstvu: vzpostavitev oziroma nadgradnja lokalnih tržnih mest, kot so tržnice, domači kotički, avtomati, degustacijski centri itd.

(Identificirani projekti: Vzpostavitev pokrite tržnice Žiri, vzpostavitev tržnice v Cerkljah KZ Cerklje, Ureditev tržnih mest v občini Bohinj (Bohinjska Bistrica, Gorjuše, Koprivnik), Butik okusov loškega podeželja v mestu, Degustacijsko distribucijski center Bohinjsko, Vzpostavitev spletne trgovine za prodajo lokalnih proizvodov Bohinj, vzpostavitev spletne trgovine KZ Cerklje, vzpostavitev drivein KGZ Sloga Kranj, potujoča trgovina KGZ Sloga Kranj)

7. Večja pridelava hrane občanov za lastne potrebe: vzpostavitev skupnostnih in urbanih vrtov, učni poligon prehranske samooskrbe, šolski učni vrtovi, usposabljanja in izobraževanja za lastno pridelavo hrane, aktivnosti za ohranjanje malih kmetij, sistem spodbud za mlade z namenom ohranjanja malih kmetij – kmetovanje kot hobi, popoldanska dejavnost.

	<p>(Identificirani projekti: Vzpostavitev zeliščnega in sadnega vrta ter obnova šolskega vrta in rastlinjaka v občini Bohinj)</p> <p>8. Kulinarična regija: aktivno ohranjanje kulinarične tradicije regije, medgeneracijski prenos znanj, delavnice priprave tradicionalnih jedi za občane, vpenjanje kulinarične ponudbe regije v gostinsko in turistično ponudbo, regijski kulinarični festival, vpis sort, pasem in jedi v register nesnovne kulturne dediščine, zaščita pridelkov in jedi (npr. zajamčena tradicionalna posebnost, zaščitene geografske označbe ...).</p> <p>9. Trajnostno gospodarjenje in upravljanje z naravnimi viri: nizkoogljično krožno gospodarstvo, zelena ekonomija, zelene tehnologije, vodni viri in kmetijstvo, uporaba meteorne vode za namakanje vrtov, kakovost tal, aktivno ohranjanje kmetijskih zemljišč, planin in gorskih območij.</p> <p>10. Krepitev zdravega življenjskega sloga in trajnostne porabe hrane: trenutni prehranjevalni vzorci niso trajnostni, niti z vidika zdravja niti okolja, zmanjšanje količin zavržene hrane. Izvedena bodo predavanja in delavnice, ogledi dobrih praks, objave v digitalnih, avdio in tiskanih medijih.</p> <p>11. Izobraževanje za lokalno pridelavo hrane: interdisciplinarno povezovanje znanj in raziskav, nadgradnja obstoječih in razvoj novih izobraževalnih programov formalnega in neformalnega izobraževanja, poskusno – demonstracijski centri.</p> <p>12. Regijska promocijska kampanja: digitalni mediji, kratki promocijski filmi, promocijski materiali.</p>	
Ciljna skupina	Lokalno prebivalstvo, javne ustanove, gostinci, turistični ponudniki, kmetovalci, manjši živilsko predelovalni obrati, nosilci dopolnilnih dejavnosti	
Cilji	<p>Dolgoročni cilj:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zagotoviti več kvalitetne, varne in zdrave lokalno pridelane hrane, - vzpostavitev regijskega sistema trajnostne prehranske samooskrbe, - vzpostavljanje kratkih prehransko oskrbovalnih verig, - prehod na bolj zdrave načine prehranjevanja, - zmanjšanje okoljskega in podnebnegega odtisa prehranskega sistema. <p>Kratkoročni cilji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lokalna šolska malica v osnovnih in srednjih šolah na Gorenjskem, - vzpostavitev mreže lokalnih tržnih mestih, - več znanja in sodobnih tehnologij na kmetijskih gospodarstvih. 	
Nosilec	Razvojna agencija Sora v okviru Odbora za razvoj podeželja	
Partnerstvo	RA Sora, RAGOR, CTRP Kranj, Društvo za razvoj podeželja Resje, BSC Kranj, BC Naklo, KGZS-Zavod KR, KZ Cerklje, KGZ Sloga, zadruga, občine	
Trajanje	5 let	
Financiranje	Sofinanciranje EU+ nacionalna sredstva	4.550.000
	Drugi viri	900.000
	Skupaj	5.450.000
		investicije: 3.850.000; programi, usposabljanja: 1.600.000

Projekt	NACIONALNI PROJEKT PREHRANSKE SAMOOSKRBE V JAVNIH USTANOVAH		
Opis	<p>Regionalne razvojne agencije pripravljamo projekt, ki bo javnim ustanovam olajšal dostop do kvalitetnih pridelovalcev, pridelovalcem pa omogočal stabilnejšo in dolgoročnejšo načrtovanje pridelave hrane. S povezovanjem bomo lažje zagotavljali potrebne količine, raznovrstnost in kontinuiteto lokalne ponudbe tudi za večje porabnike hrane kot so javne ustanove. S spodbujanem komunikacije med javnimi ustanovami in lokalnimi pridelovalci ter predelovalci bomo spodbujali partnersko sodelovanje in vzpostavljanje kratkih oskrbovalnih verig.</p> <p>Namen projekta je povezati regionalne razvojne agencije za vzpostavitev usklajenega sistema oskrbe z lokalno pridelano hrano.</p> <p>Aktivnosti projekta:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Analiza obstoječega stanja in povpraševanja javnih ustanov in analiza pridelovalcev 2. Usklajevanje in povezovanje lokalne ponudbe in povpraševanja javnih zavodov po lokalni hrani. 3. Aktivnosti z javnimi naročili, izločanjem sklopov, jedilniki. 4. Izobraževanje in usposabljanje zaposlenih v javnih ustanovah, otrok in staršev. 5. Izobraževanje in usposabljanje lokalnih ponudnikov za pridelavo/predelavo zdrave hrane in pripravo proizvodov za trg. 		
Ciljna skupina	Ciljne skupine so kmetijski ponudniki, javne ustanove, lokalno prebivalstvo (otroci in njihovi starši).		
Cilji	<p>Cilji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Povečati količino in vrednost naročil lokalno pridelane hrane v javnih ustanovah. - Izboljšati prenos znanja, izkušenj in dobrih praks med deležniki. - Vzpostaviti podporno okolje za samooskrbo v Sloveniji. - Dvig zavesti in spreminjanje prehranjevalnih navad slovenskega potrošnika. 		
Nosilec / Partnerstvo	Regionalne razvojne agencije v Sloveniji so v preteklosti izvajale aktivnosti, povezane s prehransko samooskrbo. V večini primerov so bili to manjši projekti, financirani iz projektov LAS, določenih ukrepov iz MKGP ali deloma od posameznih občin v regiji.		
Trajanje	2023–2027		
		A0 VODENJE	315.000
		A1 Analiza obstoječega stanja	105.600
		A2 Usklajevanje in povezovanje lokalne ponudbe	972.000
		A3 Aktivnosti z javnimi naročili	675.000
		A4 izobraževanje in usposabljanje uporabnikov	396.000
		A5 Izobraževanje in usposabljanje lokalnih ponudnikov	354.000
Financiranje	Skupaj 12 agencij		2.904.000
			242.000

6.3.2 Ukrep: Ustvarjalna regija

Kazalnik	Vir	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Število centrov KKI v regiji	RRA Gorenjske	3	11

Projekt	SPODBUJANJE KREATIVNOSTI IN UMETNOSTI
Opis	<p>Kulturne in kreativni industrije (KKI) so pomembne za gospodarski razvoj, prispevajo k družbenemu in kulturnem razvoju in so katalizator inovacij celotne družbe. Zato smo na Gorenjskem pripravili dokument: Politike za spodbuditev razvoja in konkurenčnosti KKI na Gorenjskem in si postavili temeljni strateški cilj, ki je spodbujati in povečevati vrednost kulturnih in kreativnih industrij na Gorenjskem kot edinstveno priložnosti za uspešen razvoj visoko konkurenčnega gospodarstva in zagotavljanje visoke kakovosti bivanja. Covid-19 je izpostavil pomen kulturnega in kreativnega ustvarjanja in nakazal nujnost povezovanja med sektorji ter nujnost podpore KKI-jem.</p> <p>Ključne aktivnosti so:</p> <p>Vzpostavitev mreže centrov KKI v regiji (infrastruktura/ vsebina)</p> <ul style="list-style-type: none"> - nadgradnja obstoječih centrov z dodatnimi prostori/ opremo mesto Kranj, Škofja Loka (Center Layer Kranj, Sodobni tekstilni center Kreativnice, Rokodelski center DUO Škofja Loka) - vzpostavitev novih centrov v stavbah v mestih (revitalizacija in izraba praznih bivših industrijskih ali drugih stavb (kulturni spomeniki, druge stavbe) (vsaj še 3 predvidoma v mestih Jesenice, Tržič, Radovljica) - vzpostavitev novih centrov na podeželju (revitalizacija in izraba praznih stavb (kulturni spomeniki, druge stavbe), vsaj še 5 (predvidoma občine Bohinj, Kranjska Gora, Železniki, Žirovnica Preddvor ...), ki bodo skupaj medsebojno povezani (upravljalniški model) nudili: <p>Ustrezne podporne mehanizme z mentorji in strokovnjaki za KKI-je:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razvoj znanj in veščin KKIjev, inovativni razvoj produktov, storitev KKI, - podpora pri povezovanju z drugimi deležniki na trgu (podjetja (konkretni projekti sodelovanja med KKI-ji in podjetji (industrijo, drugo gospodarstvo), javni sektor, konkretni projekti sodelovanja med KKI-ji in javnim sektorjem (občine, javni zavodi) ... - podpora pri trženju in promociji in podporo pri razvoju sodelovanja med KKI-ji iz drugih regij/držav. <p>Infrastrukturo za KKI-je:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Urejeni prostori s potrebno skupno opremo (glede na potrebe KKI-jev), - prostori za prezentacijo produktov/storitev, umetniških prezentacij in predstav, - prostori za rezidenčne ateljeje in druge prostore za KKI-je (npr. prostori za sestanke ...) <p>Javno dostopen prostor za vključevanje mladih in ostalega prebivalstva v kreativne centre</p> <ul style="list-style-type: none"> - Spoznavanje KKI-jev, veščin, znanja za razvoj kreativnosti, - razvoj lastne kreativnosti s pomočjo usposobljenih mentorjev z znanji in veščinami KKI-jev in ustrezno opremo - pomoč in podpora lokalnim ustvarjalcem pri odločanju za podjetništvo dejavnost, ki bo med drugim zajemala seznanitev ciljne skupine z različnimi statusi, ki omogočajo prodajo, in njihovo ureditev, omogočanje prodaje, promocijske aktivnosti in organizacijo izobraževanj prepoznanih kot potrebnih s strani ciljne skupine

	- sodelovanje med kreativnimi centri in izobraževalnimi inštitucijami (razvoj kreativnih skupnih vsebin za mlade in prebivalstvo).
Ciljna skupina	lokalna ustvarjalna skupnost, industrijska podjetja, občine, KKS, mladi,
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Povečati osveščenost/zavedanje lokalnega prebivalstva, podjetij in javnih institucij o pomenu KKI, o priložnostih, ki jih prinašajo kreativne industrije za uspešen gospodarski razvoj in višjo kakovost bivanja. - Povečati inovativnost - Boljša povezanost in sodelovanje deležnikov, ki delujejo na področju KKI, - Povezanost industrijskih podjetij s KKI - Vključevanje KKI pri zagotavljanju družbenih inovacij - spodbujanje kreativnega razmišljanja pri mladih - večja prepoznavnost sodelujočih ustvarjalcev ter promocija lokalnih izdelkov - spodbujanje podjetništva med lokalno ustvarjalno skupnostjo
Nosilec	BSC Kranj, RAS, RAGOR
Partnerstvo	Kreativnice škofja Loka, Kovačnica Kranj, Lokomotiva Škofja Loka, Layerjeva hiša Kranj, Gorenjski muzej, Gornjesavski muzej Jesenice, Zavod za gradbeništvo Slovenije, KKS, Izobraževalne institucije, Interesna združenja podjetij in obrtnikov (GZS, Obrtna zbornica), Kompetenčni in razvojni centri gospodarstva v regiji
Trajanje	2021–2027
Financiranje	Skupaj 51.500.000

6.3.3 Ukrep: Krepitev prepoznavnosti naravne in kulturne dediščine

Kazalnik	Vir	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Prihodi domačih in tujih turistov	SURS	678.835 (2020)	5 % povišanje na leto po pandemiji Covid-19

Projekt	AKTIVACIJA KULTURNE DEDIŠČINE
Opis	<p>Gorenjsko lahko identificiramo kot alpsko regijo z bogato stavbno dediščino (kmečki in mestni dvorci, mlini, žage, posamezne zgodovinsko pomembne in kulturno zaščitene hiše, objekti tehniške in industrijske dediščine (izdelava čevljev, tekstila, obdelava železa, elektrarne ...), bogato in raznoliko kulturno krajino, ter bogato ostalo snovno in nesnovno kulturno dediščino. Tako stavbe kot ostale elemente kulturne dediščine v prostoru kot prezentacije v muzejih je potrebno nenehno obnavljati, oživljati in s tem ohraniti njihovo vrednost in jo prezentirati obiskovalcem in širši javnosti na sodoben način. S projektom želimo spodbujati obnovo omenjenih objektov in drugih obeležij na Gorenjskem v smeri zagotavljanja inovativnih prikazov programskih vsebin, ki bodo prilagojeni sodobnemu času in turističnim trendom ter bodo sooblikovali inovativne produkte kulturnega turizma. Ravno Covid-19 je pokazal, da obiskovalce privlači inovativna turistična ponudba, ki vsebuje dragocene elemente in rešitve kulturnega turizma ter omogoča razvoj dodatnih produktov, storitev in dodatni prihodek javnemu sektorju, ponudnikom, ...</p> <p>Ključne aktivnosti so:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Obnova in revitalizacija kulturne dediščine (trgi, stavbe, arheološka najdišča, druga dediščina) v smeri razvijanja kulturnega turizma (zaščitene stavbe in stavbe, ki vsebinsko dopolnjujejo enoto kulturne dediščine: npr. Vrba - Hiša ob Prešernovi rojstni hiši (Muzejski kompleks Vrba s kreativnim središčem), Dvorec Visoko, Hribarjeva vila Cerklje, Grad v Preddvoru, Mrakova domačija, Rečica pri Bledu, Mestna hiša v Kranj, Loški grad, Rotovš - ureditev meščanskega stanovanja, Bohinj - obnova mlina in Venecijanske žage, Klinarjeva hiša v Kropi, Plečnikov paviljon v Begunjah, vzpostavitev doživljajskega arheološkega parka Perunis ...). - Izboljšanje javne infrastrukture v mestih in vaseh ter ohranjanje gorenjske kulturne krajine, dodati manjkajočo urbano opremo, ki bo temeljila na osnovni identiteti krajev in bo prispevala k ohranjanju kulturne dediščine ter tudi boljšim pogojem bivanja lokalnega prebivalstva (celovito urejanje odprtega javnega prostora, urbane opreme in ključnih turističnih točk regije ...). - Posebno pozornost se nameni tudi vernakularni arhitekturi (kozolci, mlini, žage, sušilnice, kašče, pastirski stani ...), ki je po eni strani temelj gorenjske identitete in arhitekture, po drugi strani pa ključni element kulturne krajine in pomemben del tehnične dediščine regije. - Priprava in izvedba inovativnih predstav vključno z digitalizacijo - zunanji prostori (npr. urbana oprema, digitalizacija ...) - Priprava in zagon inovativnih predstav vključno z digitalizacijo v muzejih in v drugih objektih kulturne dediščine vključno z digitalno inovativno predstavijo kulturne dediščine (npr. virtualna vodenja, video in avdio vodiči, obogatena resničnost, hologrami). - Priprava in zagon revitalizacije starih industrijskih območij (Kranj, Tržič, Škofja Loka, Jesenice, Radovljica) z inovativno interpretacijo in predstavijo industrijske dediščine vključno z digitalizacijo ter zagonom inovativnih kulturnih turističnih produktov (osnova Strategija nove industrijske kulture na Gorenjskem). - Digitalizacija potrebna za zagon in razvoj produktov kulturnega turizma - Ozaveščanje in usposabljanje deležnikov – strokovnjakov, vodičev, prebivalstva za inovativno predstavijo kulturnih vsebin obiskovalcem, lastnikov objektov h kakovostni ter ustrezni obnovi posameznih delov v smislu povezovanja prenove z ustreznimi vsebinami nesnovne kulturne tradicije (šole obnove), ozaveščanje o pomenu ohranjanja značilne kulturne krajine. - Inovativna promocija in trženje kulturno turističnih produktov. - Trajnostno upravljanje, povezovanje deležnikov in inovativne rešitve pri razvoju in trženju produktov kulturnega turizma. Aktivnost bo usmerjena v organizacijo kakovostnih tradicionalnih kulturnih dogodkov, razstav in inovativnih doživetij, prikazov in delavnic, ne le v muzejih in galerijah, ampak tudi v gledališčih, knjižnicah ter ostalih kulturnih ustanovah.
Ciljna skupina	Prebivalci Gorenjske, obiskovalci muzejev in znamenitosti, turisti
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Ohranjanje in varovanje kulturne, tehnične in industrijske dediščine regije - Ohranjanje kulturne krajine ter regionalne/lokalne identitete - Formalna zaščita/registracija kulturne dediščine - Vsaj 20 revitaliziranih stavb: infrastruktura: obnova, revitalizacija stavb, oprema (ocenjena vrednost: 100 mio evrov) - Razvoj produktov, digitalizacija, usposabljanje (14 mio evrov)

	- trajnostno upravljanje, inovativno trženje (14 mio evrov)	
Nosilec	BSC Kranj, RAGOR, RA Sora	
Partnerstvo	ZVKDS, muzeji Gorenjske, razvojne agencije, lokalna društva in nevladne organizacije, nosilci dediščine, starejši prebivalci, osnovne in srednje šole, lokalne skupnosti, Združenje zgodovinskih mest, turistične organizacije, BOJA	
Trajanje	2021–2027	
Financiranje	Skupaj	128.000.000

Projekt	OBLIKOVANJE TRAJNOSTNIH TURISTIČNIH PRODUKTOV NA TEMO BIODIVERZITETE	
Opis	<p>Gorenjsko ima bogato naravno dediščino, ohranjeno biodiverzitetu ter znaten delež Nature 2000 in drugih zavarovanih območij. Biodiverzitetu je temelj zdravega življenjskega okolja, na katero vplivajo tudi klimatske spremembe. Biodiverzitetu je lahko tudi pomemben vir razvoja novih storitev in turističnih produktov. Do sedaj Gorenjska ni izkoristila vseh potencialov za razvoj novih storitev in turističnih produktov, ki temeljijo na biodiverziteti in bi bogato biodiverzitetu predstavila predvsem v gorskih dolinah in naseljih, ki obkrožajo gorske doline. Z inovativnimi turističnimi produkti, ki temeljijo na inovativnih prezentacijah biodiverzitetu želimo naravo predstaviti obiskovalcem in jim posredovati znanje o pomenu ohranitve biodiverzitetu in bogastvu narave.</p> <p>Glavne aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obnova in revitalizacija stavb, zunanjih površin, kjer bi se vzpostavil produkt v smeri razvijanja turističnih produktov biodiverzitetu, - priprava in izvedba inovativnih prezentacij/ produktov vključno z digitalizacijo (nadgradnja Festivala cvetja v Bohinju, razvoj drugih produktov kot npr. jezera, kamnine, visokogorje ...), - inovativna promocija in trženje produktov biodiverzitetu, - trajnostno upravljanje, povezovanje deležnikov in inovativne rešitve pri razvoju in trženju produktov turizma biodiverzitetu. 	
Ciljna skupina	<ul style="list-style-type: none"> - Lokalne skupnosti, zavodi za turizem, - lastniki zemljišč in poti, kjer bi se razvijal produkt, - podjetniki, ki želijo razvijati produkte/ storitve, - domači in tuji obiskovalci, lokalno prebivalstvo 	
Cilji	<p>Dolgoročni cilj: z inovativnimi turističnimi produkti, ki temeljijo na inovativnih prezentacijah biodiverzitetu želimo naravo predstaviti obiskovalcem in jim posredovati znanje o pomenu ohranitve biodiverzitetu in bogastvu narave.</p> <p>Kratkoročni cilji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obnoviti in revitalizirati stavbe, zunanje površine, kjer bi se vzpostavil turistični produkt na temo biodiverzitetu - pripraviti in izvesti inovativne prezentacije/ produkte vključno z digitalizacijo (nadgradnja Festivala cvetja v Bohinju in razvoj novih produktov - Izvesti inovativno promocijo in trženje produktov biodiverzitetu - Izvesti trajnostno upravljanje, povezovanje deležnikov in inovativne rešitve pri razvoju in trženju produktov turizma biodiverzitetu 	
Nosilec	BSC Kranj	
Partnerstvo	Občine Gorenjske, zavodi za turizem, lastniki zemljišč, podjetniki, ZRSVN	
Trajanje	2021–2027	
Financiranje	Skupaj	16.000.000

6.3.4. Ukrep: Spodbujanje ohranjanja dediščinskih znanj in produktov

Kazalnik	Vir	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Inventarizirani predmeti premične dediščine	Gorenjski muzej Kranj	157.938	165.000
Digitalizirani predmeti premične dediščine	Gorenjski muzej Kranj	69.999	125.000

Projekt	RAZVOJ PREPOZNAVNIH ENTITET NESNOVNE KULTURNE DEDIŠČINE
Opis	<p>Poglavitni namen projekta so varovanje, spoštovanje in dvig zavesti o pomembnosti bogate nesnovne kulturne dediščine Gorenjske, med katerimi so najpomembnejša izročila povezana z jezikom in glasbo, uprizoritveno umetnostjo; družbenimi običaji, praksami ter praznovanji; z znanjem o naravi in svetu ter s tradicionalnimi obrtnimi veščinami.</p> <p>Aktivnosti bodo usmerjanje v evidentiranje in dokumentiranje nesnovne dediščine - vpisovanje v sezname; širjenje informacij o nesnovni kulturni dediščini, razvoj izobraževalnih programov, medsebojno povezovanje, srečanja in seminarje; ustrezno interpretacijo in digitalizacijo zgodb; krepitev identitete krajev; medgeneracijski prenos znanj ter organizacijo festivalov in dogodkov. Med drugim bomo razvijali nove vsebine in nadgrajevali obstoječe etnografske posebnosti Gorenjske:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Škofjeloški Pasijon, ki je od leta 2016 vpisan v UNESCO Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva in je največja gledališka uprizoritev na prostem v Sloveniji. - Rokodelstvo: najmočnejšo vez med rokodelstvom in ustvarjalno sedanostjo na Gorenjskem predstavlja Rokodelski center DUO Škofja Loka. Njegovo poslanstvo je predvsem ohranjanje bogate rokodelske tradicije na Gorenjskem, prenos rokodelskih znanj in njihova nadgradnja, pisana na kožo sodobnemu načinu življenja. Nadgradnja centra v osrednji Gorenjski rokodelski center. Izvedba Gorenjskega rokodelskega festivala kot osrednjega dogodka, ki povezuje gorenjske rokodelce. - Narodno-zabavna glasba: Doživljajski park slovenske narodno zabavne glasebe. Slovenska narodno-zabavna glasba je glasbena zvrst, ki jo je Slovenija poklonila svetu. Gre za nesnovno kulturno dediščino, ki bo v interaktivnem centru predstavljala vse glasbenike te zvrsti pri nas. Poleg zanimivih zbirk albumov, plakatov, narodnih noš, originalnih inštrumentov bo osrednja vloga v centru namenjena obiskovalcem, ki bodo lahko na aktiven način odkrivali fenomen te glasbe. - Gorenjska slovstvena folklor – raziskovanje in dokumentiranje slovstvene folklore: ljudske pesmi, pripovedi, pregovori, pripovedovalske šole, interpretacija v lokalnih narečjih, manjši pripovedovalski dogodki, digitalizacija zgodb, medgeneracijski prenos znanj, navezava na razvoj turizma. - Pastirska dediščina: ohranitev in predstavitev pastirske dediščine Gorenjske. Predstavitev dela in življenja pastirjev skozi različne nadgrajene etnografske prireditve Kravji bal, Ovčarski bal, spodbujanje ohranjanja dediščine in prenos na nadaljnje rodove. Muzejska zbirka gorenjskega

	<p>pastirstva s predstavitvijo dela, življenja in opreme, ki so jo pastirji potrebovali za sezonsko pašo na planini.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Čebelarstva tradicija: spodbujanje čebelarjenja, prenos tradicije, pomen Kranjske sivke za pridelavo kakovostnega medu, povezovanje čebelarskih društev, inovativni čebelarski produkti in storitve. Regijski čebelarski festival in razvoj apiturizma ter nadgradnja Gorenjske kot Api destinacije. - Kovaška dediščina: ohranjanje dediščine in spodbujanje prenosa tradicije na mlajše generacije. Razvoj kovaške ponudbe in produktov v navezavi na kraje s kovaško tradicijo na Gorenjskem. - Hišna in ledinska imena: hišna in ledinska imena so del jezikovno kulturnega izročila prostora, v katerem ljudje živijo in delajo. Popis hišnih in ledinskih imen na celotnem Gorenjskem, kjer so še sive lise. - Narečja na Gorenjskem: Ena od sedmih slovenskih narečnih skupin je gorenjska, ki ima dve narečji: gorenjskega in selškega. Narečja predstavljajo bogastvo slovenskega jezika. Aktivnosti so vezane na prenos narečij na mlajše rodove, promocijski dogodki ipd. - Gorništvo in planinstvo: Gorenjska je zibelka slovenskega planinstva, ki v veliki meri predstavlja tudi slovensko identiteto. Poleg športnega in rekreacijskega momenta planinstvo in gorništvo zajema tudi kulturno, umetnostno in narodnostno noto. Gorništvo predstavlja vrednoto in življenjski stil. Aktivnosti so usmerjene v spodbujanje odgovornega in trajnostnega planinstva/ gorništva s čim manj vplivi na gorski svet.
Ciljna skupina	Muzeji, razvojne, ZVKDS, lokalna društva in NVO, nosilci dediščine, starejši, osnovne in srednje šole, lokalne skupnosti - občine, Združenje zgodovinskih mest, turistične organizacije ...
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Ohranitev nesnovne kulturne dediščine regije - Ohranitev regionalne in lokalne identitete - Formalna zaščita/registracija kulturne dediščine
Nosilec	Razvojna agencija Sora, RAGOR, BSC Kranj
Partnerstvo	Občine, Rokodelci, gorenjski muzeji, ČZS, Ministrstvo za kulturo, ZVKDS
Trajanje	2021–2027
Financiranje	Skupaj 2.500.000

6.3.5. Ukrep: Vključujoča regija

Kazalnik	Vir	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Stopnja tveganja socialne izključenosti (% oseb)	SURS	14,4 (2019)	zniževanje za pol odstotne točke letno

Projekt	VZPOSTAVITEV MLADINSKEGA STIČIŠČA GORENJSKE
Opis	Organizacije, ki na Gorenjskem delujejo na področju mladine oziroma ponujajo vsebine, zanimive za mlade, premalo pozornosti namenjamo medsebojnemu povezovanju, tako na lokalni, še bolj pa na regionalni ravni. Precejšen delež organizacij je tudi usmerjen pretežno navznoter in se v omejenem obsegu povezuje z lokalno skupnostjo.

	<p>Posledice pomanjkanja sodelovanja na tem področju se kažejo kot odsotnost skupnega nastopanja mladinskih organizacij pri zastopanju interesov mladih pred odločevalci, zamujene priložnosti za soustvarjanje projektov in programov, omejen pretok znanja in materialnih virov, nižja prepoznavnost projektov in programov posameznih organizacij ter slabše informiranje akterjev in uporabnikov na področju mladine.</p> <p>Z namenom povezovanja vseh deležnikov na področju mladine na Gorenjskem predlagamo vzpostavitev Mladinskega stičišča Gorenjske. Mladinsko stičišče bi z usposobljenim kadrom delovalo kot svetovalna točka za nevladne organizacije s področja mladine in s strokovnim znanjem pri delovanju in razvoju podpiralo predvsem tiste akterje na področju mladine, ki nimajo zaposlenih profesionalnih mladinskih delavcev (organizacija izobraževanj, napotovanje na izobraževanja, individualno svetovanje).</p>
Ciljna skupina	Deležniki na področju mladine
Cilji	Vzpostavitev in delovanje Mladinskega stičišča Gorenjske
Nosilec	Društvo GAHA Slovenija
Partnerstvo	Mladinske organizacije in zavodi
Trajanje	2021–2027
Financiranje	Skupaj 350.000

Projekt	ŽIVLJENJSKE VEŠČINE ODRAŠČANJA
Opis	<p>Danes predstavljajo digitalne tehnologije vse večji del življenja mladih. Gre za nov pojav sodobne družbe, ki se intenzivno stopnjuje in alarmantno kliče po sistematični urejenosti s konkretnimi rešitvami, in sicer - zgraditi most - med dvema pomembnima poloma: preventive pred digitalno zasvojenostjo na eni strani in digitalno kompetenco ter digitalnim opismenjevanjem na drugi strani. Ker tovrstna problematika na področju preventive še ni urejena, kliče po povezovanju in mreženju vseh organizacij, ki se že ukvarjajo s kurativo (digitalno zasvojenostjo), povezovanju stroke (pedagogi, psihologi, informatiki itd.) in staršev, širše javnosti, da t.i. elektronskimi mediji, IKT ustrezno umesti v družbo in jo opolnomoči – kot preventiva in kot varna digitalna okolja.</p> <ol style="list-style-type: none"> Vzpostavitev preventivnega centra (PC) ŽIVO in mreže vzorčnih informacijskih točk PC ŽIVO v gorenjski regiji; Razvoj in vzpostavitev celovitega programa Preventivnega centra ŽIVO: <ul style="list-style-type: none"> Razvoj sklopa predavanj in delavnic: za starše in skrbnike (vrtec, šola, srednja šola), za stroko (pedagogi, zdravstvo, psihologi itd.) in širšo zainteresirano javnost. Celovit seminar za mentorje z možnostjo pridobitve certifikata Program Življenjske Veščine Odraščanja (ŽIVO) kot preventiva pred digitalno zasvojenostjo otrok in mladine. Digitalna kompetenca. Vzpostavitev e-platfome Preventivnega centra ŽIVO Vzpostavitev in promocija mreže (konzorcija) preventivnega centra ŽIVO Analiza stanja na področju digitalne tehnologije <p>Program Preventivnega centra ŽIVO bo realiziran skozi: izobraževanje za preventivno delovanje in ozaveščanje na področju digitalne zasvojenosti, kar pomeni za razvoj življenjskih veščin in digitalnih kompetenc, podjetništvo mladih in transfer znanj s 3. generacije na 1. generacijo.</p>

	Program bogatijo praktične aktivnosti (od ideje do realizacije) na področju razvoja podjetniških idej, rokodelskih dejavnosti, igre in športa, ekologije, umetnosti in pedagogike.
Ciljna skupina	Otroci, mladi, strokovni delavci, starši
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Ustanovitev Detoks centra – na kmetiji na Gorenjskem za zdravljenje od digitalne tehnologije pri otrocih in mladih (to so odvisnosti od telefonov, računalnikov, socialnih omrežij, igrice itd.). - Opolnomočenje mladih in vseh deležnikov za digitalno kompetenco, pridobivanje konkretnih znanj in smernic za razvoj njihovih potencialov in podjetniške miselnosti za praktičen namen ter transfer znanja v medgeneracijskem so-delovanju.
Nosilec	Zavod KRES, kultura in izobraževanje
Partnerstvo	Šole
Trajanje	2021–2027
Financiranje	Skupaj 700.000

Projekt	MREŽA CENTROV ZA STAREJŠE – celostne trajnostne rešitve za zagotavljanje kvalitete življenja starejših¹⁵
Opis	<p>Razvoj novih oblik Centrov za starejše (razvoj mreže servisov skupnostnih storitev za zagotavljanje kvalitete življenja starejših <i>zunaj klasičnih oz. institucionalnih oblik</i>, kjer bodo starejši aktivno udeleženi in bodo upoštevane njihove pravice in želje ter svoboda izbire). S povezovanjem različnih pristopov v ponujanju socialnih in družbenih storitev želimo oblikovati celotno mrežo skupnostnih storitev za starejše prebivalce na območju Gorenjske, ki se bo lahko fleksibilno prilagajala potrebam in zmožnostim starostnikov, da ti čim dlje časa čim bolj aktivno in samostojno skrbijo zase, ter tudi živijo polno in kvalitetno življenje na vseh področjih. Vsebine Centrov, ki nudijo podporo starejšim <i>zunaj klasičnih oz. institucionalnih oblik</i> in jih bomo razvijali so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - info center/ točke za starejše (informacije, svetovanje, podpora) - pomoč pri osnovnih življenjskih opravilih (pomoč na domu in v centrih), - organizacija prehrane (na domu in v centrih), - lokalne in »domače« neformalne oblike skupnega bivanja (sobivanje, stanovanjske skupnosti, nameščanje v drugo družino-rejništvo, namestitvev in dnevno varstvo na kmetijah, stanovanja s podporo oskrbne vasi, lokalne gospodinjske skupine, nove oblike bivanja), - staranje doma in prilagoditve bivalnega okolja, - dnevno varstvo (posebej za aktivne starejše ter za osebe z demenco), - začasno varstvo ali kratkotrajne namestitve, - organizacija prevozov, - strokovna podpora in svetovanje, - izobraževanje starejših, razvoj potenciala samopomoči, prostovoljstvo, - različne dejavnosti za aktivno starost, aktivno preživljanje prostega časa (dolgoživa, vključujoča družba, medgeneracijsko sodelovanje/sobivanje)
Ciljna skupina	Starejši, druge ranljive ciljne skupine
Cilji	Vzpostavitev regijske mreže Centrov za starejše

¹⁵ S sprejemom Zakona o dolgotrajni oskrbi (Uradni list RS, št. 196/21) se aktivnosti, ki jih zajema zakon izvedejo v tem okviru.

Nosilec	Center za trajnostni razvoj podeželja Kranj		
Partnerstvo	Dom upokojencev Kranj, občine, kmetije, podjetja, BSC Kranj, Društva upokojencev, CSD, NVO		
Trajanje	2020–2023		
Financiranje		Skupaj	5.400.000

Projekt	MEDGENERACIJSKO SODELOVANJE, VEČGENERACIJSKI CENTRI IN VSEŽIVLJENJSKO UČENJE		
Opis	<p>Izvajanje aktivnosti medgeneracijskih/ večgeneracijskih centrov temelji na celostnem pristopu, ki se začne pri upoštevanju potreb uporabnikov in značilnosti lokalnih skupnosti ter tako pripomore k večji socialni vključenosti, ohranjanju samostojnosti in vključevanju prebivalcev v vseživljenjsko učenje. V regiji se kaže potreba po nadaljnjem razvoju mreže medgeneracijskih / večgeneracijskih centrov ter vzpostavitvi novih centrov (npr. Večgeneracijski center kulture in ustvarjanosti Breznica ...), krepitvi vloge vseživljenjskega učenja, pridobivanju dodatnih znanj in spretnosti, po vseživljenjskem izobraževanju, ki gre z roko v roki z gospodarstvom ter tudi po programih za ciljne skupine, ki do sedaj niso bile zadostno naslovljene z načrtovanimi aktivnostmi, kot so starejši moški, ki se zelo v majhnem deležu vključujejo v razne aktivnosti (izobraževalne, prostočasne ...). Ključne aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razvoj obstoječih centrov vseživljenjskega učenja in medgeneracijskih centrov ter vzpostavljanje novih centrov (Medgeneracijski center Radovljica, vzpostavitev medgeneracijskega centra na območju nekdanje vojašnice v Škofji Loki, ...) - Dejavnost neformalnega učenja in izobraževanja odraslih, ki zagotavlja razvoj in delovanje točk vseživljenjskega učenja v regiji, katerih cilj je zagotavljati dostop do organiziranega neformalnega učenja čim širšemu krogu prebivalcev regije, še zlasti v tistih okoljih, kjer dejavnost ni razvita in dostopna. - Ustanovitev in delovanje univerz za tretje življenjsko obdobje v vseh občinah regije. Namen dejavnosti je razvijati izobraževanje starejših za njihovo osebno rast, razumevanje lastnega položaja v družbi ter dejavno delovanje v družbi v dobro vseh. - Dejavnost neformalnega učenja in izobraževanja mladih, katerega cilj je razvoj in delovanje različnih neformalnih programov za mlade od 15. do 30. leta starosti. Z dejavnostjo želimo razvijati in spodbujati mednarodno mobilnost mladih, prostovoljstvo in večjo socialno vključenost mladih, še zlasti tistih z manj priložnostmi. - Ugotavljanje in vrednotenje neformalno pridobljenih znanj. 		
Ciljna skupina	Vsi prebivalci regije s poudarkom na ranljivih ciljnih skupinah		
Cilji	Večja vključenost v dejavnosti neformalnega izobraževanja in medgeneracijskega druženja.		
Nosilec	Ljudske univerze, občine		
Partnerstvo	LU Jesenice, LU Radovljica, LU Tržič, LU Kranj, LU Škofja Loka, BSC Kranj, Zavod O, zavod škofjeloške mladine, Zavod Familija, ZRSZ, vrtci in šole, območne obrtno-podjetniške zbornice, Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, NVO, gorenjske občine (Radovljica, Škofja Loka ...)		
Trajanje	2021–2027		
Financiranje		Skupaj	5.000.000

Projekt	DOSTOJNO ŽIVLJENJE ZA VSE	
Opis	<p>Dostojno in kakovostno življenje je treba zagotoviti vsem prebivalcem gorenjske regije, tudi najšibkejšim, ranljivim ciljnim skupinam (invalidom, ljudem z motnjami v duševnem razvoju, dementnim, družinam v stiski ...). Zaradi trenda staranja prebivalstva je treba posebno pozornost posvetiti tudi starejšim. Pričakovana življenjska doba je na Gorenjskem daljša od slovenskega povprečja. Usmeritve in ukrepi gredo v smeri razvijanja storitev v skupnosti in dolgotrajnega bivanja starostnikov na domu, skupnostne storitve in prilagajanja družbenih storitev demografskim spremembam. Potrebe se kažejo po razvoju storitev v skupnosti za osebe z demenco in njihove svojce, nadaljnem razvoju primarne paliativne mreže na Gorenjskem, hospica ter zagotovitvi ustreznih prostorskih, klimatskih in higienskih pogojev za nadaljnji razvoj domov za starejše, negovalnih oddelkov ... Ob tem je nujno zagotoviti izboljšanje infrastrukture ter zagotoviti druge ukrepe za kakovostno življenje in starost prebivalstva, vključno z razvojem tehnologij in pristopov za kakovostno življenje doma oz. v institucionalnem varstvu, kjer je to potrebno.</p> <p>Med ključnimi aktivnostmi so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - programi za podporo družini, - skupnost za mlade, starejše od 18. let, ki ne morejo živeti doma in hkrati še niso sposobni za samostojno življenje, - razvoj mreže programov za brezdomce in deložirane osebe, - vzpostavitev mobilne službe za vse ranljive skupine, - razvoj primarne paliativne mreže na Gorenjskem, - razvoj novih prisotopov in inovativnih rešitev za dolgotrajno bivanje starejših na domu - razvoj programov za kvalitetno bivanje starostnikov (doma in v domovih ...) <p>Med ključnimi naložbami so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vzpostavitev centra za demenco, - krizne bivanjske enote, - vzpostavitev centra za dolgotrajno oskrbo (objekt dolgotrajne oskrbe Šenčur, - vzpostavitev dnevnihi centrov, - širitev in nadgradnja obstoječih domov starostnikov ter gradnja novih domov (nov Dom starejših občanov v Kranju, Dom starejših občanov – medgeneracijskih in gerontološki center v Žirovnici, širitev Doma dr. Janka Benedika, nov dom starejših občanov v Radovljici, Bohinj, Železniki ...), izgradnja novega varovanega oddelka v sklopu Doma Taber za oskrbovance z demeco, - izgradnja oskrbovanihi stanovanj (dom Taber, varovana stanovanja v Kranju, Podljubelju ...) - vzpostavitev gerontološkega centra Kranjska Gora, - vzpostavitev negovalno-paliativne bolnišnice ... 	
Ciljna skupina	Prebivalci Gorenjske, starostniki, družine, mladostniki, brezdomci	
Cilji	Vzpostavitev aktivnosti za omogočanje dostojnega življenja vsem prebivalcem regije.	
Nosilec	Center za socialno delo Gorenjska	
Partnerstvo	Občine, DSO-ji, NVO-ji,	
Trajanje	2021–2027	
Financiranje	Skupaj	45.000.000

Projekt	GORENJSKI MEDKULTURNI CENTER	
Opis	<p>Na Gorenjsko se zaradi potreb po delavcih in delavkah ter zaradi slabih socialno-ekonomskih razmer v nekaterih državah priseljujejo ljudje iz drugih kulturnih okolij. Lokalne skupnosti na Gorenjskem na to večinoma niso pripravljene, še posebej se to vidi pri vzgojno-izobraževalnih in socialno-zdravstvenih ustanovah ter pri kreptivi nestrpnosti do drugih/ drugačnih v družbi.</p> <p>Zato želimo vzpostaviti regijski medkulturni center, kjer bi stari/e in novi/e člani/ce lokalne skupnosti gradili solidarno in trajnostno družbo. Poleg tega bi lokalne skupnosti kot take pridobile vse informacije za procese vzpostavljanja dvosmerne integracije in inkluzivnosti. Vseskozi bi tudi povezovali ključne akterje v regiji iz različnih sektorjev (javnega, gospodarskega, zasebnega) in jih spodbujali k skupnemu in usmerjenemu delovanju.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vzpostavitev medkulturnega centra - Postati vključujoča družba - Postati kulturno odprta in močna regija – njeni prebivalci imajo močno identiteto in so pripravljeni sprejemati prišleke iz drugih kulturnih okolij (programi za opolnomočenje tako lokalnih skupnosti kot prišlekov) - Programi za integracijo tujcev - Učenje slovenščine za tujce 	
Ciljna skupina	Priseljenci, lokalne skupnosti, podjetja, druge organizacije, širša javnost	
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Posredovanje kvalitetnih in relevantnih informacij za nove in 'stare' člane/ice lokalne skupnosti; - Izvajanje tečajev slovenskega jezika za različne skupine (otroke, mlade, ženske, družine ipd); - Organizacija skupnostnih dogodkov, ki prispevajo k boljšemu razumevanju, inkluziji in solidarnosti v družbi (npr. jezikovna kavarna, živa knjižnica, participatorni muzej); - Informacije in strokovna podpora gorenjskim občinam pri grajenju večkulturne skupnosti; - Zagovorniške aktivnosti za povezovanje akterjev, sektorjev za usklajeno in usmerjeno delovanje za bolj vključujočo družbo. 	
Nosilec	Zavod Tri, zavod za trajnostne skupnostne prakse	
Partnerstvo	Lokalne skupnosti, NVO-ji, razvojne institucije	
Trajanje	2021–2027	
Financiranje	Skupaj	700.000

Projekt	E-DEMOKRACIJA	
Opis	<p>V vse bolj digitaliziranem svetu obstajajo številne priložnosti za izboljšanje demokratičnih praks s pomočjo spletnih orodij, ki jih lahko opredelimo z nazivom „e-demokracija“. Spodbujanje udeležbe občanov v lokalnem demokratičnem procesu, je ključni cilj digitalizacije procesa komunikacije med občinsko upravo in občani.</p> <p>Treba je izkoristiti nove priložnosti, ki jih ponuja tehnološki razvoj, da bi spodbudili proces soustvarjanja, ki se skupaj z ukrepi za izboljšanje udeležbe občanov in končnih uporabnikov, prizadeva zapolniti zaznano vrzel med razvojem digitalnih</p>	

	<p>rešitev in procesi v vsakdanjem življenju ter uporabo in sprejemanje teh s strani občanov.</p> <p>Pri razvoju orodij in dejavnosti e-demokracije na regijski ravni, je potrebno upoštevati aktivno promocijo orodij. Če želimo, da občani dejansko uporabljajo spletna razpoložljiva orodja, se moramo bolj osredotočiti na njihovo aktivno promocijo na vseh ravneh.</p> <p>Premostiti bo potrebno digitalni razkorak, ker obstaja digitalna ločnica med tistimi, ki imajo dostop do spletnih orodij in jih učinkovito uporabljajo, ter tistimi, ki nimajo dostopa ali zmožnosti, da bi jih lahko uporabili. Da bi se izognili neenakim možnostim, bi moral biti dostop do interneta na voljo na območjih vseh partnerskih občin, poudarek pa bi moral biti na razvoju in izboljšanju e-znanj ljudi. To je mogoče doseči z naložbami v boljšo infrastrukturo na podeželju in brezplačnim brezžičnim internetom ter z izvajanjem in nadaljnjim razvojem programov digitalnih spretnosti.</p> <p>Občanom, ki uporabljajo e-orodja, je nujno zagotoviti povratne informacije o njihovih prispevkih. Tega elementa pogosto primanjkuje, zaradi česar se uporabniki demotivirajo za nadaljnjo uporabo e-orodij.</p> <p>Krepitev demokratičnega sodelovanja med civilnim prebivalstvom in politično sfero, ki omogoča trajnostno, interaktivno in vsestransko civilno participacijo v oblastnih strukturah, je olajšana z digitalnimi orodji. V tem smislu bi e-demokracija vključevala vse vidike vključevanja občanov, kot so izmenjave mnenj in stališč, interaktivno sodelovanje pri oblikovanju predlogov kot del enakopravnega soodločanja, vsestransko informiranje in dostop do dokumentov, ki urejajo javne zadeve in spodbujanje dialoga med občani in izvoljenimi predstavniki lokalnih oblasti. Primer teh vidikov predstavlja iz prakse znani participativni proračun.</p> <p>Spodbujanje preoblikovanja lokalne uprave z razvojem soustvarjalnega procesa, vzpostavijo partnerstva in posledično tudi s trajnostnim razvojem, ki vzpodbudno vpliva na kakovost življenja in blaginjo v posamezni lokalni skupnosti, lahko omogočimo skozi naslednje rešitve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lokalna samouprava – občani (G2C); - lokalna samouprava - podjetja (G2B); - lokalna samouprava – lokalna samouprava (G2G). 	
Ciljna skupina	Občani in občine, s poudarkom na končnih uporabnikih, občanah.	
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - pripravljena regijska strategija, kot osnova za izvedbo platforme za participativno vključevanje občanov - povečana ozaveščenost (popularizacija) o različnih spletnih razpoložljivih orodjih - vzpostavitev lokalnih platform za aktivno participacijo in komunikacijo u občani - podpora vključevanju prebivalcev v okviru pobude za lokalno digitalno transformacijo - okrepljene povezave in sodelovanje med gorenjskimi občinami na področju digitalne transformacije - vzpostavitev telesa za digitalno transformacijo 	
Nosilec	BSC Kranj	
Partnerstvo	Gorenjske občine	
Trajanje	2021–2023	
Financiranje	Občinska sredstva	400.000
	Sofinanciranje EU	1.600.000
	Skupaj	2.000.000

Projekt	REGIJSKO SREDIŠČE ZA NEVLADNE ORGANIZACIJE	
Opis	<p>Poslanstvo regijskega stičišča Grozd NVO je prizadevanje za demokratično vključenost v procese odločanja, za enakopravno sodelovanje v medsektorskem povezovanju, za trajne in inovativne projekte, ki učinkovito krepijo civilno družbo in na transparenten način rešujejo lokalne/ regionalne izzive.</p> <p>Poslanstvo Grozd NVO sovпада z družbenim izzivom gorenjskih NVO. Relativno šibka zmogljivost NVO za zagovorništvo pri oblikovanju politik, predpisov in ukrepov, organizacijska, kadrovska in finančna podhranjenost lokalnih in regionalnih NVO, posledično pa tudi ovire pri zagotavljanju trajnosti poslovanja, šibka vloga NVO pri izvajanju javnih storitev ter neizkoriščen potencial na področju čezsektorskega sodelovanja, povezovanja in vzpostavljanja partnerstev so ključni izzivi gorenjskih NVO. Sektorska šibkost NVO na Gorenjskem pomeni oviro tudi za skladen regionalni razvoj regije, saj študije in analize v okviru Evropske unije ugotavljajo neposredno korelacijo med šibkostjo NVO sektorja in skladnim razvojem. Zato želimo s projektom regijskega stičišča Grozd NVO tudi v nadaljevanju okrepiti zmogljivosti NVO v regiji za zagovorništvo, izvajanje javnih storitev ter aktivnejšo vlogo v čezsektorskih partnerstvih. Rezultati v okviru stičišča so usmerjeni k bolj angažirani ter trajnostno usmerjeni civilni družbi (ter znotraj nje še posebej k bolj angažiranim NVO, k zagotavljanju dobrih pogojev za delovanje NVO in razvijanje njihovih potencialov razvoja), medsektorskem povezovanju za reševanje lokalnih izzivov.</p>	
Ciljna skupina	Nevladne organizacije, civilna družba	
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Notranji razvoj stičišča še posebej na področju strukture organizacije, grajenja uspešnega partnerstva, finančne stabilnosti, upravljanja s človeškimi viri, komunikacije, inovativnosti. - Okrepiti zagovorniške zmogljivosti stičišča in NVO za doseganje načrtovanih sprememb lokalnih politik. - Okrepiti partnerstva s ključnimi deležniki za naslavljanje lokalnih potreb in izzivov ter izvajanja projektov in javnih storitev (občine, razvojne agencije, domači in tuji NVO, gospodarske družbe). 	
Nosilec	GROZD NVO	
Partnerstvo	Regijske nevladne organizacije	
Trajanje	2021–2027	
Financiranje	Občinska sredstva Sofinanciranje EU in RS	
Financiranje	Skupaj	500.000

6.4. Gorenjska – energetska varčna in čista regija Zelena, nizkoogljična Gorenjska: ukrepi in projekti

6.4.1 Ukrepi: Trajnostno upravljanje z naravnimi viri

Kazalnik	Vir	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Investicije v varstvo okolja (v 1000 EUR)	SURS	13.038 (2019)	10 % deleža Slovenije

Projekt	TRAJNOSTNO UPRAVLJANJE Z NARAVNIMI VODNIMI VIRI GORENJSKE
Opis	<p>Gorenjska je glede na naravne danosti v primerjavi z ostalo Slovenijo bogata z razmeroma izdatnimi in kakovostnimi naravnimi površinskimi in podzemnimi vodnimi viri, med njimi tudi termalnimi in mineralnimi ter lehnjakotvornimi. V hribovitem in gorskem svetu so z vidika kmetijstva in biotske pestrosti pomembni kali za napajanje živine.</p> <p>Kljub trenutni kvaliteti in navideznim nizkim obremenitvam ocenjujemo, da se stanje vodnih virov in pitne vode zaradi različnih obremenitev slabša. Obremenitve izhajajo predvsem iz določenih dejavnosti (turizem, gornišstvo, šport, kmetijstvo, industrija, posledično povečan promet, odpadki in odpadne vode), zaradi česar prihaja do povečanja rabe vode in onesnaževanja. Na količino in kvaliteto vode v zadnjem času vse bolj vplivajo tudi podnebne spremembe. Vodni viri v zakraselem alpskem svetu so izjemno občutljivi na zunanje vplive kot so odlagališča odpadkov, greznice, neustrezne čistilne naprave in prekomerna paša ali gnojenje. Slabšanje kvalitete vode vpliva na zdravje ljudi, povečanje števila klorirnih postaj in poslabšuje biotsko pestrost in stanje narave v regiji. Zaradi dragocenosti in edinstvenosti pa so kvalitetni vodni izviri poleg zagotavljanja pitne vode lokalnemu prebivalstvu zanimiv glavni ali sestavni del zelenih turističnih paketov in izobraževalnih aktivnosti.</p> <p>Osnovni cilj projekta je zagotoviti dolgoročno ohranitev in/ ali izboljšanje kvalitete naravnih vodnih virov na izbranih lokacijah in ohranjanje biotske pestrosti in naravnih pojavov z izvedbo naslednjih aktivnosti v regiji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - priprava izbora naravnih vodnih izvirov na Gorenjskem (lokacije), pomembnih z vidika ohranjanja ali izboljšanja stanja kvalitete pitne, termalne ali mineralne vode ali pričevalno pomembnih izvirov ter naravnih vrednot in mokrišč, - analiza vode izbranih izvirov ter visokogorskih jezer (biološke, kemične in druge analize, po potrebi), - izvedba sledilnih poskusov in raziskave oz. popis in analiza onesnaževanj voda (divja odlagališča, nasipavanja, podtalnica, objekti (jame, vrtače in območja z naravovarstvenim statusom), identifikacija obremenjujočih dejavnosti ali posegov (geolociranje) na izbrane vodne vire (digitalizacija), - izvajanje ozaveščevalnih in izobraževalnih aktivnosti (predavanja, dogodki, promocijsko gradivo, film, sodelovanje s šolami) - določitev lokacij – točk "Voda na poti" in ureditev dostopa od izbranih vodnih točkah ob že vzdrževanih in urejenih pohodnih in kolesarskih poteh in vaških trgih– obnova vodnjakov in obnova vaških korit in pitnikov ali postavitve novih

	<p>in ureditev počivališč in prostorov za parkiranje (kolesa ...) tudi kot podpora zelenemu turizmu,</p> <ul style="list-style-type: none"> - določitev in izvajanje ukrepov za omilitev in odstranitev posledic onesnaževanja izvirov in drugih vodnih virov na izbranih lokacijah (npr. čiščenje jam, vrtač, izvirov, kalov, ureditve vodnjakov in druge akcije), - določitev in izvajanje ukrepov za izboljšanje trofičnega stanja visokogorskih jezer, - vrednotenje izbranih izvirov z ekonomskega vidika kot ekosistemske storitve, - vrednotenje gospodarskega pomena vodnih virov z vidika regionalnega razvoja Gorenjske (v smislu ekosistemskih storitev). 						
Ciljna skupina	Širša javnost, turisti in turistični ponudniki, mladina, lokalne skupnosti, nevladne organizacije, kmetovalci in drugi lastniki zemljišč, podjetniki, industrija						
Cilji	<p>Osnovni cilj projekta je zagotoviti, ohraniti in ponuditi pitno vodo kot izjemno naravno dobrino na izbranih lokacijah ter ohranjati izvire - naravne vrednote in biotsko pestrost, povezano z vodo ob vključevanju v izobraževalne dejavnosti in zeleno turistično ponudbo.</p> <p>V sklopu programa se bodo izvajale številne aktivnosti, katerih cilji so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - določiti in izbrati izvire mineralne, termalne, zdravilne (pričevalne) vodne izvire ob obstoječih poteh, tudi naravne vrednote in objekte (kali, mokrišča) pomembne za biotsko pestrost in pitno vodo ponuditi obiskovalcem kot izjemno naravno dobrino, - daljnoročno zmanjšati onesnaževanje na podlagi določitve izvora onesnaženja in analiz, izhodišč za ukrepanje in nadaljnega izvajanje teh ukrepov, - ozavestiti različne uporabnike prostora o pomenu odgovornega ravnanja in izvajanja dejavnosti, ki lahko vplivajo na vodne vire in naravo, - vzpodbuditi vzdržne in trajnostno naravnane prakse v kmetijstvu, turizmu, prometu, podjetništvu in industriji ter trajnostno ravnanje z naravnimi vodnimi viri z ozaveščanjem in medresorskim sodelovanjem. 						
Nosilec	Zavod RS za varstvo narave, OE Kranj, Center za trajnostni razvoj podeželja Kranj						
Partnerstvo	Komunalna podjetja Gorenjske, občine, Kmetijsko-gozdarski zavod Kranj, ZGS – OE Bled, ZGS – OE Kranj, nevladne organizacije ter strokovnjaki in institucije s področja voda						
Trajanje	2021–2027						
Financiranje	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="text-align: right;">Občinska sredstva (15 %)</td> <td style="text-align: right;">134 000</td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">Sofinanciranje EU (85 %)</td> <td style="text-align: right;">826 000</td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">Skupaj</td> <td style="text-align: right;">960.000</td> </tr> </table>	Občinska sredstva (15 %)	134 000	Sofinanciranje EU (85 %)	826 000	Skupaj	960.000
Občinska sredstva (15 %)	134 000						
Sofinanciranje EU (85 %)	826 000						
Skupaj	960.000						

Projekt	OBNOVA IN IZGRADNJA VODOVODNIH SISTEMOV
Opis	<p>Na gorenjskem so območja, kjer je javni sistem vodooskrbe neustrezen, zaradi česar oskrba s pitno vodo v celoti ne ustreza standardom kakovosti za vodo, ki je namenjena prehrani ljudi v skladu z Direktivo o pitni vodi (89/83/ES). Poleg tega ni sistematičnega pristopa k aktivni zaščiti vodnih virov.</p> <p>Na področju zagotavljanja zdravstveno ustrezne pitne vode bodo investicije usmerjene v izgradnjo novih in rekonstrukcijo obstoječih vodovodnih sistemov (primarna in sekundarna omrežja) z namenom izboljšanja varne oskrbe prebivalcev s kakovostno pitno vodo in zmanjševanja izgub pitne vode. Poleg tega se bo saniralo in aktivno zaščitilo vodne vire in vzpostavilo ustreznega sistema za spremljanje kakovosti pite vode in varstvu vodnih virov. S tem se bodo zmanjšale vodne izgube na javnih vodovodih in se zagotovili rezervni vodni viri za javne vodovode.</p> <p>Projekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Občina Bled: Oprema vodovodnih objektov z daljinskim nadzorom – telemetrijo, Obnova vodovoda na območju Jermanke, Izgradnja vodovoda Bled–Koritno–Bodešče, Obnova vodovoda na območju Dob, Obnova lokalnih vodovodov, Povečanje vodohrana Obrne - Občina Bled v sodelovanju z Občino Gorje in Občino Radovljica: Obnova regionalnega vodovoda Radovna, Objekt za pripravo pitne vode na skupnem delu magistralnega vodovoda Radovna, Objekt za akumulacijo pitne vode na skupnem delu magistralnega vodovoda Radovna - Občina Bohinj: Izgradnja preizkusnih vrtin za vodooskrbo, Izgradnja vodohrana 200 m³ Ribčev Laz, Obnova primarnega voda Stara Fužina–Ribčev Laz, Izgradnja vodovoda v vasi Žlan, Obnova vodovodnih sistemov po naseljih, Izgradnja primarnega cevovoda Savica do vodohrana Dobrava, Obnova cevovoda Ribčev Laz do hotela ČŠOD, Ultrafiltracija vode na vodovodnih sistemih Bohinjska Bistrica–Voje, Obnova in dograditev vodohrana v Bohinjski Češnjici - UV dezinfekcija, Izgradnja vodovoda Koprivnik do zaselka Podrob, Povezava vodovoda Ravne–Nemški Rovt - Občina Cerklje na Gorenjskem: Sanacija vodovodnega sistema v naselju Cerkljanska Dobrava - Občina Gorenja vas - Poljane: Vodovod Kopačnica–Hotavlje v podsistemu Gorenja vas - Občina Gorje: Obnova - povečava raztežilnika 590, Obnova črpališča Grabče s prizidkom za dezinfekcijo, Obnova vodovoda na območju Spodnjih Gorij - Občina Gorje: Obnova zajetja Ovčje jame in MVR (OB207-15-0005), predvidena je celovita sanacija zajetja ter magistralnega vodovoda Radovna na odseku od izvira Ovčje jame do črpališča v Grabčah - Občina Jesenice: Obnova vodovodnega omrežja Peričnik, Obnova vodovodnega sistema Završnica - Občina Jezersko: Oskrba s pitno vodo v Ravenski koči - Občina Kranjska Gora: Povezovalni vod Debela peč, Vodno zajetje Jurež – sanacija, Vrtina za raziskavo podzemnih vodnih virov, Vodohran Alpina, Vodohran Mojstrana, Vodohran Srednji Vrh z zamenjavo cevi v dolžini

	<p>1000 m, Vodohran Gozd Martuljek s povezovalnim vodom, Sanacija starega vodohrana Jencnov–Dovje, Vodohran Ancelnovo Dovje</p> <ul style="list-style-type: none"> - Občina Naklo: Gradnja in obnova vodovodov, Obnova vodohrana Pivka - Občina Radovljica: Obnova primarnega vodovoda Kamna Gorica, Obnova sekundarnega vodovoda Kamna Gorica, Obnova in nadgradnja vodvodnega sistema Ovsiše–Dobravica–Češnjica pri Kropi, Obnova in nadgradnja vodvodnega sistema v JV delu Občine Radovljica (omrežje Posavec–Podnart), Obnova regionalnega vodovoda Radovna na meji med občinama Bled in Radovljica - Občina Škofja Loka: Izgradnja vodovoda v Škofji Loki - Mestni trg–Klobovsova ulica, Obnova vodovoda od zajetja Lovrenc do jaška z UV, Obnova vodovoda Lovrenc od jaška UV do Zabrajde, Sanacija zajetij Gabrovo ter obnova vodovoda, Izgradnja manjkajočega vodovoda v Zmincu, Izgradnja manjkajočega vodovoda v Brodeh, Obnova vodovoda Studenec, Rekonstrukcija vodovoda Stara cesta–Partizanska cesta–vojašnica do VH Kamnitnik, Sanacija vodohrana Kamnitnik, Rekonstrukcija vodovoda Sorško polje, Obnova primarnega vodovoda Hotovlja–Visoko (2. faza), Izgradnja VH Trnje in Moškrin in vodovoda do Pevna in Papirnica zg. - Občina Šenčur: Vodohran Olševek, Obnova vodovoda Tupaliče–Olševek–Adergas - Občina Žirovnica: Obnova vodovodnega omrežja - Završnica - ... 	
Ciljna skupina	Končni uporabniki	
Cilji	Večja zanesljivost oskrbe z zdravstveno ustrezno vodo	
Nosilec	Gorenjske občine	
Trajanje	2021–2027	
Financiranje	Občinska sredstva	13.498.500
	Sofinanciranje EU + RS	31.331.500
	Skupaj	44.830.000

Projekt	REGIONALNI LES KOT ZELENA RAZVOJNA PRILOŽNOST ZA GORENJSKO
Opis	<p>Na osnovi znatnih virov kvalitetnega lesa iz gozdov, ki poraščajo skoraj 60 % Gorenjske (kot rezultat dolgoletnega sonaravnega multifunkcionalnega gospodarjenja), bogate tradicije in znanj njegove obdelave in predelave (tako v velikih industrijskih obratih kot malih in srednjih (družinskih) podjetjih) in tudi uporabe lesa na vseh področjih, ta regionalni naravni material predstavlja gospodarsko in okoljsko priložnost za uspešno podjetništvo s konkurenčnimi, inovativnimi in zelenimi izdelki z visoko dodano vrednostjo in (novimi) delavnimi mesti. Ob tem uporaba več (regionalnih) lesenih izdelkov v regiji predstavlja priložnost za rešitve z znatnim ogljičnimi prihranki oz. ponori, ponuja zdravo in privlačno življenjsko okolje, leseni izdelki&gradnje pa so tudi pomemben del regijske kulturne dediščine (pomembne tudi za turizem).</p> <p>Velika pomanjkljivost, kot posledica razvoja po letu 1990, je slabljenje oz. izginevanje ali preslaba razvitost posameznih regionalnih elementov v lokalnih, regionalni in nacionalni (pa tudi čezmejni) gozdno-lesni verigi, od ukinjanja posameznih enot v predelavi (npr. žag), slabljenja tehničnih znanj in usposobljenega kadra in oblikovalsko-tržnih pristopov pri razvoju in prodaji izdelkov. Med pozitivne trende pa spada močna politična in finančna podpora na ravni EU in Slovenije zeleni nizkoogljčni proizvodnji in potrošnji (med njimi les kot poudarjeno super zeleni izdelek), spremembe v življenjskih navadah in potrošnji zasebnih in javnih uporabnikov v smeri zeleno-zdravih-naravnih izdelkov ter okrepljeno raziskovalno-razvojno delo in kreativno-razvojno delovanje v tej smeri (nove lesne gradbene tehnike, nekemično podaljšanje obstojnosti lesa ...).</p> <p>Zaradi velikih pričakovanj od manjšega ogljičnega odtisa lesenih izdelkov, je pomembno upoštevati, da le leseni izdelki izdelani in uporabljeni na krajših razdaljah prinašajo celotne okoljske in tudi gospodarske koristi. V povezavi s tem je pomemben močan razvoj kreativnih dejavnosti pri trženju in oblikovanju, ter vključevanje raziskovalno-razvojnega sektorja. Ključnega pomena pri razvoju je tudi razvoj znanj in strokovnega kadra za inovativne in kreativne rešitve v vseh fazah gozdno-lesne verige, od lesa do porabnika.</p> <p>Ob tem se je potrebno vse bolj zavedati tudi posledic podnebnih sprememb, ki po eni strani povečujejo motiv za spodbujanje okolju prijazne predelave in uporabe izdelkov iz lesa (predvsem v gradnji in drugih konstrukcijah), po drugi strani pa bodo že srednjeročno prinesle velike spremembe pri strukturi gozdov in njihovi vrstni sestavi, čemur se bo potrebno prilagoditi v celotni gozdno-lesni verigi.</p> <p>Uspešen lesno-predelovalni sektor oz. večja regionalna predelava in poraba lesa mora zato biti močan podporni dejavnik pri zagotavljanju sonaravnega gospodarjenja z gozdovi na Gorenjskem, predvsem z vidika zagotavljanja finančnih sredstev, tudi ob prihajajočih izzivih podnebnih sprememb za gozdove.</p>
Ciljna skupina	Lokalne skupnosti in drugi javni porabniki, podjetniki, podjetniška združenja
Cilji	<p>Dolgoročni cilj:</p> <p>Glavni cilje projekta je ponovno okrepiti in razviti inovativni in kreativni lesno-predelovalni sektor na Gorenjskem, v okviru krajših nizko-ogljčnih verig (od lokalnih do bližjih čezmejnih) in visoko dodano vrednostjo, z vsemi njihovimi pomembnimi elementi, s sočasnim močnim povečanjem zasebne in javne (u)porabe lesenih izdelkov v regiji in ob upoštevanju podnebnih sprememb.</p> <p>Kratkoročni cilji projekta so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oblikovanje oz. podpora več kratkih in čim bolj celovitih lokalnih/ regionalnih gozdno-lesnih verig (tudi kot dela nacionalnih verig) za izdelovanje inovativnih

	<p>in kreativnih lesnih izdelkov z nizkim ogljičnim odtisom. Pri tem podpreti povezovanje in razvoj gozdno-lesnih verig, ki bi omogočila vzpostavitev enega od 4 načrtovanih lesnih centrov Slovenije na Gorenjskem ali enega od 7 načrtovanih velikih lesni projektov (skupna vrednost 140 mil. EUR), npr. obrat za izdelovanje križno-lepljenih plošč.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pridobivanju finančnih sredstev za investicije lesno-predelovalnega sektorja v nove predelovalne obrate, razvoj novih izdelkov in njihovega trženja (podpora pridobivanju, npr. preko povezovanja, sredstev za študije ...). - Vpeljava certifikata oz. sistema za transportno nizkoogljične lesene izdelke in podpora njihove prednostne uporabe pri nabavah skozi javna naročila (podpora vpeljevanju certifikata na nacionalni ravni in promocija vključevanja regionalnih akterjev). - Vzpostavljena razvojno-kreativna, povezovalna in druga podjetniška podporna struktura za regionalne lesne podjetnike, s posebnim poudarkom na malih oz. podjetnikih začetnikih (npr. pri razvoju novih izdelkov in njihovega dizajna, vključevanju elementov dediščine v dizajn, pri povezovanju med podjetniki ...). Lahko kot del nacionalne podporne strukture, z jasno določenim deležem usmerjenim na Gorenjsko. - Možnost sofinanciranja idejnih projektov, občasno tudi celotne projektne dokumentacije, za izvedbo večjih javnih in zasebnih investicij v leseni varianti, po možnosti skozi lokalne verige. - Izobraževanje članov gozdno-lesne verige o spremembah, ki jih prinašajo podnebne spremembe in načinih za ukrepanje oz. prilagajanje. - Izvajanje promocije in (praktično) izobraževanja različnih ciljnih skupin o pomenu uporabe lokalnih nizkoogljičnih lesenih izdelkov za okolje, zdravje, privlačno okolje in razvoj regije (izdelava pilotnih izdelkov ali manjših konstrukcij za vse občine, demonstracijska lesena hiša, predavanja, mreža "Lesenih občin" ...). - Podpora razvoju lesnega izobraževanja na Gorenjskem (v okviru nacionalnega okvira), promociji vključevanju mladih vanj (tudi na ravni vrtcev in osnovnih šol, z obveznim "gozdno-lesenimi" urami v kurikulumu). - Vzpostavitev izobraževalno-ozaveščevalnega nabora uspešno izvedenih izdelkov&konstrukcij (zgradb) iz lokalnih gozdno-lesnih verig za vse pomembnejše tipe izdelkov in stavb za javni in zasebni sektor (lahko tudi iz drugih regij Slovenije). - Spodbujanje študijskih in drugih šolskih nalog usmerjenih v uporabo lesa na Gorenjskem ...ter predstavljanje raziskav, rezultatov projektov. 	
Nosilec	Center za trajnostni razvoj podeželja Kranj	
Partnerstvo	ŠC Škofja Loka ZGS OE Kranj in OE Bled, lesno-predelovalna podjetja iz regije ter načrtovalsko-oblikovalski podjetja (arhitekti, oblikovalci, tržniki, ...), BSC Kranj, RA Sora, RAGOR, GZS Gorenjska, OZS -enote Kranj, Jesenice, Škofja Loka, Tržič in Radovljica, Društvo lesarjev Slovenije, Slovenski lesarski grozd	
Trajanje	2021–2027	
Financiranje	Sofinanciranje EU in RS	23.545,000
	Drugi viri (zasebni, občinski)	4.155.000
	Skupaj	27.700.000

6.4.2 Ukrep: Varstvo okolja in ohranjanje biotske raznovrstnosti

Kazalnik	Vir	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Sredstva, namenjena za investicije v varstvo okolja (% od regionalnega BDP)	SURS	0,3 (2019)	raven slovenskega povprečja

Projekt	ZERO WASTE
Opis	<p>Zero Waste je etičen, ekonomski, učinkovit in vizionarski cilj, ki vodi družbo v spremembo življenjskega stila in navad ter k posnemanju trajnostnih naravnih ciklov, kjer so vsi odpadni materiali surovina za nekoga drugega. Zero Waste pomeni oblikovanje in upravljanje izdelkov in procesov tako, da se zmanjša volumen in toksičnost odpadkov, ohranja ter predela vse materiale in se jih ne sežiga ali odlaga. Implementacija Zero Waste bo preprečila vsakršne izpuste v zemljo, vodo ali zrak, ki bi lahko ogrozili zdravje ekosistemov, ljudi, živali ali planeta.</p> <p>Zero Waste je gibanje, ki združuje evropske lokalne skupnosti in jih povezuje z mednarodnimi organizacijami ter z lokalnimi Zero Waste skupinami, katerih cilj je opuščanje vseh vrst odpadkov kot načina doseganja bolj trajnostnega bivanja, gospodarske stabilnosti in socialne povezanosti.</p> <p>Zero Waste je:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sprememba kulture, - vključevanje skupnosti, - sprememba infrastrukture. <p>Proizvodni sistemi in infrastruktura za ravnanje z odpadki mora biti zasnovana tako, da odseva naslednji prednostni red:</p> <ul style="list-style-type: none"> - preventiva - zavračanje/ premislek/ preoblikovanje, - ločeno zbiranje - več kakovostnih virov - ponovna uporaba/ priprava za ponovno uporabo; recikliranje/ kompostiranje/ anaerobna presnova, - zniževanje količin mešanih ostankov odpadkov. <p>Pri tem je pomembno upoštevati tudi Zero Waste hierhijo ravnanja z odpadki in ambiciozno izvajati aktivnosti od zgoraj navzdol.</p>

	<p>Oblikovanje nizkoogljičnega gospodarstva, ki učinkovito izkorišča naravne vire, je stabilno in socialno-vključujoče ter spoštuje biodiverzitetu ekosistemov, je največji izziv današnje Evrope.</p> <p>Celotna regija Gorenjska bi z implementacijo koncepta Zero waste postala prva regija v Sloveniji, ki bi se celostno zavezala k implementaciji koncepta Zero waste. Hkrati bi regionalno lažje zagotavljala kroženje, kratke dobavne verige in omogočila lažje testiranje novih poslovnih modelov. Pri izvedbi koncepta bodo v projekt vključene vse občine, ki bodo koncept implementirale najprej na ravni občinskih uprav in javnih zavodov ter gospodinjstev. Kasneje bi k konceptu pritegnili tudi podjetniški sektor, najprej turistični.</p> <p>Konkretni ukrepi bi tako zajemali pripravo strategij za zmanjšanje količin odpadkov, boljše ločeno zbiranje in upravljanje z odpadki na ravni posamezne občine, ukrepe sodelovanja z javnostjo, ozaveščanja in komuniciranja ter pripravo konkretnih manjših aktivnosti in projektov tudi na temo odstranjevanja črnih odlagališč odpadkov.</p> <p>Kot surovina za ponovno uporabo je prepoznano tudi komunalno blato. Obstajajo različni načini ravnanja s komunalnim blatom, kot snovnega in energetskega potenciala.</p> <p>H krožnemu gospodarstvu in večji snovni učinkovitosti se bo prispevalo z izgradnjo kompostarne za kompostiranje komunalnega blata, ki bo zagotavljala kompost različnih kakovosti.</p>	
Ciljna skupina	Javna uprava, javni zavodi in javne službe, gospodinjstva, podjetja, komunalna podjetja	
Cilji	Dvig ločeno zbranih odpadkov vsaj na 80 % do leta 2025 znižanje količine mešanih odpadkov na 80 kg na prebivalca.	
Nosilec	Razvojna agencija Sora	
Partnerstvo	Občine, Komunala Kranj in Lokalna komunalna podjetja, Društvo Ekologi brez meja, podjetje Prunus+	
Trajanje	2021–2027	
Financiranje	Sofinanciranje EU in RS	85 %
	Skupaj	500.000 (260.000 investicija kompostarna komunalnega blata)

Projekt	ODVAJANJE IN ČIŠČENJE ODPADNIH VODA
Opis	Kljub temu, da je splošna ocena okolja na Gorenjskem ugodna, ostajajo nerešeni problemi, ki so bili zaznani že v prejšnjem programskem obdobju. Eden od njih je slaba kakovost vode na sotočju Save in Sore. Med bolj problematičnimi je področje infrastrukture za zbiranje in čiščenje komunalnih odpadnih voda, tako na območjih poselitve s skupno obremenitvijo enako ali večjo od 2.000 PE kot tudi na območjih poselitve s skupno obremenitvijo pod 2.000 PE.

Opremljenost in število oseb, priključenih na javno kanalizacijsko omrežje glede na zahteve v skladu s 3. členom Direktive o čiščenju komunalne odpadne vode 91/271/EGS, še ni zadovoljiva. Na podlagi te Direktive bi morala Slovenija do konca leta 2015 zgraditi ustrezno infrastrukturo za odvajanje in čiščenje odpadnih voda v območjih poselitve s skupno obremenitvijo enako ali večjo od 2.000 PE.

Projekti:

- Občina Bled: Izgradnja ločenega kanalizacijskega sistema v centru Bleda, Izgradnja ločenega sistema za odvajanje odpadnih in padavinskih voda ter ostale dotrajane komunalne infrastrukture na območju občine Bled
- Občina Bohinj: Obnova komunalne infrastrukture Bohinjska Bistrica, Izgradnja komunalne infrastrukture Ravne, Povezovalni kanal Zgornja Bohinjska dolina, Izgradnja komunalne infrastrukture v Bohinjski Češnjici, Izgradnja komunalne infrastrukture v bohinjski Srednji vasi, Izgradnja komunalne infrastrukture v Studorju, Izgradnja komunalne infrastrukture Bitnje, Izgradnja povezovalnega kanala Nemški Rovt–Bohinjska Bistrica, Izgradnja komunalne infrastrukture Ukanc V. faza
- Občina Cerklje na Gorenjskem: Izgradnja kanalizacijskega sistema v naselju Štefanja Gora, Novogradnja kanalizacijskega sistema v naselju Cerkljanska Dobrava, Izgradnja fekalne kanalizacije iz območja Krvavca in vasi Ambrož, Stiška vas, Ravne, Apno in Šenturška Gora
- Občina Gorje: Dopolnitev komunalne ureditve aglomeracij Podhom (novo naselje Spodnje Gorje, Krnica – leva stran Radovne, del naselja Grabče, del naselja Zg. Gorje) in Spodnje Gorje (naselje Poljane), Komunalna ureditev območij izven aglomeracij (Zatrnik, Zatrata, Spodnje in Zgornje Laze, del naselja Krnica)
- Občina Jesenica: Komunalna ureditev aglomeracij Blejska Dobrava, Kočna, Potoki, Plavški Rovt
- Občina Kranjska Gora: Nadgradnja centralne čistilne naprave, ČN Tabre – nadgradnja, Dopolnitve izgradnje komunalne infrastrukture v Ratečah, Mojstrani in na Dovjem, Ureditev priključkov v Podkorenu, Izgradnja gravitacijskega voda Policija–Bezje in Vršiška–Jasna
- Mestna občina Kranj: Komunalna ureditev aglomeracij Kranj, Golnik, Srednja vas - Goriče, Trstenik, Pangrščica, Tenetiše, Tatinec, Srakovlje, Bobovek, Čadovlje, Zgornja Besnica, Spodnja Besnica, Spodnja Besnica - Pešnica, Rakovica, Mavčiče, Podreča
- Občina Naklo: Komunalna ureditev Podbrezje–Podtabor, Komunalna infrastruktura Polica, Kanalizacija Dolenja vas, Kanalizacija Žeje, Infrastruktura Gobovce, komunalna ureditev aglomeracij Okroglo, Zadruga, Bistrica
- Občina Preddvor: Kanalizacija Tupaliče, Infrastruktura Potoče, Kanalizacija Bašelj, Povezava kanalizacije na ČN Kranj
- Občina Radovljica: Nadgradnja ČN Radovljica, Nadgradnja kanalizacijskega omrežja v aglomeracijah nad 2.000 PE (Radovljica, Zgoša), Odvajanje in čiščenje odpadnih voda v aglomeracijah z manj kot 2.000 PE (Posavec, Studenčice, Hlebce, Hraše, Češnjica pri Kropi, Poljšica pri Podnartu, Spodnji Otok, Kropa, Kamna Gorica, Zgornji Otok, Zgornja Lipnica, Dobro polje, Ovsiše, Zaloše, Ljubno, Otoče, Dobrava pri Kropi, Srednja Dobrava, Brezje, Črnivec, Mošnje, Dvorska vas, Srednja vas, Brda)
- Občina Šenčur: Komunalna ureditev aglomeracij Prebačevo in Voklo, Gradnja KČN Trboje 5100 PE, odvajanje odpadnih voda v občini Šenčur in mestni občini Kranj)

	<ul style="list-style-type: none"> - Občina Škofja Loka: Odvajanje in čiščenje odpadnih voda v občini Škofja Loka v aglomeracijah z manj kot 2.000 PE: Ševlje, Bukovščica, Bukovica, Praprotno, Pevno, Log nad Škofjo Loko, Gabrk, Brode, Zminec, Bodovlje, Pungert, Draga, Na Logu, Zminec - sp. del - Občina Tržič: Komunalna ureditev aglomeracij Podljubelj, Lom, Jelendol, Spodnje Vetrno, Leše - Tržič, Brezje pri Tržiču in Zgornje Vetrno - Občina Žiri: Kanalizacija in čistilna naprava Selo - Občina Žirovnica: Komunalna ureditev aglomeracije Smokuč - ... 	
Ciljna skupina	Končni uporabniki	
Cilji	Zmanjšanje emisij v vode zaradi izgradnje infrastrukture za odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih voda	
Nosilec	Gorenjske občine	
Trajanje	2021–2027	
Financiranje	Občinska sredstva	26.500.000
	Sofinanciranje EU + RS	120.500.000
	Skupaj	147.000.000

Projekt	UREDITEV IN IZRABA FUNKCIONALNO DEGRADIRANIH OBMOČIJ
Opis	<p>Prostor je omejena naravna dobrina. Še posebej v gorenjski regiji, ki zaradi naravnih razmer razpolaga z majhnim deležem ravninskih površin in pomanjkanjem prostora za različne dejavnosti. Razvojne investicije je zato treba načrtovati odgovorno in jih prednostno usmerjati na opuščena ali razvrednotena oziroma funkcionalno degradirana območja. Funkcionalno degradirano območje (FDO) predstavlja nezadostno izkoriščeno ali zapuščeno območje z vidnim vplivom predhodne rabe in zmanjšano uporabno vrednostjo, ki lahko predstavlja potencial za razvoj .</p> <p>Na Gorenjskem je evidentiranih 64 FDO v skupni površini 184 hektarov. Povsem opuščeni je 26 hektarov območij, ostala so pretežno ali delno opuščena. Največ, 19, je FDO industrijskih in obrtnih dejavnosti, po površini pa prevladujejo FDO prometne, okoljske, zelene in ostale gospodarske javne infrastrukture v skupni površini 85 hektarov (vir: Pregledovalnik baze FDO v Sloveniji, oktober 2020, http://crp.gis.si/).</p> <p>Skoraj za vsa FDO na Gorenjskem so sprejeti ali predvideni načrti obnove oz. so za obnovo podane vsaj pobude. Kljub sprejetim načrtom obnove, se ta v večini primerov še ni začela. Vzroki so največkrat v lastništvu ali velikih finančnih vložkih, ki se investitorjem ne plačajo. V primeru državnega lastništva je obnova odvisna tudi od interesov posameznega lastnika (ministrstva, slovenske železnice ...). Velikokrat je obnova otežena zaradi lastnikov, ki so v stečajnih postopkih in nimajo finančnih sredstev. Največ težav nastopa zaradi mešanega ali razpršenega lastništva ali pa lastniki nimajo interesa za obnovo FDO. Investitorji si tudi ne pridobijo ustreznih dovoljenj za dejavnost, zato je ne morejo izvajati. K (ne)uspešni obnovi v veliki meri prispevajo tudi odnosi med lastniki območja in okoliškimi prebivalci. Občine pomagajo s pripravo prostorskih aktov (OPPN), za samo obnovo pa imajo na voljo premalo sredstev, tudi če je interes zanjo prisoten.</p> <p>Za usmeritev v cilje trajnostnega razvoja in racionalne rabe prostora so pomembni sistemski ukrepi in instrumenti, ki se praviloma sprejemajo na državni ravni in zagotavljajo okvir za sprejetje zakonskih določb za spodbujanje reaktivacije FDO</p>

	<p>ter ciljno usmerjene aktivnosti (neformalne spodbude in ukrepi za prepoznavanje problematike in reaktivacijo FDO).</p> <p>Poleg teh so pomembni tudi ukrepi in aktivnosti na regionalni in lokalni ravni. Projekt se bo zato usmeril k zagotavljanju uresničevanja ciljev reaktivacije FDO z naslednjimi aktivnostmi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - promocija reaktivacije FDO v skladu z namensko rabo prostora, ki sledi socio-ekonomskim potrebam regij in občin, - izobraževanje in usposabljanje strokovnih delavcev s področja okolja in prostora v povezavi z aktualnimi razmerami in razvojnimi procesi na razvrednotenih območjih, - aktivno vzdrževanje evidence degradiranih območij, - vključevanje reaktivacije FDO v načrtovanje razmeščanja dejavnosti regionalnega pomena ter v načrtovanje namenske rabe prostora s ciljem racionalne rabe prostora in ničelne neto pozidave, - vključevanje reaktivacije FDO v urbani razvoj, prednostno s prenovo obstoječih grajenih struktur, - oblikovanje novih vsebin in sanacija degradiranih območij (pilotne aktivnosti).
Ciljna skupina	Lokalne skupnosti s funkcionalno degradiranimi območji, lastniki FDO, potencialni investitorji, lokalni prebivalci
Cilji	<p>Glavni cilji so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - racionalnejša raba prostora s prednostnim usmerjanjem razvoja dejavnosti na že degradirana območja, - zmanjšanje obsega in števila degradiranih območij, - preprečevanje nadaljnega onesnaževanja okolja ter degradacije prostora, - izboljšanje lokalnega okolja in kakovosti bivanja prebivalcev, - večje upoštevanje in sistemsko vključevanje FDO v (prostorski) razvoj ter na ta način zmanjšati nove posege in investicije na še ne pozidana kmetijska in gozdna zemljišča.
Nosilec	BSC Kranj, RAGOR, Razvojna agencija Sora
Partnerstvo	Občine Jesenice, Kranj, Škofja Loka, Radovljica, Bled, Tržič, Bohinj, Šenčur, Kranjska Gora, Cerklje na Gorenjskem, Naklo, Preddvor, Jezersko, MGRT, MOP
Trajanje	2021–2027
Financiranje	Skupaj 20.000.000

Projekt	INVAZIVKE IN NARAVOVARSTVO
Opis	<p>S problemom širjenja invazivnih tujerodnih vrst (ITV) v okolju se na Gorenjskem v praksi vedno bolj soočajo številne organizacije, med njimi tudi naravovarstvene, vzdrževalci javnih površin (cest, železnice, zelenic, obrečnega prostora in drugih javnih površin), izvajalci zemeljskih posegov, lastniki vrtov, kmetijskih zemljišč in gozdov. Aktivnosti projekta so usmerjene k zmanjšanju negativnih vplivov invazivnih tujerodnih rastlin (ITR) vključno z ohranjanjem biotske raznovrstnosti.</p> <p>Območja Gorenjske, vključena v izvajanje so: območja občin Bled in Radovljica; območje reke Kokre z občinami Jezersko, Preddvor, Šenčur in Kranj; območje reke Sore z občinami Škofja Loka, Gorenja vas – Poljane, Žiri, Železniki ter druga območja glede na izražen interes občin Gorenjske. Prednostna območja so območja najbolj ogroženih habitatov (npr. mokrišč) predvsem na varovanih območjih narave (Natura 2000, zavarovana območja, ekosistemske, botanične in</p>

	<p>zoološke naravne vrednote, ekološko pomembna območja) in območja, kjer so ITV v začetni fazi invazije in je mogoča popolna odstranitev.</p> <p>Osnovi cilj je zmanjšanje negativnih vplivov ITR in ohranjanje biotske raznovrstnosti na izbranih območjih Gorenjske z izvedbo naslednjih aktivnosti v regiji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izvedene akcije odstranjevanja ITR na izbranih območjih Gorenjske (površine, prednostno namenjene odstranjevanju, ohranjanju ogroženih habitatnih tipov in vrst na prednostnih območjih znašajo približno 4 hektare); - vzorčna (pilotna) deponija za odstranjene ITR in zemlino okuženo z ITR na Gorenjskem (izvedeno v sodelovanju z občinami in komunalnimi službami Gorenjske); - priporočila za širjenje avtohtonih medovitih rastlin in zatiranje invazivk, vključena v različne občinske ali sektorske dokumente (na primer planski dokumenti, odloki o vzdrževanju javnih površin ter ravnanju z zemljinami in odpadki, kodeksi, strategije) na občinski ali sektorski ravni (naravovarstvo, kmetijstvo, čebelarstvo, infrastruktura ...); - pripravljene primerne mešanice semen avtohtonih rastlin in razvite metodologije za njihovo pridobivanje za namen renaturacije, izbor potencialnih proizvajalcev z možnostjo proizvodnje semen in sadik (s sodelovanjem kmetijske stroke, naravovarstvene stroke, čebelarjev ter raziskovalne stroke); - vzpostavljen nadzor prek čebelarskega informacijskega sistema; - informirana in ozaveščena strokovna in širša javnost Gorenjske; - posodobitev popisa rastišč in digitalizacija (prostorsko geolociranje) rastišč ter umestitev podatkov v regijski in občinski GIS.
Ciljna skupina	<p>občine, vzdrževalci javnih površin, izvajalci zemeljskih posegov, čebelarji, kmetovalci, projektanti, nepremičninske agencije, strokovne naravovarstvene organizacije, izobraževalne ustanove, univerze in raziskovalni inštituti, hortikulture organizacije, širša javnost (poudarek na ljudeh, ki urejajo svoje vrtove, zelenice, lastnikih zemljišč z invazivkami ...)</p>
Cilji	<p>Osnovi cilj je zmanjšanje negativnih vplivov ITR in ohranjanje biotske raznovrstnosti na izbranih območjih Gorenjske.</p> <p>Na osnovi rezultatov in izkušenj regijskega projekta Amc Promo BID (2010–2013), podnebnega sklada in drugih aktivnosti se bodo na izbranih prednostnih območjih Gorenjske izvajale številne aktivnosti, katerih cilji so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmanjšani negativni vplivi ITR na ogrožene habitatne tipe in vrste ter njihovo ohranjanje na izbranih prednostnih območjih glede na aktualne razmere, - zmanjšanje negativnih vplivov ITR na gospodarstvo, s poudarkom na kmetijstvu in gozdarstvu ter ohranjanje zdravja ljudi na Gorenjskem z ustreznimi rešitvami, ki vključujejo preprečevanje vnosa in širjenja ter zgodnjega odkrivanja ter ustrezno ravnanje z ostanki ITR, - implementacija že izdelanih priporočil za širjenje avtohtonih medovitih rastlin in zatiranje invazivk s posodobitvami, - ohranjanje in izboljšanje genske baze avtohtonih rastlin na Gorenjskem ter ukrepi za renaturacijo degradiranih območij Gorenjske, - odstranjevanje lesne zarasti in izboljšanje stanja vrst in habitatnih tipov na območju Natura 2000 in TNP, - opozarjanje na spremembe v okolju z vzpostavljenim čebelarskim informacijskim sistemom za nadzor okolja na Gorenjskem.
Nosilec	Razvojna agencija Sora d.o.o.

Partnerstvo	Razvojna agencija Sora, Zavod RS za varstvo narave, OE Kranj (strokovni vodja), Biotehniški center Naklo, Čebelarstva zveza Gorenjske, Biotehniška fakulteta (strokovni vodja), RAGOR, Zavod za gozdove Slovenije, OE Kranj, gorenjske občine, komunalne službe (Kranj, itd.), KGZS – Zavod Kranj, partnerji iz kmetijske stroke, Društvo za varstvo okolja Bled, izobraževalne in raziskovalne inštitucije, partnerji iz sektorja hortikulture, vzdrževalci javnih površin.		
Trajanje	2021–2027		
Financiranje	Občinska sredstva		500.000
	Sofinanciranje EU		2.000.000
	Skupaj		2.500.000

Projekt	ZELENA INFRASTRUKTURA in GOZDOVI GORENJSKE
Opis	<p>Gorenjska se sooča z vrsto pritiskov na gozdove in zelene površine v naseljih, ob naseljih in med naselji. Zelene površine imajo različne javne funkcije, v prostoru prihaja do konfliktov pri rabi, uporabi, nerazumevanju in upoštevanju narave s strani obiskovalcev, nadaljujejo se posegi v zelene prostore, ki ohranjajo kvaliteto življenja prebivalcev.</p> <p>Zato je potrebno opredeliti in razviti zeleno infrastrukturo v naseljih, ob naseljih, med naselji ter jim z novimi vsebinami dati nov pomen in jih strateško razvijati in upravljati. Pomembo je tudi načrtno gospodarjenje z gozdovi skladno z gozdnogospodarskimi načrti.</p> <p>V okviru ukrepa bomo izvajali naslednje aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vzpostavitev registra s popisom stanja zelene infrastrukture vključno s primestnimi gozdovi, - priprava Strategije in akcijskega načrta celostnega urejanja in razvoja zelene infrastrukture, - razvoj pristopov, inovativnih rešitev v prostoru (večsektorski pristop) - izvedba inovativnih rešitev- implementacija v okolju, - trajnostno upravljanje z zeleno infrastrukturo in biodiverziteti, javnim funkcijam primerno upravljanje in trženje teh območij, - trajnostno osveščanje z osveščevalnimi akcijami, delavnicami z deležniki, prebivalci, spodbujanjem večsektorskega sodelovanja in iskanja rešitev, povezovanje lastnikov gozdov, - ohranjanje ravninskih gozdov in skrb za varovalne gozdove (zaščita vodovarstvenih, hudourniških, erozijskih območij), - ohranjanje gozdnih združb in povečevanje njihove odpornosti na podnebne spremembe, - načrtno odpiranje gozdov z gozdnimi prometnicami.
Ciljna skupina	<ul style="list-style-type: none"> - lastniki zemljišč in poti (kmetijskih in gozdnih), ki imajo poleg kmetijske rabe druge javne funkcije (npr. sprehodi, pohodništvo ...) - javni sektor z zemljišči v javni lasti z različnimi javnimi funkcijami, ki večinoma niso urejena oz. kot izhodišče urejanja ni ohranjanje biodiverzitete (npr. parki, območja ob vodah, degradirana območja), - lastniki gozdov, - domačini in tuji obiskovalci, lokalno prebivalstvo ...

Cilji	<p>Dolgoročni cilj je ohranjanje gozdov in razvoj zelene infrastrukture, ki povezuje celotno regijo v sistem zelene infrastrukture z različnimi javnimi funkcijami in različnimi sistemi rabe ob hkratni skrbi za ohranjanje oz. povrnitev biodiverzitete. Z zeleno infrastrukturo se povezuje večja naselja, mesta s primestnimi območji, podeželskimi naselji ter tako ohranja in krepi biodiverzitetu, ohranja kvaliteto življenja prebivalcev, osvešča prebivalce in obiskovalce ter prispeva k ohranitvi in razumevanju pomena Nature 2000 in drugih varovanih območij narave.</p> <p>Z definiranjem oz. redefiniranjem javnih vsebin, javne rabe zelene infrastrukture se subtilno umešča nove vsebine zelenih površin kot so: zelenice, mestni parki, športni parki, degradirana območja, ozelenitve streh, ulic z zelenimi trgi ..., pri čemer se sledi usmeritvam ohranjanja/ obnove biodiverzitete npr. lokalne drevesne, rastlinske vrste, možnost za gnezdenje ptic, čebelnjaki ... in ohranjanju/ dvigu kvalitete življenja prebivalcev ter dolgoročno nudijo možnost razvoja novih dejavnosti oz. storitev za obiskovalce.</p> <p>Kratkoročni cilji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vzpostaviti register - popis stanja zelene infrastrukture, - pripraviti strategijo in akcijski načrt celostnega urejanja in razvoja zelene infrastrukture, - izvajanje aktivnosti v skladu z gozdnogospodarskimi načrti, - razviti pristope, inovativne rešitve v prostoru v medsektorskem sodelovanju, - pripraviti in izvesti pilotne rešitve za implementacijo v okolju, - pripraviti in izvesti – zagotoviti trajnostno upravljanje z zeleno infrastrukturo in biodiverzitetu - javnim funkcijam primerno upravljanje in trženje teh območij, - pripraviti in izvesti trajnostno osveščanje z osveščevalnimi akcijami, delavnicami z deležniki in prebivalci, lastniki zemljišč in gozdov, spodbujanjem večsektorskega sodelovanja in iskanja rešitev. 		
Nosilec	BSC Kranj		
Partnerstvo	Občine Gorenjske, RA SORA, Zavod za gozdove OE Kranj, OE Bled, Občine, ZRSVN OE Kranj, CTRP, KGZS OS Kranj in drugi zainteresirani partnerji		
Trajanje	2021–2027		
Financiranje	Občinska sredstva	1.000.000	
	Sofinanciranje EU	5.000.000	
	Skupaj	60.000.000	

Projekt	RIBNIKI		
Opis	<p>V osrednji Sloveniji se nahaja več srednje velikih stoječih vodnih teles (ribnikov), ki so tudi naravovarstveno pomembna območja (Natura 2000, naravne vrednote, ekološko pomembna območja). Večinoma so se razvili v glinokopnih jamah po opustitvi glinokopne dejavnosti, vendar imajo zaradi izginjanja okoliških naravnih mokrišč danes velik pomen za ohranjanje biodiverzitete na lokalni in državni ravni. So habitat številnim ogroženim in zavarovanim vrstam rastlin in živali, tudi evropsko pomembnim vrstam kot so dristavični, veliki pupek, hribski urh, vodomec in vidra. Izstopata predvsem vrstna pestrost kačjih pastirjev (tudi več kot 30 vrst na lokaliteto), dvoživk (več kot 10 vrst na lokaliteto) in ptic (več kot 100 vrst na lokaliteto). Gre za evropsko pomemben habitatni tip 3150 <i>Naravna evtrofna jezera z vodno vegetacijo zvez Magnopotamion ali Hydrocharition</i>, ki je glede na državno poročilo po Direktivi o habitatih v celinski regiji v slabem stanju ohranjenosti (U2).</p>		

	<p>Na regionalni ravni obravnavana vodna telesa predstavljajo ekosistemsko mrežo stoječih vodnih teles. Na večini se izvajata ribištvo in ribolov, kar v preveliki intenzivnosti izpodriva njihovo ekosistemsko funkcijo. Nekatere redke vrste, kot je npr. kačji pastir dristaviščni spreletavec, so iz tega dela Slovenije zaradi preveč intenzivnega ribištva že izginile. Upravljanje z ribniki je v rokah ribiških družin ali lastnikov. V ribnikih so prisotne tudi tujerodne vrste rib kot so na primer beli amur, ameriški somič in različne vrste koresljev. Za upravljanje z ribniki se sicer pripravljajo ribiško gojitveni načrti, ki pa ne vsebujejo metodološko določenih vrednosti količine vnosa rib, ki so za biodiverzitetu ustrezne, ter prav tako ne ustrezne metode spremljanja stanja količine rib.</p> <p>Namen projekta je dolgoročno izboljšati stanje izbranih vodnih teles, preizkusiti metode določanja mejnih vrednosti in spremljanja stanja količine rib, okrepiti sodelovanje med naravovarstveno stroko ter načrtovalci in izvajalci ribiškega upravljanja ter povečati ozaveščenost o pomenu stoječih vodnih teles za biodiverzitetu. Potencialna projekta območja: Češnjek, grad Brdo, Golnik, Volčji potok, Mlake Trzin, Hraše, Rova, Prevoje, Gora pri Komendi.¹⁶</p> <p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izboljšanje stanja 2 ribnikov: odlovi rib, izlovi tujerodnih vrst - Raziskave biodiverzitet in fizikalno-kemijskih parametrov pred in po odlovu rib - Preizkus metode za spremljanje količine rib v ribniku (sonde, vzorčenja ...) - Smernice za upravljanje – načrt upravljanja - Ozaveščanje ribiških družin in lokalnih ribičev, interpretacija: tečaj za vodnike, terenska vodenja, knjižica z vrstami ... 								
Ciljna skupina	Lokalno prebivalstvo, ribiči, otroci in mladina								
Cilji	Cilj projekta je dolgoročno izboljšati stanje vodnih teles s konkretnimi aktivnostmi (izlovi, upravljalni načrti), določiti mejne vrednosti količine rib primerne za ohranitev ekosistema ter razviti ustrezne in učinkovite načine upravljanja, vključno z ustrežno metodo spremljanja stanja. Dodatni cilj je tudi povečati ozaveščenost o pomenu lokalnih stoječih vodnih teles za biodiverzitetu med lokalnim prebivalstvom (lokalni vodniki, terenski ogledi, izobraževalno gradivo).								
Nosilec	Zavod za varstvo narave, Območna enota Kranj								
Partnerstvo	Zavod za ribištvo RS, ribiške družine, občine, KGZS-Zavod Kranj, Revivo, CKFF/NIB								
Trajanje	2021–2027								
Financiranje	<table border="0"> <tr> <td>Občinska sredstva</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Sofinanciranje EU</td> <td>240.000</td> </tr> <tr> <td>Drugi viri</td> <td>60.000</td> </tr> <tr> <td>Skupaj</td> <td>300.000</td> </tr> </table>	Občinska sredstva		Sofinanciranje EU	240.000	Drugi viri	60.000	Skupaj	300.000
Občinska sredstva									
Sofinanciranje EU	240.000								
Drugi viri	60.000								
Skupaj	300.000								

Projekt	TRAJNOSTNE MOBILNE REŠITVE GORSKIH DOLIN
Opis	Gorenjska ima vrsto izzivov na področju zmanjševanja CO2 in trajnostnih rešitev mobilnosti ter ohranjanja biodivezitet. Mednje kot eden izmed najpomembnejših razvojnih izzivov sodi urejanje trajnostne mobilnosti v gorskih dolinah ter ob izhodiščnih točkah obiskov gora, zavarovanih območij, drugih varovanih območij in Nature 2000 ter urejanje obiska navedenih območij.

¹⁶ Projektno območje obsega Gorenjsko in Osrednjeslovenko razvojno regijo.

	<p>Zaradi velikega, nenadzorovanega obiska obiskovalcev, še posebej v sezoni, se gorske doline, izhodiščne točke za obiske gora, hribov, varovanih območij in območij Nature 2000 soočajo z veliko prometno obremenjenostjo, hkrati pa so določene izhodiščne točke za obisk gora in določene pohodniške poti ter gorski vrhovi pretirano obiskani, kar vpliva tudi na biodiverzitetu (vpliv na življenjski prostor divjih živali, ogrožanje rastlinskega sveta ...), povečujejo se odpadki v okolju, zaradi pritiska obiskovalcev v kočah se povečujejo odpadki, ogroženi so vodni viri ... Zato je potrebno opredeliti in razviti celosten sistem trajnostne mobilnosti v gorskih dolinah in izhodiščnih točkah obiska gora, hribov ter naravnih znamenitosti ter zagotoviti kvalitetno usmerjanje obiska določenih točk narave, kjer se že sedaj soočamo s prevelikim obiskom ob hkratni podpori gorskim postojankam, da se še bolj usmerijo v trajnostno osveščanje obiskovalcev gora in v postojanke »brez odpadkov«.</p> <p>V okviru ukrepa bomo izvajali naslednje aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Priprava Strategije in akcijskega načrta celostnega urejanja in razvoja trajnostne mobilnosti gorskih dolin/ usmerjanja obiska/ gorske koč – centri osveščanja o biodiverziteti/gore brez odpadkov (prioritetno se išče kombinacije urejanja parkirišč v dolini, prevozov z e-kombiji, usmerjanje obiska določenih točk z razvojem spremljajočih programov, vzpostavitev centrov biodiverzitet in planinstva brez odpadkov (gorske koč). - Razvoj pristopov, inovativnih rešitev v prostoru (podpira se večsektorski pristop/ sodelovanje več partnerjev/ prostorsko/ vsebinsko/ finančno/ inovativni pristopi spremljanja in omejevanja obiska). - Izvedba inovativnih rešitev, implementacija v okolju. - Trajnostno upravljanje s posameznimi dolinami ter primerno trženje teh območij. - Trajnostno osveščanje z osveščevalnimi akcijami, delavnicami z deležniki/prebivalci, spodbujanjem večsektorskega sodelovanja in iskanja rešitev.
Ciljna skupina	<ul style="list-style-type: none"> - javni sektor – občine z zemljišči v javni lasti (urejanje izhodiščnih točk) - javni sektor – občine s trajnostno prometno strategijo/ ukrepi za urejanje prometa v dolinah/ usmerjanje obiska - lastniki gorskih koč (centri za osveščanje o biodiverziteti, gore brez odpadkov, usmerjanje obiska) - domačini in tuji obiskovalci, lokalno prebivalstvo ...
Cilji	<p>Dolgoročni cilj je opredeliti in razviti celostne rešitve usmerjanja in umirjanja prometa v gorskih dolinah/ izhodiščnih točkah za obisk gora, hribov ter usmerjanje obiska v gorah/hribih, zavarovanih območjih ob hkratnem razvoju osveščevalne funkcije gorskih koč (biodiverzieteta, gore brez odpadkov). Dolgoročno se nadaljuje z urejanjem izhodišč in trajnostne mobilnosti v Triglavskem narodnem parku in Julijskih Alpah, kjer beležimo največje obremenitve prometa in obiskovalcev (urejanje doline Vrat, problematika zapiranja dolin v Bohinju, gorske koč kot glasniki biodiverzitet ...) ter določenih drugih perečih točk (v Karavankah ...).</p> <p>Kratkoročni cilji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pripraviti Strategijo in akcijski načrt celostnega urejanja in razvoja trajnostne mobilnosti gorskih dolin/ usmerjanja obiska/ gorske koč – centri osveščanja o biodiverziteti/ gore brez odpadkov (prioritetno se išče kombinacije urejanja parkirišč v dolini, prevozov s e-kombiji, usmerjanje obiska določenih točk z

	<p>razvojem spremljajočih programov, vzpostavitve centrov biodiverzitete in planinstva brez odpadkov (gorske koče).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razviti pristope, inovativne rešitve v prostoru (podpira se večsektorski pristop/ sodelovanje večih partnerjev/ prostorsko/ vsebinsko/ finančno/ inovativni pristopi spremljanja in omejevanja obiska. - Izvesti inovativne rešitve- implementacija v okolju, trajnostno upravljanje s posameznimi dolinami ter primerno trženje teh območij. - Izvesti trajnostno osveščanje z osveščevalnimi akcijami, delavnicami z deležniki/ prebivalci, spodbujanjem večsektorskega sodelovanja in iskanja rešitev (inovativne vsebine, finančni viri ...)
Nosilec	BSC Kranj
Partnerstvo	Občine Gorenjske, TNP, ZRSVN OE Kranj, Planinska zveza in drugi partnerji
Trajanje	2021–2027
Financiranje	Skupaj 12.000.000

Projekt	AKTIVACIJA POTENCIALOV IN REŠITVE ZA TEMNO NEBO
Opis	<p>Gorenjsko ima več kot 50 % NATURE 2000 in številna druga območja naravne dediščine ter tudi dragoceno biodiverzitetu na ostalih zelenih površinah v podeželskih in mestnih naseljih, kjer se prepletajo različne rabe prostorov. Biodiverzitetu (živali in rastline) so dolgoročno ogrožene zaradi različnih vplivov človekovega delovanja, ravno tako se zmanjšuje vidljivost našega neba (v mestih ne vidimo več zvezd ...). Zvezde so bile v zgodovini vedno mesto občudovanja, pesmi, romantike, običajev, po njih so se ravnali mornarji, pastirji, pohodniki. Zaradi svetlobnega onesnaževanja izgublamo znanje in vedenje o zvezdah, svetlobno onesnaževanje vpliva na stanje biodiverzitete (predvsem določene živalske vrste), svetlobno onesnaževanje vpliva tudi na kvaliteto življenja ljudi. Občine si prizadevajo za uveljavljanje sodobnih tehnologij tudi na področju javne razsvetljave, ravno tako jim sledijo nekatera zasebna podjetja in posamezniki. Znanj, inovativnih rešitev je bistveno premalo, ni koordiniranega in inovativnega pristopa k zmanjševanju svetlobnega onesnaževanja (inovativne rešitve naložbe), ni koordiniranih merjenj svetlobne onesnaženosti (človek, biodiverzitetu). Gorenjska želi vzpostaviti območja temnega neba in razviti inovativne produkte, storitve »Temno nebo« s sledečimi aktivnostmi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Popis potencialnih območij primernih za območja temnega neba (izražen interes Julijske Alpe, smiselno Karavanke, Loško pogorje). - Določitev temnega neba s strategijo in operativnim akcijskim načrtom inovativnih rešitev osvetljevanja z razmislekom o indikatorjih spremljanja. - Stalne meritve svetlobnega onesnaževanja (na lokacijah, ki bodo zagotavljale temno nebo v izbranih območjih temnega neba), določitev lokacij, odgovornost za monitoring. - Naložbe povezane s temnim nebom (npr. na smučiščih, na razglediščih ...). - Naložbe osvetljevanja v praksi, prenos znanj, rešitev (naravi prijazno osvetljevanje, manjša svetilnost, ugašanje luči na območjih ponoči ...). - Naložbe inovativne rešitve osvetljevanja. - Akcije osveščanja prebivalstva preko različnih dogodkov, delavnic. - Inovativne delavnice z mladimi in vključevanje mladih v zmanjševanje svetlobnega onesnaževanja.

	<ul style="list-style-type: none"> - Monitoring in prenos praks rešitev na območju Temnega neba in širše (svetlobni vpliv na območje temnega neba včasih sega tudi 100 km in dlje). - Prenos praks med območji temnega neba (EU). - Razvoj inovativnih produktov in storitev (možnosti razvoja kulturnih, pohodniških in drugih inovativnih turističnih produktov). - Promocija in marketing temnih območij. - Trajnostno upravljanje, povezovanje deležnikov, inovativne rešitve pri razvoju in trženju območij Temnega neba. 	
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Izvedba naložb v infrastrukturo in opremo za zmanjšanje svetlobnega onesnaževanja z namenom izboljšanja stanja ohranjenosti vrst in ugotavljanja pozitivnega učinka na biodiverzitetu. - Izvedba naložb v infrastrukturo in opremo za opazovanja temnega neba. - Razvoj strategij, produktov, meritev, trajnostno upravljanje, trženje. 	
Nosilec	BSC Kranj	
Partnerstvo	RAGOR, RA SORA, TNP v sodelovanju z deležniki (regija, širše)	
Trajanje	2021–2027	
Financiranje	Skupaj	9.000.000

6.4.3 Trajnostni razvoj turizma v regiji

Kazalnik	Vir	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Povprečna doba bivanja turista (v dnevih)	SURS	2,8 (2020)	3

Projekt	ZELENA – BREZOGLJIČNA DESTINACIJA (GORENJSKA)
Opis	<p>Namen projekta je udeležati zelene standarde in obljube ter čim bolj zmanjšati porabo naravnih in drugih virov v turizmu, vključno z emisijami. Pri tem se prednostno usmerjamo v zmanjševanje količin odpadkov in pospeševanju prehoda turističnega gospodarstva in tudi javnega sektorja v krožno gospodarstvo. Pomemben segment predstavlja ozaveščanje in spreminjanje navad pri ponudnikih, v javnem servisu in tudi prebivalcih. Pri tem je Zelena shema slovenskega turizma - ZSST (večje število destinacij so že nosilke znamke SLOVENIA GREEN – in imajo vzpostavljene zelene ekipe in usklajevanja) osnovna platforma za sodelovanje (komunale, šole, turistična podjetja ...), krepitev skupnih regijskih trajnostnih rešitev in vrednosti za gosta.</p> <p>1. ZSST kot platforma za krepitev skupnih regijskih trajnostnih rešitev in zelene vrednosti za gosta na Gorenjskem</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oblikovanje letnih zelenih operativnih načrtov na ravni regije (skupni cilji in prioritete za okrepitev učinkovitosti delovanja) - Vzpostavitev »zelenih« koordinacij med zelenimi koordinatorji (ZSST) ter med različnimi skupinami deležnikov (npr. OŠ, komunale idr.) - Oblikovanje skupne zelene politike (zaveze) – in aktivnosti za njeno posebljene med ponudniki in med obiskovalci

	<ul style="list-style-type: none"> - Akcije ozaveščanja in spreminjanja navad ponudnikov za okrepitev števila SLOVENIA GREEN Accommodation in Travel Agents (na ravni destinacij) in obiskovalcev - Usklajevanje lokalnih politik (cene, pristopi..), primerjanje kazalnikov ZSST in izmenjava dobrih praks <p>2. Od ukinitve plastike za enkratno uporabo do prehoda v krožno gospodarstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opredelitev krovnega nosilca-koordinatorja ter nosilcev za posamezne aktivnosti (turistične nastanitve, gostinski obrati in agencije, prireditve in osnovne šole) - Nadgradnja koncepta Komune in Občine Bled v standard za »plastic free / zero waste prireditve v BOJA« in pripravi primer občinskega pravilnika oz. odloka. Pravilnik med drugim opredeljuje pogoje o ravnanju z odpadki na prireditvi, pod katerimi občina v predhodnem soglasju z izvajalcem javne službe poda soglasje k prireditvi. Izdaja jasnih navodil, kako naj organizatorji prireditve ravnajo z odpadki. Cilj je, da so vse identificirane krovne imidž prireditve (ki so v skupnem koledarju TOP prireditve BOJA) brez plastike - Občine sprejmejo odloke o občini brez plastike za enkratno uporabo - Prenos dobrih praks na osnovnošolske in srednješolske ustanove na območju Julijskih Alp (Skupnost osnovnih šol Julijskih Alp) - Oblikovanje standardov (»brez plastike«) in implementacija preko ZSST - Digitalizacija izobraževalnih vsebin, spremljanje zero waste ... - Razvoj pilotnega projekta za uvajanje inovativnih zelenih rešitev in prehoda v krožno gospodarstvo v turističnih podjetjih in destinacijah (sinergije med podjetji, lokalne dobavne verige, valorizacija odpadkov - ponovna uporaba gradbenih materialov in pohištva, pametne digitalne rešitve idr.) <p>3. Ogljični odtis obiskovalcev</p> <p>Za poročanje o trajnostnem napredku in potrebe zelenega komuniciranja destinacije je nujno poznavanje ogljičnega odtisa obiskovalcev. Metodologijo se pripravlja v okviru ZSST oziroma Konzorcija Slovenia Green.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Enotni izračun po isti metodologiji (predvidoma ZSST) za vse destinacije (v 2021) - Ponovitev izračuna 2023/2025 in oblikovanje aktivnosti za nadaljnje izboljšave <p>4. Temno nebo</p> <p>S ciljem zmanjševanje svetlobnega onesnaževanja si na Gorenjskem prizadevamo vzpostaviti nekaj območij, kjer bi postopoma nastala temna območja (z manj invazivno osvetlitvijo in opuščanjem dodatne razsvetljave), prednostno v Natura 2000 območjih). S tem omogočimo doživljanje zvezdnega neba in razvoj nišnega turističnega produkta: analiza stanja primernosti posameznih območij za prehod med temna območja in priprava strategije, digitalizacija – spremljanje onesnaževanja, stanje biodiverzitete,... uvedba in certificiranje pilotnih območij znotraj Julijskih Alp, drugih potencialnih območij).</p>
Ciljna skupina	Prebivalci, obiskovalci in turisti Gorenjske
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Manjša uporaba plastike, manj smeti - delež ločeno zbranih komunalnih odpadkov - Nižji ekološki odtis

	<ul style="list-style-type: none"> - Nižji ogljični odtis obiskovalcev - Večji delež obnovljivih virov energije - Več projektov zelenih rešitev
Nosilec	BOJA – Biosferno območje Julijske Alpe (TNP)
Partnerstvo	Biosferno območje Julijske Alpe (TNP), komunale, razvojne agencije, šole, turistične organizacije, Good place
Trajanje	2021–2027
Financiranje	Skupaj
	800.000

Projekt	DIGITALIZACIJA USMERJANJA OBISKA V BIOSFERNEM OBMOČJU JULIJSKE ALPE		
Opis	<p>Učinkovito usmerjanje obiska je ključno za doseganje ciljev trajnostnega turizma. Poleg ukrepov, že izvedenih na terenu, je prioritetni cilj upravljavca Biosfernega območja Julijske Alpe v sodelovanju z deležniki s področja turizma razviti digitalno aplikacijo Triglavski narodni park/Biosferno območje Julijske Alpe za usmerjanje obiskovalcev glede na motiv obiska (vrsta aktivnosti) in upoštevanje varstvene režime TNP.</p> <p>Ključne aktivnosti, vključene v aplikacijo: pohodništvo, kolesarjenje, vodni športi, zimski športi (turno smučanje), nabiralništvo, jadrarno padalstvo.</p> <p>Načrtovane faze razvoja aplikacije:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zbir prostorskih podatkov/pravnih podlag za učinkovito usmerjanje obiska (varstveni režimi, prednostni turistični produkti, ...) - Prilagoditev podatkov (standardizacija) ustrezni "open source" digitalni kartografski podlagi - Distribucija pridobljenih podatkov globalnim spletnim "outdoor" aplikacijam - Razvoj in izdelava regionalne aplikacije – nadgradnja prostorskega sistema podatkov za najširšo rabo - Najširša možna distribucija med uporabnike prostora - Vzdrževanje in nadgradnja 		
Ciljna skupina	Prebivalci, obiskovalci in turisti Gorenjske		
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Nadaljnji razvoj trajnostnega turizma - Varovanje in ohranjanje narave in kulturne dediščine - Usmerjanje obiska - Vzdrževanje naravne nosilne zmogljivosti - Krepitev socialne zmogljivosti okolja 		
Nosilec	Javni zavod Triglavski narodni park		
Partnerstvo	Javni zavod Triglavski narodni park, razvojne agencije na območju Biosfernega območja, turistične organizacije, občine		
Trajanje	2021–2027		
Financiranje	Skupaj		1.000.000

6.4.4 Celostni pristop k blaženju podnebnih sprememb

Kazalnik	Vir	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Emisije CO ₂ v industriji (t CO ₂ /prebivalca)	IJS	2,9 (2017)	2

Izpusti CO2 iz industrijskih virov (ton/leto)	ARSO	247.578 (2018)	Znižanje za 30 %
Izpusti CO2 iz cestnega prometa in drugih virov, ki uporabljajo pogonska goriva (ton/leto)	ARSO	639.345 (2018)	Znižanje za 30 %
Izpusti CO2 zaradi ogrevanja stavb (ton/leto)	ARSO	287.158 (2018)	Znižanje za 30 %

Projekt	CENTER TRAJNOSTNE ENERGIJE IN PODNEBNIH SPREMEMB
Opis	<p>Gorenjske občine naj bi bile čim bolj brez ogljične že do leta 2030. To je zelo velik cilj, ki ga bomo lahko dosegli le, če bomo zares stopili skupaj Dolgoročni cilj do leta 2050 je brez ogljična družba. Če bomo iz potrošnike družbe postali trajnostna in se zavedali, da bolj kot odlašamo s spremembo načina razmišljanja in življenjskih navad bolj drastični bodo ukrepi, da bi dosegli brez ogljičnost in s tem rešili naš življenjski prostor ter obstoj na tem planetu.</p> <p>Center je samo ena izmed aktivnosti TEPN (trajnostno energetko-podnebni načrt) Gorenjske, ki so nujno potrebne, da začnemo z osveščanjem vseh generacij (otroci, mladi, aktivni zaposleni, upokojenci), torej lahko kot medgeneracijski center. Že stavba centra bi morala biti kot demonstracijski center, torej vzor za uveljavljanje trajnostne energije, energetske učinkovitosti in uporabe obnovljivih virov energije z upoštevanjem trendov podnebnih sprememb. Na vse to pa še kako vse bolj vplivajo podnebne spremembe.</p> <p>Za Center trajnostne energije in podnebnih sprememb (v nadaljevanju CENTER) je treba oblikovati izhodišča za izobraževalno-raziskovalne dejavnosti in programe, ki bodo omogočali in vzdrževali kompetence ključnih akterjev na opredeljenih področjih ter da bo dvigoval tehnična znanja za potrebe nadaljnega izobraževanja, novih investicij in splošne ozaveščenost na področju trajnostne energije (tudi URE in OVE) in podnebnih sprememb.</p> <p>Cilj je povezovanje ključnih deležnikov in njihova stalno seznanjanje s tehnološkimi možnostmi, ki izhajajo iz uporabe inovativnih tehnologij, materialov in metod dela in uveljavljanje novih pristopov k varovanju okolja in stalnemu bdenju nad podnebnimi spremembami. Center bo ustanovljen z namenom delovanja na nacionalni ravni v povezavi predvsem z MzI, MOP (ARSO) in MŠŠ, z Univerzama v Ljubljani (FERI, FS) kot v Mariboru (FOV Kranj) ter občinami Gorenjske, kjer ima vodilno vlogo MO Kranj (lahko še kdo od ne naštetih, odvisno od zainteresiranosti). Center se lahko vzpostavlja v sodelovanju z Borzen-om, IJS Centrom za energetske učinkovitost (CER), Umanotera oziroma drugimi, ki si bodo takega sodelovanja želeli.</p>
Ciljna skupina	Nacionalni organ in regijski organ (Gorenjska)
Cilji	<p>Namen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oblikovanja izobraževalnih programov za trajnostno energetiko (tudi OVE, URE, zelena energija, novi viri kot je vodik, ipd) in podnebne spremembe, - razvojni in inovativni laboratoriji (npr.: s področja hranilnikov energije, novih tehnologij pridobivanja energije iz znanih obnovljivih in novih virov), - prireditveno-razstavni prostor za različne namene (vzor je lahko Stara elektrarna v Ljubljani, ipd), - trajnostna mobilnost, - protokolarni objekt za potrebe Gorenjske in Mestne občine Kranj,

	<ul style="list-style-type: none"> - tehnološki in digitalni center za Pametno mesto/ skupnost (Smart City), - okoljski in energijsko-podnebni atlas in vzpostavitev primerne informacijskega sistema za usmerjanje aktivnosti, - možen tudi muzej tehnične in industrijske dediščine na Gorenjskem (Iskra – telekomunikacije, merilna tehnika, instrumenti, ipd), - start up delavnice in spodbujanje podjetništva (mladi podjetniki), - tržne dejavnosti, ipd <p>Aktivnosti za zasnovano in izvedbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - priprava projektne naloge za vzpostavitev Centra (definirati vsebino dela), - ustanoviti konzorcij za vzpostavitev Centra - identifikacija lokacije in zagotavljanje virov financiranja ter ustreznih strokovnih podlag za začetek delovanja Centra, - vzpostavitev Centra in opremljanje stavbe/prostorov (nacionalna raven), - opredelitev statuta za upravljanje Centra, - izdelava kataloga usposabljanj, izobraževanj in seminarske dejavnosti, - izdelava načrta komunikacijskih in promocijskih dejavnosti. - vzpostavitev portala o naprednih tehnologijah, kot kataloga možnih rešitev (predstavitev tehnologij, sistemov, orodij, metodologije, platform in poslovnih modelov, ki prispevajo k nizko ogljičnosti (OVE, URE, hranilniki el. energije, toplote in hladu, ipd) - posebno pozornost nameniti zagotavljanju povezovanja ključnih deležniških skupin (ministrstva, raziskovalno razvojne, izobraževalne institucije, gospodarstvo, šolstvo) - oblikovanje programskih vsebin za zagotavljanje samozadostnosti delovanja Centra po zaključku zagonskega financiranja. 								
Nosilec	MO Kranj, Svet TEPN Gorenjske in nosilec priprave LEAG								
Partnerstvo	Svet županov gorenjske regije / Svet TEPN Gorenjske MzI, MOP (ARSO; EKO sklad), MŠŠ U v Ljubljani- Fakulteta za elektrotehniko, Fakulteta za strojništvo ... U v Mariboru - Fakulteta za organizacijske vede								
Trajanje	2021–2025								
Financiranje	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%;">Občinska sredstva</td> <td style="width: 50%; text-align: right;">do 10%</td> </tr> <tr> <td>Sofinanciranje EU</td> <td style="text-align: right;">50%</td> </tr> <tr> <td>Drugi viri</td> <td style="text-align: right;">25%</td> </tr> <tr> <td>Prispevki gospodarstva, potencialno: Iskra TEL, Iskraemeco, Petrol, skupina EG, Knauf Insulation, Jelovica, Lotrič Meroslovje, Domel, Mehanizmi, Sava Hoteli in drugi</td> <td style="text-align: right; vertical-align: bottom;">do 10 %</td> </tr> </table>	Občinska sredstva	do 10%	Sofinanciranje EU	50%	Drugi viri	25%	Prispevki gospodarstva, potencialno: Iskra TEL, Iskraemeco, Petrol, skupina EG, Knauf Insulation, Jelovica, Lotrič Meroslovje, Domel, Mehanizmi, Sava Hoteli in drugi	do 10 %
Občinska sredstva	do 10%								
Sofinanciranje EU	50%								
Drugi viri	25%								
Prispevki gospodarstva, potencialno: Iskra TEL, Iskraemeco, Petrol, skupina EG, Knauf Insulation, Jelovica, Lotrič Meroslovje, Domel, Mehanizmi, Sava Hoteli in drugi	do 10 %								
	Skupaj 1.000.000								
Projekt	VZPOSTAVITEV REGIONALNEGA CELOSTNEGA INFORMACIJSKEGA ENERGETSKO – PODNEBNEGA SISTEMA								
Opis	Celosten inforamcijsko energetski-podnebni sistem (CIEPS) je namenjen spodbujanju izvedbe ukrepov znotraj TEPN na podlagi digitalizacije energetsko-podnebnih vsebin. Omogoča jasno identifikacijo in krepitev potencialov občin, možnosti za investiranje, povezovanje in mobilizacijo sinergij med mesti,								

	skupnostmi, podjetij, raziskavami in naložbami, ki predstavljajo sestavni del prehoda v pametne, trajnostne, vključujoče in rastoče lokalne skupnosti/ regije. Celostni informacijski energetska/ podnebni sistem je namenjen tudi informatiziranosti in motiviranju prebivalcev, organizacij, ki delujejo na področju energetike in podnebnih sprememb, izobraževalno-raziskovalnim organizacijam in zainteresiranim investitorjem. Regija bo z vzpostavitvijo sistema postala odgovorni načrtovalec, porabnik, investitorji, motivator ali pa proizvajalec in dobavitelj energije. V svoji najbolj osnovni obliki CIEPs predstavlja digitalizacijo energetska-podnebnega načrtovanja, ki pa zaradi naprednih funkcionalnosti občutno presega okvirje trenutnih praks. Prikazuje prostorski kontekst mesta, prikazuje podnebni kontekst mesta, prikazuje potenciale za lokalno proizvodnjo energije, prikazuje potenciale obnovljivih virov energije, omogoča spremljanje učinkov implementacije ukrepov učinkovite rabe energije, omogoča družbeno vključenost in mreženje. Nekatere izmed funkcionalnih lastnosti, ki jih CIEPs omogoča, so celovitost, transparentnost, ažurnost, primerjava, avtomatizacija.
Ciljna skupina	javne ustanove, lokalni prebivalci, zasebni sektor
Cilji	Regiji bo z vzpostavljenim informacijsko energetska-podnebnim sistemom omogočena on-line izdelava energetske bilance, aktivno izvajanje načrta ukrepov z večjim vključevanjem zainteresiranih strani, spremljanje KPI.
Nosilec	LEAG
Partnerstvo	BSC Kranj, vse gorenjske občine
Trajanje	2020–2030
Financiranje	Skupaj 120.000

Projekt	GORSKI CENTRI 365 DNI
Opis	<p>Žičniška in spremljajoča infrastruktura slovenskih gorskih centrov močno zaostaja za primerljivimi gorskimi centri v Evropi. Gorski centri predstavljajo v Sloveniji četrtno turističnega obiska in prometa. Zato brez razvoja in investicij pomenijo dodatno slabitev slovenskega turizma po Covid 19. Po drugi strani pa predstavljajo izjemno priložnost in potencial za trajnostni razvoj in rast gorskih centrov na Gorenjskem. S projektom zato želimo pristopiti k inovativnemu razvoju produktov za zelene zime in preusmeritvi smučišč tudi na poletno sezono. Projekt bo razdeljen na investicijski in vsebinski del.</p> <p>Investicijski del bo osredotočen na celostno in trajnostno posodobitev infrastrukture gorskih centrov:</p> <ul style="list-style-type: none"> - žičniške naprave, sistemi za zasneževanje ob zasledovanju cilja energetske učinkovitosti, - razvoj in posodabljanje smučišč, vključno s tekaškimi progami, - razvoj in posodabljanje spremljajočih športno-rekreacijskih objektov (kolesarski parki, poletna sankališča in podobni tematski parki), - digitalizacija gorskih centrov s sodobnimi orodji informiranja obiskovalcev in povezovanje informacij, - digitalizacijo kot osnova za racionalno upravljanje gorskih centrov in višanje produktivnosti ter dodane vrednosti, - razvoj in posodabljanje sprejemno-namestitvenih objektov. <p>Vsebinski del bo zajemal:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razvoj konkurenčnih doživljajskih in butičnih programov, ki sledijo okoljsko-podnebnim in tehnološko-digitalnim trendom,

	<ul style="list-style-type: none"> - promocijo celoletnih inovativnih produktov ter programov gorskih centrov s pomočjo sodobnih spletnih orodij. <p>Z namenom krepitve nosilnih turističnih produktov in obogatitve ponudbe sekundarnih turističnih produktov strmimo k ciljem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spodbuditi razvoj in posodobitev turistične infrastrukture v gorskih centrih, - posodobiti okoljsko, prometno in energetska infrastrukturo gorskih centrov, - uvesti inovativne in trajnostne pristope v razvoju, upravljanju in promociji gorskih centrov, - krepiti zeleno naravnost Slovenije. 	
Ciljna skupina	<ul style="list-style-type: none"> - Domači in tuji turisti, - športniki (kolesarji, padalci, pohodniki, plezalci ...), - mladi in družine. 	
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Spodbuditi razvoj in posodobitev turistične infrastrukture v gorskih centrih, - posodobiti okoljsko, prometno in energetska infrastrukturo gorskih centrov, - uvesti inovativne in trajnostne pristope v razvoju, upravljanju in promociji gorskih centrov, - krepiti zeleno naravnost Slovenije. 	
Nosilec	BSC Kranj, RAGOR, RA Sora	
Partnerstvo	SJA, TNP, MGRT, MZI, občine in lastniki smučišč oz. upravljavci žičniških sistemov	
Trajanje	2021–2027	
Financiranje	Skupaj	100.000.000

6.4.5 Varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami

Kazalnik	Vir	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Vzpostavljen gasilsko-reševalni center	RRA Gorenjske	0	1

Projekt	GASILSKO-REŠEVALNI CENTER z vadbenim poligonom
Opis	<p>Podnebne spremembe se odražajo tudi na lokalni ravni, zato se morajo nanje prilagoditi tudi občine. Eno izmed področij, ki zahteva vlaganja na ravni občin, je zagotavljanje učinkovitega delovanja različnih gasilskih in reševalnih služb. Območje pod Stolom je izpostavljeno vse pogostejšim močnim vetrovom iz Karavank in neurjem, čez to območje potekata dve mednarodni prometni povezavi (železnica, avtocesta), z naraščajočimi outdoor športi na območju Stola pa narašča število nesreč v gorah. Vse to terja izboljšanje infrastrukture in opremljenosti gasilske in reševalne službe ter zagotovitev pogojev za njihovo stalno kvalitetno pripravljenost.</p> <p>V ta namen občina Žirovnica načrtuje izgradnjo gasilsko-reševalnega centra z vadbenim poligonom, kjer bo združila na enem mestu vse reševalne službe (gasilci, GRS, CZ) in zagotovila ustrezne pogoje za hrambo opreme in vadbo pripadnikov služb. Predvidene aktivnosti: nakup zemljišča, priprava projektno-tehnične in investicijske dokumentacije, izgradnja objekta z vadbenim poligonom, posodobitev reševalne opreme.</p>

Ciljna skupina	Potencialno ogroženi prebivalci, podjetja in obiskovalci zaradi naravnih in drugih nesreč.		
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Izboljšati pripravljenost na naraščajoča tveganja podnebnih sprememb na lokalni in regionalni ravni. - Okrepitev zmogljivosti gasilsko-reševalnih služb za odziv na naravne in druge nesreče. 		
Nosilec	Občina Žirovnica		
Trajanje	2023–2024		
Financiranje	Občinska sredstva		240.000
	Sofinanciranje EU		960.000
	Skupaj		1.200.000

6.5. Gorenjska – dostopna in prometno varna regija Povezana Gorenjska: ukrepi in projekti

6.5.1 Ukrep: Upravljanje, umirjanje prometa in uvajanje pametnih načinov mobilnosti na alternativne vire goriv

Kazalnik	Vir	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Delež občin v regiji vključenih v celostno prometno načrtovanje (lokalno in/ali regijsko) %	RRA, MZI	66,6	100

Projekt	REGIJSKO PROMETNO NAČRTOVANJE																
Opis	<p>Ključni element trajnostnega razvoja regije je regijsko celostno prometno načrtovanje in izvedba ukrepov, ki sledijo trajnostnemu razvoju ter konkurenčnosti. Pomembno vlogo za ustvarjanje prometnih sinergij bo imel regijski mobilnostni center, kot stičišče vseh oblik prometa.</p> <p>Glavne aktivnosti projekta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izdelava celostne prometne strategije (CPS) regije. - Vzpostavitev regijskega mobilnostnega centra. - Izvajanje ukrepov na področju trajnostne mobilnosti v regiji. - Promocija trajnostnih oblik mobilnosti. <p>Projekt vzpostavitve regijskega centra mobilnosti je projekt z vizijo pokrivanja potreb javne uprave in zasebnih vlagateljev za izboljšanje trajnostne mobilnosti, vključno s transportom na alternativne vire goriv, v zadovoljstvo uporabnikov.</p> <p>Slovenija je po najnovjših raziskavah povsem na repu evropskih držav po deležu trajnostne mobilnosti. Podatki Eurostata namreč kažejo, da je bilo leta 2016 v Sloveniji 86,3 % vseh potniških potovanj opravljenih z osebnimi avtomobili. Sledita uporaba avtobusov (11,8 %) in železniškega potniškega prometa, ki je z 2,0 % med najnižjimi v Evropski uniji. Delež uporabe javnega potniškega prometa že vse od osamosvojitve v Sloveniji močno upada. Izdatki slovenskih gospodinjstev za osebno mobilnost so bili s 16,3 % v letu 2017 najvišji v vsej EU-28.</p> <p>Kategorizacija storitev pametne mobilnosti</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Kategorija</th> <th>Opis</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Pomoč pri vožnji</td> <td>Voznikom zagotavlja izbiro najboljše, najkrajše ali najhitreje poti med kraji, vključno s stalnimi ali realnimi informacijami o dejavnikih, ki vplivajo na mobilnost. Poti se lahko izberejo na podlagi različnih kriterijev.</td> </tr> <tr> <td>Izboljšane rabe prometnih virov</td> <td>Se nanaša na izboljšano funkcionalnost in učinkovitost. Običajno povezana s specifičnim ciljem, kot so prihranki energije, izboljšanje potovalnih izkušenj in zmanjšanje emisij CO₂.</td> </tr> <tr> <td>Izboljšanje rabe prometne infrastrukture</td> <td>Se nanaša se na izboljšano funkcionalnost rabe prometne infrastrukture, kot so parkirna mesta, ceste, semaforji itd. Vključuje uporabo naprav (senzorji za zaznavanje praznih parkirnih mest, dinamični prometni znaki za obveščanje ipd.).</td> </tr> <tr> <td>Načrtovanje potovanj</td> <td>Zagotavlja navodila za premik iz enega kraja v drugega, ki vključujejo več transportnih zvrsti, čas potovanja in prihoda. Usmerjanje je mogoče prilagoditi z različnimi merili, kot so najcenejše, najhitreje ali okolju najprijaznejše potovanje ter možnost prevoza invalidskih vozičkov ali koles.</td> </tr> <tr> <td>Lociranje objektov</td> <td>Omogoča lociranje vozila, mestnih koles ali javnih avtobusov.</td> </tr> <tr> <td>Nadzor prometa</td> <td>Organom omogoča, da spremljajo, analizirajo in dobijo vpogled v promet (odkivanje zastojev, nezakonitega vedenja avtomobilov, zastojev). Lahko se opravlja simulacije, kako bi na prometne tokove vplivali različni dogodki, kot so vreme, zaprtje cest in prilagoditve vzorcev semaforjev. Posneti podatki lahko služijo kot dokaz o nesrečah ali prekrških.</td> </tr> <tr> <td>Nadzor JPP</td> <td>Omogoča spremljanje vozil JPP in vpogled v dogodke na krovu, učinkovitost vozil na podlagi trenutnih in pričakovanih potovalnih časov, število potnikov in incidente.</td> </tr> </tbody> </table>	Kategorija	Opis	Pomoč pri vožnji	Voznikom zagotavlja izbiro najboljše, najkrajše ali najhitreje poti med kraji, vključno s stalnimi ali realnimi informacijami o dejavnikih, ki vplivajo na mobilnost. Poti se lahko izberejo na podlagi različnih kriterijev.	Izboljšane rabe prometnih virov	Se nanaša na izboljšano funkcionalnost in učinkovitost. Običajno povezana s specifičnim ciljem, kot so prihranki energije, izboljšanje potovalnih izkušenj in zmanjšanje emisij CO ₂ .	Izboljšanje rabe prometne infrastrukture	Se nanaša se na izboljšano funkcionalnost rabe prometne infrastrukture, kot so parkirna mesta, ceste, semaforji itd. Vključuje uporabo naprav (senzorji za zaznavanje praznih parkirnih mest, dinamični prometni znaki za obveščanje ipd.).	Načrtovanje potovanj	Zagotavlja navodila za premik iz enega kraja v drugega, ki vključujejo več transportnih zvrsti, čas potovanja in prihoda. Usmerjanje je mogoče prilagoditi z različnimi merili, kot so najcenejše, najhitreje ali okolju najprijaznejše potovanje ter možnost prevoza invalidskih vozičkov ali koles.	Lociranje objektov	Omogoča lociranje vozila, mestnih koles ali javnih avtobusov.	Nadzor prometa	Organom omogoča, da spremljajo, analizirajo in dobijo vpogled v promet (odkivanje zastojev, nezakonitega vedenja avtomobilov, zastojev). Lahko se opravlja simulacije, kako bi na prometne tokove vplivali različni dogodki, kot so vreme, zaprtje cest in prilagoditve vzorcev semaforjev. Posneti podatki lahko služijo kot dokaz o nesrečah ali prekrških.	Nadzor JPP	Omogoča spremljanje vozil JPP in vpogled v dogodke na krovu, učinkovitost vozil na podlagi trenutnih in pričakovanih potovalnih časov, število potnikov in incidente.
Kategorija	Opis																
Pomoč pri vožnji	Voznikom zagotavlja izbiro najboljše, najkrajše ali najhitreje poti med kraji, vključno s stalnimi ali realnimi informacijami o dejavnikih, ki vplivajo na mobilnost. Poti se lahko izberejo na podlagi različnih kriterijev.																
Izboljšane rabe prometnih virov	Se nanaša na izboljšano funkcionalnost in učinkovitost. Običajno povezana s specifičnim ciljem, kot so prihranki energije, izboljšanje potovalnih izkušenj in zmanjšanje emisij CO ₂ .																
Izboljšanje rabe prometne infrastrukture	Se nanaša se na izboljšano funkcionalnost rabe prometne infrastrukture, kot so parkirna mesta, ceste, semaforji itd. Vključuje uporabo naprav (senzorji za zaznavanje praznih parkirnih mest, dinamični prometni znaki za obveščanje ipd.).																
Načrtovanje potovanj	Zagotavlja navodila za premik iz enega kraja v drugega, ki vključujejo več transportnih zvrsti, čas potovanja in prihoda. Usmerjanje je mogoče prilagoditi z različnimi merili, kot so najcenejše, najhitreje ali okolju najprijaznejše potovanje ter možnost prevoza invalidskih vozičkov ali koles.																
Lociranje objektov	Omogoča lociranje vozila, mestnih koles ali javnih avtobusov.																
Nadzor prometa	Organom omogoča, da spremljajo, analizirajo in dobijo vpogled v promet (odkivanje zastojev, nezakonitega vedenja avtomobilov, zastojev). Lahko se opravlja simulacije, kako bi na prometne tokove vplivali različni dogodki, kot so vreme, zaprtje cest in prilagoditve vzorcev semaforjev. Posneti podatki lahko služijo kot dokaz o nesrečah ali prekrških.																
Nadzor JPP	Omogoča spremljanje vozil JPP in vpogled v dogodke na krovu, učinkovitost vozil na podlagi trenutnih in pričakovanih potovalnih časov, število potnikov in incidente.																

Kategorija	Opis
Parkiranje	Uporabnikom omogoča iskanje, rezervacijo in plačilo parkirnih mest. Lahko vključuje tudi funkcionalnosti za upravljanje parkirnih prostorov, oglaševanje parkiranja in komunikacijo med ponudnikom in uporabniki parkiranja.
Plačevanje	Omogoča plačevanje prevoznih storitev (vozovnica za posamezna ali povezana večmodalna potovanja, parkiranina, energija za vozila, cestnina, uporaba javnih koles).
Poročanje o mobilnosti	Različnim deležnikom zagotavlja informacije o dogodkih, ki vplivajo na pretočnost in čas potovanja, kot so načrtovani dogodki, nesreče, incidenti, alternativne poti.
Deljeni promet	Omogoča skupno ali deljeno uporabo vozil (<i>Carsharing</i>) in potovanj (<i>Carpooling</i>), vključno z napovedovanjem, iskanjem, rezerviranjem, dostopom in plačevanjem.
Optimizacija semaforjev	Omogoča prilagajanje vzorcev semaforjev na podlagi različnih dejavnikov, vključno z trenutnim prometnim tokom, zgodovinskimi in simuliranimi podatki ter približevanjem posebnih tipov vozil, kot so vozila za nujne primere in javni avtobusi. Glavni cilj te vrste storitev je odzivanje na spreminjajoče se zahteve v prometnem toku in dajanje prednosti premikanju posebnih vozil.

Namen projekta je:

- Namen projekta je vzpostavitev celostnega regijskega prometnega načrtovanja za skladnejši trajnostni razvoj znotraj regije,
- premostitev vrzeli med javno upravo, raziskavami in trgom ter uporabniki na Gorenjskem,
- celostno načrtovanje storitev prometa in infrastrukture na Gorenjskem,
- povezovanje načrtovanja mobilnosti s komplementarnimi področji: prostorsko umeščanje in načrtovanje, energetika, IKT, storitve javne uprave, turizem, gospodarstvo,
- spremljanje stanja in razvoja: JPP, mikromobilnosti, vključno s kolesarskim omrežjem, cestnega omrežja, vodnega prometa, storitev železniškega prometa, peš prometa, prometa povezanega z letalskimi povezavami,
- spodbujanje transporta, trajnostne mobilnosti povezane z alternativnimi viri goriv in digitalnimi rešitvami s pridobivanjem razvojnih sredstev, pripravo projektov, sodelovanjem v projektih in vodenjem projektov,
- ohranjanje in utrjevanje sodelovanja z odgovornimi ministrstvi, občinami na Gorenjskem, regionalnimi centri mobilnosti v sklopu drugih RRA-jev in drugimi gospodarskimi in raziskovalnimi entitetami ter mednarodnimi poslovnimi partnerji pomembnimi za področje.

Ciljna skupina

Prebivalci regije in obiskovalci, občine, gospodarstvo, javne ustanove.

Cilji

Splošni cilji:

- boljša kakovost bivanja,
- izboljšana prometna varnost,
- lažja izvedba regijskih projektov,
- izboljšani mobilnost in dostopnost,
- optimizacija prometnih tokov v regiji.

Specifični cilji:

- Posodobitev CPS-jev na ravni občin,
- Izdelava regijskega CPS
- izdelava mobilnostnih načrtov za ustanove in posamezna širša območja,
- priprava regijskega akcijskega načrta, kot osnova za izvedbe povezljivih mobilnostnih projektov,
- vzpostavitev celovitih pametnih multimodalnih rešitev (vozlišč, P & R, pametna parkirišča),
- izboljšana mobilnosti, pretoka prometa s pametno signalizacijo, zmanjšanje turističnih in tranzitnih pritiskov, vzpostavitev podpornega okolja za avtonomno vožnjo,
- trajnostna logistika zadnjega kilometra (e-SMART),

	<ul style="list-style-type: none"> - uvedba digitalnih orodij v prometne sisteme, - uvajanje mobilnosti na alternativne vire goriv (javnem prevozu (stisnjen zemeljski plin, elektrika in vodik) s podporno infrastrukturo, - povezovanje občinskih informacijskih točk o trajnostni mobilnosti ter njihova promocija, - povečana ozaveščenost (popularizacija) uporabe digitalnih orodij za krepitev kakovosti življenja med občani, civilno družbo in odločevalci v regijskih območjih, - sodelovanje z drugimi vzpostavljenimi regionalnimi centri, izmenjava znanja in skupno načrtovanje razvoja trajnostne mobilnosti in reševanje problemov, - vzpostavitev sistemov izposoje koles v regiji: urbani-mestni sistem izposoje na priklopne postaje in izposoja potovalnih in gorskih koles s pomočjo agencij in digitalno nadzorovanih kolesarnic, - urejena infrastruktura za pešce in kolesarje. 								
Nosilec	BSC Kranj								
Partnerstvo	Občine, ministrstva, podjetja, RRA-ji, inštituti, zavodi, nacionalne agencije, interesna združenja, tuji poslovni partnerji.								
Trajanje	2021–2027 in naprej								
Financiranje	<table border="1"> <tr> <td>Občinska sredstva</td> <td>20 % - 60 %</td> </tr> <tr> <td>Sofinanciranje EU</td> <td>85 % - 70 %</td> </tr> <tr> <td>Drugi viri</td> <td>nacionalni viri: Podnebni sklad, MzI, EKP (DRR, CTN1, CTN2); zasebni viri v sklopu javno-zasebnih partnerstev</td> </tr> <tr> <td>Skupaj</td> <td>68.365.636 EUR</td> </tr> </table>	Občinska sredstva	20 % - 60 %	Sofinanciranje EU	85 % - 70 %	Drugi viri	nacionalni viri: Podnebni sklad, MzI, EKP (DRR, CTN1, CTN2); zasebni viri v sklopu javno-zasebnih partnerstev	Skupaj	68.365.636 EUR
Občinska sredstva	20 % - 60 %								
Sofinanciranje EU	85 % - 70 %								
Drugi viri	nacionalni viri: Podnebni sklad, MzI, EKP (DRR, CTN1, CTN2); zasebni viri v sklopu javno-zasebnih partnerstev								
Skupaj	68.365.636 EUR								

Projekt	UVAJANJE MOBILNOSTI NA ALTERNATIVNE VIRE
Opis	<p>Mobilnost na alternativne vire temelji na zeleni energiji, zmanjševanju ogljičnega odtisa in emisij trdih delcev v prometu. Zaradi navedenih dejstev predstavlja učinkovito in družbeno sprejemljivo obliko rabe vozil. Pomembna je, ker predstavlja koncept trajnostne in okolju prijazne mobilnosti.</p> <p>Na osnovi evropskih, nacionalnih in lokalnih politik se v obdobju 2021–2027 načrtuje spodbujanje uvajanja mobilnosti na alternativne vire goriv. Analiza lokalnih potreb na Gorenjskem je leta 2020 identificirala potrebe po vzpostavljanju polnilnic za električna vozila in vozila na stisnjen zemeljski plin ter za zamenjavo vozil na fosilna goriva z električnimi baterijskimi vozili in vozili na stisnjen zemeljski plin.</p> <p>Načrtovane investicije na Gorenjskem:</p> <p>Električna vozila:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bled: uvedba cestnega vlaka ali več manjših avtobusov - Bohinj: nakup avtobusa - Gorenja vas Poljane: vozilo kategorije M - Gorje: več manjših avtobusov ali/in en večji avtobus - Jesenice: nakup ali najem vozila

	<ul style="list-style-type: none"> - Jezersko: dve električni vozili - Kranjska Gora: nakup vozil (kombijev in avtobusov) - Kranj: nabava vozil (4 avtobusi, 2 komunalni vozili, do 150 osebnih vozil) in kumunalnih vozil na stisnjen zemeljski plin - Naklo: investicija ni opredeljena - Preddvor: nakup vozila - Radovljica: nakup vozila - Šenčur: investicija ni opredeljena - Škofja Loka: 1 avtobus, 2 osebni vozili - Tržič: nakup ali najem vozila - Železniki: nakup ali najem vozila - Žirovnica: investicija ni opredeljena - Žiri: investicija ni opredeljena <p>Električne in druge polnilnice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bled: hitra (150 kW) polnilnica za električne avtobuse in vozila - Bohinj: investicija ni opredeljena - Cerklje na Gorenjskem: nakup in postavitve dveh električnih polnilnic Gorenja vas-Poljane: <ul style="list-style-type: none"> - Gorje: 3 električni polnilnici - Jesenice: 5 e-avtomobilov in 3 e-polnilnice - Jezersko: 15 električnih polnilnic - Kranjska Gora: nakup in vzpostavitev polnilnic - Kranj: najmanj 12 električnih polnilnic, polnilnica za stisnjen zemeljski plin - Naklo: ni opredelilo investicije, vendar bo verjetno v sklopu zasebne investicije imel vzpostavljene hitre polnilnice - Preddvor: postavitve 3 polnilnic - Radovljica: nakup in vzpostavitev 2 e-polnilnici za električna kolesa - Šenčur: investicija ni opredeljena - Škofja Loka: 2 polnilnici do 50 kW, 1 polnilnica z 150 kW - Tržič: investicija ni opredeljena - Železniki: polnilnica za e-kolesa - Žirovnica: investicija ni opredeljena - Žiri: investicija ni opredeljena <p>Zgoraj navedene investicije ne izključujejo sprememb.</p>
Ciljna skupina	Občine Gorenjske statistične regije in ostali uporabniki
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Povečati delež vozil na alternativne vire goriv - Zagotoviti lokacijsko strateško vzpostavitev polnilne infrastrukture na Gorenjskem - Podpreti občine pri tranziciji na alternativne vire goriv s finančnimi instrumenti, svetovanjem za izvedbo – javno zasebna partnerstva, skupna javna naročila ... - Uvesti celovito spremljanje napredka pri uvajanju mobilnosti na alternativne vire goriv na ravni Gorenjske statistične regije
Nosilec	BSC Kranj in občine
Partnerstvo	Gorenjske občine, RAGOR, SORA, zavodi za turizem, MzI, MOK, svetovalna podjetja in inštituti, ELES, Skupina Elektro Gorenjska, zasebni vlagatelji ...

Trajanje	2021–2027		
Financiranje	Občinska sredstva	20 % - 60 %	
	Sofinanciranje EU	70% - 20 %	
	Drugi viri	Nacionalni viri: Podnebni sklad, EKP, Mzi, zasebni vlagatelji	
Skupaj	19.000.000		

6.5.2 Izboljšanje infrastrukture in povečanje dostopnosti

Kazalnik	Vir	2020 oz. zadnji razpoložljiv podatek	2027
Število umrlih v cestnoprometnih nesrečah na 10.000 prebivalcev	SURS	0,3 (2018)	0,2

Projekt	UREJANJE DRŽAVNIH IN REGIONALNIH KOLESARSKIH POVEZAV
Opis	<p>Projekt izgradnje kolesarskih poti na območju Gorenjske je projekt državnega in regijskega pomena, saj je del državnih kolesarskih povezav oz. Gorenjskega kolesarskega omrežja. Kolesarji se danes vozijo večinoma po prometno zelo obremenjenih cestah, na večini odsekov ni urejenih kolesarskih poti.</p> <p>Namen projekta je urediti 200 km varnih kolesarskih povezav na območju Gorenjske, s katerimi bodo na kolesarjem privlačen in varen način povezana večja urbana središča med seboj in z zalednimi naselji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Daljinska kolesarska pot D2 z navezavami (Jesenice-Žirovnica-Lesce-Radovljica-Naklo-Kranj-Medvode) - Kolesarska povezava Bled-Bohinjska Bistrica - Loške kolesarske poti (od Železnikov in Žirov do Škofje Loke ter naprej do Kranja in Medvod) - Medobčinske povezave osrednje Gorenjske (mesto Kranj kot središče nacionalnega in regionalnega pomena se bo povežalo s središči sosednjih občin; s Preddvorom, Zg. Jezerskim, Šenčurjem, Cerkljami na Gorenjskem, Naklim in Tržičem) <p>Načrtovana ureditev bo na večini odsekov zagotovila ločenost avtomobilskega oziroma motornega prometa od kolesarskega in s tem povečala varnost vseh udeležencev v prometu. Ob izgradnji kolesarskih poti se bo povečal razvoj turističnega, rekreativnega in dnevnega kolesarjenja. Turistični potencial območja bo ob urejeni kolesarski infrastrukturi še bolj privlačen kolesarjem, prebivalcem ob trasi kolesarske povezave bodo omogočene tudi dnevne migracije s kolesom do središč za svoje dnevne potrebe.</p> <p>Z vzpostavitvijo kolesarske poti se bo izboljšala trajnostna dostopnost do javnih funkcij, delovnih mest, osnovnih in srednjih šol, delež potovanja, opravljenih z nemotoriziranimi prometnimi načini, se bo povečal, zmanjšali se bodo negativni vplivi na okolje (zmanjševanje emisij CO₂).</p> <p>Umeščanje državnih in regionalnih kolesarskih povezav na Gorenjskem se navezuje na sosednje razvojne regije (Goriško, Osrednjeslovensko regijo) in tudi čezmejno.</p>

Ciljna skupina	<ul style="list-style-type: none"> - Kolesarji, ki se vozijo iz potrebe: ti kolesarji se vozijo s točno določenim namenom in ciljem (v službo, šolo, banko, po nakupih ...). Namen takih kolesarjev je, da čim lažje, čim hitreje in čim bolj varno pride na cilj, - kolesarji, ki se vozijo zaradi rekreacije in v turistične namene: zanje so pomembni okolje, udobnost in varnost na poti. Rekreacijskim kolesarjem sta doživljanje okolja in vožnja sama namen in cilj. Dolžina dnevne rekreacijske vožnje je od 25 do 50 kilometrov, največ 80 kilometrov. 	
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Zagotoviti ustrezno kolesarsko infrastrukturo in sodelovanje lokalnih, regionalnih in nacionalnih inštitucij, potrebnih za celovit razvoj kolesarske infrastrukture, - povečati delež mobilnosti prebivalstva s kolesi in s tem prispevati k trajnostni mobilnosti, - spodbuditi razvoj turizma in izboljšati turistično ponudbo v regiji. 	
Nosilec	SORK	
Partnerstvo	SORK, občine Gorenjske, DRSI	
Trajanje	2021–2027	
Financiranje	Skupaj	85.000.000

Projekt	GORSKO KOLESARJENJE IN OSTALE ALTERNATIVNE OBLIKE KOLESARJENJA	
Opis	<p>Gorsko kolesarjenje z ostalimi alternativnimi oblikami kolesarstva predstavlja velik potencial za razvoj regije. Gorenjska ima idealne pogoje za razvoj tovrstnega kolesarstva, predvsem zaradi geografske danosti, ustreznosti terena ter množice različnih makadamskih in gozdnih cest ter poti. Kolesarji predstavljajo pomemben segment turističnega gospodarstva, zato lahko kolesarska ponudba bistveno pripomore k izboljšanju privlačnosti območja.</p> <p>Namen je ureditev mreže in poligonov za turno in gorsko kolesarjenje v skladu z naravnimi možnostmi in omejitvami.</p> <p>Projekt bo osredotočen na različne segmente kolesarstva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - daljše turno kolesarske poti – fokus predvsem na legalizaciji in upravljanju, - ENDURO kolesarske poti – vzpostavitev in ureditev tras, - makadamsko GRAVEL kolesarjenje – označitev tras na terenu, - bike parki – kolesarski parki – preusmeritev smučišč iz zimske na poletno sezono, - PUMPTRACK oz. kolesarski poligoni za otroke – gradnja kolesarskih poligonov. 	
Ciljna skupina	<ul style="list-style-type: none"> - Rekreativni in profesionalni kolesarji, - turisti, - otroci in mladostniki. 	
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Zagotoviti ustrezno kolesarsko infrastrukturo in sodelovanje lokalnih, regionalnih in nacionalnih inštitucij, potrebnih za celovit razvoj kolesarske infrastrukture, - spodbujati in razvijati trajnostni turizem. 	
Nosilec	SORK	
Partnerstvo	SORK, BSC Kranj, RAGOR Razvojna agencija Zgornje Gorenjske, občine	
Trajanje	2023–2026	
Financiranje	Skupaj	10.000.000

Projekt	POSODOBITEV CESTNE INFRASTRUKTURE
Opis	<p>Med ključnimi investicijami v posodobitev cestne infrastrukture so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Južna obvoznica mimo Bleda in širitev ceste med krožiščem v Lescah in Bledom - Severna Škofjeloška obvoznica - Izboljšanje cestnih povezav letališča z avtocestnim sistemom, Kranjem (štiripasovnica) in Ljubljano - Vzpostavitev povezave prometnega obroča gorenjskih občin do letališča JP in Ljubljane vključno z železniško povezavo - 4. razvojna os in navezava Škofje Loke na avtocestno omrežje - 4a razvojna os (Kranj – Preddvor – Jezersko) - Mestne in vaške obvoznice - Ureditev panoramsko-turističnih cest - Ureditev mirujočega prometa, parkirni prostori, preusmerjanje prometa iz centra mest, urejene cone za pešce
Trajanje	2021–2027

Projekt	ŽELEZNIŠKA INFRASTRUKTURA
Opis	<p>Ključni investiciji v železniško infrastrukturo sta vlaganje v posodobitev gorenjske in bohinjske železniške proge in kompozicij (npr. nadgradnja avtovlaka, kolesarski vagon ...):</p> <ul style="list-style-type: none"> - hitra železniška povezava Ljubljana – Jesenice z navezavo na letališče, - Bohinjska proga, ki zagotavlja povezavo Gorenjske z Goriško regijo oziroma Soško dolino. <p>Posodobitev in vzpostavitev kakovostne prevozne ponudbe z namenom, da železnica postane hrbtenica trajnostno naravnane prometnega sistema regije.</p>
Ciljna skupina	Uporabniki železniškega potniškega prometa, lokalni prebivalci, turisti, podjetja, železniški prevozniki ...
Cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Omogočanje kakovostne ponudbe javnega potniškega prometa, - zagotoviti varnost in pretočnost potniškega prometa, - omogočanje razvoja atraktivnih turističnih produktov, vezanih na železniški prevoz, - omogočanje razvoja multimodalnih mobilnostnih rešitev, - do uporabnikov prijaznejša infrastruktura, - umeščanje kulturnih, turističnih in izobraževalnih vsebin v železniške objekte, - povečanje atraktivnosti prevozov za vse uporabnike.
Trajanje	2021–2027
Projekt	BOHINJSKA PROGA¹⁷
	<p>1. Nadgradnja Bohinjske proge</p> <p>Posodobitev omrežja obsega naslednje posege: zagotovitev varnega odvijanja prometa s sanacijo nestabilnih brežin in ostalih kritičnih točk, posodobitev postaj Bled jezero, Bohinjska Bistrica, izgradnja ustreznih peronov in ostale infrastrukture, modernizacija signalnovarnostnih naprav in vzpostavitev centralnega daljinskega vodenja prometa.</p>

¹⁷ Medregijski projekt Gorenjske in Severnoprimske razvojne regije.

2. Hidrološka sanacija Bohinjskega predora in vzpostavitev kolesarske poti skozi predor

Hidrološka sanacija Bohinjskega predora je nujen poseg za zagotovitev varnosti ter za razvoj kakovostne prevozne ponudbe Bohinjske proge. V sklopu sanacije predora bi bilo smiselno zamenjati celotni zgornji ustroj proge v predoru (dvig na kategorijo D4), v trasi nekdanjega desnega tira pa bi lahko uredili atraktivno kolesarsko pot, ki bi kot sestavni del regionalne kolesarske povezave R2 povezala Bohinj in Baško grapo. Kolesarska pot bi služila tudi kot intervencijski dostop v primeru izrednih dogodkov v predoru.

3. Strategija upravljanja s kulturno dediščino Bohinjske železnice

Dediščina Bohinjske proge žal ni ustrezno zavarovana in ovrednotena, kar pomeni njeno ogroženost, bodisi zaradi njenega neustreznega vzdrževanja kakor tudi zaradi morebitnega neustreznega pristopa pri prihodnjih infrastrukturnih posegih. Prav zato je oblikovanje ustrezne strategije varovanja, obnove, upravljanja in trženja dediščine nujna naloga in osnovna podlaga za vse prihodnje posege. Predvidene aktivnosti: celovito evidentiranje nepremične in premične dediščine; načrt varstva, obnove, upravljanja in trženja dediščine; podpora oblikovanju turističnih produktov, temelječih na dediščini Bohinjske proge (muzejski vlak, Pot miru ...); podpora uporabnikom prostorov, ki nudijo javne vsebine v železniških objektih.

4. Nabava namenski vozni sredstev za regionalni železniški potniški promet

Nabava novih vozni sredstev je za vzpostavitev kakovostne ponudbe javnega potniškega prometa v regiji osnovnega pomena. Bohinjska proga pa s svojimi specifikami glede njenega poteka (strmi vzponi, ostre krivine) in strukture potnikov (velik delež turistov, veliko povpraševanje po prevozu koles na vlakih ipd.) zahteva preudarno izbiro voznega parka. Prenove je potreben tudi celoten vozni park avtovlaka, ki vozi med Bohinjsko Bistrico, Mostom na Soči in Novo Gorico.

5. Vzpostavitev posebnih turističnih prevoznih produktov na Bohinjski progi

Na Bohinjski progi obstaja poleg muzejskega vlaka možnost oblikovanja zelo različnih turističnih produktov, izvedljivih v različnih smereh, z različnimi voznimi sredstvi (sodobnimi in historičnimi) in za različne tržne segmente končnih strank. Predlagani projekt vzpostavitve posebnih turističnih prevoznih produktov na Bohinjski progi zajema:

- akcijski načrt razvoja možnih turističnih prevoznih produktov z umestitvijo v obratovalni in trženjski koncept Bohinjske proge ter z določitvijo razmerij med posameznimi deležniki;
- zagotovitev primernih vozni sredstev (novih ali rabljenih), njihovo obnovo oz. preureditev za potrebe turističnih prevozov;
- delno sofinanciranje produktov v zagonski fazi.

Projekt omogoča in spodbuja različne načine sodelovanja javnih in zasebnih subjektov.

Financiranje	Nadgradnja Bohinjske proge	10.200.000
	Hidrološka sanacija Bohinjskega predora in vzpostavitev kolesarske poti skozi predor (Gorenjska)	17.000.000
	Strategija upravljanja s kulturno dediščino Bohinjske železnice	315.000
	Nabava namenski vozni sredstev za regionalni železniški potniški promet	20.250.000

Vzpostavitev posebnih turističnih prevoznih produktov na Bohinjski progi	900.000
Skupaj:	48.665.000

Projekt	IKT INFRASTRUKTURA
Opis	<p>Ministrstvo za javno upravo pripravlja novo digitalno strategijo za Slovenijo in vedno več občin pripravlja svoje občinske digitalne strategije. Osnovna infrastruktura je internet, osnovni element je podatek. Če so podatki odprti, dostopni in urejeni, se da iz njih marsikaj narediti. Dostopna in zmožljiva širokopasovna infrastruktura pa je bistvena za zmanjševanje t. i. digitalne ločnice. Zagotovitev dostopa do širokopasovnih elektronskih komunikacijskih storitev na območjih, na katerih širokopasovna infrastruktura še ni zgrajena in hkrati na tržnega zanimanja za njeno gradnjo.</p> <p>Pričakovani rezultati in učinki so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izboljšana dostopnost do širokopasovnega omrežja, - odpravljanje belih lis na področju dostopa do interneta.
Ciljna skupina	Prebivalci, podjetja
Cilji	Naš cilj je, da se zagotovi dostop do širokopasovnih elektronskih komunikacijskih storitev vsem prebivalcem gorenjske regije.
Nosilec	MJU, MKGP in občine
Trajanje	2021–2027

6.6. Gorenjska odprta v svet: ukrepi in projekti na področju teritorialnega sodelovanja 2021–2027

Eno izmed pomembnih načel delovanja gorenjske regije tudi v naslednjih letih je odprtost in sodelovanje. Gorenjska uspešno sodeluje v transnacionalnih, medregionalnih in čezmejnih programih EU že od leta 2000. Vzpostavljeni so uradni stiki z različnimi regijami in organizacijami znotraj EU in izven nje. Povezave z evropskimi regijami so nam omogočile prenos pomembnih izkušenj in znanj, ki smo jih vgradili tudi v ta RRP Gorenjske. V razširjeni Evropi daje EU velik poudarek teritorialnemu sodelovanju, ki ostaja svoj samostojen cilj znotraj evropske kohezijske politike tudi v obdobju 2021–2027 in kot tak predstavlja velike izzive tudi za Gorenjsko. Povezovanje, sodelovanje ter prenos izkušenj in znanj na razvojnih področjih bo prednostno usmerjeno v nadgradnjo ciljev in projektov RRP Gorenjske z mednarodno dimenzijo in s predlogi novih inovativnih rešitev, ki zagotavljajo konkurenčnost in prepoznavnost Gorenjske v širšem prostoru.

Gorenjska regija bo tudi v nadaljevanju sodelovala v vseh transnacionalnih, medregionalnih, čezmejnih in centraliziranih programih, kjer bo možno uresničevati zadane cilje.

V času priprave RRP Gorenjske operativnih programov za izvajanje čezmejnih programov sodelovanja z Italijo in Avstrijo za obdobje 2021–2027 še ni bilo na voljo. Potekali so spletni posveti, v okviru katerih smo sodelovali. Spodaj zato navajamo tematike in projekte, ki so pomembni za našo regijo za uresničevanje zadanih ciljev na področju čezmejnega sodelovanja, na podlagi preteklih izkušenj sodelovanja ter prvenstveno potreb v regiji.

SLOVENIJA – AVSTRIJA:

- Sklad za male projekte
- nadaljnji razvoj območja Karavank
- inovativnost v podjetjih ter iskanje skupnih čezmejnih rešitev na področju ključnih tehnologij in trgov
- kreativni laboratorij za iskanje talentov in ustvarjanje novih delovnih mest
- spodbujanje in razvoj podjetništva v ciljni skupini žensk, socialne tematike
- proučevanje ranljivega gorskega območja z oblikovanjem ukrepov za preprečevanje naravnih nesreč, klimatske spremembe
- sodelovanje pri prenosu dobrih praks upravljanje in organiziranje poslovnih con, krožnega gospodarstva in industrijskih simbioz
- projekti na temo naravne in kulturne dediščine obmejnega prostora, biodiverziteta, invazivke in naravovarstvo, ohranjanje narave, mobilnost, gastronomija, lokalna samooskrba, energetska učinkovitost, razvoj gorskih in zavarovanih območij, zelena infrastruktura ...

SLOVENIJA – ITALIJA:

- razvoj turističnih produktov, ki temelji na doživetjih tradicije, narave in povezanosti z lokalnimi prebivalci, mreženje ponudnikov
- kolesarjenje: ureditev poti, signalizacija, podpora IKT, promocija kolesarjenja in povečanje varnosti
- revitalizacija dediščine in doživetja tradicije : snovna in nesnovna kulturna dediščina (oživljanje stavbne dediščine, ohranjanje tradicionalnih znanj, kulinarike, dediščinski management, tradicionalne prireditve ...)
- razvoj socialnega podjetništva in združništva
- projekti na temo naravne in kulturne dediščine obmejnega prostora, gastronomije, lokalne samooskrbe ...

7. FINANČNI OKVIR ZA IZVAJANJE REGIONALNEGA RAZVOJNEGA PROGRAMA GORENJSKE 2021–2027

Skupna okvirna finančna ocena vrednosti RRP Gorenjske za doseg zadanih ciljev in implementacijo načrtanih aktivnosti je prikazana v spodnji tabeli. Glede na dostopne podatke v času priprave dokumenta je pri nekaterih projektih podana zgolj skupna ocenjena vrednost projekta, pri nekaterih pa tudi predvidena višina sofinanciranja po virih (EU, RS, občinska sredstva, drugi in lastni viri). Za uresničevanje zadanih ukrepov in projektov bo potrebno poleg javnih virov poiskati dodatne zasebne vire, tudi skozi inovativne javno-zasebne oblike zbiranja razvojnih sredstev.

Ena izmed oblik usmerjanja razvojnih sredstev v ukrepe in rešitve, ki izboljšujejo kakovost življenja ljudi, je tudi participativni proračun, ki ga gorenjske občine že v veliki meri izvajajo.

V tabeli 9 so zbrane vrednosti projektov po posameznih razvojnih prioritetah z ocenjeno skupno vrednostjo in po predvidenih virih financiranja.

Tabela 9: Finančna ocena izvajanja RRP Gorenjske

Razvojna prioriteta	Vrednost projekta			
	Skupaj - bruto	EU + SLO	Občinska sredstva	Drugi / Lastni viri
6.1 Gorenjska - enakomerno razvita in poseljena regija	107.100.000	89.010.000	17.145.000	945.000
6.2 Gorenjsko gospodarstvo - inovativno in trajnostno	87.600.350	74.812.610	490.000	12.297.740
6.3 Gorenjska - s priložnostmi za vse	373.842.000	289.619.500	37.770.000	46.452.500
6.4 Gorenjska - energetska varčna in čista regija	426.520.000	349.976.000	62.692.000	13.852.000
6.5 Gorenjska - dostopna in prometno varna regija	231.030.636	190.107.758	25.748.127	15.174.750
SKUPAJ	1.226.092.986	993.525.868	143.845.127	88.721.990

8. SPREMLJANJE, VREDNOTENJE IN ORGANIZIRANOST IZVAJANJA RRP GORENJSKE

Gorenjska spada v kohezijsko regijo Zahodna Slovenija. Organ odločanja kohezijske regije je razvojni svet kohezijske regije. Vsaka regija v kohezijski regiji ima v razvojnem svetu pet predstavnikov, ki jih imenuje svet regije. Razvojni svet kohezijske regije sodeluje pri sprejemanju odločitev in daje predhodno soglasje o vsebini in izvajanju programov EU, ki vplivajo na razvoj kohezijske regije, ter opravlja druge naloge, povezane z razvojem, ki jih sporazumno določijo občine in država.

Pri izvajanju RRP Gorenjske imajo ključno vlogo nosilci projektov. Koordinacijo med projekti znotraj razvojnih prioritiet, pomoč pri pripravi projektov do stopnje izvedljivosti ter iskanju ustreznih finančnih virov zanje nudi Regionalna razvojna agencija Gorenjske (BSC Kranj) skupaj z obema območnima razvojnima agencijama (RAGOR, RA Sora) ter v sodelovanju z inštitucijami v regijski razvojni mreži ter drugimi deležniki v regiji in širše. BSC Kranj, RAGOR in RA Sora prevzemajo tudi vodenje zahtevnejših regijskih projektov, za katere na Gorenjskem ni drugih nosilcev.

V skladu z Zakonom o skladnem regionalnem razvoju se RRP uresničuje z dogovori za razvoj regij. Postopek priprave dogovora za razvoj regije se začne s povabilom MGRT razvojnemu svetu regije za pripravo in podpis dogovora. Dogovor, ki vključuje regijske in sektorske projekte, podpišeta predsednik razvojnega sveta in minister. Upošteva se načelo skladnega razvoja vseh območij v regiji. V skladu z navodili resornega ministrstva se pripravi dogovor za razvoj regije, v katerem se glede na razpoložljivo kvoto sredstev uskladijo projekti.

V skladu z Uredbo o regionalnih razvojnih programih je za spremljanje izvajanja RRP zadolžen razvojni svet regije skupaj s svojimi odbori. RRA je zadolžena za spremljanje doseganja ciljev RRP (zastavljenih merljivih kazalnikov) ter pripravo letnih poročil in končnega poročila o izvajanju RRP. Poročila bodo posredovana na občine in pristojnemu ministrstvu.

Letna in končno poročilo o izvajanju RRP Gorenjske bodo vključevala:

- kratek prikaz stanja in sprememb, ki so pomembne za izvajanje RRP ter njihov vpliv na doseganje zastavljenih ciljev RRP,
- napredek pri doseganju kvantificiranih ciljev z uporabo fizičnih in finančnih kazalnikov,
- dosežene učinke po izvedbi posameznih investicijskih ukrepov in projektov,
- navedbo pomembnejših problemov pri izvajanju RRP in sprejete ukrepe za njihovo odpravo.

9. INFORMIRANJE IN OBVEŠČANJE JAVNOSTI

V tem poglavju predstavljamo:

- **način vključevanja javnosti ter zagotavljanje partnerstva v času priprave RRP Gorenjske**, t. j. od jeseni 2018 do decembra 2020 ter
- **načrt komuniciranja** s ciljnim javnostmi za realizacijo in promocijo programa od 1. 1. 2021 naprej.

Sodelovanje in vključenost javnosti v pripravi RRP krepi usposobljenost in pripravljenost sodelujočih za soustvarjanje in udeležanje skupne vizije, razvojnih ciljev in ukrepov ter s tem povečuje tudi soodgovornost za njihovo izvajanje. Sodelovanje različnih akterjev, predstavnikov različnih področij, območij in interesov prispeva k uravnoveženim razvojnim usmeritvam, saj omogoča zadovoljitev interesov večjega števila posameznikov, upoštevanje več pogledov, mnenj, znanj in izkušenj.

Priprava RRP Gorenjske je temeljila na izkušnjah preteklih programov. RRA Gorenjske je pripravila Sklep o pripravi RRP Gorenjske ter Program priprave RRP Gorenjske, ki ju je na predlog Razvojnega sveta gorenjske regije (RSGR) septembra 2018, sprejel Svet gorenjske regije. Program priprave ter informacije o poteku priprave RRP Gorenjske so bile objavljene na spletni strani RRA Gorenjske.

Pri pripravi RRP Gorenjske so sodelovali različni strokovnjaki, predstavniki podjetij, zavodov, občin, NVO, vključeni v odbore RSGR: Odbor za tehnološki razvoj, podjetništvo in inovativnost, Odbor za okolje, prostor in infrastrukturo, Odbor za turizem in kulturo, Odbor za razvoj podeželja, Odbor za razvoj človeških virov. Ob usmerjanju in podpori s strani RRA so analize, vizija, razvojni cilji in ključne usmeritve znotraj razvojnih prioritet nastajali v okviru pet odborov RSGR. Mešana sestava je omogočala sprotno preverjanje idej in konceptualno povezovanje. Odbori RSGR so se sestali 20-krat (štiri seje Odbora za tehnološki razvoj, podjetništvo in inovativnost, tri seje Odbora za turizem in kulturo, pet sej Odbora za razvoj podeželja, štiri seje Odbora za razvoj človeških virov, štiri seje Odbora za okolje, prostor in infrastrukturo). S pomočjo strokovnjakov iz Fakultete za organizacijske vede Kranj (v nadaljevanju: FOV), vodij odborov ter z računalniško podporo za viharjenje možganov (brainstorming) smo izvedli pet uvodnih delavnic na temo prihodnosti, o skupni viziji, ciljih in o tem, kje želi biti Gorenjska leta 2027 in kako bomo do tja prišli. Uvodne delavnice so bile priložnost za ponovni premislek o prihodnosti naše regije, skupni viziji, ciljih in o tem, kje želi biti Gorenjska v letu 2027 in kako bomo do tja prišli. Potek delavnic: predstavitev tematike, zbiranje idej, kategorizacija, glasovanje o pomembnosti kategorij, glasovanje o pomembnosti idej. Pri glasovanju o pomembnosti idej so se upoštevala naslednja merila:

- učinek na rast in delovna mesta,
- učinek na razvoj človeškega potenciala,
- pozitivno vplivajo na okolje,
- prednost imajo ukrepi, ki imajo sinergijske učinke med področji,
- podpirajo regionalno celovitost, med-regionalno sodelovanje, itd.,
- prednost imajo ukrepi, ki dajejo z omejenimi finančnimi sredstvi največje učinke,
- prednost imajo področja, ideje za katere lahko utemeljimo njihovo izvedljivost.

Več delavnic je bilo izvedenih tudi s študenti FOV na temo, kako oni vidijo razvoj Gorenjske regije.

Za uskladitev razvojnih dokumentov in vsebin sta bili izvedeni sta dve delavnici s Skupnostjo Biosfernega območja Julijske Alpe (BOJA).

RRA Gorenjske je skupaj z Grozdom NVO Gorenjske organizirala posvet z gorenjskimi nevladnimi organizacijami na temo priprave RRP Gorenjske.

Izhodišča in smernice RRP Gorenjske smo v fazi nastajanja programa usklajevali na sestankih projektne skupine za pripravo RRP Gorenjske, s predsednikom Razvojnega sveta gorenjske regije, kolegiju RSGR, s člani RSGR, predstavniki NVO, celoten proces nastajanja ter vsebine so bile predstavljene na sejah Sveta gorenjske regije.

Ključni izzive gorenjske regije, vizijo, strateške razvojne cilje in prioritete za obdobje 2021–2027 ter nekaj ključnih projektov regije je septembra 2020, na Brdu pri Kranju, na posvetu, ki je potekal pod okriljem Državnega sveta RS na temo večletnega finančnega okvira 2021–2027 (VFO) in razvoja kohezijske regije Zahodna Slovenija predstavil predsednik Sveta gorenjske regije.

Za obveščanje javnosti smo skrbeli:

- z informiranjem javnosti o nastajanju RRP Gorenjske prek spletne strani www.bsc-kranj.si,
- s pripravo sporočil za javnost,
- s številnimi predstavitvami na dogodkih in sestankih pri različnih organizacijah in partnerjih,
- z informacijami prek regionalnih in lokalnih medijev.

RRA je imela v celotnem obdobju priprave razvojnega dokumenta veliko neposrednih stikov s pripravljavci projektnih predlogov v regiji. Ključno je bilo sodelovanje v okviru ožje projektne skupine, med vodji odborov, posameznimi člani odborov, drugimi zainteresiranimi posamezniki, predstavniki občin in strokovnih inštitucij. Z vsemi deležniki smo usklajevali pripombe in dopolnitve gradiv.

Partnerski in javen način dela, ki se je vzpostavil pri pripravi RRP Gorenjske, se bo ohranil in nadgradil v postopkih izvajanja RRP Gorenjske. Komunikacijska sredstva ter način spoštovanja načel partnerstva in enakopravnosti bodo izbrana glede na vsebino, namen in ciljno skupino, ki ji bosta informacija in povabilo namenjena.

Enakopravnost, partnersko sodelovanje in zastopanost javnosti, lokalnih skupnosti in raznolikih območij znotraj regije se bo še naprej zagotavljalo predvsem:

- z rednimi sejami Sveta gorenjske regije in RSGR, sestanki odborov v njihovem okviru in projektnih skupin, v okviru Regijske razvojne mreže,
- s sodelovanjem RRA v različnih organih in delovnih skupinah razvojne regije in Kohezijske regije Zahodna Slovenija.

Izhodišča informiranja in obveščanja javnosti o RRP v obdobju 2021–2027 so:

- predstavitev ciljev, razvojnih prioritete RRP Gorenjske in v nadaljevanju promocija ključnih projektov,
- animiranje vse vpletene javnosti za pristop in podporo pri uresničevanju ciljev,
- spodbujanje ciljnih javnosti k podjetništvu, inovativnosti in ustvarjalnosti,
- krepitev regionalnih in medregionalnih (transnacionalnih) partnerstev.

Komunikacija bo potekala z naslednjimi ciljnim skupinami:

- župani gorenjskih občin, gorenjskimi poslanci,
- Vlado RS in ministrstvi,
- LTO-ji, turističnimi društvi,
- Javnim zavodom TNP,
- GZS, OOO-ji, LEAG-om in drugimi regijskimi institucijami,
- managerji in podjetniki,
- ravnatelji, učitelji in profesorji gorenjskih izobraževalnih ustanov,
- mladimi: študenti, dijaki in osnovnošolci,
- mediji,
- širšo javnostjo,
- predstavništvi, agencijami, SPIRIT-om ...

RRA bo vzdrževala spletno stran z informacijami o regionalnem razvoju, RRP Gorenjske in izvajanju projektov ter na različne načine sodelovala z mediji in različnimi ciljnimi javnostmi:

- organizacija konferenc in dogodkov,
- priprava člankov in prispevkov za različne medije, objave na socialnih omrežjih,
- organizacija novinarskih konferenc in posredovanje obvestil za javnost,
- pisne informacije o ključnih dogodkih in aktivnostih, posredovane prek elektronske pošte članom RSGR, odborov, lokalnim skupnostim, javnim inštitucijam, gospodarstvu in NVO.

10. ANALIZA SKLADNOSTI RRP GORENJSKE S TEMELJNIMI RAZVOJNIMI DRŽAVNIMI DOKUMENTI

Pri pripravi RRP Gorenjske smo upoštevali načela, cilje in usmeritve:

- **Strategije razvoja Slovenije 2030,**
- **Ciljev in usmeritev regionalne politike 2021–2027,**
- **strateških izhodišč prostorskega razvoja** ter varstvenih in razvojnih dokumentov zavarovanih in varovanih območij (Načrt upravljanja Triglavskega narodnega parka ...),
- **smernice Evropske komisije za naslednji dolgoročni proračun EU** ter
- izhodišča za **Strategijo razvoja Kohezijske regije Zahodna Slovenija.**

10.1 Strategija razvoja Slovenije 2030

Osrednji cilj Strategije razvoja Slovenije 2030 (v nadaljevanju: SRS 2030) je zagotoviti kakovostno življenje za vse. Uresničuje se preko uravnoteženega gospodarskega, družbenega in okoljskega razvoja, ki ustvarja pogoje in priložnosti za sedanje in prihodnje rodove.

Strateške usmeritve države za doseganje kakovostnega življenja so:

- vključujoča, zdrava, varna in odgovorna družba,
- učenje skozi vse življenje,
- visoko produktivno gospodarstvo, ki ustvarja dodano vrednost za vse,
- ohranjeno naravno okolje in
- visoka stopnja sodelovanja, usposobljenosti in učinkovitosti upravljanja.

RRP Gorenjske strateške usmeritve države vključuje v okviru oblikovane vizije razvoja regije, ki je »Visoka kakovost bivanja za vse generacije v povezani, energetske varčni in čisti alpski regiji!« in njenim uresničevanjem, kar bomo dosegli z vlaganjem v in za ljudi, v okoljsko, prometno in podjetniško infrastrukturo, za nizkoogljično družbo in v nove tehnologije, s poudarkom na digitalizaciji.

V okviru strateških usmeritev je SRS 2030 določila dvanajst razvojnih ciljev na medsebojno povezanih in soodvisnih področjih, ki so ključna za uresničitev strateških usmeritev. V spodnji tabeli prikazujemo na katere razvojne cilje države v okviru SRS 2030 se vežejo strateški razvojni cilji RRP Gorenjske.

Tabela 10: Razvojni cilji države in strateški razvojni cilji RRP Gorenjske

RAZVOJNI CILJI DRŽAVE SRS 2030	STRATEŠKI RAZVOJNI CILJI RRP GORENJSKE
Učinkovito upravljanje in kakovostne javne storitve	Celosten razvoj in upravljanje
Znanje in spretnosti za kakovostno življenje in delo Gospodarska stabilnost Konkurenčen in družbeno odgovoren podjetniški in raziskovalni sektor Vključujoč trg dela in kakovostna delovna mesta	Pametna Gorenjska Gorenjska za ljudi
Dostojno življenje za vse Kultura in jezik kot temeljna dejavnika nacionalne identitete	Gorenjska za ljudi
Nizkoogljično krožno gospodarstvo Trajnostno upravljanje naravnih virov	Zelena, nizkoogljična Gorenjska

10.2 Cilji in usmeritve regionalne politike 2021–2027¹⁸

V programskem obdobju 2021–2027 ima regionalna politika štiri splošne cilje, s katerimi bo krepila razvojne moči regij na podlagi lastnih razvojnih potencialov in globalnih priložnosti. Usmerjeni so na:

- izboljšanje kakovosti življenja v vseh regijah,
- razvojno dohitevanje evropskih regij,
- zmanjšanje regionalnih razvojnih razlik,
- mednarodno, medregionalno povezovanje in sodelovanje.

Cilj 1: Dvig kakovosti življenja v regiji

Po izbranih kazalnikih kakovosti življenja je življenje v gorenjski regiji med kakovostnejšimi. Po vseh kazalnikih namreč presega slovensko povprečje ali pa je na njegovi ravni. Najbolj pozitivno izstopa po visoki socialni vključenosti prebivalstva, na kar vpliva nadpovprečna stopnja delovne aktivnosti, saj je ob ugodnih zaposlitvenih možnostih tako v regiji kot izven nje, tudi stopnja brezposelnosti nizka, celo najnižja v Sloveniji. Več kot tretjina prebivalstva ima terciarno izobrazbo, kar vpliva na to, da tudi razpoložljivi dohodek na prebivalca presega slovensko povprečje. Delež gospodinjstev, ki živijo v slabih stanovanjskih razmerah, je med najnižjimi v Sloveniji. Regija ima tudi dobro dostopnost z JPP, saj je delež prebivalcev, ki živi v kilometrski oddaljenosti do postajališč JPP s primerno pogostostjo voženj, med najvišjimi v Sloveniji. S tem so tudi dnevne migracije prebivalstva v sosednje regije zaradi dela ali izobraževanja veliko lažje. Tudi velikost funkcionalno degradiranega prostora je nekoliko pod slovenskim povprečjem. Med kazalniki kakovosti življenja je regija nekoliko slabša le po deležu priključenosti prebivalstva na javno kanalizacijsko omrežje, a še vedno blizu slovenskega povprečja. Visok je obisk knjižnic in občutek varnosti med prebivalstvom. Tudi udeležba na zadnjih državnoborskih volitvah je presegala slovensko povprečje. Ugodni kazalniki na različnih področjih vplivajo tudi na pričakovano trajanje življenja, ki je blizu slovenskega povprečja, pri moških pa ga celo nekoliko presega.

Cilj 2: Razvojno dohitevanje evropskih regij s specifičnima ciljema:

Cilj 2.1: Hitrejši gospodarski razvoj vseh razvojnih regij od povprečnega v EU

Gorenjska regija dosega 78 % povprečne razvitosti EU. Po letih gospodarske in finančne krize, ko je BDP na prebivalca v gorenjski regiji padel na 69 % evropskega povprečja, je v letu 2018 presegla raven iz leta 2008. Leta med 2009 in 2011 so bila najslabša leta za gorenjsko regijo. Po letu 2012 pa se ta razkorak spet postopoma zmanjšuje, na kar vplivajo ugodni rezultati poslovanja gospodarskih družb regije z visoko produktivnostjo, nizka brezposelnost in visoka zaposlenost.

Cilj 2.3: Hitrejši gospodarski razvoj kohezijske regije zahodna Slovenija (NUTS 2) od sosednjih regij (NUTS 3)

V primerjavi z NUTS 3 regijami v Sloveniji in sosednjih državah, ki mejijo na KRZS, je gorenjska regija skupaj z Primorsko-goransko županijo najmanj razvita. V letu 2017 je gorenjska regija dosegla 81 % razvitosti sosednjih regij. Od NUTS 3 regij v sosednjih državah neposredno mejijo na gorenjsko regijo le regije Celovec-Beljak in Spodnja Koroška v Avstriji ter Videm v Italiji. Regija zaostaja tudi za povprečjem zahodne kohezijske regije. Tudi znotraj KRZS je najmanj razvita, zaostanek pa uspešno zmanjšuje že od leta 2009.

Cilj 3: Zmanjšanje regionalnih razvojnih razlik v Sloveniji

V primerjavi z letom 2014 je gorenjska regija po kazalniku IRO prehitela jugovzhodno Slovenijo. Na ugodnejši položaj regije je vplivala predvsem boljša gospodarska aktivnost in zaposlenost, ki sta povečali tudi produktivnost in razpoložljivi dohodek prebivalstva regije, ki skupaj z zaposlenostjo že

¹⁸ Cilji regionalne politike Slovenije v obdobju 2021–2027, Zbirka Delovni zvezki UMAR, Delovni zvezek 3/2020, letnik XXIX, Janja Pečar, oktober 2020

presega tudi slovensko povprečje. Poleg tega je regija izboljšala izobrazbeno strukturo prebivalstva. Že sicer podpovprečno stopnjo registrirane brezposelnosti je še nadalje znižala. Precej se je povečal tudi delež prečiščenih odpadnih voda s sekundarnim in terciarnim čiščenjem v regiji. Ponekod v regiji so s pomočjo kohezijskih sredstev uredili odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih voda, kar se kaže tudi na boljšem kazalniku čiščenja odpadnih voda. Indeks staranja, ki se je sicer poslabšal, je še vedno ugodnejši kot v drugih regijah.

Cilj 4: Uresničevanje razvojnih potencialov in izkoriščanje globalnih priložnosti z mednarodnim medregionalnim povezovanjem in sodelovanjem

Gorenjska regija ima na prebivalca polovico nižjo višino dodeljenih sredstev ESRR v potrjenih projektih mednarodnega in medregionalnega sodelovanja, kot je povprečna višina v Sloveniji. Okoli 7 % vseh potrjenih projektov v Sloveniji je takšnih, kjer sodelujejo partnerji iz gorenjske regije. Gorenjska regija sodeluje pri programu čezmejnega sodelovanja z Italijo in Avstrijo ter transnacionalnih programih in v medregionalnem programu Interreg Europe. Projekti s svojimi vsebinami dopolnjujejo razvojne usmeritve gorenjske regije in segajo na različna razvojna področja od inovativnosti, konkurenčnosti malih in srednjih podjetij, socialnega podjetništva, ohranjanja naravne in kulturne dediščine do trajnostnega razvoja, učinkovite rabe energije, možnosti izkoriščanja lokalnega lesa in razvoja turizma.

Kvantificirani kazalniki za spremljanje uresničevanja ciljev razvoja regionalne politike so navedeni v poglavju 5: Razvojne prioritete regije s kvantificiranimi kazalniki ter v okviru posameznih ukrepov.

10.3 Strateška izhodišča prostorskega razvoja¹⁹

Prepoznani izzivi, ki imajo regionalne in prostorske učinke tako na ravni EU kot v Sloveniji, in zahtevajo integralne in prostorsko prilagojene odzive, so:

- demografske spremembe,
- zmanjševanje energetske odvisnosti Slovenije od fosilnih gorivi in prehod v nizkoogljično družbo,
- globalizacija gospodarstva,
- podnebne spremembe,
- zmanjševanje tveganj naravnih in drugih nesreč ter ublažitev njihovih posledic,
- nova vloga mest,
- večja vloga povezovanja v čezmejnem in širšem makroregionalnem prostoru.

Čeprav se vseh prihodnjih izzivov ne da napovedati, so nekateri izzivi, s katerimi se bosta v prihodnjih desetletjih soočila slovenska družba in slovenski prostor znani in predvidljivi. Na te izzive se moramo pravočasno pripraviti in prilagoditi tudi način upravljanja prostora na vseh teritorialnih ravneh, državni, regionalni in lokalni v smislu večnivojskega upravljanja. Prostorske strukture morajo postati odpornejše na pričakovane posledice podnebnih sprememb, zlasti večjo poplavno ogroženost naselij, infrastrukture in kmetijskih zemljišč ter vročinske valove, pojave toplotnih otokov in pomanjkanje vode za gospodinjstva in gospodarstvo; demografske spremembe, zlasti spremenjene potrebe po stanovanjih, infrastrukturi ter oskrbi in storitvah zaradi zmanjšanja števila prebivalcev in večjega deleža starejših prebivalcev. Posebno vlogo pri tem imajo mesta, ki kot generatorji gospodarskega ter kulturnega razvoja, v medsebojnem povezovanju na čezmejni in globalni ravni, lahko ponudijo rešitve in pristope za okoljske, energetske, demografske in podnebne izzive.

¹⁹ Strateška izhodišča prostorskega razvoja so pripravljena na podlagi strokovnih gradiv in rezultatov javnih posvetovanj, opravljenih v procesu priprave Strategije prostorskega razvoja 2050. V tem procesu je izpostavljen pomen povezovanja prostorskega in regionalnega načrtovanja na vmesni teritorialni ravni – ravni razvojnih regij in funkcionalno povezanih območij.

Prostorska politika zasleduje dve dolgoročni razvojni prioriteti – izboljšanje prostorske kohezije in konkurenčnost Slovenije. Za doseganje teh dveh prioritete je treba izboljšati funkcionalnosti prostora, zmanjšati ranljivosti in okrepiti njegovo odpornost, povečati prostorski red in identiteto ter okrepiti sodelovanje med različnimi akterji in na različnih ravneh.

Vizija prostorskega razvoja je ohraniti raznolik, kakovosten, varnejši, več-funkcionalen, učinkovito povezan in privlačen prostor, kot našo ključno razvojno prednost in prostorsko identiteto v širšem okviru/evropskem prostoru, ki omogoča kakovostno življenje za vse.

Za doseganje vizije opredeljuje predlog SPRS 2050 pet strateških ciljev prostorskega razvoja:

Strateški cilj 1: Racionalen in učinkovit prostorski razvoj

Strateški cilj 2: Konkurenčnost (in privlačnost) slovenskih mest

Strateški cilj 3: Kakovostno in varno življenje v mestih in na podeželju

Strateški cilj 4: Krepitev prostorske identitete

Strateški cilj 5: Prožnost in odzivnost na spremembe

Tabela 11: Strateški cilji prostorskega razvoja Slovenije in strateški razvojni cilji RRP Gorenjske

STRATEŠKI CILJI PROSTORSKEGA RAZVOJA	STRATEŠKI RAZVOJNI CILJI RRP GORENJSKE
Racionalen in učinkovit prostorski razvoj Konkurenčnost (in privlačnost) slovenskih mest Krepitev prostorske identitete	Celosten razvoj in upravljanje
Konkurenčnost (in privlačnost) slovenskih mest Kakovostno in varno življenje v mestih in na podeželju Prožnost in odzivnost na spremembe	Pametna Gorenjska
Kakovostno in varno življenje v mestih in na podeželju	Gorenjska za ljudi
Krepitev prostorske identitete	Zelena, nizkoogljična Gorenjska
Krepitev prostorske identitete	Povezana regija

Gorenjsko regijo sestavlja več funkcijsko zaokroženih območij: Zgornja Gorenjska, z osrednjima naseljema Jesenice in Radovljica, Osrednja Gorenjska s Kranjem in Škofjeloškim območjem. Gorenjska je razgibana regija z izrazito gorskim svetom, le tretjina površin, kjer se soočata kmetijska in poselitvena raba, pa se nahaja na ravninskem delu. Razpršena poselitev v odmaknjenih hribovitih območjih otežuje dostop prebivalstva do javnih storitev. Regija ne izkazuje presežnih kazalcev gospodarskega razvoja, zanjo so značilne dnevne delovne migracije v druge regije. Razvojni kapital predstavljajo ohranjena naravna in kulturna krajina ter visoki doživljajski potenciali visokogorja. Regionalni razvoj se veže na tiste prostorske potenciale, ki nudijo podporo lokalnemu, gospodarskemu in socialnemu razvoju, povečujejo odpornost na podnebne spremembe, zmanjšujejo ranljivost prostora, krepijo vzdržno in tajnostno rabo virov, omogočajo vzpostavljanje pogojev za večjo zaposljivost v lokalnem okolju in ne povečujejo dnevnih migracij ali izseljevanja.²⁰

Pri umeščanju v prostor in pripravi regijskih prostorskih dokumentov se bodo upoštevale tudi usmeritve prostorskega in urbanega razvoja, podane s strani Ministrstva za okolje in prostor in sicer:

- usmeritve za razvoj mest, drugih urbanih naselij in drugih naselij pomembnih za razvoj regije,
- usmeritve za razvoj širših mestnih območij,

²⁰ Gorenjska regija, Usmeritve za pripravo strategije razvoja regije s področja prostorskega in urbanega razvoja, MOP, Ljubljana, 2019.

- usmeritve za razvoj družbene infrastrukture,
- usmeritve za razvoj gospodarske javne infrastrukture,
- usmeritev za prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, ki so pomembne za razvoj regije,
- usmeritve za opredelitev zelenega sistema regije,
- usmeritve za razvoj prednostnih območij za stanovanjsko oskrbo in
- usmeritve za povezave s sosednjimi območji.

10.4 Večletni finančni okvir 2021–2027

Dolgoročni proračun EU daje poudarek na pet prednostnih področij oz. ciljev, ki bodo gonilna sila naložb EU v obdobju 2021–2027.

Cilj 1: Pametnejša Evropa – spodbujanje inovacij, digitalizacije, gospodarske preobrazbe in podpora malim in srednje velikim podjetjem.

Cilj 2: Okolju prijaznejša, brezogljična Evropa – izvajanje Pariškega sporazuma, vlaganje v energetske prehode in obnovljive vire ter boj proti podnebnim spremembam.

Cilj 3: Bolj povezana Evropa – spodbujanje strateških prometnih in digitalnih omrežij.

Cilj 4: Bolj socialna Evropa – uveljavljanje evropskega stebra socialnih pravic in zagotavljanje podpore ustvarjanju kakovostnih zaposlitev, izobraževanju, spretnosti in znanja, socialni vključenosti in enakemu dostopu do zdravstvenega varstva.

Cilj 5: Evropa, bliže državljanom – podpora lokalno vodenim strategijam in trajnostnemu razvoju mest v EU.

Strateški razvojni cilji in razvojne prioritete gorenjske regije za programsko obdobje 2021–2027 so vezani na cilje evropske kohezijske politike, kar je prikazano v spodnji tabeli.

Tabela 12: Strateški razvojni cilji in prioritete regije in prednostna področja EU 2021–2027

PREDNOSTNA PODROČJA EU 2021–2027	STRATEŠKI RAZVOJNI CILJI in RAZVOJNE PRIORITETE RRP GORENJSKE
Evropa, bliže državljanom	Celosten razvoj in upravljanje Gorenjska – enakomerno razvita in poseljena regija
Pametnejša Evropa	Pametna Gorenjska Gorenjsko gospodarstvo – inovativno in trajnostno
Bolj socialna Evropa	Gorenjska za ljudi Gorenjska – s priložnostmi za vse
Okolju prijaznejša, brezogljična Evropa	Zelena, nizkoogljična Gorenjska Gorenjska – energetske varčna in čista regija
Bolj povezana Evropa	Povezana regija Gorenjska – dostopna in prometno varna regija
Evropsko teritorialno sodelovanje	Gorenjska na svetovnem zemljevidu Gorenjska – odprta v svet

10.5 Sporazumu o partnerstvu med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2021–2027

Sporazum o partnerstvu določa ureditve za učinkovito in uspešno upravljanje Evropskega sklada za regionalni razvoj, Evropskega socialnega sklada plus, Kohezijskega sklada, Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo, Sklada za azil in migracije, Sklada za notranjo varnost in Instrumenta za upravljanje meja in vizume v obdobju 2021–2027. Na podlagi izhodiščnega osnutka Sporazuma o partnerstvu med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2021–2027 je v spodnji tabeli narejena primerjava po prednostnih sklopih Partnerskega sporazuma, ciljev politik EU in razvojnih prioritet RRP Gorenjske.

Tabela 13: Prednostni sklopi Partnerskega sporazuma, cilji politike EU in razvojne prioritete RRP Gorenjske

	PREDNOSTNI SKLOPI PARTNERSKEGA SPORAZUMA ²¹	CILJ POLITIKE EU	RAZVOJNE PRIORITETE RRP GORENJSKE
1	Prehod v inovativno družbo na primerjalno prednostnih področjih v okviru strategije pametne specializacije	CP1: Pametnejša Evropa s spodbujanjem inovativne in pametne gospodarske preobrazbe Specifični cilj SPP: Evropa za pravični prehod	Gorenjsko gospodarstvo – inovativno in trajnostno
2	Zeleni energetski prehod z razogljičenjem družbe	CP2: Bolj Zelena, nizkoogljična Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelene in modre naložbe, krožno gospodarstvo, prilagajanje podnebnim spremembam ter preprečevanje in upravljanje tveganj Specifični cilj SPP: Evropa za pravični prehod	Gorenjska – energetska varčna in čista regija
3	Varovanje okolja in odzivnost na podnebne spremembe, s poudarkom na ureditvi odvajanja in čiščenja voda	CP2: Bolj Zelena, nizkoogljična Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelene in modre naložbe, krožno gospodarstvo, prilagajanje podnebnim spremembam ter preprečevanje in upravljanje tveganj	Gorenjska – energetska varčna in čista regija
4	Znanja, kompetence in spretnosti za prilagajanje globalnim spremembam in izboljšanje zaposljivosti	CP4: Bolj socialna Evropa z izvajanjem evropskega stebra socialnih pravic Specifični cilj SPP: Evropa za pravični prehod	Gorenjsko gospodarstvo – inovativno in trajnostno Gorenjska – s priložnostmi za vse

²¹ Prednostni sklopi navedeni v Sporazumu o partnerstvu med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2021–2027, izhodiščni osnutek - verzija II, delovno gradivo, 22. 1. 2021

5	Razvoj vzdržnega in vključujočega sistema dolgotrajne oskrbe	CP4: Bolj socialna Evropa z izvajanjem evropskega stebra socialnih pravic	Gorenjska – s priložnostmi za vse
6	Zagotavljanje dostojnega življenja in družbene vključenosti ljudi, ki jih ogrožata revščina in socialna izključenost	CP4: Bolj socialna Evropa z izvajanjem evropskega stebra socialnih pravic Specifični cilj SPP: Evropa za pravični prehod	Gorenjska – s priložnostmi za vse
7	Povezljivost s poudarkom na železnicah	CP3: Bolj povezana Evropa z izboljšanjem mobilnosti in regionalne povezljivosti IKT Specifični cilj SPP: Evropa za pravični prehod	Gorenjska – dostopna in prometno varna regija
8	Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane	CP1: Pametnejša Evropa s spodbujanjem inovativne in pametne gospodarske preobrazbe CP2: Bolj Zelena, nizkoogljična Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelene in modre naložbe, krožno gospodarstvo, prilagajanje podnebnim spremembam ter preprečevanje in upravljanje tveganj	Gorenjsko gospodarstvo – inovativno in trajnostno Gorenjska – s priložnostmi za vse
9	Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin	CP2: Bolj Zelena, nizkoogljična Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelene in modre naložbe, krožno gospodarstvo, prilagajanje podnebnim spremembam ter preprečevanje in upravljanje tveganj CP5: Evropa, ki je bliže državljanom, in sicer s spodbujanjem trajnostnega in celostnega razvoja mest, podeželja in obalnih območij ter lokalnih spodbud	Gorenjska – enakomerno razvita in poseljena regija Gorenjska – energetske varčna in čista regija
10	Trajnostna akvakultura in ribištvo	CP2: Bolj Zelena, nizkoogljična Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelene in modre naložbe, krožno gospodarstvo, prilagajanje podnebnim spremembam ter preprečevanje in upravljanje tveganj	Gorenjska – energetske varčna in čista regija Gorenjska – enakomerno razvita in poseljena regija

		CP5: Evropa, ki je bliže državljanom, in sicer s spodbujanjem trajnostnega in celostnega razvoja mest, podeželja in obalnih območij ter lokalnih spodbud	
--	--	--	--

11. VIRI IN LITERATURA

1. Demografske spremembe in regionalni razvoj, ZRC SAZU, Geografski inštitut Antona Melika, Ljubljana 2019
2. Izhodišča za Strategijo razvoja KRZS 2030, številka: 3030-38/2019, osnutek z dne 5. 4. 2019 za obravnavno na 5. dopisni seji Razvojnega sveta KRZS med 9. in 11. 4. 2019.
3. Operativni načrt o sodelovanju ministrstev pri pripravi regionalnih razvojnih programov za obdobje 2021–2027, številka: 3030-51/2018/138, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, 8. 7. 2019
4. Regije v številkah, Statistični portret slovenskih regij 2018, Statistični urad RS
5. Cilji, usmeritve in instrumenti regionalne politike ter strateška izhodišča prostorskega razvoja za pripravo regionalnih razvojnih programov 2021–2027. Ljubljana, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, marec 2019
6. Razvojne potrebe mestnih občin po ciljih EKP 2021–2027, številka: 303-5/ 2019-3, Združenje Mestnih Občin Slovenije, 28. 5. 2019
7. Trajnostna urbana strategija Mestne občine Kranj 2030, januar 2016
8. Strategija razvoja Slovenije 2030, Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, 2017
9. Celovita metodologija za popis in analizo degradiranih območij, izvedba pilotnega popisa in vzpostavitev ažurnega registra, CRP V6-1510, Končno poročilo, Ljubljana 2017
10. Strategija splošne bolnišnice Jesenice 2018–2025, Splošne bolnišnice Jesenice, maj 2018
11. Zdravje v regiji 2018, gorenjska regija, Nacionalni inštitut za javno zdravje, 23. 10. 2018
12. Predlogi naložbenih smernic Kohezijske politike Slovenije za obdobje 2021–2027 na področju digitalizacije, MJU, Ljubljana, september 2019
13. Indeks razvojne ogroženosti 2019 – Analiza na osnovi podatkov, razpoložljivih od 2009 do 2018, Janja Pečar, januar 2020
14. Študija oz. analiza za preveritev upravičenosti in utemeljitev priprave območnih načrtov za goriško, gorenjsko in koroško regijo z namenom naslavljanja ukrepov in ciljev iz Sklada za pravični prehod, GOLEA, Vrtojba, december 2020
15. Trajnostni energetsko-podnebni načrt Gorenjske, Envirodual, trajnostno okoljsko in energetsko upravljanje, raziskave in izobraževanje, d.o.o., december 2018
16. <https://www.eu-skladi.si/sl/po-2020>
17. <https://www.gov.si teme/spodbujanje-regionalnega-razvoja/>
18. <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/36416>
19. Usmeritve za pripravo strateških delov regionalnih razvojnih programov za obdobje 2021-2027 s področja prostorskega in urbanega razvoja za posamezne razvojne regije, Smernice za pripravo strategij razvoja Gorenjske regije, februar 2019
20. Načrt za okrevanje in odpornost, Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, april 2021
21. Sporazum o partnerstvu med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2021–2027, izhodiščni osnutek - verzija II, delovno gradivo, 22. 1. 2021
22. Program razvojnih spodbud za obmejna problemska območja v obdobju 2021–2024 (delovno gradivo – osnutek programa), junij 2021
23. Ekološki odtis Slovenije, zbirno poročilo za leto 2020 o ekološkem odtisu in biološki zmogljivosti za 12 statističnih regij v Sloveniji, <https://www.footprintnetwork.org/2020/08/31/slovenia/>
24. Cilji regionalne politike Slovenije v obdobju 2021–2027, Zbirka Delovni zvezki UMAR, Delovni zvezek 3/2020, letnik XXIX, Janja Pečar, oktober 2020
25. Strategija prostorskega razvoja Slovenije, Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, 2004
26. Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050, predlog, Ministrstvo za okolje in prostor, 2021

12. SODELUJOČI

Razvojni svet gorenjske regije 2014–2020 (RSGR 2014–2020)

Občina Bled	Janez Fajfar
Občina Bohinj	Jože Sodja
Občina Cerklje na Gorenjskem	Franc Čebulj
Občina Gorenja vas - Poljane	Milan Čadež
Občina Gorje	Peter Torkar
Občina Jesenice	Blaž Račič
Občina Jezersko	Andrej Karničar
Mestna občina Kranj	Janez Černe
Občina Kranjska Gora	Janez Hrovat
Občina Naklo	Ivan Meglič
Občina Preddvor	Rok Roblek
Občina Radovljica	Ciril Globočnik
Občina Šenčur	Ciril Kozjek
Občina Škofja Loka	Tine Radinja
Občina Trzič	Borut Sajovic
Občina Železniki	Anton Luznar
Občina Žiri	Janez Žakelj
Občina Žirovnica	Leopold Pogačar
Območna obrtno-podjetniška zbornica Kranj	Daniela Žagar
KGZS – Zavod Kranj	Mitja Kadoič
Fraport Slovenija, d.o.o.	Stanislav Bobnar
Iskratel d.o.o.	Srečko Čebela
GZS-Regionalna zbornica Gorenjska	Jadranka Švarc
Šešir d.d.	Miroslav Pinterič
Gorenjska banka d.d., PE Radovljica	Stanislav Košnik
Savatech d.o.o.	Valentin Govekar
AV STIK Vojko Artač s.p.	Vojko Artač
Zavarovalnica Triglav d.d., OE Kranj	Janka Planinc
Elektro Gorenjska d.d.	Bojan Luskovec
Območna obrtno-podjetniška zbornica Radovljica	Sašo Finžgar
Območna obrtno-podjetniška zbornica Škofja Loka	Petra Dolenc
Precisium, Ludvik Kavčič s.p.	Ludvik Kavčič
Dedra Šport, Drago Debeljak s.p.	Drago Debeljak
Gostilna Ančka, Anton Magdič s.p.	Anton Magdič
Stanovanjska ustanova delavcev v obrti - OOOZ Kranj	Nataša Dolenc

	Območna obrtno-podjetniška zbornica Jesenice	Andreja Štrekelj
	Gorenjsko ekološko in turistično društvo Matijovc	Jernej Jeglič
	Karate klub Kranj	Branko Malešič
	Regionalno stičišče NVO	Nina Arnuš
	Rotary klub Kranj	Igor Žula
	Območno združenje Rdečega križa Kranj	Marjan Gantar
	Gorenjsko umetniško društvo Kranjski komedijanti	Rastko Tepina
	Alpe Adria Green	Saša Mlakar
	Društvo diabetikov Škofja Loka	Silva Žontar
	Društvo vseživljenjsko učenje	Zvonko Belič
Odbor za tehnološki razvoj, podjetništvo in inovativnost 2014–2020	BSC Kranj	Rok Šimenc
	Območna obrtno-podjetniška zbornica Kranj	Nives Justin Daniela Žagar
	Precisium, Ludvik Kavčič s.p. Laboratorij za telekomunikacije, Fakulteta za elektrotehniko, UL LOTRIČ Meroslovje d.o.o.	Ludvik Kavčič Janez Bešter
	Lip Bled d.o.o.	Marko Lotrič
	Domel d.o.o.	Alojz Burja
	3 PROJEKT d.o.o.	Alojz Demšar
	BUDNJANI d.o.o.	Igor Žula
	OPTIWEB d.o.o.	Lucija Mulej Mlakar
	Iskraemeco d.d.	Miha Lavtar
	ISKRA MEHANIZMI, d.o.o.	Sonja Gorenc
	Kamp&Hostel Stara Pošta Jezersko	Marjan Pogačnik
	Merkur trgovina d.d.	Tanja Rebolj
	Niro steel d.o.o.	Anita Valjavec
	3fs d.o.o.	Ksenja Brelih Klincov
	RC IKT	Andraž Logar
		Roman Kužnar
Odbor za okolje, prostor in infrastrukturo 2014–2020	RAGOR	Stevo Ščavničar
	Fraport Slovenija, d.o.o.	Mark Toplak
	Javni zavod TNP	Stanislav Bobnar
	ZRSVN, OE Kranj	Igor Zakotnik
	Ministrstvo za okolje in prostor	Metod Rogelj
	Ekogor d.o.o.	Bernarda Podlipnik
	Elektro Gorenjska d.d.	Dušan Marc
	Sava d.d.	Marjan Jerele
	Mestna občina Kranj	Stanko Cvenkel
		Janez Ziherl
		Janez Frelih
	Občina Tržič	Jasna Kavčič
	Občina Škofja Loka	Tatjana Bernik
	Občina Radovljica	Borut Bezjak

	Cestno podjetje Kranj Alpetour d.d. CTRP Kranj BSC Kranj	Brane Žiberna Tomaž Medja Uroš Brankovič Barbara Špehar
Odbor za razvoj človeških virov 2014–2020	BSC Kranj ZRSZ, OE Kranj Območna obrtno-podjetniška zbornica Kranj Ljudska univerza Jesenice Tehniški šolski center Kranj NIJZ Kranj CSD Gorenjska Regionalno stičišče NVO FOV Kranj Javni zavod TNP Ljudska univerza Radovljica GZS – Območna zbornica za Gorenjsko Splošna bolnišnica Jesenice	Franja Gabrovšek Schmidt Drago Perc Danijela Žagar Maja Radinovič Hajdič Jože Drenovec Alenka Hafner Ivana Košir Erman Nina Arnuš Robert Leskovar Majda Odar Mateja Rozman Amon Jadranka Švarc Mark Toplak
Odbor za razvoj podeželja 2014–2020	Razvojna agencija Sora Zavod za gozdove Slovenije Občina Tržič Občina Naklo RAGOR CTRP Kranj BSC Kranj KGZS – Zavod Kranj LAS loškega pogorja Biotehniški center Naklo Javni zavod TNP Zavod za gozdove Slovenije – OE Bled Kmetijsko gozdarska zadruga Škofja Loka ZRSVN, OE Kranj DEMETER, Zavod za biološko dinamično gospodarjenje	Jerneja Klemenčič Lotrič Gašper Kleč Janez Logar Borut Sajovic Albin Golba Klemen Klinar Uroš Brankovič Helena Cvenkel Tomaž Cor Ivica Rant Irena Gril Davorin Koren Andrej Avsenek Mitja Vodnjov Tadeja Šubic Franc Zavodnik
Odbor za turizem in kulturo 2014–2020	BSC Kranj Zavod za turizem Kranj Turizem Bohinj Turizem Kranjska Gora Razvojna agencija Sora Zavod za turizem Preddvor Turizem in kultura Radovljica Zavod za turizem in kulturo Žirovnica	Mateja Korošec Tomaž Štefe Klemen Malovrh Klemen Langus Blaž Veber Andreja Križnar Gašper Kleč Ernesta Koprivic Nataša Mikelj Matjaž Koman

Turizem Bled	Tomaž Rogelj
Zavod za turizem Cerklje	Tomaž Tolar
Občina Gorje	Danijela Mandeljč
Občina Jesenice – TIC Jesenice	Nena Koljanin
Občina Naklo	Mojca Brezovec
Občina Jezersko	Marko Meško
Občina Šenčur	Vesna Bolka
Občina Tržič	Petra Hladnik
	Mateja Dolžan
Občina Žiri	Gregor Mlinar
Predstavnik GZS 1 (HIT Kranjska Gora)	Fedja Pobegajlo
Gorenjska turistična zveza	Gabrijela Jošt
Javni zavod TNP	Majda Odar
Zavod Carnica – Layerjeva hiša	Selman Čorović

Razvojni svet gorenjske regije 2021–2027 (RSGR 2021–2027)

Občina Bled	Anton Mežnar
Občina Bohinj	Jože Sodja
Občina Cerklje na Gorenjskem	Franc Čebulj
Občina Gorenja vas - Poljane	Milan Čadež
Občina Gorje	Peter Torkar
Občina Jesenice	Blaž Račič
Občina Jezersko	Andrej Karničar
Mestna občina Kranj	Barbara Gunčar
Občina Kranjska Gora	Janez Hrovat
Občina Naklo	Ivan Meglič
Občina Preddvor	Rok Roblek
Občina Radovljica	Ciril Globočnik
Občina Šenčur	Ciril Kozjek
Občina Škofja Loka	Miha Peternel
Občina Tržič	Borut Sajovic
Občina Železniki	Anton Luznar
Občina Žiri	Janez Žakelj
Občina Žirovnica	Leopold Pogačar
Elektro Gorenjska d.d.	Ivan Šmon
GZS, Regionalna zbornica Gorenjska	Jadranka Švarc
Fraport Slovenija, d.o.o.	Gaber Gunde
SIJ Acroni d.o.o.	Stanislav Jakelj
Sconto, d.o.o.	Bernarda Jurca
KGZS – Zavod Kranj	Mitja Kadoič
Zavarovalnica Triglav, d.d	Janka Planinc
Iskratel, d.o.o	Luka Streiner
Lokainženiring, d.o.o.	Srečko Barbič
BKS Bank AG, bančna podružnica	David Zorman

	Območna obrtno-podjetniška zbornica Kranj	Janja Erjavec
	Območna obrtno-podjetniška zbornica Radovljica	Anton Podobnik
	Območna obrtno-podjetniška zbornica Škofja Loka	Petra Dolenc
	Precisium, Ludvik Kavčič s.p.	Ludvik Kavčič
	Penzel, slikopleskarstvo, oblaganje tal in sten, Aleksander Gorečan s.p.	Aleksander Gorečan
	Gostilna Ančka, Anton Magdič s.p.	Anton Magdič
	Stanovanjska ustanova delavcev v obrti - OOOZ Kranj	Nataša Dolenc
	Območna obrtno-podjetniška zbornica Jesenice	Andreja Štrekelj
	12 društev Naklo/Podbrezje	Jernej Jeglič
	Društvo za razvoj podeželja Resje	Vanja Frlic Šturm
	Zavod Tri, zavod za trajnostne skupnostne prakse	Nina Arnuš
	CTRP Kranj	Uroš Brankovič
	Društvo GAHA Slovenija	Jaka Kregar
	Društvo kranjske in tržiške podeželske mladine	Barbara Lombar
	Zavod Kres	Katka Žbogar
	Zveza kulturnih društev Kranj	Mija Aleš
	Čebelarska zveza Gorenjske	Boštjan Noč
Odbor za gospodarstvo 2021–2027	BSC Kranj	Rok Šimenc
	M Sora d.d..	Nives Justin
	3fs d.o.o.	Aleš Dolenc
	Gorenc Stare d.o.o.	Andraž Logar
	Niro steel d.o.o.	Igor Stare
	Domel d.o.o.	Ksenja Brelih Klincov
	LOTRIČ Meroslovje d.o.o.	Lojze Demšar
	Optiweb, d.o.o.	Marko Lotrič
	Iskraemeco d.d.	Miha Lavtar
	ETIKETA Interactive d.o.o.	Sonja Gorenc
	Zveza kulturnih društev Kranj	Valentin Jesenko
	GZS Gorenjska	Mija Aleš
	Mestna občina Kranj	Jadranka Švarc
	OOZ Kranj	Tomaž Lanišek
	Fakulteta za elektrotehniko, Univerza v Ljubljani	Janja Erjavec
		Janez Bešter
Odbor za okolje, prostor in infrastrukturo 2021–2027	RAGOR	Eva Štravs Podlogar
	BSC Kranj	Barbara Špehar
	Fraport Slovenija d.o.o.	Gaber Gunde
	Javni zavod TNP	Igor Zakotnik

	ZRSVN, OE Kranj	Špela Premelč
	Ministrstvo za okolje in prostor	Lenča Humerca Šolar
	Ministrstvo za infrastrukturo	Milena Černilogar Radež
	Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo	Andreja Erdlen
	Slovenske železnice	Jasna Cerar Hribar
	Elektro Gorenjska d.d.	Marjan Jerele
	LEAG Kranj	Anton Pogačnik
	Turizem Bohinj	Klemen Langus
	Mestna občina Kranj	Janez Zihel
	Občina Tržič	Jasna Kavčič
	Občina Škofja Loka	Tatjana Bernik
	Občina Radovljica	Borut Bezjak
	ARRIVA d.o.o.	Iztok Štrukelj
	CTRP Kranj	Uroš Brankovič
	Komunala Škofja Loka	Primož Ržen
Odbor za razvoj človeških virov 2021–2027	BSC Kranj	Franja Gabrovšek Schmidt
	ZRSZ, OE Kranj	Uroš Kopavnik
	Območna obrtno-podjetniška zbornica Kranj	Katja Erjavec
	Ljudska univerza Jesenice	Maja Radinovič Hajdič
	Tehniški šolski center Kranj	Jože Drenovec
	NIJZ Kranj	Alenka Hafner
	CSD Gorenjska	Ivana Košir Erman
	Regionalno stičišče NVO	Nina Arnuš
	FOV Kranj	Robert Leskovar
	Javni zavod TNP	Mojca Pintar
	GZS – Območna zbornica za Gorenjsko	Jadranka Švarc
	Splošna bolnišnica Jesenice	Mark Toplak
	Ljudska univerza Škofja Loka	Petra Rozman
	Katka Žbogar	Zavod Kres
	Jaka Kregar	Društvo Gaha
Odbor za razvoj podeželja 2021–2027	Razvojna agencija Sora	Gašper Kleč
		Jerneja Klemenčič Lotrič
	Občina Bled	Marija Ferjan
	Občina Tržič	Borut Sajovic
	Občina Škofja Loka	Irena Studen
	Mestna občina Kranj	Ana Vizovišek
	RAGOR	Klemen Klinar
	CTRP Kranj	Uroš Brankovič
	BSC Kranj	Helena Cvenkel
	Biotehniški center Naklo	Irena Gril
	Javni zavod TNP	Davorin Koren

	ZRSVN, OE Kranj Kmetijsko gozdarska zadruga Škofja Loka KGZS – Zavod Kranj Zavod za gozdove Slovenije – OE Bled Razvojna agencija Sora, LAS Loško pogorje BSC Kranj, LAS Gorenjska košarica Čebelarska zveza Slovenije Gorenjsko ekološko in turistično društvo Matijovc Društvo Resje	Tadeja Šubic Mitja Vodnjov Tomaž Čör Lucija Odar Špela Stanonik Domen Bekš Boštjan Noč Jernej Jeglič Vanja Frlic
Odbor za turizem in kulturo 2021–2027	BSC Kranj Turizem Bled Zavod za turizem Kranj Turizem Kranjska Gora Zavod za turizem Cerklje Občina Jesenice Občina Jezersko Zavod za turizem in kulturo Žirovnica Razvojna agencija Sora Turizem in kultura Radovljica Zavod za turizem Preddvor Občina Gorje Javni zavod TNP Občina Tržič Turizem Bohinj Zavod Carnica – Layerjeva hiša Smučišče Krvavec Čebelarska zveza Slovenije Zveza kulturnih društev Slovenije RAGOR	Mateja Korošec Tomaž Rogelj Klemen Malovrh Blaž Veber Tomaž Tolar Aleksandra Orel Marko Meško Matjaž Koman Andreja Križnar Nataša Mikelj Ernesta Koprivc Danijela Mandeljč Majda Odar Petra Hladnik Klemen Langus Selman Čorovič Luka Vrančič Boštjan Noč Mija Aleš Ambrož Černe
Odbor za pametne skupnosti 2021–2027	BSC Kranj Mestna občina Kranj Občina Škofja Loka Občina Jesenice Občina Tržič Občina Bled Občina Bohinj Vigred d.o.o. Radikovič ključi CTRP Kranj IPM Digital Eurotronic Kranj d.o.o. GE projekt M-SIS Sincular svetovanje, poslovno svetovanje, Boris Koprivnikar s.p.	Jelena Vidovič Tomaž Lanišek Tine Radinja Vera Djurić Drozdek Dominik Gruškovnjak Jaka Bassanese Darinka Maraž Kikelj Tomaž Logar Franjo Radikovič Uroš Brankovič Tilen Gorenšek Simona Brezar Žiga Lesar Samo Matoh Boris Koprivnikar

	Tomaž Vrčko, poslovno svetovanje s.p. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za elektrotehniko Zveza kulturnih društev Kranj ATOL Business Solutions Elektro Gorenjska d.d. Komunala Kranj	Tomaž Vrčko Janez Bešter Mija Aleš Blaž Mertelj Nejc Petrovič Andrej Marinko
Zaposleni na BSC, RA Sora, RAGOR	BSC Kranj	Rok Šimenc Barbara Špehar Franja Gabrovšek Schmidt Mateja Korošec Nives Justin Helena Cvenkel Jana Franetič Selma Terčon Roko Padovac Blanka Odlazek Lidija Zeme Rok Zajc Irena Jenko Alenka Sluga Tamara Mravinac Mitja Mežnar Nina Zupan Andraž Šiler Jelena Vidović Eva Roškar Nastija Podobnik Sanja Šendula Uroš Brankovič Gregor Erznožnik Gašper Kleč Jerneja Klemenčič Lotrič Darja Barič Andreja Križnar Kati Sekirnik Špela Stanonik Tina Čadež Kristina Miklavčič Jana Šifrar Jana Kuhar Jurij Bernik Eva Štravs Podlogar Klemen Klinar Urška Lukas Nina Kobal Mark Toplak
	RA Sora	
	RAGOR	
Predstavniki nevladnih organizacij	12 društev Naklo/Podbrezje	Jernej Jeglič

	Društvo za razvoj podeželja Resje Zavod Tri, zavod za trajnostne skupnostne prakse Center za trajnostni razvoj podeželja Kranj Društvo GAHA Slovenija Društvo kranjske in tržiške podeželske mladine Zavod Kres Zveza kulturnih društev Kranj SKUP - Skupnost privatnih zavodov	Vanja Frlic Šturm Nina Arnuš Uroš Brankovič Jaka Kregar Barbara Lombar Katka Žbogar Mija Aleš Primož Šporar Urška Križnar Ribnikar
Strokovna pomoč pri izvedbi delavnic	Fakulteta za organizacijske vede Kranj	Andrej Škraba Alenka Baggia Anja Žnidaršič
Strokovne sodelavke in sodelavci na vseh gorenjskih občinah.		